

בן ר"ג ל מצוות

חלק ה'

מתורתנו של הרבי מליובאוויטש

על מצות תפילין

תשורה למשתתפי חגיגת הבר מצוה של

שמואל שי' זלמנוב

ט' ניסן ה'תשס"ו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

פתח דבר

כפי שהונהג לאחרונה, לכבד את המשתתפים ב"סעודה של שמחה" (ברית, בר מצוה, חתונה וכדומה), בנוסף ל"מטעמים ומעדנים" גשמיים, גם "מטעמים ומעדנים" רוחניים – ב'לקוטי משיחות, מכתבים וכתבי קודש של כ"ק אדמו"ר - מלך המשיח. שמחים אנו לכבד את המשתתפים בשמחת לבבנו בחגיגת הבר-מצוה של בנו **שמואל** שי" – בתשורה זו. תשורה זו היא מעין "המשך" – חלק ה' – לתשורות אותן הגשנו למשתתפי חגיגות הבר-מצוה של בנינו **ישראל יצחק, לוי, שלמה דוב וחיים ישעי** שיחיו.

קונטרס זה, הוא ליקוט של מספר פרקים מתורתו של הרבי **בעניני תפילין**.

במקום הקדמה נצטט (תרגום) מדברי הרבי: בקשר של בר-מצוה עם מצות תפילין דוקא:

"... רואים שמנהג ישראל בכל תפוצותיו (תא חזי עמא דבר) שמקשרים קטן כשנהי גדול עם מצות התפילין, אחד הביאורים בזה מאחר ו"תפילין דמארי עלמא מאי כתיב בהו" "כי מי גוי גדול", "ומי גוי גדול" (ואתחנן ד, ז-ח). לכן גם למטה, כשהודי נהי" גדול מניח תפילין באתעדלית מעורר האתעדליע, תפילין דמארי עלמא. (י"ב תמוז תשי"ח)

על השייכות של מצות תפילין לגדול דוקא, אומר הרבי:

"... ענינו של מצות תפילין הוא "שעבוד המוח והלב", וזהו שתפילין שייך לגדול דוקא, בן י"ג שנה, שיש לו דעת במוחו ורגש בלבו, והתפילין פועלות עליו שיהי" שעבוד המוח והלב". (ש"פ במדבר תשי"מ)

ונסיים בציטוט משיחה על תפילין וגאולה:

"... בשייכות למצות תפילין – שבשלימות דמצות תפילין, וכן השלימות דכל המצוות, "הוקשה כל התורה כולה (מצוות התורה) לתפילין", תהי" בהכניסת לארץ בגאולה הנצחית שאין אחרי" גלות". (ש"פ בא

תנש"א)

ויהי רצון – והוא העיקר – שבקרוב תהי" ה"בר-מצוה" דכל בני ישראל, עיקר ושלימות החיוב דקיום המצוות... "ונזכה זעהו זיך מיטין רבין דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים, והוא יגאלנו".

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מנחם מענדל ומינדי זלמנוב

ט' ניסן ה"י תהא שנת סגולות ונפלאות
(יארצייט ה-50 של הסבא הרה"ח שמואל ז"ל זלמנוב)

קד.

בו יסופר שבה כל מעשה בראשית, ומה שנברא בכל יום ויום, והיאך הם נוראים ונפלאים, שמפרנס סקרני ראמים ועד ביצי כנים:

יום בא

א בָּרְכֵי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מְאֹד הוֹד
 וְהַדָּר לְבִשְׁתָּ: ב עֵטָה אֹר כְּשִׁלְמָה נוֹטָה שָׁמַיִם
 בּוֹרִיעָה: ג הַמְקַרְה כַּפַּיִם עֲלֵיוֹתָיו הַשָּׁמַיִם עֵבִים רְכוּבוֹ
 הַמְחַלֵּךְ עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ: ד עֲשֵׂה מְלֶאכֶיךָ רוּחוֹת
 מְשֻׁרְתָיו אִשׁ לְהֵם: ה יִסַּד־אֶרֶץ עַל־מְבוּנֶיהָ בַל־תִּמְוַט
 עוֹלָם וְעַד: ו תְּהוֹם בְּלִבּוֹשׁ כְּסוּתוֹ עַל־הָרִים יַעֲמִדוּ
 מוֹם: ז מִן־גַּעֲרַתְךָ יַעֲסוּן מִן־קוֹל רַעֲמֶיךָ יַחֲפוּזוּ:
 ח יַעֲלוּ הָרִים יִרְדּוּ בְּקַעֲוֹת אֶל־מְקוֹם זֶה | יִסַּדְתָּ לָהֶם:
 ט גְּבוּל־שִׁמְתָה בַל־יַעֲבִרוּן בַּל־יִשְׁכּוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ:
 י הַמְשַׁלַּח מַעֲיָנִים בְּנַחֲלִים בֵּין הָרִים יַהֲלִכוּן: יא יִשְׁקוּ
 בַל־חִיתוֹ שָׂדֵי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צִמָּאִם: יב עֲלֵיהֶם עוֹף־
 הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוּן מִבֵּין עֲפָאִים יַתְנוּ־קוֹל: יג מִשְׁקַה הָרִים
 מַעֲלִיּוֹתָיו סִפְרֵי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ: יד מִצְמִיחַ
 חֲצִיר | לְבַהֲמָה וְעֵשֶׂב לְעִבְרַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם
 מִן־הָאָרֶץ: טו וַיֵּן | יִשְׁמַח לְכַב־אֲנוּשׁ לְהַצְחִיל פָּנָיִם
 מִשֶּׁמֶן וְלֶחֶם לְכַב־אֲנוּשׁ יִסַּעַד: טז יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה
 אֲדוֹן לְכַנּוֹן אֲשֶׁר נָמַע: יז אֲשֶׁר־שָׁם צִפְרִים יִקְנְנוּ

חֲסִידָה בְּרוּשִׁים בֵּיתָה: יח הַרִים הַגְּבוּהִים לְיַעֲלִים
סְלָעִים מַחֲסֶה לְשִׁפְנִים: יט עָשָׂה יָרַח לְמוֹעֲדִים שָׁמֶשׁ
יָדַע מְבוֹאוֹ: כ תָּשֶׁת־חֲשֶׁךְ וַיְהִי לַיְלָה בּוֹ-תִרְמָשׁ
כָּל-חֵיתוּיֵעָר: כא הַכְּפִירִים שֹׁאֲנִים לְטָרֶף וּלְבִקָּשׁ
מֵאֵל אֲכָלָם: כב תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֶאֱסֹפֶן וְאֶל-מְעוֹנָתָם
יִרְבְּצוּן: כג יֵצֵא אָדָם לַפְּעָלוֹ וּלְעַבְדָּתוֹ עַד־יֵעָרֵב:
כד מִהֲרִבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ | יִהְיֶה בָלֵם בַּחֲכֻמָּה עֲשִׂיתָ
מִלֵּאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: כה זֶה | הַיָּם גְּדוֹל וְרֹחַב יָדָיִם
שֶׁס־רָמַשׁ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עַם-גְּדֻלוֹת:
כו שֵׁם אֲנִיּוֹת יִחַלְבוּן לְוִיתָן זֶה-יִצְרָתָ לְשַׁחֲקֵבּוֹ:
כז בָּלֵם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְתֵת אֲכָלָם בָּעָתוֹ: כח תִּתֵּן
לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָרֵךְ יִשְׁבְּעוּן טוֹב: כט תִּסְתִּיר
פְּנֵיךָ יִכְהַלּוּן תִּסַּף רוּחָם יִגְוַעוּן וְאֶל-עַפְרָם יִשׁוּבוּן:
ל תִּשְׁלַח רוּחְךָ יִבְרָאוּן וְתַחֲדָשׁ פָּנָי אֲדָמָה: לא יְהִי
כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׁמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: לב תִּמְכֹּט
לְאָרֶץ וְתִרְעַד יָגַע בַּהָרִים וַיַּעֲשֵׂנוּ: לג אֲשִׁירָה לִיהוָה
בְּחַיִּי אֹמְרָה לְאֵלֹהֵי בְּעוֹדֵי: לד יַעֲרֵב עָלָיו שִׁיתִי אֲנֹכִי
אֲשַׁמַּח בִּיהוָה: לה יִתֵּנוּ חַטָּאִים | מִן-הָאָרֶץ וְרָשָׁעִים |
עוֹד אֲנִים בְּרַכִּי גַפְשִׁי אֶת-יְהוָה הַלְלוּתָהּ:

זלמנוב-כפר

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubarvitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ו' שבט תשל"א
ברוקלין, נ.י.

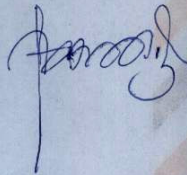
האברך מנחם מענדל שי'

שלום וברכה!

במענה על הודעתו ע"ד הכנסו בקרוב לגיל

מצות,

הנה יה"ר מהשי"ת אשר מבין שלש עשרה למצות
יגדל לבן חמש עשרה וכו' כפסק המשנה (אבות פרק ה')
ויוסיף התמדה ושקידה בלימודו בחורה, בחורת הנגלה וכן
בחורת החסידות ויהדר בקיום המצות, והשי"ת יצליחו
להיות חסיד ירא שמים ולמדן.

בברכה

מכתב הרבי לבר-מצוה (לאבי הבר-מצוה)

זלמנוב - ברוקלין
BBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

בי"ה, י' ניסן תשנ"ג
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"ב וכו'
מוהי מנחם מענדל שי

שלום וברכה

במענה על ההודעה אשר נולד להם בן למזל טוב,

הנה יה"ר מהשי"ת שיכניסוהו לבריתו של אברהם
אבינו, וכשם שיכניסוהו לברית כן יכניסוהו לתורה
ולחופה ולמעשים טובים, ויגדלו ביחד עם זוג' תי'
מתוך הרחבה.

בברכת מזל טוב
ולחה"פ כשר ושמח
בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

מכתב הרבי להולדת חתן הבר-מצוה

”יחידות” לקבוצת ברי-מצוה והוריהם שיחיו

ת-מליל מהטייפ י"ז אדר ה'תשמ"ג -

דער אויבערשטער זאל בענטשן און מצליח זיין, יעדערן פון אייד, און אייד אלעמען צוזאמען בתוך כלל ישראל, אנהויבענדיק פון די ברי מצוה, אז מען זאל גיין מחיל אל חיל, בכל עניני יהדות תורה ומצוותי, לימוד התורה נגלה און חסידות, און קיום המצוות בהידור, כולל אויכעט בכל דרכיך דעהו, און פאר דערוף כל מעשיך יהיו לשם שמים. און זעלבסט פארשטענדלעך טאן מיטן גאנצן שטורעם, אין ואהבת לרעך כמוך וואס דאס איז א כלל גדול בתורה, אף מקרב זיין און משפיע זיין אף יעדער אידן צו וועלכען מ'קאן דערגרייכן, אז ער זאל אויכעט זיך מצטרף זיין צו לימוד התורה און קיום המצוות, און דורך דערוף זאך מצטרף זיין צו כל לומדי תורה ומקיימי מצוותי.

און מה טוב כמנהג הנהוג בשנים האחרונות, אז די ברי מצוה זאלן געבן אין דעם טאג פון בר מצוה אף צדקה, פון אייגענע געלט, אינדערפרי פארן דאוונען, און אויכעט פאר מנחה. אויב דאס קומט אויס ביום השבת, זאלן זיי דאס טאן, סיי אין דעם טאג וואס נאך שבת, און סיי אין דעם טאג פון ערב שבת. און אויכעט אפלערנען ביום הבר מצוה, דעם פערצטן מזמור פון תהילים פון נעים זמירות ישראל פון דוד מלכא משיחא. און אויכעט מה טוב אז אויך די עלטערן, דער פאטער און דער מוטער, און מה טוב אויך די ברידער און שוועסטער, זאלן אויכעט געבן לצדקה לזכות פון דעם בר מצוה.

און דאס אלעס זאל מוסיף זיין בברכת ה', פאר יעדערן אלץ א יחיד, און פאר אלעמען אלץ א כלל, און פאר כלל ישראל, און מיזאל בקרוב קענען מקיים זיין אלע מצות כמצות רצונך. וואס דאס איז דאך פארבונדן, ווי די רביים זיינען מבאר, מיט די גאולה האמיתית והשלימה. וואס דעמולט ווערט די גאנצע וועלט בשלימותה, און די זאכן וועלכע מ'איז מקיים די מצוות בשלימותה, איז אויכעט דער קיום המצות בשלימות. ובכללות דורך דעם אלעם נאכמער צוהיילן און מקרב זיין, און אראפ בריינגן למטה מעשרה טפחים די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ובלשון חכמינו ז"ל "מסמך גאולה לגאולה" אזוי ווי מיר קומען זיך פון די גאולה פון ימי הפורים, זאל זיין בסמיכות ממש די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו. וועלן אלע צוזאמען פראווען חג הפסח אין זמן חרותנו, אין ביהמ"ק השלישי "מקדש א-ד-נ"י כוננו ידיך", אין ירושלים עיר הקודש בארץ הקודש, "אשר תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה". אז יעדער איד און אלע אידן "שלימות העם", און דער גאנצע תורה בשלימותה "שלימות התורה", און אין ארץ ישראל בשלימותה, צוזאמען מיטן אופן וואס "ירחיב הוי' את גבולך", און גרייטן זיך מתוך שמחה ובטוב לבב צו "חג הפסח כשר ושמח", און בשורות טובות תמיד כל הימים וכל השנים.

אף נעמען אויכעט אן אנטייל א השתתפות בכל ענינים האלו, וועל איד געבען יעדערן פון אייך א שליחות מצוה, אויך צו א דולד, און ביום הבר מצוה, אדער בסמיכות לו אויב דאס קומט אויס ביום השבת, אפגעבען דאס אויף צדקה, לזכות פון דער בר מצוה. און מה טוב אין א צדקה וואס איז פארבונדן, אדער מיט "מעות חיטים" אדער מיט "חינוך". און ויהי רצון אז די אלע ענינים זאלן זיך טאן מתוך שמחה וטוב לבב און באופן דמוסיף והולך ואור.

היום יום...

יום רביעי	ט ניסן	ה'תשנ"ג
שיעורים. חומש: מצורע, רביעי עם פירש"י. תהלים: מט"נד.		
תניא: והנה אף דרחילו... באריכות.		
ניט הייזער און נעלד איז דער אידישער רייכטום. דער אידישער אייביקער רייכטום איז, אז מען איז אידען וואס היטען אפ תורה און מצות, און מ'בריינגט אויף דער וועלט קינדער און אייניקלאך וואס היטען אפ תורה און מצות.		

Wednesday

Nissan 9

5703

Torah lessons: Chumash: Metzora, Revi'i with Rashi.

Tehillim: 49-54.

Tanya: And although fear (p. 203)...at length elsewhere. (p. 205).

Jewish wealth is not houses and gold. The everlasting Jewish wealth is: Being Jews who keep Torah and mitzvot, and bringing into the world children and grandchildren who keep Torah and mitzvot.

תוכן ענינים

3..... פתח דבר

4..... פרק קד – הפרק של הרבי

6..... מכתבי הרבי

8..... יחידות לברי מצוה – י"ז אדר תשמ"ג

9..... היום יום

17..... פרק ראשון - הכשרת התפילין למצוות

עשיית הגשמי כלים דאצילות / זוהי תכלית בריאתו / פעולת האדם - לעשות מהקלף תפילין / לא מוכרח על ידי יהודי / הכנה למצות תפילין / להעביר את העור למקום היהודי / כלי להשראת אור החכמה דאצילות / מההעלם וההסתר עושה ענין אלקי / ממשיכים בחיי פני / מהעור נעשה קדושה בכל העולמות / העור מעוה"ז הגשמי דוקא / העור - חלק התחתון שבבהמה / העבודה - שיעבוד נפש הבהמית / בירור בדרך מלחמה / מעבד העור נקרא "בשם" / השפעת היר"ש של העוסקן על המניחן / צריך להיות על קלף / הברכה על עשייתן / יש מצוה בעשייתן / זריזות או הידור - מה עדיף / למהדרים: השיעור הוא אצבעים על אצבעים / גובהן - כאורכן ורוחבן / לברר אם יש מסורה / אין שינוי בגשמיות התפילין / כשהגוי מניח תפילין, הקלף נשאר גשמי / החידוש של מתן תורה / הגשמי עצמו נעשה מיוחד

27..... פרק שני - כתיבת הפרשיות

תקנת אדה"ז עפ"י הראשונים והאריז"ל / מעלת כתב אדה"ז / צ"ל קבלה איש מפי איש - מומחים מובהקים / צורת האות "צדי" / צורת האותיות "חית" "טיית" "צדי" / צורת ההי"ן של השם / חידוש אדה"ז - לכוון שצונו לכתוב פרשיות / תנאי בהקמת תעשיית תפילין / שלא כסדרן - פסול / מנין השיטין - לספרדים / לא לצלם פרשיות התפילין / לימוד דא"ח בימי הכתיבה / תפילין דר"ת צ"ל ע"י סופר המניחם / גודל הזכות של הסופר / מעלת בייס לסופרות - בהידור / בכתיבת האותיות מרומז שם הוי

36..... פרק שלישי - קטן במצוות התפילין

החיוב לקנות על האב / טעם שאין חיוב על הבן / חיוב לימוד המצוות עוד בקטנות / טעם שתפילין שייך דוקא לגדול / הגדר בחיוב ופטור הקטן / מצד חינוך קיום הקטן הוא כגדול / זמן ההכנה בקטן אינו נחשב כלל לחלק מהחיוב / דין קטן בדוגמא להחיוב בזמן מ"ת / קטן אינו מניח תפילין מפני שאין לו גוף נקי / הטעם הפנימי לקשר בין בר-מצוה לתפילין

42..... פרק רביעי - פעולת התפילין על האדם

פועל על כוחות הנשמה / יביא שינוי לטוב במחשבה ורגש שלו / בריאות לכל הגוף / בריאות לגוף ולנשמה / פועל שמשאו ומתנו באמונה / ע"י תפילין ניצול מ-300 עונשין / פועל לא להיות קל שבקלים, ומצוה גוררת מצוה / תפילין כמסייע לקיום המצוות / להפוך את החומר הגס לרוחני

47..... פרק חמישי - מסגולות הנחת התפילין

סגולה מיוחדת / הטרחא פעוטה והסגולה אין ערוך / להמבוקש הפרטי שלו / לבדוק התפילין ולהניח ר"ת / תיקון לקרי / סגולה לאריכות ימים ושנים / אריכות ימים לכל אנשי הדור / ע"י ראש המשפחה - נמשך לכל המשפחה / בריאות לנשמה ולגוף / נפצע ידו השמאלית / סגולת התפילין לזקוקים לרוגע נפשי / התפילין מביאים למנוחת הנפש / השעון כמשל למנוחת הנפש הבאה ע"י התפילין / פועל על כל האיברים כולם להיות בשייכות לקדושה / ממשיך ברכת ה' בידיו ובשכלו ונצחון במלחמה / מגן וצנה / סגולה מיוחדת עמי הארץ יראו ממך / כנפי יונה מגינות - כך תפילין מגינות / התפילין מהוות גם שמירה / מענה בהמשך להני"ל / מי שאינו מנצל זאת עובר על מ"ע

55..... פרק שישי - "וראו כל עמי הארץ. . ויראו ממך"

ע"י תש"ד והקדמת תש"י / בעיקר בתש"ד / חלק בזה יש גם לתש"י / ויראו - פירושו בפועל בגשמיות / ויראו - ע"י ששכלו חדור באחד / רק בימי החול / לא כשמונח על השולחן / גם לאחר הנחת תפילין / ויראו - אפי' מעניני הגשמיים / ויראו - ע"י שעבוד לה' / ויראו - כשרואים יהודי מקדים נעשה לנשמע / לא להתבייש מהגוי / הפעולה על הגוי אף שאינו יודע מה זה / עמי הארץ עאכ"כ מזליהו חזי / פחד על היצה"ר / פחד על אומות העולם / פועל ונצחום / עצם הנחת התפילין מפיל אימה / דרך ארץ ופחד מהיהודים / יהגו ריק / מלכתחילה האויב לא יורה / מלכתחילה אפי' לא ע"י שלוחים / הגנה אמיתית / וחרב לא תעבור בארצכם / גדול שבגדולים שבאומות יפול לפניו / ושכתם ואין מחריד / בשבעה דרכים ינוסו לפניך / הגויים יתנו מדלי' / מביא לכל הברכות / אוה"ע מעוררים את בני' / האחדות שבבני' פועל מורא על הגוי / הסגולה היא בכמות ובאיכות / וראו - אינו ענין של שכר / מאריך ימים - אינו ענין של שכר / מפני אריכות ימים - לא נפקד איש / לכתחילה אין

מלחמה / א"א לשלוט על יהודים / מתבטלים כל הקטרוגים מאו"ה /
עניןשלמעלה מן הטבע / הכנה לגאולה / "וראו" - וא"ו המוסיף, וא"ו
המחבר / ר"א הגדול דוקא דרש "וראו" / וראו - ממס' ברכות דוקא
/ החילוק - ממס' ברכות למס' מנחות / החילוק בין 'מאריך ימים'
ל'וראו ממד' / מאריך ימים - ממס' ברכות ולא ממס' מנחות /
טענה - על ויראו ממד'

71..... פרק שביעי - "וטרף זרוע אף קדקד"

מצוה וזכות לפרסם הלכה זו / שייכות 'וטרף' לבני גד / 'וטרף' -
המקור לכך בדברי הרא"ש / ע"י התפילין (הזרוע והקדקד) נצחו
במלחמה / מדה כנגד מדה / מצד ערבות בניי פועלים באנשי
המלחמה / בזכות הידור מצות תפילין באה גבורת בני גד / דיוק
במצות התפילין אין להפסיק / סח בין תפילה לתפילה חוסר בניצחון
/ שייכות תפילין לבני גד / העבודה עם הזרוע והקדקד מתחילה
ברוחניות / עבודה דמס"ג שלמעלה מהשכל / החילוקים בין "וראו"
ל"וטרף" / "וראו" - שני סגולות בתפילין / "וראו" - בזמן משה 'וטרף' -
בזמן יהושע / 'וטרף' ע"י מס"ג / המעלה 'וטרף' לגבי 'וראו' / תש"י
גם בפ"ע

78..... פרק שמיני - הזכות והחובה לחיילים

מצוה וחוב לפרסם דברי הרבי הרי"צ / שמירה להנצל מסכנה /
סגולת התפילין בפרט לאנשי צבא / בטחון לחיילים / להסביר
לחיילים - סגולה לאריכות ימים / סגולה לחזור בשלום מהצבא /
תפילין - "הנשק הסודי" / תפילין "נשק" - רק ליהודים / אין זה
שבהעדר המצוה חל העונש / להניח תפילין לזכות החיילים בצבא /
עוזר לכל המחנה - ויראו ממד' / להשפיע שיניחו תפילין / טובת
היחיד וטובת הרבים והכלל / סיוע בהשגת תפילין לחיילים /
תעמולה ע"ד הנחת תפילין / בצבא - מדיבור, למעשה הנחת תפילין
/ עוזר לחבריו / העידוד משלוחי חב"ד בבסיס / בקשה נפשית /
להקפיד ולו כמה דקות / כשא"א בבוקר אפשר עד השקיעה

90..... פרק תשיעי - השייכות בין תפילין לתורה

הכל קשור למבצע תורה / בפרשיות התפילין - הציווי דת"ת /
הוספה על המכתב הנ"ל / מבצעים הכלליים. שייכותם גם שלהם
לתורה: / תורה ותפילין - בירור גקה"ט / תורה ותפילין - ענין המוחין
/ תורה ותפילין - לשעבד המוח / תפילין ותורה - פנימי ומקיף /
תורה ותפילין - ענין יצי"מ / בההשפעה בעולם / בהמשכת מוחין
במדות / בההמשכה במלכות / תורה - לימוד, תפילין - מעשה / תורה -
העולם נתאחד עם ה' / תורה - לימוד, תפילין - גילוי רצון העליון, תפילין -
מנהיגה את האדם משא"כ תפילין / תורה - גופו תורה, תפילין - בטל
לתפילין / בזכות התורה והתפילין / בי' ענינים בתפילין - המשכה
והעלאה / תורה ותפילין הכנה למ"ת / נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו /
הקדמת עבודת התפלה / הקדמת טלית ותפילין - קדימת המקיף
לפנימי / תפילין לפני לימוד התורה / ע"י תפילין יהי ענין התורה /

התפילין נותנים סיוע ללימוד התורה / עיי תפילין אפשר ללמוד במנוחה / בדיעבד נשבע בתפילין ובת"ח לכתחילה / הטעם בנקיטה זו / ענין התפילין כענין התורה / טעם נקיטת תפילין בדיעבד / ההבדל בין תפילין וס"ת

102.....פרק עשירי - בדיקת תפילין: חובתה וסגולתיה.....

ארץ הקודש / להתברך בזרעא חייא וקיימא / בנים זכרים זחויק / ברכה לעוד ילדים / מתו בנים / בת מאומצת / מצב בריאותו / נתרפא ואח"י חוזר / בריאות ובריאות בעלה / רפואה לאשה / ימי ההריון / מניעה מהריון / נתוח של הצנורות / דעת הרופא בצנור סתום / רפואה לילדים / מיחוש / מגמגם בדבורו / ריח הפה / מחלת העור / לאחד שהפך צמח ל"ע / בריאותו - ושכנים רעים / בריאות חבירו / בריאות, פרנסה ושלוש / בריאות ופרנסה / ברכה פ"נ / ברכה בעד אמו / ה"צינור" להמשיך ברכת ה' / בטחון בה' / חסרון בביטחון / גנבים / הצלחה / חלישות בזיכרון / סגולה לזיכרון / אודות שכחה / גילוח הזקן / חיילים / הבדיקה יפעול ג"כ על החינוך / חלום / החלום והמאורע / אביו ע"ה בא אליו בחלום / יאוש / בדידות / בנוגע להנהגה פנימית / חוסר ביר"ש על אף העיסוק בתורה / רוצה לשמוע ע"ד ענין יראת ה' / מלחמת היצר / תקנה לעבירות / בנייה אינם מתנהגים בדרך התורה / הבת המירה דתה ר"ל / ממשיכים חיים גם ברוחניות / מלא קושיות / כשפים / כעס / תפיסה בלימודים בישיבה / לימוד בישיבה / סדר לימוד / נמצאים במבוכה / לימוד הבן / קרו מאורעות / מקרי אסון ר"ל / מחשבות זרות / מחשבות לא טובות / מחשבות מבלבלות / מצב רוח ומחשבות מבלבלות / סגולה למחשבות - בדיקה, ור"ת / מלחמת המפרץ / מצבו לא טוב / מצב רוח / מצב רוח בנה / שמירת העינים / חש לעין הרע / עצבות / עצבני / תפילין וצדקה / קושי בפרנסה / חי חי צער / אינו מצליח במסחר / אין גורלו מצליח / חובות כספיות / פרנסה - בריאות / פרנסה ורפואה של אביו / פחד / פחד בלילות / פחד ומיחוש הלב / קנה בית / חילופי דירות / עבר לחנות חדשה / קני מבית מרקחת / תיקון לעון הידוע / מציעים נכבדות / אודות שידוך / הטעוהו בשידוך / המשודכת לפעמים מרוצה ולפעמים אינה מרוצה / יחסי משפחה - שכחה / משפחה שאינם בני דיעה / לחתונת הבת / שידוך וחתונה / ביטול שידוך / זיווג שני / שלום בית / מענה לזוג שה"י להם קשיים בשלום בית / שליחות / הפרעות בשניה / נעורה משנתה בלילה / שכח להניחם / אריכות התפלה לא פועלת / להתפלל בכוונה / מחשבות בתפלה / כללי / להשיב לרבי את תוצאות הבדיקה / חדש אלול וימים הנוראים / הקמת משרד ציבורי לבדיקת תפילין ומזוזות

138.....פרק אחד עשר - תפילין וקריאת שמע.....

מנהג חסידים ואנשי מעשה / טעם מנהג חסידים - ק"ש קטנה בלא תפילין / תפילין אינן מעכבין ק"ש כנסכים שאינם מעכבין הקרבן / ק"ש ואח"כ תפילין - מצד מעלין בקודש / סברת החומרא בזמן הגאונים לקריאת שמע עם תפילין / תפילין קודם ק"ש - בזמננו אינה

עדות שקר / עבודה עם עצמו ועבודה עם הזולת / הטעם שאין מניחים תפילין כל היום / הטעם שאפי' הרביים לא ישבו בתפילין כל היום / תפילין - גילוי אלוקות גם בקלף / המשכה גם מחוץ לאדם / המשכת השעבוד למטה בגוף / המשכת אחד על הקלף / החידוש דתפילין מק"ש - כנסכים לגבי קרבנות / להמשיך אלקות במוח ולב / קרבן - כליל לה', נסכים - ירידה להתחונן / בתחילה ההעלאה ואח"כ המשכה / ההעלאה בשביל ההמשכה / תפילין - דירה בתחוננים ככל התורה - לצורך ההמשכה / הכוונה - המשכה בתחוננים / תש"י - אתפכיא, מס"נ . תש"ד - אתהפכא, בירור / ב' מצוות נפרדות / ק"ש עם תפילין חיבור רצוא ושוב / תכלית הכוונה היא ק"ש בתפילין - ההמשכה / ק"ש - המשכת המדות, תפילין - המשכת המוחין / תכלית הכוונה בהעלאה היא ההמשכה

150.....פרק שנים עשר - תפילין וטלית.

הכוונה בטלית ותפילין - קבלת עול / טלית - קב"ע כללי, תפילין - קב"ע פרטי / הטעם להקדמת טלית לתפילין / הטעם לכך שטלית מכסה התפילין / הביאורים בזוהר - תפילין קודם לטלית / ב' המצוות ביחד - עילוי מיוחד / החילוק בין הטלית שלפני ההנחה לטלית שאחרי / ב' אופנים בעבודת ה' / קודם טלית - מקיף ואח"כ תפילין - פנימי / תפילין - המשכה בפנימיות, טלית - מקיף / בעבודה: קודם ביטול כללי ואח"כ עבודה פרטית / טלית קודמת לתפילין - תורה קודמת למצות / פעמים ותפילין קודם לטלית - מצות קודמות לתורה / הסדר: הודאה, פנימי, מקיף הגדול / הסדר: מודה אני, טלית - פסודיו, תפילין - ק"ש / הטלית פועל ביטול בתפילין / החילוק בין יציאת לתפילין לפי הזוהר / מעלת תפילין לגבי יציאת / מעלת יציאת לגבי תפילין / תפילין - גבורה, טלית - חסדים / כיסוי חלק מהתפילין - המתקת גבורות בחסדים / מנהג לכסות התפילין ע"י הטלית / בתפילין קדושה נעלית מטלית / עדין מובן גם בנוגע לסדר ההנחה דטלית ותפילין: / להגן בעד החציע / ההתבוננות בטלית ותפילין / בכל יהודי שייך טלית לפני תפילין

165.....פרק שלשה עשר - תפילין, ציצית ומזוזה

לשון הרמב"ם במזוזה, תפילין, ציצית / החילוק ביניהם באופן פעולתן על האדם / טעם שהרמב"ם אינו מביא הפסוק 'והחוט המשולש' / החפצא של ציצית היא 'מסייע' ו'מזכיר' / בתפילין וציצית מובדל מן העולם, משא"כ במזוזה / החיות שבג' המצוות - ע"י היהודי המקיימן / ציצית - מקיף, תפילין - פנימי / מזוזה - מצוה כללית, משא"כ תפילין / מזוזה - פועל שהגוי נהי' יהודי, תפילין - פועל שהגוי מפחד / תפילין - חיוב גמור, מזוזה - דומה לרשות / תפילין - עבודה עם עצמו, מזוזה - בביתו, צדקה - בעולם / שייכות תפילין למזוזה / בתפילין יש כו"כ הגבלות משא"כ במזוזה

171.....פרק ארבעה עשר - תפילין - חנוכה

בירור השמאל - ע"י תש"י / 'באו בניד' בביהמ"ק השלישי - ע"י מצוות התפילין / תפילין וחנוכה לתקן קו השמאל

173.....פרק חמשה עשר - תפילין - ומילה

מילה- המצווה לפעול באבר עצמו / מילה - קבועה תמיד בגוף, תפילין - רק זיכוד וקדושה / מילה - המצוה בכל רגע, תפילין - פעולה נמשכת / מילה - מצוה תדירית, תפילין - המצוה רק כשמונחים עלי

176.....פרק ששה עשר - תפילין - קרבן

קרבן - העלאה, רצוא, תפילין - המשכה, שוב / קרבן - העלאה, תפילין - המשכה / בקרבנות ניכר בגלוי ההתאחדות משא"כ בתפילין

178....פרק שבעה עשר - תפילין בשייכות לענינים שונים

שייכות תפילין לתפלה / תפלה ותפילין - משורש אחד / שווים בתוכנם / קשור עם אהבת ישראל / בע"ת שייכות לתפילין / מתפילין נעשה בעל-תשובה / ג' קוין - תורה עבודה (תפילין) וגמ"ח / צדקה - חיות גשמי, תפילין - חיות גשמי ורוחני / תפילין וראש חודש / שייכות תפילין לשופר / השייכות לפורים / שייכות לפסח / תפילין - זכר ליציאת מצרים / שייכות לשבועות / שייכותו למתן - תורה / השייכות למשה / תפילין בשייכות לדוד ולמלחמה / השייכות לבעש"ט

186.....פרק שמונה עשר - תפילין לחוד ותפלה לחוד

מצוות תפילין מקיימים בהנחה לחוד / להתפלל עם תפילין ק"ש ושמוי"ע עכ"פ / אפי' לאחר מנחה מקיים מ"ע / אפי' פעולה אחת של הנחית - מי יוכל לשער ערכה / רק ג"פ - אבל יחוד נצחי / תפילין בזמן התפלה - זמן המוכשר

188.....פרק תשעה עשר - שונות

תפילין בכל הדורות / הלכות תפילין בסידור אדה"ז / בסידור לא כתוב שצריך להכין עצמו קודם המצוה / תפילין וחינוך - שעבוד המוח והלב / טומאת ידים דתפילין בכהנים / מנצל את התפילין להיפך היהדות ר"ל / כלי (אפי' הפנימי) שאינו מיוחד לתפילין, הרי הוא כסוי / העולם מציאות - ראיי ממצות תפילין וכיו"ב / רואה הנחת תפילין הוראה בעבודת ה' / תפילין בהידור עצה לבטל קליפת עמלק / כפי שבספינה טובעת חושבים לזרוק ראשון הטו"ת / עבד עברי בתפילין / פרקי אבות תחילה וסוף - ענין התפילין / הציץ לא חוצץ לתפילין / תפילין שבראש - קביעות בנפש / ר"א הגדול, בחי ע"ד תפילין שבראש / 'שבע ביום הללתיך' / תשובה שבתפילין / עד שפירשה תושבע"פ / תושבע"פ מביא כל הפרטים במצוה / 'אז לא אבוש - בהביטי אל כל מצוותיך' / הבנת משה רבינו מתושב"כ לבד

/ לקחת תפילין בנסיעה / גם תפילין דראב"ד ושמ"ד / בזמנינו קל / להשיג תפילין מהודרות / שלימות מצוות תפילין / ביאור הגמרא / שתפילין - מרופה / לחזק קיום מצות תפילין / שתי נוסחאות / ב' פירושים - הקב"ה מניח תפילין / התפילין פועלים באדם, ואח"כ האדם פועל בתפילין / ביאור ב' הנוסחאות / מ"ע ומל"ת בתפילין / בלילה / קיומה בימי החול דוקא / הנחת תפילין למי שנהג להניחם ב"מה טובו" / אכילה בשבת ויו"ט, כמו הנחת תפילין / בחג לא חסר ענין התפילין / הזמן גרמא וזהיר טפי / לאחר מ"ת הקדושה בדברים הגשמיים / קודם מ"ת - נמשך אור רוחני / מעשה המצוות לא הי' בפרטיות כמו אחר מ"ת / הגשמי טפל להרוחני / האבות קיימו המצוות רק ברוחניות / קיום מצות תפילין ע"י מקלות / עבודת אבות לא פעלה בגשמיות / לפעול ההמשכה מלמעלה למטה / ביאור ההבדל בפרש"י לגבי בל תוסיף / בל תוסיף - רק בתש"ד או בשניהם? / לרב ולמעט / ביאור בפרש"י "טטפת" / טטפת בלע"ז / לשון תרגום שבלה"ק / נחת-רוח רוחנית לרבי / הכשרות דתפילין הקטנות / הרבי לא הגיב על מצות תפילין / מהמצוות ששייכים לממונו של אדם / מדוע לו 'לשחק' עם ה'

213..... פרק עשרים - נספחים

ברכה ליום התחלת הנחת תפילי / הקשר דב' התפילין - בנוסח אחיד / להתקפה עלי אין כל קשר למבצע תפילין / המתנה שעולה במוחי / מענות שונות / הנחת תפילין לכבוד הנשמה / לא מספיק להיות יהודי בלב / תפילין - 'מעשה רב'

218..... ברכת המזון

פרק ראשון

הכשרת התפילין למצוותם

עיבוד העור והקלף

עשיית הגשמי כלים דאצילות

בכדי שהגוף יקיים את המצוה, זה צריך להגיע דוקא ע"י ענינים גשמיים, תפילין בקלף גשמי ציצית בצמר גשמי, ועד"ז הדוגמאות שמביאים בזה. קודם ישנו הענין של הקלף או הצמר בעוה"ז הגשמי והחומרי, ולאחמ"כ נטלה מהם, מהחומריות ומהגשמיות, והיהודי ע"י המצוה פועל נתנה לנו, עושה מהם כלים.

ובלשון החסידות - כלים דאצילות, שזהו עולם האחדות, למעלה מכל הענינים של ספיקות, שאלות, אוה"ע וכו' וכו'. נשאלת שאלה: איך יכול להיות דבר והיפוכו? וע"ז באה התשובה מיד בתחילת התורה: כח מעשיו הגיד לעמו, ובמילא מובן בפשטות, ישנו ענין של נחלת גויים, ולאחמ"כ לתת להם נחלת גויים.

וזה כולל גם הפירוש שגויים מדבר על הגוי"שקייט (החומריות) של העולם, כמו שהקלף קשור עם הבהמה, שהיא (הבהמה) לא יודעת את הענינים, (עכ"פ גוף הבהמה, משא"כ המזל שלמעלה), אבל ע"מ שיהיו תפילין כשרים, צריך לקחת קלף גשמי, מבהמה גשמית, עם כל ההכנות הנצרכות להעיבוד עורות, כמובא בתו"א הביאור בזה, וכמובן מהדין שמעבד עורות לא שייך שיהיה כה"ג, אעפ"כ אומרים ממלכת כהנים וגוי קדוש, וכפירוש בעה"ט (מהמדרשים) שממלכת כהנים הכוונה בזה על דרגת כה"ג, שזוהי תכלית השלימות של כל יהודי, ושבתן תורה ניתן הכח לכל יהודי שזה יקויים סוכ"ס.

(שיחות קודש תש"מ ח"א ע' 235)

זוהי תכלית בריאתו

כשיהודי עושה מעור של בהמה קלף של ס"ת תפילין ומזוזות, נפעל עי"ז קיום מטרת (בריאת) עור הבהמה - שנעשה מהקלף חפצא של תורה ובגלוי.

(לקו"ש חכ"ו ע' 64 - תרגום מאידיש)

פעולת האדם - לעשות מהקלף תפילין

מעשה המצוות, הנה אע"פ שגם זה בא ע"י לימוד התורה, וכמאמר 'גדול לימוד שמביא לידי מעשה', מ"מ, הרי זה קשור בפעולת האדם, שצריך לעשות מהקלף הגשמי שיהי' הענין דתפילין, ומהצמר גשמי שיהי' הענין דציצית וכו'.

(סה"מ מלוקט ח"א ע' רלו)

לא מוכרח על ידי יהודי

להדיעות שאין צריך עיבוד לשמה בעור הבתים והרצועות או גם קלף סת"ם (ראה סנהדרין מח, ב ושי"נ. פרש"י ותוס' וראשונים שם. הובאו באנציקלופדי' תלמודית ערך הזמנה (א) סעיף ג', ושי"נ) - הרי לא מוכרח שהעיבוד יהי' ע"י יהודי דוקא. ופשיטא בנוגע להפשט שלפני זה.

(לקו"ש חט"ו ע' 452 הערה 43)

הכנה למצות תפילין

יש מקרים רבים שבהם אין יהודי יכול לבצע פעולה של קיום תורה ומצוות בגלל הסיבות הבאות: . החפץ צריך להיות מוכן לכך, מושלם. לדוגמא: לשם עשיית תפילין מקלף - והוקשה כל התורה לתפילין - צריך לבצע תחילה את הפשטת ופירוד העור מהבהמה, ועיבוד העור ע"י פושט ומעבד עור וכדומה.

(לקו"ש חט"ו ע' 451 - תרגום מאידיש)

להעביר את העור למקום היהודי

יותר מכך, קיימים פרטים אלו אצל עור לתפילין למוזזה ולספר תורה: תחילה יש להפריד את העור מבשר הבהמה ולעבדו, שזהו שינוי ממשי¹ בהעור, ואחר-כך להעביר את העור למקום היהודי.

(1) להעיר מת"א משפטים (עו, א ואילך): עבוד הוא עיבוד עורות כו'. (שם ע' 452 - תרגום מאידיש)

כלי להשראת אור החכמה דאצילות

כתיבת פי' קדש באותיות ודיו על קלף התפילין, היא כלי להשראת אור החכמה דאצילות, שזהו ע"ד ענין המשכת

האורות בכלים, שהקלף הגשמי הוא דוגמת הכלים שבהם נמשך אור החכמה.

(סה"מ תשכ"ב ע' לב)

מההעלם וההסתר עושה ענין אלקי

כללות העבודה היא בהיותו בההעלם וההסתר דבירא עמיקתא. דאף שישינו העלם והסתר העולם, מ"מ עושה מזה ענין אלקי, וע"ד משל שלוקח עור של בהמה ועושה ממנו קלף לתפילין, ועל הקלף הזה נכתבות הפרשיות, ועד שהקלף נהי' טפל ותשמיש להכתוב בו (דהיינו הפרשיות האותיות והכוונות והרמזים), ועד שמגיע להשלימות, ע"י שיהודי מניח תפילין אלו על ידו כנגד הלב, ועל ראשו במקום שמוחו של תינוק רופס, דהיינו שעבוד המוח והלב, שזוהי העבודה (באופן דשעבוד). ולאח"ז הולך לבטח מחיל אל חיל, לדרגות נעלות יותר בעבודה. וארז"ל הוקשה כל התורה כולה לתפילין, דזהו ענין התורה, לעשות מהעלם והסתר דבירא עמיקתא ענין יהדות, ענין של תורה ומצוות.

(סה"מ תשל"ט ע' 222)

ממשיכים בחי' פני

התלבשות התומ"ץ בענינים גשמיים, כמו תפילין, שלוקחים עור בהמה, עושים ממנו קלף, כותבים עליו פרשיות בדיו גשמי, מכניסים את הפרשיות בתוך בתים שנעשו מעור בהמה ומניחים את התפילין על היד והראש הגשמיים, ודוקא עי"ז ממשיכים בחי' פני.

(סה"מ תשכ"ב ע' קנט)

מהעור נעשה קדושה בכל העולמות

בתמהון גדול קראתי במכתבו טעמו דפלוני להקושי בהנחת תפילין שאסור לאדם לפגוע בבעלי חיים - דמהי השייכות לנדו"ד?! - שהרי תפילין נעשות (גם) מעורות בהמות שמתו מאליהן (עיין שבת קח, סע"א). **ואדרבא**, לשיטת הנ"ל - הרי תחת להניח עור הבהמה לרקבון ואיבוד או לעשות ממנה נעלים **כלי תשמיש ולרגלי האדם** או כיו"ב - עליו המצוה - לעשות מהעור דבר שיעלה את האדם ויקדשנו וגם יחבשנו "**פאר לראשו**" כלשון הכתוב. ובפרט ע"פ המבואר בקבלה ובחסידות - הנעשה ע"י מצות תפילין **בכל העולמות** (ראה קו"א ד"ה דוד זמירות ק"ל. ובכ"מ).

(אג"ק חכ"ה ע' שמח)

העור מעוה"ז הגשמי דוקא

בנוגע לקיום המצוות, צריכים לעשותם עם דברים גשמיים, שנלקחו מהעוה"ז הגשמי והחומרי. כשלוקחים עור של בהמה כפי שהיא נמצאת בעולם היצירה - א"א לקיים (עם העור) את מצות תפילין! אפשר ללמוד את ענין העור כפי שכתוב בתורה, כפי שעור הבהמה מובא בנוגע להלכות תפילין, אבל **לקיים** את המצוה, צריך להיות בהמה גשמית, ועור גשמי, מהחושך של העוה"ז הגשמי!

(שיחות קודש תשמ"א ח"א עמ' 191)

העור - חלק התחתון שבבהמה

ע"ד מצות תפילין (ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין"), בכדי לקיים מצוות תפילין, זהו דווקא אחרי שלוקחים עור גשמי מבהמה גשמית. ובבהמה גופא, לא את חלק הבשר, ששייך עכ"פ הענין שיהיה "דם ובשר כבשרו" באדם, אלא לוקחים את חלק העור, החלק הכי תחתון בבהמה, ודווקא בזה מקיימים מצות תפילין. היינו, מתי אפשרי לקיים את המצוה, **דווקא** כשלוקחים בהמה גשמית, ובזה גופא **בעור הגשמי** דווקא, וכותבים ע"ז "שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד" - ע"ז דווקא מקיימים את המצוה בתכלית השלימות.

(שיחות קודש תשל"ב ח"א ע' 491)

העבודה - שיעבוד נפש הבהמית

תכלית הכוונה היא שיומשך גם ב"יקר", "אלו תפילין" - "הוקשה כל התורה כולה לתפילין" - שהו"ע של מעשה בפועל, ע"י הגוף הגשמי, בקלף גשמי שנעשה מבהמה, ובדיו גשמי הנכתב על הקלף. נוסף על העבודה הרוחנית שבתפילין, לשעבד הלב והמוח (כמ"ש בשו"ע, ומובא בתניא). וכיון שהתפילין הם מקלף של **בהמה**, הרי מובן שהכוונה היא לא רק לשעבוד הלב והמוח של נפש האלוקית, אלא גם של **נפש הבהמית**.

ודוקא בענין זה היא תכלית הכוונה, ובלשון חז"ל: "הגוף נהנה מן הגוף", ולא מן הנשמה.

(תורת מנחם - התוועדות חכ"ב ע' 160)

בירור בדרך מלחמה

וזהו כללות ענין הבירור בדרך מלחמה, שבזה נכלל גם הבירור שבענין המצוות, ולדוגמא: מצות תפילין, שלוקח עור בהמה ומעבדו לעשות ממנו תפילין, ויש בזה כמה דינים, כמו עיבוד לשמה, וכיו"ב - הרי צריך להיות בזה ענין של מלחמה,

שלא יעשו מעור זה ענינים אחרים, ושלא יתערבו ענינים של פניות (היפך דלשמה), וכיו"ב.

(תורת מנחם - התוודויות ח"ח ע' 174)

מעבד העור נקרא "בשם"

ועוד ועיקר: מי עושה דירה לו ית' בתחתונים - בניי (אשה) דוקא, שעייז שמקיימים את המצוות שנתלבשו בעניני גשמיות עוה"ז, כמו תפילין, שנעשים מעור של בהמה גשמית, ועד שעיבוד העורות נעשה עיי "צואת כלבים", דבר הכי תחתון, וכיו"ב בשאר עניני תורה ומצוותי ("הוקשה כל התורה כולה לתפילין") - עייז משלימים הם את הכוונה העליונה לעשות לו ית' דירה בתחתונים. . יהודי יכול לטעון: לעסוק בענינים נעלים, ענינים רוחניים - ניחא, אבל לשם מה עלי לרדת ולהתעסק עם ענינים תחתונים, עד להתעסקות בעיבוד עורות עיי "צואת כלבים"?

התורה עצמה אומרת - ממשיך לטעון - "אשרי מי שאומנותו בשם (מוכר בשמים) ואוי לו למי שאומנותו בורסקי (מעבד עורות)!" וכאשר שומע אודות דברי הגמרא שיבורסקי הוא אי מאלו ש"אין מעמידין מהם לא מלך ולא כהן גדול" - "כאפט ער זיך פארן קאפ!"

הנה על זה אומרים לו: "אי אפשר לעולם בלא. . בורסקי!" וענינו בעבודה - שכדי לעשות דירה לו ית' בתחתונים, בהכרח לעסוק בעניני עוה"ז התחתון שאין למטה ממנו!

אמנם עדיין אין זה מספק אותו: סוכ"ס - טוען הוא - אומרת התורה "אוי לו מי שאומנותו בורסקי"!

והמענה לזה - בהקדים: לכאורה אינו מובן, לשם מה אמרה התורה "אוי לו כו" - מכיון ש"אי אפשר לעולם בלא. . בורסקי", היינו, שזהו דבר המוכרח לקיום העולם, "לשבת יצרה", ולא רק בנוגע לעניני הרשות, אלא בנוגע לעניני מצוות, כאמור לעיל - עיבוד עורות כדי לעשות מהם תפילין, ומכיון שגם עיבוד העורות צריך להיות לשמה, מוכרח הדבר להיעשות עיי יהודי דוקא, א"כ, לשם מה צריכה התורה לומר "אוי לו למי שאומנותו בורסקי", מדוע להביא את האדם לידי רגש של מועקה ללא כל תועלת (לכאורה), שהרי בהכרח שמישהו יעסוק במלאכה זו לצורך קיום העולם?!

אלא ודאי, כוונת התורה היא - שכאשר יהודי ידע ש"אוי לו למי שאומנותו בורסקי", הנה גם כאשר עוסק בעיבוד עורות לא יהי "בורסקי" כי אם "בשם", כי: כאשר יהודי עוסק במלאכה זו לשם קדושה, עיבוד עורות כדי לעשות מהם

תפילין - שוב אינו "בורסקי", כי אם "בשם", שהרי אומנותו היא - לעשות שיהודים יוכלו לקיים מצות תפילין!
(התוועדות תשד"מ ח"ב ע' 1343)

•

עשיית התפילין

השפעת היר"ש של העוסקן על המניח

מובנת הפליאה לכתבה, שהבחור הוא בן ישיבה אבל בלי זקן ועובד בעשיית תפילין. והרי ידוע עד כמה הפליגו חכמינו ז"ל ובפרט בזהר הק' - בענין גידול הזקן, ובפרט שהמדובר בבן ישיבה ועוסק בעשיית תפילין, ז. א. מלאכת הקדש מקודש ביותר, וכלשון חכמינו ז"ל, 'הוקשה כל התורה כולה לתפילין, ועשרים ואחד פעמים נזכר בהם שם הקדוש, שם הנכבד, וכל הלובשים תפילין במשך הזמן, תלויים בהיראת שמים של זה העוסק ועובד בעשיית התפילין.

(אג"ק ח"ב ע' קנג)

צריך להיות על קלף

בטח ידוע גם לכת"ר שנתקבלו לכאן אלפים ואולי עוד יותר מזה מוזוות וכנראה גם תפילין, שהם מעשה פאטאגראפיע, על נייר כוי וכו'. וכל זה הולך בחדא מחתא, ותחת הסיסמא של ישוב הארץ כוי וכו', ובענינים כמו אלו הנני נזכר בפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר שאמר לו - כנראה בפ"ב בשנת תרפ"ז - בהנוגע לענינים כמו אלו והקשו על שיטתו, שהרי בכיבוי שריפה אין מבחינים אם המים ראויים לשת"י וצלולים הם או לאו, וענה כ"ק מו"ח אדמו"ר שאמת כן הוא, אבל צריך להזהר וביותר וביותר שלא לכבות השריפה בקעראסין [=נפט]. וד"ל.

(אג"ק ח"ב ע' לב)

הברכה על עשייתן

לדעת הירושלמי¹ בנוגע להכנה והכשרה למצות סוכה ולולב וכיו"ב, נאמר ש"העושה סוכה לעצמו אומר: 'ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות סוכה כוי, העושה לולב לעצמו אומר: 'ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות לולב כוי", וכן הוא גם בנוגע למזוזה, תפילין ציצית וכו'.

(1 ברכות פ"ט ה"ג.)

(לקו"ש ח"ז ע' 187 - תרגום מאידיש)

להעיר על ההדגשה המיוחדת, שמצינו לדעת הירושלמי בנוגע להכנה והכשרה למצוה, דס"ל (ברכות פ"ט ה"ג) שצריך לברך על עשיית סוכה לולב מזוה תפילין וציצית, משא"כ לדעת הבבלי (מנחות מב, ב. וראה תוד"ה העושה סוכה מו, א. ובכ"מ). - וראה לקו"ש ח"יז פי אחרי (תשל"ז) ס"ה. ח"ח ע"י 180 שוה"ג להערה 46.

(לקו"ש חט"ו ע' 456 הערה 60)

יש מצוה בעשייתן

וגם להבבלי דאינו מברך בשעת עשייתן (סוכה מו, א. מנחות מב, ב. ראה תוד"ה ואלו שם (ובכ"מ בראשונים) "וחולק על הש"ס שלנו") י"ל שזהו רק בנוגע לברכה, אבל גם לש"ס דילן הוי מצוה - ראה מנחות שם "וכל מצוה דעשייתה לאו גמר מצוה כגון תפילין כו" (וראה שם ע"א). וברמב"ם ה"ל ברכות פ"א ה"ח כל מצוה שיש אחר עשייתה ציווי אחר כו' כגון העושה סוכה או לולב או שופר או ציצית או תפילין או מזוה".

(שם הערה 56)

זריזות או הידור - מה עדיף

באופן דומה קיימת השאלה לגבי ההכנה למצווה: האם יש לבצע את הפעולה הראשונה האפשרית להכנת החפץ למצוה - "צבי קייץ" - גם אם זוהי רק חתיכה אחת של עור (בכמות), או עור שאיננו מן המובחר (באיכות), או כדאי להמתין עד שיוכלו להכין חפצים רבים וטובים יותר לשם המצוות, כגון: עור גדול וטוב יותר לתפילין - "ארי סבל", שהרי גם לגבי הכנת החפץ למצוה (אף לפני קיומה), קיים היתרון של שלימות והידור¹, כבר שייך כאן משהו מעין "הקריבהו נא לפחתך"² ו"כל חלב לה"³, ולפיכך קיים גם כאן הבדל אם מכינים לצורך המצוות כמות גדולה יותר ואיכות טובה יותר, אם לאו.

יש לומר שזהו ההבדל בין שיטת הבבלי לשיטת הירושלמי: לפי דעת התלמוד הבבלי מכריע ה"הוה", ולכן צריך להיות הענין של זריזין מקדימין גם בהתחלת ההכנה למצוה, ולפיכך יש לבצע תחילה את הפעולה של "צבי קייץ", למרות שהדבר מוכן רק בכמות קטנה ואינו מושלם עדיין באיכותו.

לפי שיטת הירושלמי, מכריע יותר הענין של ברוב עם הדרת מלך, והשלימות שתהיי בעתיד, על פני היתרון של זריזות בהוה, וזאת גם לגבי ההכנה למצוה, שאם היא תיעשה

מאוחר יותר, הרי זה עדיף ומכריע, ולכן "ארי סבל" מופיע לפני "צבי קייץ".

(1) להעיר מלקויש ח"א ע' 131 ביאור מחלוקת רש"י והראב"ע. (2) מלאכי א, ח. (3) ויקרא ג, טז. רמב"ם סוף הל' איסורי מזבח. שו"ע יו"ד סו"ס רמח. (לקו"ש חט"ו ע' 454 – תרגום מאידיש)

שיעור הבתים

למהדרים: השיעור הוא אצבעים על אצבעים

במ"ש אודות שיעור אצבעים על אצבעים בהנוגע לתפילין, הנה כמה מהאחרונים בשו"ע או"ח סי' ל"ב מ"א מפרשים שהכוונה בזה לתתורא, אבל בפרי מגדים שם מפרש לדעת רש"י הכוונה על הבתים וכן משמע ג"כ מלשון הרא"ש, ומובא בטור שהכוונה על הבתים, וכמו שהעיר ג"כ ע"ז באות חיים שם ס"ק יט-כ. ולכן המהדרים עושים מדת הבתים אצבעים על אצבעים.

(אג"ק ח"א ע' שסד)

במש"כ ע"ד שיעור דאצבעים בתפילין בלי התיתורא - עיין שו"ע אדה"ז סל"ב סעי' סג: הבתים כו' אבל או"ד התיתורא כו' שהבתים כו' צ"ל אצבעים כו'. פרמ"ג א"א סקנ"ו (והקשה עליו באות חיים סקי"ט). רא"ש הובא בטור: יקח דפוס כו' אצבעים (כהערת האות חיים שם סוס"ק כ'). שו"ת בית שער"ם חאו"ח סכ"ח (ואינו תח"י).

(אג"ק חט"ו ע' תלז)

במ"ש אודות הבתים דאצבעים על אצבעים, יעוין בזה בספר שיעורי תורה להרב נאה ז"ל, וידוע אשר מנהגנו הוא בשיעור זה ונזכר ג"כ בתניא באגה"ק סי' יו"ד (קטו, א).

(אג"ק ח"א ע' שו)

גובהן - כאורכן ורחבן

בהנוגע לתפילין לא שמעתי בזה הוראות. ואפשר ידוע מה לזקני אנ"ש שבארה"ק ת"ו. נוהג אני שגובה התפילין יהי כארכן ורחבן; עיין ס' האשכול ובד"מ ועוד.

(אג"ק ח"ד ע' תקי)

לברר אם יש מסורה

ע"ד שאלותיו: בנוגע לשאלות הנוגעות למעשה, כלל גדול הוא לברר מתחלה אם יש מסורה מקובלת בזה. וצריך לחקור

באה"ק אצל זקני חב"ד ע"ד התפילין ושיעורם, וכשאפנה מהכנת מאמרי דא"ח להו"ל, אולי אוכל לברר בספרים. (אג"ק ח"ב ע' קנ)

•

פעולת המצוה בקלף

אין שינוי בגשמיות התפילין

בנוגע לתורה ומצות בכלל אין שום שינוי בקלף התפילין ע"י הנחתן בראש כו", כמבואר בתניא¹.
(1 קו"א (קנה, א). וראה לקו"ת בלק ע, ד ואילך.
(לקו"ש חכ"ב ע' 121 – תרגום מאידיש)

כדמוכח גם מהמבואר בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנה, א), שדוקא ע"י תפלה נעשה שינוי בהנבראים, "משא"כ בתו"מ שאין שינוי בקלף התפילין ע"י הנחתן בראש ובזרוע" – כי ההמשכה דלמלעלה מהשתלשלות שעל ידה נעשה שינוי בהנבראים, היא דוקא ע"י העלאת מ"ן.
(סה"מ מלוקט ח"ד ע' שכג הערה 18)

דקיום המצוות בדבר הנפרד, כמו ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי, הרי לא ניכר¹ לעין בשר הגשמי שום שינוי בהקלף והצמר, דהשינוים שצריך להיות בהקלף והצמר בכדי שיהיו מתאימים לקיום המצוה, הנה שינוים אלו הם ע"י מלאכת האדם, אבל השינוים הנעשים ע"י ההזמנה וקיום המצוה אינם ניכרים.

(1 ראה תניא קו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח, ומובן שאין סתירה לזה ממ"ש בתניא פל"ז. בתו"א ריש מגילת אסתר. ועוד.
(סה"מ מלוקט ח"א ע' כד)

וגם בהמצות שנתלבשו בדברים גשמיים, הרי גם ההמשכה שנעשית ע"י המצות לא ניכר בהגשמי, וכמו בענין מצות תפילין, שבהקלף לא ניכר השינוי שנעשה ע"י המצוה.
(סה"מ תשי"ז ע' 254)

ועד"ז כאשר מניח תפילין, הרי ע"י הנחת התפילין שלו אינו משתנה גשמיות הקלף וכו' [דהשינוי שישנו בהקלף וכו' אינו ע"י הנחת התפילין שלו, כ"א ע"י עיבוד העורות וכו' וכתיבת הפרשיות והנחתם במקומם ע"פ ההלכה, משא"כ הנחת התפילין אינה משנית את גשמיות הדבר].

(סה"מ מלוקט ח"ב ע' 383)

כשהגוי מניח תפילין, הקלף נשאר גשמי

בנוגע לקיום המצוות, כשהגוי מניח תפילין לא נפעל שום דבר, הקלף נשאר גשמי כמו שהיה לפניו, משא"כ כשהיה מניח תפילין, הוא לוקח קלף גשמי ומעלהו לקדושה. עד"ז מובן גם בכל המצוות כציצית וכו', כיון שהוקשה כל התורה כולה לתפילין (קידושין לה, א).

(שיחות קודש תשכ"ו ע' 405)

החידוש של מתן תורה

כשם שהי' חידוש על עבודת האבות - שהן הן המרכבה והיו נשמות דאצילות ו"קיימו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה", אך הדברים לא חדרו ולא פעלו במציאות הגשמית של החפצים בהם נעשו המצוות. . אך הי' זה ברוחניות גרידא, וראי שאח"כ לא הי' שום קדושה בהמקלות.

כך הי' חידושו בעבודתו של משרע"ה: המצוות פועלים וחודרים במציאות הגשמית של הדברים בהם נעשים המצוות, ולדוגמא; קלף של תפילין כו' יש בו קדושה גם שלא בזמן קיום המצוה, וכך גם מעשה המצוות דמשרע"ה - לפני מ"ת לא פעל בגשמיות, ואחר מ"ת פעל בגשמיות ג"כ.

(המלך במסיבו ח"ב ע' קמז)

הגשמי עצמו נעשה מיוחד

. . בפרשה שני' דק"ש אומר וקשרתם תחלה ואח"כ ולמדתם, לפי שלעתיד יהי' מעשה גדול. וזהו ג"כ מה שאומר וקשרתם דוקא, שיהוקשה כל התורה לתפילין, לפי שכל עיקר ענין הק"ש הוא לפעול שהיחוד יהי' בגילוי, וזה מרומז בענין התפילין, אשר גם בקלף גשמי שהוא דומם הנעשה מחי', הנה בקלף זה כתוב הוי" אחד, והוא שגם הגשמי עצמו נעשה מיוחד, ויהוקשה כל התורה לתפילין, שזהו ג"כ תכלית כל המצוות, לפעול היחוד בגשמיות.

(סה"מ תשי"ח ע' 512)

בתפילין נמשך הגילוי דאחד כו' גם בקלף וכו' הגשמי, דבק"ש הגילוי דהוי' אחד הוא בהאדם הקורא ק"ש, משא"כ בתפילין¹ ההמשכה היא גם בקלף וכו' הגשמי.

(1) דנוסף לזה שק"ש היא רק במחשבה ודיבור ותפילין הם במעשה האדם, ההמשכה דתפילין היא גם בקלף וכו' הגשמי שמחוץ לאדם.

(סה"מ מלוקט ח"ב ע' צג)

פרק שני

כתיבת הפרשיות

כתב אדה"ז

תקנת אדה"ז עפ"י הראשונים והאריז"ל

בהנוגע לתמונת האותיות אשר בסת"ם שבנוהג חב"ד, הנה כמה שינויים ישנם ממה שכתב רבנו הזקן בשו"ע שלו, וכמדובר בכמה מקומות בטעם השינוי שבין פסקי רבינו בשולחנו הטהור והפסקים שלו בסידורו ובמה שהנהיג בהנוגע לפועל, ועיין ג"כ שער הכולל בתחלתו, קונטרס פסקי הסידור להרב נאה ועוד.

ובהשייך לתפילין ביחוד, ידוע הכתוב בבית רבי פרק יו"ד, אשר התפילין תיקן רבינו הזקן עפ"י קבלת הראשונים וקבלת האריז"ל בכתיבתם תיקונם והנחתם עיי"ש, והן הדברים הנלמדים מפה אל פה מסופר לסופר, וקשה לבארם ככל הצורך בכתב, ואין הכתב משמש אלא בתור עזר להנאמר בעל פה, ולכן בהשאלה כהנ"ל וכיו"ב, יתדבר עם סופר סת"ם כמנהג חב"ד, ויבאר הפרטים.

(אג"ק ח"א ע' שסד)

מעלת כתב אדה"ז

במענה על מכתבו מער"ח מנ"א והקודמו, בו שואל שעומד הוא להזמין פרשיות לתפילין לבני משפחתו **שהם ממוצא חסידי חב"ד** ומסתפק באיזה אופן יכתבו. ולפלא הספק בזה, כי הרי כלל ופס"ד הוא, דבאתריי (השייכים) דרב נהוג כרב, והקושיא ששואל כי לדעתו, הנהגה הנרצה בעיני הקב"ה, היא שנוהגים בה כלל רוב ישראל. לפלא על קושיא זו, שהרי פשוט שגם רבנו הזקן רצה לתקן תפילין באופן שיהי" רצוי בעיני הקב"ה, ופשוט שבזמן רבנו הזקן היו הנוהגים באופנים שהורה פחות מאשר עתה שנתפשטה תורת החסידות בכו"כ חוגים, ובכל זה צויה לתקן דוקא באופן שהורה.

והלוואי כבר הי' עוזב דרכו לחפש קושיות וסתירות, ויתחיל ללכת בדרך הישרה בהקדמת נעשה לנשמע, הוא הדרך שהורנו רבותינו נשיאנו הקי שהוא גם דרך כללי לכלל ישראל, ע"ד המבואר מהרב המגיד [שהוא רבו גם של בעל ההפלאה, רבו של הר"ן אדלער רבו של החתם סופר], במעלת שער הי"ג הכולל כל הי"ב שערים, עיין בהקדמת שער הכולל להסידור.

(אג"ק חט"ו ע' שטז)

צ"ל קבלה איש מפי איש - מומחים מובהקים

במ"ש אודות תמונת האותיות שכתב לי. הנה מכתבו נתקבל, וכפי שרואה אני ממכתב כת"ר ש"י, הרי, כנראה, שאין להנ"ל קבלה איש מפי איש, אלא רק שמדייק בתמונת הפרשיות שראה, ולכאורה, בענינים כמו אלו צריך לשמוע איש מפי איש - מה בדוקא ומה בא בהזדמן, אבל אינו בדוקא. וכדאי לחפש אם ימצאו כאלה.

(אג"ק חכ"א ע' רלז)

מאשר הנני קבלת מכתבו ותוכנו שינוי צורת האותיות בכתב ע"פ רבינו הזקן לגבי הנהוג אצל השאר, וכנראה ממכתבו שאין זה אצל כת"ר קבלה איש מפי איש, אלא שדייק ומדייק בפרשיות שקבלה שנכתבו ע"י סופרי חב"ד, שבזה הרי יש ספק מהו בדיוק ובדוקא ומהו באקראי ולא בדוקא, אולי כדאי שכת"ר ש"י כמומחה בזה יחקור, אפשר ימצא מקבל איש מפי איש בציר אותיות כנ"ל, ות"ח מראש.

(אג"ק ח"ח ע' קמא)

בכלל בהנוגע לתמונת האותיות וכיו"ב, הרי זה ענין שמקבלים אותו מפה אל פה ועל ידי ציורים, אבל קשה לבאר הפרטים בכתב. ולכן יחפש באה"ק ת"ו מבין אנ"ש הבקיאים בהנ"ל. ואפשר גם אלו שכותב אודותם, יש לסמוך עליהם - אם קבלו זה במסורה ממומחים וסופרים מובהקים, שבודאי יכול לברר זה. ומהם יוודע הפרטים.

(אג"ק ח"א ע' שסא)

במענה על מכתבו מיום השני, בו שואל בהנוגע לתפילין והפרשיות דאנ"ש וחסידי חב"ד.

והנה ידוע בכגון דא, שקשה ביותר למסור דברים אלו במכתבים, ונצרכה לזה מסורת חכמים מסופר לסופר, ובודאי יש למצוא באה"ק ת"ו סופרים אשר ידועה להם תמונת

האותיות ע"פ המסורה מרבנו הזקן, כי גם בתמונת האותיות כמה חילוקים ישנם, ולא רק בתמונת אותיות שעל הבתים היו"ד וכו'.

(אג"ק ח"ד ע' שפא)

במ"ש בעניני סופרות וציור האותיות כפי שיטת חב"ד, לא אזדמן מילתא לשמוע בזה הוראות, והרי בכגון דא העיקר הוא מסורת מסופר לסופר, פה אל פה, ויש לחפש את אלו שיש להם מסורה בזה ולחקור מהם.

(אג"ק ח"ז ע' שיד)

צורת האות "צד"י

במענה על מכתבו. . א) מש"כ בענין צורת היו"ד הפוכה שכותבין בצדיק, ושואל בירור הלכתי בזה, הנה כבר דשו בה רבים ונקבצו הדיעות, במשנת אברהם סכ"ג ס"ק פו-פח, מאיר עיני סופרים ס"ז, מאסף לכל המחנות סל"ז יעו"ש.

ב) בנוגע לפועל, בתפילין תמה אני מי ישנו בדורנו יתום זה, אשר יעזו לחלוק למעשה על האריז"ל שפסק לכתוב בתפילין ביו"ד הפוכה. ואעידה לי עדים נאמנים שכן הוא דעת האריז"ל, והם המשנת חסידים וסי' תקון תפילין פ"א מ"י מצת שמורים וכו' ואחרון חביב אדמו"ר הזקן. והובאו דברי האריז"ל אלו להלכה בכמה פוסקים ובשו"ע אדה"ז סל"ו.

ג) בנוגע לפועל **בס"ת**, פסק הנ"ל בתפילין, מוכיח אשר ביו"ד הפוכה צורת אות צד"י לזה, וכיון שלא נזכר שינוי זה בש"ס, הרי ע"פ שו"ת נוב"י הידועה, פשיטא שכשר צד"י בזה בכ"מ וגם ס"ת בכלל.

ד) איך כותבין לכתחילה בס"ת, כבר העתיק במכתבו מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, שמנהגנו לכתוב בס"ת ג"כ ביו"ד הפוכה, וראה במשנת אברהם שם, שכן ראה בס"ת של גדולים ומומחים מכמה דורות ומס"ת מומחים שבדורתיו, ורק חדשים מקרוב באו שמשנים כו' (והוא דלא כדעת שו"ת השיב משה חיו"ד סני"א שלכתחילה יכתבו בס"ת ביו"ד ישרה).

ה) מה דעת הגר"א בזה, ומעתיק במכתבו מש"כ בס' תוספת מעשה רב, שהגר"א פסל "הצדין כפופין עקומין מאחוריהם, ואמר שטעות נפלה בכתאריז"ל".

והנה הסי' הנ"ל אין אצלי. אבל איפה רמוזה בלי זה יו"ד הפוכה? אבל בספר 'כתוב לחיים' להסופר ר' אברהם חיים ממניסק (ווילנא תרי"ח) כותב: ששמע מהרב ר' אליעזר משה ממאנאסטירשיצינע בשם הגר"א דהגירסא בזח"א (ב, ב) היא

לאסתחרא ולא לאחורי. ומסיים המחבר: דאנו קי"ל כדעת הב"ש והב"י והגר"א ז"ל להלכה למעשה.

כמובן יסוד קלוש הוא ביותר לקבוע עפ"י דעת הגר"א שהיא היפך כהאר"ל, ובפרט שגם התיקון בזהר אינו עולה יפה כלל, כי ממש"ך בזהר שם: ולא אתהדרו אנפין באנפין כו' זמין לנסרא לך ולמעבד לך אנפין באנפין עכ"ל. שמכל זה מוכח, שמקודם הוא היפך דאפין דהיינו אחור, ולא לאסתחרא.

(ו) צורת הצד"י הוזכרה בדא"ח כפי הרשום אצלי בלקו"ת ריש ביאור דהחלצו (ומובא גם שם לשון הזהר לאחורי) ובד"ה נטה את ירך תרס"ג.

(אג"ק ח"ג ע' תלו)

צורת האותיות "חי"ת" "טי"ת" "צד"י"

זה זמן שעניתי. בהנוגע לציור אותיות כתב חב"ד ששלח לי אז, ובקשתיו אפשר ימצא מקבל איש מפי איש בציור אותיות הנ"ל ולא רק ממה שמצא בפרשיות, שאז לא תמיד ברור מהו בדיוק ובדוקא ומהו באקראי, או רק לשם הידור. והנה עתה אתא לידי ענין שנוגע לי לברר אודות אותיות חי"ת וטי"ת בתפילין, ובמילא נתעוררה אצלי השאלה בכלל, אם יש חילוק בין פסק רבינו הזקן בשו"ע בציור האותיות - למנהגי סופרי חב"ד, ובציור האותיות ששלח הנ"ל מכבר, נמצא שם הטי"ת בשני אופנים. כן נוגע לדעת אודות ציור יו"ד הימני של הצד"י. ואפשר יש אצל הנ"ל איזה מסורה בזה, או אפשר מי שיש תחת ידו מסורה. ואולי יתדבר עם מוהר"י ש"י זילברמאן, ויודיע דעת שניהם, ות"ח מראש.

(אג"ק ח"ט ע' קצט)

צורת ההי"ן של השם

מ"ש בשו"ע רבנו הזקן ס"י ל"ו סעיף ב' בהנוגע לכתבת ההי"ן של השם. הנה זה חדשים שהנני משתדל לברר המסורת בכתובה אצל סופרי אנ"ש, בתפילין וגם בס"ת, ולע"ע לא העליתי מרגלית בידי, כי אין ידיעות ברורות בזה. ואפשר נודע בין אנ"ש באה"ק ת"ו? אף שכנראה, גם ביניהם מסורות שאינן מתאימות עם מה ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר - בענינים אחרים, וכמודפס בלקוטי מנהגים ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר, ואח"כ נתקבלו מכו מהרה"ח הרי"ח נאה ז"ל שאנ"ש באה"ק לא נהגו כך עד עתה. ואפשר אשר גם בכתבת האותיות הוא עדי"ו. ובכל אופן כדאי לקבץ

הידיעות, ויהי עכ"פ שיבא מכשורא. ואפשר יודיעני כת"ר למי לפנות בזה באה"ק ת"ו.

(אג"ק ח"י ע' רנג)

חידוש אדה"ז - לכוון שצונו לכתוב פרשיות

ולהעיר משו"ע אדה"ז (או"ח סכ"ה סי"א): "יכוון בהנחת תפילין שצונו הקב"ה לכתוב כו'. וראה ביאור הרי"פ פערלא לרס"ג (ח"ג) מילואים ס"ד. ואכ"מ.

(לקו"ש ח"י ע' 188 הערה 57 בשהר"ג)

כאן יוצא חידוש, מזה שאדמו"ר הזקן מוסיף בשו"ע (וכמדובר כמה פעמים, שישנם חידושים עצומים (גוואלדיקע חידושים) בשו"ע של האדמו"ר הזקן, וכשהאדם מתבונן הוא רואה זאת על כל צעד וצעד. בפרט זה מורגש כשהאדמו"ר הזקן מעתיק את הלשון של אלו שקדמו לו והוא מוסיף או משנה בזה, עאכו"כ זה מורגש בשו"ע אדמו"ר הזקן כשמביא את הלשון של שו"ע המחבר, וע"ז ישנו שינוי או הוספה).

כזו הוספה מוצאים בנוגע לכוונת תפילין, שזהו חידוש עצום בנוגע להלכה, ויוצא מזה ג"כ נפק"מ בנוגע למעשה.

וזהו הלשון כפי שכתוב בשו"ע המחבר (סי' כה סק"ה) "יכוין בהנחתם שציונו הקב"ה להניח ד' פרשיות שיש בהם יחוד שמו ויציאת מצרים על הזרוע כנגד הלב ועל הראש כנגד המוח כדי שנוכח ניסים ונפלאות. וישעבד להקב"ה הנשמה שהיא במוח וגם הלב". את כל הלשון הזה מביא אדמוה"ז באותו סימן (ס"ק י"א) ובאותו ענין, ומוסיף כמה מילים בתחילתו, הוא לא התחיל ב"יכוון שציונו הקב"ה להניח", אלא "יכוון שציונו הקב"ה לכתוב ד' פרשיות אלו" ולהניחם על היד ועל הראש.

מזה שמוסיף לכתוב פרשיות אלו יוצא חידוש גדול, בדיוק כמו שכל אחד ואחד נצטווה (זכר בן י"ג שנה ומעלה) להניח תפילין על היד ועל הראש, כך כאו"א נצטווה לכתוב ד' פרשיות שבתפילין. גם במזוזה הרי לכאורה כתוב וקשרתם וכתבתם, ולאחמ"כ ג"כ בפרשה שני כתוב שוב וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך, אבל במזוזה לא מוצאים ציווי מיוחד על הכתיבה.

בספר תורה שכתוב וכתב, באמת ישנה מצוה שכאו"א יכתוב ספר תורה לעצמו, וזה נמנה במנין התרי"ג מצות, אבל במזוזה לא מצאנו כזה ציווי.

האדה"ז מוסיף על לשון המחבר, כנ"ל, שהכוונה שצריך לכוון בכל יום ויום בשעה שמניח תפילין, הוא לא רק שציונו

להניחם על היד כנגד הלב ועל הראש, אלא שציוונו לכתוב פרשיות אלו.

ז. א. , שזה שהסופר כתב את הפרשיות, זה בתור שליחות של האדם המניח את התפילין, ובמילא יוצא, שהוא עצמו - האדם המניח, כתב את הפרשיות.

וממילא, האדם המניח תפילין לקח דבר מהעולם, מדבר הרשות, והפך את זה לתשמישי מצוה ותשמישי קדושה, עד שהוא מקיים בזה את המצוה בפועל.

אך זהו רק כשמאזיה סיבה שתהיי זה נכתב בשבילו דרך השני. וע"ד ספר תורה הרי לכמה דיעות, עד שכך נשאר גם במסקנה, שבשעה שאדם קונה ספר תורה אזי גם יוצא בזה במצות כתיבת ס"ת. ואפילו אלו המחמירים, ג"כ מודים שמספיק שהאדם אח"כ מוסיף בעצמו אות, או מגיי מתקן וכיו"ב.

עד"ז גם בתפילין, אע"פ שבפועל אחר כתב זאת, אבל הוא קנה זאת, או שבאופן אחר זה נהיה שלו, וכ"ש אם הוא מהדר ומשנה את הקשר וכיו"ב, שזאת עושה כל אחד בדרך ממילא בשעת ההנחה, אזי נעשה הוא זה שכתב את ד' הפרשיות.

אע"פ שעל מצוה שבגופו לא עוזר שליח, אבל זה הרי לא מצוה שבגופו, אלא ע"ד כתיבת ספר תורה, אפשר לעשות זאת באמצעות השני.

וזהו החידוש של האדה"ז, שישנו גם ציווי על כאו"א לכתוב ד' פרשיות אלו.

עפ"י יוצא עוד שלימות, שכל יום בשעה שמניח תפילין יש שם עמל מלאכה, האדם עושה מדבר רשות (עפ"י הציווי לכתוב ד' פרשיות אלו) ד' פרשיות של תפילין, דבר מצוה, ואח"כ הוא מניח אותם על היד כנגד הלב ועל הראש. וכאמור, שכל זמן שאינו עושה זאת באופן של עמל, לא מקויים הענין של אדם לעמל יולד.

(שיחות קודש תשכ"ח ח"א ע' 382)

תנאי בהקמת תעשיית תפילין

שמעתי שיש מי שהוא מעונין לסדר תעשיית בתים של תפילין וכן כתיבת פרשיות. ואם יש לסדר תעשיי כזו שתהיי מהודרת, ואותיות הכתב יהיו כצורת זו שפסק אדמו"ר הזקן, ובטח יש למצוא באה"ק ת"ו אותם היודעים בזה במסורה סופר מפי סופר, אזי לדעתי יש להתענין בהצעה כזו, כמובן אם מוחזקת (אויסגעהאלטען) ממשקף בסיס מסחרי.

(אג"ק ח"ו ע' רצד)

שלא כסדרן - פסול

(א) מה שנסתפק בדעת הרמב"ם בדין שלא כסדרן בתפילין ומזוזות - הנה ברור שפוסל, וכמש"כ בהל' תפילין פ"א ה"יז. עיי"ש בני"כ הרמב"ם. צפנת פענח שם. באר הגולה לשו"ע ס"ב סכ"ג. ועוד. ולחנם נדחק במכתבו בטעם הרמב"ם שם, כ"י:

(ב) פשיטא שהרמב"ם מביא ביד"ו דינים מהירושלמי, מכילתא וכו' אף שלא הובאו בבבלי, אם אין הבבלי חולק ע"ז.

(ג) מקור פסול דלא כסדרן בתו"מ - עיין ג"כ בשו"ת הצ"צ שער המילואים ס"ג.

(ד) אם פסול מה"ת או מדרבנן - ראה שו"ת הרדב"ז ח"א סי' ש"י. משבצות זהב ר"ס לב ור"ס לד. צ"צ וצפ"ע שם. קסת הסופר ס"ט. אות חיים (לבעהמ"ס מנח"א) ר"ס לב. ובספרים שהובאו בסי' מאסף לכל המחנות שם.

(אג"ק ח"ז ע' שפה)

מנין השיטין - לספרדים

במענה על מכתבו מדי אלול. מ"ש אודות מנין השיטין בתפילין ומנהג הספרדים¹ בזה. הנה במנהגי כל מדינה ומדינה ישנם שני סוגים. מנהג בדיוק באופן כך דוקא, או שהמנהג הוא העדר מנהג, היינו שכל אחד כרצונו עושה ואין בזה קביעות. ומובן אשר בסוג הראשון הנה יש להניח להם במנהג אבותיהם, ורק כשבאה התעוררות מצדם הנה יש להתייעץ בכל פעם ופעם איך ומה לעשות, אבל בנוגע לסוג השני, הרי בדרכי נועם ובדרכי שלום יש להנהיג מנהג המקובל אצלנו כיון שגם לדידהו אין בזה כל סתירה, וה"ה למנין השיטין כפי שכותב.

(1) ועי"ע במה שכותב שאין מקפידין בזה ורובם - בתש"י - ו' שיטין, שהרי הוא היפך מש"כ המחבר ס"ה (ולית מאן דפליג) עכ"פ לכתחילה, והחמירו בזה בכתהארז"ל ועי"פ נוהגין הספרדים כידוע. ואולי מנהג טועה נזדמן לו. וא"כ פשיטא דיש להנהיג ז' שיטין. וכנ"ל.

(אג"ק ח"יא ע' שצ)

לא לצלם פרשיות התפילין

א' הת' שקנה מסופר זקן את הפרשיות של ר' ראובן סופר (הסופר דאדה"ז) שאל את כ"ק אד"ש: כיון שיש מאנ"ש הרוצים ללמוד מהכתב הזה, האם רוצה כ"ק אד"ש לצלם זאת? ואמר לו כ"ק אד"ש: היות וישנם שמות, לכן לא כדאי לצלם, רק באם רוצה הוא יכול לתת לו לראות מתי שרוצה.

(שיחות קודש תשכ"ה ח"א ע' 530)

אחריות הסופר

לימוד דא"ח בימי הכתיבה

במענה למכתבו פ"ג, בו כתב אודות מלאכתו בקדש ואשר חי חיי צער. . מהנכון אשר יבדוק את התפילין שלו ואת המזוזות בדירתו שתהיינה כולן כשרות כדין, וילמוד שיעור בפנימיות התורה, ובפרט באותן הימים שעוסק במלאכת שמים כתיבת סת"ם.

(אג"ק ח"ז ע' קנה)

תפילין דר"ת צ"ל ע"י סופר המניחם

. . בשאלתו ע"ד כתיבת תפילין דר"ת - בקסת הסופר סכ"ו ובסי' ישמח משה על אגדות הש"ס כי דיש לזוהר שמי שאינו מניח תפילין דר"ת לא יכתבם. באות חיים סל"ד סק"א מחמיר אף בדיעבד (!). ויל"ע בלי אדה"ו רסל"ט "מפני שאינו חושש עליהם כלל" - וא"כ הנמנע מפני דמיחזי כיוהרא אינו בזה, עכ"פ בדיעבד. וכ"כ בסי' מאסף לכל המחנות סל"ט סק"ו משו"ת פני מבין.

(אג"ק ח"ד ע' תמד)

במ"ש דמי שאינו מניח תפילין דר"ת אין לו לכותבם, כבר שקלו וטרו בזה, ואף שהמסקנה הוא דלא על זה קאי מארז"ל כל שאינו בקשירה אינו בכתיבה (וכש"כ מלתיאבון, ר"ס לט), בכ"ז לכתחילה עכ"פ פשיטא דטוב ונכון שיכתבם המניח תפילין אלו (הדעות בזה נקבצו בסי' מאסף לכל המחנות ובסי' שלחן מלכים על קצש"ע).

(אג"ק חס"ז ע' יח)

גודל הזכות של הסופר

ומטובו למסור לאלה התלמידים שיבחר בהם, שאשרי חלקם שיתעסקו במלאכת הקדש זו, שאף כי רבה האחריות של סופר סת"ם כמבואר בכמה מקומות, אבל זה עצמו שאחרים קובעים שראויים הם ללמוד מלאכת הקדש זו, מראה שמלמעלה נתנו להם הכחות לשאת באחריות זו ולמלאותה. ובכל הזמנים, ועל אחת כמה וכמה עתה, הנה בזה שיוכו את הרבים בתפילין כשרות ובמזוזות כשרות, הרי שכרם אין די באר, וביחוד שהרי הוקשה כל התורה כולה לתפילין, ובדא"ח מובא מאמר שמזוזה שקולה כנגד כל המצוות. והרי גם על פי נגלה מובן זה עפ"י הכוונה המובאה בשו"ע לפסק הלכה, שתפילין הוא ענין שעבוד הלב והמוח,

זאת אומרת כללות האדם, והמזווה הרי היא החתם של המלך מלכי המלכים הקב"ה על כל הנכנסים והענינים אשר בבית זה.

(אג"ק חס"ז ע' נה)

מעלת ביי"ס לסופרות - בהידור

כיון שבית ספר לסופרות דבר נכון וגם מוכרח הוא, וכידוע המחסור בתפילין כשרים בכל מדינה ומדינה, בודאי יש דרכים לביסוס ולהתפתחות ביי"ס כזה, אלא שצריך להשתדל שיעשו הדברים בהידור האפשרי וכו', שלכן כדאי שיתגשמו עיי"אני"ש ומוסדות חב"ד, ויש להשקיע יגיעה והשתדלות כפי דרישת הענינים, כי כדאיות הן בערך גודל הדבר, ואין להאריך בדבר הפשוט.

(אג"ק ח"ד ע' רב)

בכתיבת האותיות מרומז שם הוי'

וזהו ענין אנכי הוי' אלקיך, אנא נפשי כתבית יהבית, שהמשכת בחיי אנכי מי שאנכי למטה היא דוקא עיי"א כתבית, ענין כתיבת התורה, וכנ"ל שתוכן ענין הכתיבה הוא ההמשכה למטה מטה, בעוה"ז התחתון, שדוקא בו נמשך העצמות. וי"ל, דזהו גם מ"ש אנכי הוי', שהמשכת בחיי אנכי היא עיי"א הוי'; דשם הוי' כאן רומז על ענין הכתיבה, כדאיתא בספרי קבלה בענין כתיבת סת"ם (ס"ת תפילין ומזוזות), ובמיוחד בס"ת (שהתפילין ומזוזות הם ג"כ פרשיות בתורה). דבכתיבה זו ישנם ד' האותיות דשם הוי'. דהטיפת דיו הוא בחינת יו"ד דשם הוי', והכתב (ע"פ הלכה) ביד ימין שיש בה ה' אצבעות, שזהו בחי' ה' ראשונה דשם הוי', ועיי"א קולמוס שהוא הוא"ו דשם הוי', ונכתב על הקלף שהוא שטח המקבל, ה' אחרונה דשם הוי'.

(סה"מ תש"ל ע' 143)

פרק שלישי

קטן במצוות התפילין

החיוב לקנות על האב

משמע ממ"ש בסי' לט ס"א בנוגע לתפילין "וקטן אע"פ שמוזהר על הקשירה מד"ס לחנכו במצות כו"י (ומש"כ בחצע"ג "וגם מד"ס אין האזהרה אלא על אביו" - הרי כתב "אין האזהרה אלא על אביו" כי האזהרה הטילו על אביו). ובסי' לו ס"ג: קטן כו' חייב אביו לקנות לו תפילין לחנכו במצוות. ובפשטות י"ל, דבציצית ותפילין החיוב לקנות ציצית ותפילין ולהטיל ציצית א"א להיות על הבן ורק על האב (אבל בשד"ח שם שתירוץ זה דוחק).

(לקו"ש ח"ז ע' 234 הערה 27)

טעם שאין חיוב על הבן

ומש"כ הרמב"ם הלי' תפילין פ"ד הי"ג "אביו לוקח לו תפילין כדי לחנכו במצוות" - י"ל (נוסף על הנ"ל הערה 27) כיון שבתפילין בפרט נוגע בגדר המצוה שלא יסיח דעתו מהם (כמו שממשיך ברמב"ם שם באותה ההלכה), לכן לא הכניסו חכמים את הקטן בחיוב המצוה (וכן י"ל בשו"ע אדה"ו סי' לו ס"ג).

(שם ע' 235 הערה 32)

חיוב לימוד המצוות עוד בקטנות

ואף שמצוות חינוך היא על האב¹, מ"מ מובן שהיות וכשיגיע לבן י"ג שנה, יתחייב בכל המצוות, והרי א"א לידע הכל בב"א, לכן מוטל עליו לפניו להתעסק בענינים אלו כדי לידע אותם כשיגיע לי"ג שנה².

(1) הלי' ת"ת לאדה"ו בתחלתו. וראה ברכות מח, א ברש"י ותוס' ד"ה עד. ועוד. (2) ולהעיר משו"ע אדה"ו (סי' שמ"ג סי"א): טוב לו שיקבל ע"ע איזה דבר לתשובה ולכפרה, אע"פ שעבר קודם שנעשה בר עונשין.

(לקו"ש ח"ז ע' 240)

ע"ד ווי **מימוז** דאך זאגן בכלל, אז א קטן איז מחוייב צו לערנען די הלכות המצוות (תפילין, ק"ש וכיו"ב, וועלכע ער וועט מוזן מקיים זיין תיכף ווי ער ווערט א גדול) נאך **איידער**

ער ווערט א גדול - ווארום אויב ער וועט עס אפלייגן ביז ער וועט ווערן א בן י"ג שנה ויום אחד, וועט ער דאן ניט וויסן ווי צו מקיים זיין די מצוות; ד. ה. עס איז דא אויף אים א חיוב זייענדיק א קטן זיך צוגרייטן אויף צו קענען מקיים זיין זיינע חיובים ווען ער וועט ווערן א גדול - **ע"ד** מכשרי מצוה.

(לקו"ש ח"ז ע' 70)

דערפון גופא וואס תורה איז מחייב א אידן אין מצות **תיכף** כשיגדל, איז **מוכרח** צו זאגן, אז די הלכות פון די מצות (ווי ק"ש, תפילין וכיו"ב) איז א קטן מחוייב צו לענען **איידער** ער ווערט א גדול. דאס הייסט, אז אפילו לולא דעם חיוב פון חינוך (וואס איז נאר **מד"ס** און איז א ציווי אויפן אב), איז מצד ציווי **התורה** א קטן מחוייב זיך גרייטן (בקטנותו) צו די מצות וועלכע ער ווערט אין זיי מחוייב תיכף כשיגדל, ווייל אנדערש וועט ער זיי ניט קענען מקיים זיין בגדלותו (וע"ד - הכשר מצוה).

(לקו"ש חכ"ו ע' 75)

טעם שתפילין שי"ך דוקא לגדול

ענין התפילין, קשור עם ענין פרטי באדם, עם מוח ולב האדם, שתפילין ענינו לשעבד הלב והמוח. שמוזה מובן שתפילין שי"ך דוקא אצל אחד שיש לו מוח ולב, והוא משתמש במוחו ולבו, והתפילין באים ומחדשים שיהי' שעבוד הלב והמוח.

ואע"פ שתפילין זה גם מחוץ להגוף, שמים את זה על הראש, וזה מעטר ומקיף הראש, וזה לא נכנס לפנים הגוף - אבל מזה גופא שתפילין צריך להיות כנגד המוח וכנגד הלב, מובן שיש לזה שייכות למוח ולב, עד שזה משעבד אותם. לכן ענין התפילין שי"ך דוקא לגדול, לבן שלש עשרה, שיש לו כבר ענין של דעת במוח שלו, ורגש בלב שלו, והתפילין משעבד את לבו ומוחו.

משא"כ ענין הציצית, שצריך להזכיר על כללות ענין המצוות, וצריך להגן על גוף היהודי מענינים שבעולם - זה שי"ך לא רק לגדול, שיש לו מוח ולב, אלא גם לקטן, עד לקטן שבקטנים, כיון שהוא גם יהודי.

והחילוק הזה מבין גם ילד, שבנוגע לענין שקשור למוח ולב, ולשעבוד הלב והמוח, תפילין, זה שי"ך דוקא לגדולים, משא"כ ענין כללי בתומ"צ, וענין המגן אותו מענינים בלתי רצויים, טלית קטן, שי"ך גם אליו.

(שיחות קודש תש"מ ח"א ע' 161)

הגדר בחיוב ופטור הקטן

בקטן: ההכנות למצוה - חובה מן התורה הן לכאורה יש לומר, שאכן ישנה חובת חינוך מדאורייתא [ולא רק ידיעת המצות] - ובהקדם:

כשהתורה מחייבת לקיים איזו מצוה, ולדוגמא הנחת תפילין, פשוט שאין החיוב רק למי שיש לפניו זוג תפילין שמחוייב להניחן, אלא המצוה מחייבתו לעשות כל הדרוש כדי להשיג תפילין, ואם לא השתדל ומשויז לא הניחן ביטל מ"ע. ועד"ז בכמה מצוות, שמחוייב מה"ת לעשות כל הדרוש כדי שיוכל לקיים המצוה, ובלי הרמב"ם¹ "יש מצות עשה שאדם חייב להשתדל ולרדוף עד שיעשה אותה כגון תפילין וסוכה ולולב ושופר". ואף שגוף החיוב אינו אלא פעולה מסוימת כהנחת תפילין ונטילת לולב מ"מ חיוב זה עצמו מחייבו בכל ההכנות הדרושות כדי שיוכל לקיים (פעולת) המצוה. ועוד זאת, שאם לא השתדל ללמוד **ולידע איך** לקיים המצוה, ולכן לא קיימה כהלכתה, הרי גם זה חשוב מבטל מ"ע.

וא"כ, בקטן שנעשה גדול, שאז מתחייב מיד מדאורייתא בקיום כל התורה כולה, הרי כיון שא"א שיקיים כל המוטל עליו בלי הכנה מוקדמת, הן לימוד וידיעת המצות, והן הכנתו והכשרתו שיתרגל לקיימם בפועל (שזהו **ע"ד** ההשתדלות להשיג תפילין או לולב וכיו"ב), א"כ הכנה זו היא ג"כ, לכאורה, חובה מן התורה. ומאחר שישנו חיוב על הקטן להכין עצמו לגדלותו אלא שקטן אינו בר-חיובא, לכן יש מקום לומר שחיוב זה עובר אל האב [וע"ד מ"ש הריב"ש² לגבי פדיון הבן, ש"עיקר המצוה בעצמו אלא שבקטנותו אי אפשר, ולכן הוטל על האב].

מצד חינוך קיום הקטן הוא כגדול

אלא שאעפ"כ אין חובה זו בגדר מצוה, כי אם רק הכשר והכנה בלבד, **ע"ד** ובדוגמת כריתת עצים לעשות פחמים לעשות ברזל (איזמל למילה)³. וזהו שנתוסף במצות חינוך שמד"ס, שיש בזה גדר חיוב המצוה. ויש לומר, שמצד החיוב מן התורה אין עשיית הקטן עצמה בגדר קיום מצוה, כ"א עשוי כדי שיתרגל, ואילו מדרבנן עשיית הקטן היא בגדר מצוה, ולכן מן התורה קיום המצוה שעושה הקטן אינו צריך להיות בכל הפרטים, בהכשר גמור, כי מצד ההכנה אין נפק"מ כ"כ אופן עשייתו, משא"כ מצד מצות חינוך דרבנן צריך שהקטן יקיים המצות בכל הפרטים כגדול.

זמן ההכנה בקטן אינו נחשב כלל לחלק מהחיוב

והנה במצוות שקיומן בזמנים מיוחדים, אם קיום המצוה דורש הכנה והכשרה, כגון תקיעת שופר שצריך להתאמן ולהתרגל כדי שיוכל לתקוע, או אם צריך השתדלות מוקדמת כדי להשיג חפצי המצוה כמו ד' מינים וכדומה, מובן לכאורה שחיוב ההכנה מתחיל לפני זמן קיום המצוה כדי שבבוא זמנה יוכל לקיימה כתיקונה. . אמנם בקטן שנתגדל, כיון שקטן פטור מכל התורה כולה, ולא שייך ביי (בהיותו קטן) שום סדר של חיוב מה"ת, והתחלת כל המציאות של חיוב אינו אלא משנתגדל, לכן אם מצד טבע הדברים נחוץ זמן של לימוד והכנה עד שיוכל לקיים כל המצוות, הרי זמן הכנה זו (מה"ת) מתחיל רק אחרי שנתגדל, ושוב א"ל שעובר על שום מצוה עד שחולף הזמן של ההכנה הדרושה לקיום אותה מצוה.

. . ואף כי זהו חידוש גדול בהלכה, מ"מ נראה דמסברא מוכרח הוא, דאיך יחול איזה חיוב באופן שמעצם טבעו א"א לקיימו, ומכיון שהאפשריות של קיום המצוה כדבעי אינה אלא ע"י הקדמה של לימוד וחינוך הדורש זמן מסוים, לכן צ"ל דכל זה נכלל בעצם החיוב. ולכן אין סברא שהתורה תחייב לחנכו בעודו בקטנותו כדי שיוכל לקיים כל המצוות כשיגדיל, ואדרבה, התחלת חלות החיוב אינה אלא ברגע שנתגדל, ואם צריך זמן של חינוך והכשרה, הרי זה כלול בעצם חלות החיובים שחלים אחרי שנתגדל.

דין קטן בדוגמא להחיוב בזמן מ"ת

ובדוגמת קטן שנתגדל, אירע לאבותינו בשעת מ"ת שאז נתחייבו לראשונה בתומ"צ⁵, ובוודאי נדרש זמן של לימוד והכנה עד שהיו יכולים לקיים המצוות, וכן עד שהיו יכולים להכין חפצי המצוות כמו ציצית ותפילין⁴, ופשוט דאין לומר שכל אותו הזמן שהיו עסוקים בהכנה היו מבטלים מ"ע, אלא שכיון שאז הותחל כל עיקר החיוב, לפיכך חל באופן שיוכלו לקיימו, דהיינו בהקדמת כל ההכנות הדרושות, כולל גם החינוך והרגילות. וכן הוא אצל כל קטן שנתגדל, שכל החיוב שלו בתומ"צ מתחיל רק בהגיעו לגדלות, לכן כל הזמן שהוא צריך להתעסק בלימוד והכנה וחינוך עד שיוכל לקיים איזו מצוה כהלכתה או להזהר מאיזו עבירה, אינו מבטל אותה מ"ע ואינו עובר על אותה מל"ת, ואדרבה ה"ה עסוק בקיומם, ולהכי ליכא חובת חינוך בעודו קטן מן התורה.

. . והנה כל הנ"ל הוא מן התורה, אבל מדברי סופרים ישנו ציווי וחיוב גמור בחינוך קטן, ואדרבה - חמורים וערבים דברי סופרים יותר מדברי תורה⁶.

(1 הלי ברכות פ"א ה"ב. 2) בתשובותיו סקל"א. 3) שבת קל, א (ובפרש"י ד"ה לעשות) ושי"י - שלדעת ר"א כ"ז בגדר מכשירי מצוה שדוחין את השבת. 4) פיה"מ להרמב"ם חולין ספ"ו. 5) בבית אלקים (להמבי"ט) שער היסודות פל"ו כ' דבני"י לא הניחו תפילין במדבר, אבל ביל"ש שלח טו, לד (מובא ברבותינו בעה"ת שם, לב) מפורש דהניחו. וכן משמע בקידושין לו, ב. 6) סנהדרין פח, ב (במשנה). ע"ז לה, א ובפרש"י. ירושלמי ברכות פ"א ה"ד.

(לקו"ש חל"ה ע' 65 ואילך)

קטן אינו מניח תפילין מפני שאין לו גוף נקי

ישנם אחרונים המפרשים ש"חינוך" הרי זה דבר נצחי, כיוון כמדובר לעיל שהפירוש של "חינוך", זה לא להתלמד איד, להניח תפילין, אלא מצות חינוך הוא מיד שהוא שייך להבנה, מה ענינו של תפילין, עדי"ו שבת ועדי"ו נרות שבת - צריכים לחנכו שיעשה את זה, (אלא כיון שתפילין צריך גוף נקי לכן דוחים את זה, מצד הגדר שבזה, משא"כ שבת והדלקת נרות שבת).

(שיחות קודש תשל"ה ח"א ע' 41)

הטעם הפנימי לקשר בין בר-מצוה לתפילין

לכאורה הרי מצוה הראשונה של קטן שנתגדל - שגדול צריך לקיימם, זהו מצות קריאת שמע, שלכן ישנם גם מפרשים המבארים, שזה מה שהתחלת הש"ס מתחילה עם מאימתי קורין את שמע בערבית כיון שראשית חכמה יראת ה', ובפרט בזמן, הרי קטן מיד כשנתגדל הוא נהייה מחוייב בששה מצות שבמחשבה, כפי שהחינוך מונה אותם בהקדמת ספרו, אבל ענין בפועל שזה בדיבור - ענין בפועל המתבטא באופן גלוי, זהו ענין של ק"ש בערבית, ולכן התחלת תושבע"פ היא מאימתי קורין את שמע בערבית.

בכל זאת רואים שמנהג ישראל, במה מקשרים כשיהודי נהייה גדול, מקשרים זאת עם ענין של מצות תפילין.

כמה ביאורים נאמרו ע"ז מדוע זה כך, אבל הרי הבפועל ממש, בשעת תא חזי מאי עמא דבר, שזה הרי ענין בהלכה, עד להלכה שבפועל, כפי שהגמרא מביאה בכמה מקומות (ברכות מה, א, ושי"ט); שמנהג ישראל הוא - שבנוגע לשאר דברים זה לאו דוקא קשור עם בר-מצוה, מה שבר-מצוה קשור בכל המדינות מקשרים זאת עם מצות תפילין.

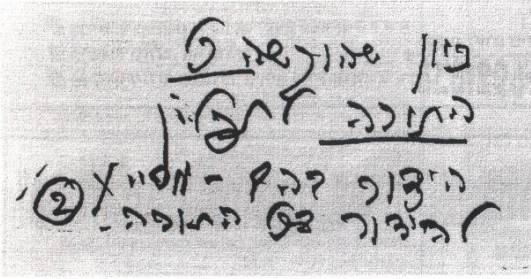
זה מתאים גם, שבתפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו, כתוב שם גם איך שבני ישראל הם גדול, שלכן אומר כי מי

גוי גדול ומי גוי גדול - זה כתיבא בתפילין דמארי עלמא; ישנם עוד פסוקים, אבל בזה הוא מתחיל: מי כעמך כישראל גוי אחד, ולאח"כ כי מי גוי גדול ומי גוי גדול (ברכות ו, א). ולכן גם כאן למטה, בשעת שיהודי בתור יחיד, נהיה גדול, מניחים עליו את התפילין כאן למטה, שהם הרי מעוררים את אתעדל"ת שמעורר את אתעדל"ע - התפילין דמארי עלמא, הטוטפות כלילו כמו שתוסי' (ד"ה מי) מביא במס' ברכות. (שיחות קודש תשכ"ח ח"א ע' 319)

סג • סח

לפנינו מענה של הרבי על חשיבות ההידור
במצות תפילין:

כיון שהוקשה כל התורה לתפילין
הידור בהם - מסייע להידור בכל
התורה

פיון שמועט, פ
התורה לתפילין
הידור בהם - מסייע להידור בכל התורה - (2)

פרק רביעי

פעולת התפילין על האדם

פועל על כוחות הנשמה

רז"ל מסבירים לנו שאחד הרעיונות של מצות תפילין: כאשר יהודי יניח תפילין הוא יזכר שהיד (תפלה של יד), הלב (שכנגדו צריך להניח את התפלה של יד) והראש (תפלה של ראש) מוכרחים להיות מתואמים ביניהם ולחיות חיי תורה יהודיים.

בעומק יותר: קיום מצות תפילין, עצם מעשה הנחת התפילין, יחזק את היהודי ויחזק את כוחות הנשמה שלו לאין שיעור כדי לבצע בחייו את השילוב של יד, לב ומוח בדרך התורה. הגם שאיננו מבינים כיצד מעשה הנחת תפילין יכול להשפיע על כוחות הנשמה, בדיוק כמו שילד לא תופס את הקשר בין הלחם שהוא אוכל עם העובדה שהנשמה תחיי את הגוף שלו.

(אג"ק ח"א ע' רצט – תרגום מאידיש)

יביא שינוי לטוב במחשבה ורגש שלו

וכיון שענין התפילין הוא לשעבד הלב והמוח שהן השכל והן הרגש מתאימים יהיו לרצון מצוה המצות ובורא העולם (ראה תניא ריש פרק מ"א). בטוחני שזה יביא שינוי לטוב במחשבת בנו ורגש שלו, ויצליח אז הטפול בדרך הטבע ע"י רופא מומחה במקצוע זה.

(אג"ק ח"ד ע' תכב)

בריאות לכל הגוף

הרבי נ"ע הוסיף אח"כ, שמזה גם מובן כשמניחים עם יהודי תפילין, בשעה שמניחים את התפילין על הראש אזי הראש בריאה, ובשעה שמניחים על היד כנגד הלב אזי הלב בריאה, ועי"ן נהייה כל הגוף בריא, מזה מובן באם ח"ו לא מניחים תפילין, אזי נהיי הראש והלב באופן שאינו כדבעי - היפך של בריאות, וזה משפיע על כל הגוף.

(שיחות קודש תשכ"ח ח"א ע' 212)

בריאות לגוף ולנשמה

זה גם אחד מהרמזים של מצות הנחת תפילין, שמניחים על הראש בו נמצא המוח ועל היד כנגד הלב, שאל המוח קשורים כל העצבים של כל הגוף, ומהלב נשלח הדם לכל הגוף, ובתפילין ישנם ארבע פרשיות ותחילתם בפסוק שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד, שזו הקריאה לכל יהודי שישמע ויזכור שהשם יתברך הוא בעל הבית היחיד בכל ועל הכל ובדרך ממילא גם בחייו הפרטיים, וכשידיעה זו מקיפה וחודרת במוחו ולבו, אזי כל הגוף וכל נשמתו בריאים.

אני מקווה ששורות אחדות אלו מבהירות בקוים קצרים אחד מהרמזים החשובים של מצות תפילין, והקשר שלה על עניני היום יום.

(אג"ק ח"ט ע' קו – תרגום מאידיש)

פועל שמשאו ומתנו באמונה

ואח"כ זה יורד לעמל מלאכה, שזהו הרי פלאידיקער ירושלמי, והראשון המביא את זה, זהו ספר החינוך. הירושלמי אומר: שאחד לא רצה לשלם עבור מה שנתנו לו, השני ענה לו: לא עבורו הוא נתן לו, אלא הוא נתן "לתפילין שעל ראשך".

לכאורה, מדוע דוקא תפילין שעל ראשו, הרי לבש גם ציצית? - מזה הוכחה שללבוש ציצית לא קשור לנשאת ונתת באמונה. מה קשור עם נשאת ונתת באמונה זה בעיקר ענין התפילין. לכן כשבא אליו בטענות, הוא נכנס עם השני במשא ומתן וענינים של מסחר והלואות וכו', לכן מדוע - הוא אומר - שאינו מאמינו, בגלל שלבש תפילין, שתפילין קשור עם נשאת ונתת באמונה.

בשעה שישנו ענין של תפילין באופן של עמל, אזי ישנו העמל של הוקשה כל התורה כולה לתפילין בכל הענינים, וישנו העמל כמו בעמל תורה, וישנו העמל כמו בעמל שיחה, שאז - בזמן התפלה - עיקר הזמן - כמנהג ישראל - להניח תפילין ולהתפלל עמהם, ויש את הענין של נשאת ונתת באמונה כפי שצריך להיות, ואפשר להסתמך עליו בגלל ה"תפילין שעל ראשך", שיהיה משאו ומתנו באמונה.

(שיחות קודש תשכ"ח ח"א ע' 381)

ע"י תפילין ניצול מ-300 עונשין

ובזה מבואר ספרי משונה, אצלנו בספרי זה לא מודפס, מוצאים את זה במנורת המאור, ואומר ע"ז איתא בספרי, בהנוגע למצות תפילין דוקא. שאומר שם בזמן שמניחים

תפילין ניצלים משלש מאות עונשין. ומבאר מהו המספר של שלש מאות.

בשנה ישנם הרי שלש מאות ימים שצריכים להניח תפילין, כיון ששבת ויו"ט לא מניחים, במילא ברובם ע"ד המיצוע נמצא שלש מאות ימים שצריכים להניח תפילין, וכשהוא מניח תפילין הוא ניצל משלש מאות עונשין. אין לומר שהפירוש בזה, שבאם יניח בכל יום הוא ניצל בכל יום מעונשו, כי אז אינו ניצל משלש מאות עונשין, אלא ניצל מעונש אחד, ע"י הנחת תפילין, וכשמצטרף עוד שנה הוא ניצל משש מאות. ועד"ז אין זה גדלות, שהרי בכל מצוה כשמקיים מצוה הוא ניצל מעונש, זה לא החידוש שבזה תפילין מוגבה משאר המצוות. אלא מזה מובן שפירוש הספרי הוא, כשיש יום שמניח תפילין הוא ניצל משלש מאות עונשין ע"י הנחה זו, ועל זה ההסברה שזהו מפני שבמשך השנה יש שלש מאות ימים שהוא מניח תפילין.

לכאורה, מה קישור הענינים, כשמניח ביום רביעי, לכן הוא ניצל על כל ימות השנה? מזה המשמעות שאעפ"י שתפילין מחוייב להניח בכל יום בפני עצמו, יש בזה ענין בדוגמא כמו תורה, שתורה הרי ענינה הוא שקשורה עם למעלה מן הזמן, ולכן זה יכול לקשר כל הזמנים ביחד. וזהו חידושו של הספרי שתפילין יש בו ג"כ הענין שבשנה שהוא נמצא והוא מניח תפילין פעם אחת, הוא מציל את עצמו משלש מאות עונשין, ז. א. משלש מאות הנחות שבכל השנה כולה, שנתמלא אצלו עם מצות תפילין.

ובשעה שמגיע למחרת באם זה יום חול, יש לו שוב ציווי על הנחת תפילין, וזה עוה"פ מחדש - בשעה שעושה מצוה אחרת ביום מיוחד, מצות ציצית וכיוצא בזה, אזי פעל מצוה זו, הוא מציל את עצמו מעונש של העדר קיום המצוה, ומקבל שכר על קיום המצוה - בשעה שמניח תפילין ביום זה עצמו, זה לא רק ההנחת תפילין של היום, אלא ההנחת תפילין - או לכה"פ ענין של סוד מרע, ענין שמהעדר העונש - של כל השנה כולה.

זאת אומרת, לא ח"ו שעל מחר הוא פטור, מחר ישנו ציווי חדש שצריך להניח תפילין, אבל נניח שמאיזה סיבה שתהי' לא יהיה הציווי, כיון שזהו שבת או יו"ט וכיו"ב, או שיגיעו ימים שתאמר אין לי חפץ בהם, איך שלא יהיה המעמד ומצב בזה, לפי הספרי הוא פעל עי"ז שלוש מאות ימים. אזי אין קושיא מדוע דוקא שלוש מאות ולא יותר או פחות, כיון שמשך כל השנה עפ"י תורה ישנה חטיבה בפ"ע; כשם שישנו חלק

הנקרא 'יום' ו'שבועי' ו'חודש' כך ישנו חלק בפ"ע של 'שנה', בהנוגע לשביעית ובהנוגע לכמה ענינים במצות התורה. כאן בתפילין ישנו ענין שלא מוצאים בשום מצוה אחרת, כמובא בספרי שזהו ע"י הנחה ביום מסויים ישנם שלוש מאות יום שהסיר את ענין העונש של הנחת תפילין.

(שיחות קודש תשכ"ח ח"א ע' 425)

פועל לא להיות קל שבקלים, ומצוה גוררת מצוה

עייני שהוא פועל בתפילין, התפילין פועלות גם בו, שיהי 'היוראו ממד', עד לדרגא הכי נעלית שתפילין יכולות לפעול, וזה פועל על כולם אפילו על קל שבקלים, ובאמת זה עצמו פועל שלא יהי יותר קל שבקלים, וזה מביאו אח"כ לכל המצוות, מצוה גורר מצוה. וזה מביא וטרף זרוע אף קדקד, בזכות התפילין ותיקונם, וזה בזכות תפילין של-ראש, ואח"כ גם יש מה שהשל יד מוסיף בשל ראש.

(שיחות קודש תשכ"ט ח"ב ע' 355)

תפילין כמסייע לקיום המצוות

אחד הדברים המסייעים והמועילים (מלבד היותו מצוה חשובה מאוד) שעושה ליהודי קל יותר לדבוק בכל המצוות, הוא להקפיד על הנחת תפילין בכל יום חול בבוקר. הנחת התפילין של-יד כנגד הלב, והתפילין של-ראש כנגד המוח, מביאה לתוצאה של זיכוך התפיסות הרגשיות והשכליות של היהודי שיהיו בהרמוניה עם רצון השם, מכיון שהתפילין מכילות קלפים קדושים עם חלקים מסויימים מהתורה, כמו 'שמע' - לחזור ולהצהיר על אחדות השם, אהבת השם, כניעה לרצונו, ועקרונות בסיסיים אחרים, שהם עצם היסוד של האמונה היהודית ודרך החיים שלנו. והם דרך טובה להתחיל את היום בצורה אחרת.

(מורה לדור נבון ח"ב ע' 23 - תרגום מאנגלית)

להפוך את החומר הגס לרוחני

לאחר שהבחנתי בכתובת שלך במכתבך, הדבר מאפשר לי לקיים את הבטחתי ולשלוח לך את התפילין, ואני בטוח שתשתמש בהן בכל יום חול מתוך בריאות טובה במשך השנים השמחות והרבות שיבואו.

כפי שהוזכר במהלך השיחה שלנו, החשיבות של התפילין היא מרחיקת-לכת, בכך שהיא מצוה שכוללת הכל וקשורה לכל האישיות של היהודי. דבר זה משתקף בשני החלקים של התפילין, שאת האחד מניחים על החלק העליון של הזרוע

השמאלית, כנגד הלב - מקום משכנו של הרגש, ואת האחר על הראש, כנגד המוח - מקום משכנו של השכל.

בכך מביע היהודי את העובדה שבשני התחומים - הן מבחינה שכלית והן מבחינה רגשית, שמהווים את כל האדם - הוא מונע על יד הרעיון של היכנעות לסמכות העליונה, הבורא והמנהיג של העולם, ועל די קיום הרצון האלוקי ועיצוב החיים שלו בהתאם לכך, הוא מתעלה מעבר לפער שבין הבורא והנברא ומאחד איתו, ובו-בזמן הוא מרומם את העולם הגשמי שבו הוא חי. בעצם, דבר זה הוא משמעות העמוקה יותר של כל הציורים האלוקיים, והמודעות לכך מאפשרת לאדם לחתור בהתמדה לעליונות של המוח על החומר ולהפוך את החומר הגס לרוחני.
נ. ב. התפילין נשלחו אליך ע"י שליח מיוחד, ואני מקוה שהגיעו בזמנם.

(מורה לדור נבון ח"ב ע' 153 - תרגום מאנגלית)

פרק חמישי

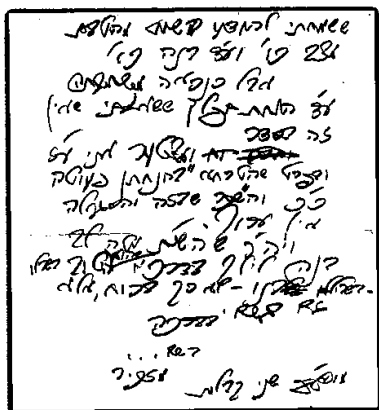
מסגולות הנחת התפילין

סגולה מיוחדת

בעת רצון אוכירך ואת זוגתך תחיי בתפילה מתאים לתוכן מכתבך, ומהנכון שעל כל דלתות ביתכם תהינה מזוזות בדוקות ותהדרו בהנחת תפילין שגם הן תהינה בדוקות, וסגולה מיוחדת בדיוק מצוות אלה - כמבואר בתורתנו הקדושה.

(לקו"ש חכ"ד ע' 398)

הטרחא פעוטה והסגולה אין ערוך

ששמחתי להוודע בשו"ט מהטבת מצב כו' וע"ד בנה כו' אבל כנראה משתיקתה ע"ד הנחת תפילין ששאלתי שאין זה בסדר ומצטער אני ע"ז ובפרט שה"טרחא" בהנחתן פעוטה כ"כ והשכר שבזה והסגולה אין ערוך. ויה"ר שהשי"ת יטה לב בנה לילך בדרכיו שהוא הטוב בשבילו - בשביל בנו - לא רק ברוח, אלא גם בגשם.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ - מאוצר המלך ע' 238)

להמבוקש הפרטי שלו

במענה על שאלתו אודות. שיי. הנה צריך להסביר לו אשר תיכף ומיד יתחיל להניח תפילין בכל יום, ובמצבו הפרטי הנה זהו גם סגולה להמבוקש הפרטי שלו.

(אג"ק ח"ד ע' טט)

לבדוק התפילין ולהניח ר"ת

ומה שכותב בענין סגולה, הנה יבדקו המזוזות בביתם שיהיו כולן כשרות וכן את התפילין שלו, ובודאי מניח או עכ"פ יניח מעתה תפילין דרבנו תם ובמילא יבדוק גם אותם. (אג"ק ח"ט ע' יט)

תיקון לקרי

עוד מתיקוני קרי להיות נזהר במצות תפילין. - להעיר מדרז"ל מגילה (טז, ב) ויקר אלו תפילין. ובהגהות הרח"ו לוח"ב קצו, ב: הטיפה נקי יקר. ובמאורי אור מערכת ק' סמ"ו: הטפה נמשכת כו' וכשהלכה לנוק' דנוגה נעשה במקום יקר' קר"י. וראה מאמר אדמו"ר הצ"צ ד"ה ויפגע במקום (בס' אור התורה פ' ויצא).

(אג"ק ח"ב ע' פב)

•

אריכות ימים

סגולה לאריכות ימים ושנים

בעתו קיבלתי הפ"י בעד מר. . ובטח לקח עמדו את התפילין שלו, וכן נתן לו את המעסעדזש מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע, וצריך להזהירו כפול ומשולש שיניח תפילין בכל יום - כמובן מלבד ש"ק ויו"ט - ואם אי אפשר לו בבקר, אזי יניחם במשך היום עד הערב שמש, ובכל אופן יניחם אף לשעה קלה, אף שיהי מוכרח לחולצם מיד, ולהסביר לו אשר מצוה זו סגולה מיוחדת היא לאריכות ימים ושנים וכמרז"ל כל המניח תפילין מאריך ימים ובמילא אין זה ענין של דת לבד אלא גם הגנה מן הסכנה, ועליו להזהר בזה מבלי התחשב עם מעמדו ומצבו התומ"צ בהיותו בביתו, ובטח ימצא האותיות המתאימות בשבילו, ואם זקוק לזה הנה יעתיק לו את הכתוב בזה בלשון האנגלית.

(אג"ק ח"ד ע' שא)

אריכות ימים לכל אנשי הדור

ולחוסף שגם השיעור היומי ברמב"ם הוא בהלכות תפילין. ובסיום השיעור כותב¹: כל הרגיל בתפילין מאריך ימים שנאמר² ה' עליהם יחיו [אותם שנושאים עליהם שם ה' בתפילין יחיו³].

הלימוד מזה בשייכות שנת הארבעים מההילולא:

העליי שלא בערך הנפעלת בכל אנשי הדור (עיי העליי
 בנשמה של בעל ההילולא, נשיא הדור), ובפרט בתחילת שנת
 הארבעים שנפעל חידוש בשעבוד הלב והמוח ("לב לדעת
 וגוי") של כל יהודי אל הקב"ה, שנעשה "רגיל" באופן חדש
 לגמרי ב"הי עליהם" (ענינו של מצות תפילין), שהוא מקור
 החיים ומחי חיים - מתבטאת לכל לראש באריכות ימים
 ושנים טובות אצל אנשי הדור - הוספה בחיים גשמיים דכל
 יהודי, נשמות בגופים בפשטות ובגשמיות.

ע"י ראש המשפחה - נמשך לכל המשפחה

וי"ל שע"י הרגילות בתפילין ע"י ראש המשפחה - נמשכים
 כל ההמשכות והשפעות (דאריכות ימים) לעקרת הבית ולכל
 בני המשפחה (גם אלו הפטורים מתפילין)⁴. ובפרט שאצל כל
 המשפחה נוסף גם בתוכן ענין של מצות תפילין - שעבוד
 הלב והמוח, "לב לדעת וגוי".

(1 פ"ד הכ"ו. ממנחות מד, סע"א ואילך. 2) ישע"י לח, טו. 3) פרש"י מנחות שם.
 הובא בכס"מ לרמב"ם שם. 4) דאף שפטורים ממצות תפילין - אי אפשר לומר
 שחסר אצלם ההמשכות שעל ידן.

(סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 205 - תרגום מאידיש)

• • •

בריאות

בריאות לנשמה ולגוף

ברצוני להציע לו להיות זהיר בהנחת תפילין בכל יום
 ולאחר התפילה לומר כמה פרקי תהילים, ולפני הנחת תפילין,
 יתן כמה פראנקים לצדקה.

גם ישפיע על האחים שלו שיי שגם הם יניחו תפילין (מלבד
 שבת ויום טוב) ועליו לבאר לו, אשר הוא כרופא יודע עד
 כמה בריאות הגוף תלוי בבריאות הנשמה המשפיעה ע"י
 מערכת העצבים שיהיו חזקים ורגועים, בנוסף הוא בתור
 רופא בטח יודע עד כמה יש תרופות ושיטות באמצעותם
 מרפאים אנשים, מבלי לדעת איך ומדוע זה מרפא, ואעפ"כ
 עושים זאת, כי רואים שזה מביא תועלת ועזרה.

וכך גם בנוגע לתורה ומצוות, שהעיקר איננו ההבנה, אלא
 העש"י, והבטחון שכך הוא הדבר, וכפי שאנו רואים בהיסטוריה
 של העם היהודי, שמבלי הבט על כל הצרות והרדיפות
 שהאומות תכננו ועשו ליהודים, בכ"ז היהודים נשארו והם
 חיים, כך גם לגבי היהודי הפרטי, תוכן התורה והמצוות צריך
 להיות העיקר, ולא להעמיד כל תנאים בפני הקב"ה שהוא

הרופא הגדול ביותר, שקודם בינינו כיצד תשפענה התרופות ואחר-כך יקח את התרופה, אלא סומכים על הד"ר והפרופסור, בדיוק כך צריכה להיות הגישה של יהודי לתורה ומצוות, וזה מבריא את האדם בנשמתו וגם את גופו.
(אג"ק ח"ה ע' קפג – תרגום מאידיש)

נפצע ידו השמאלית

קבלתי מכתבו מעש"ק ע"ד האיש חיל מר. . ש"י שחזר עתה לשיקאגא ונמצא בבית החולים כי נפצעה ידו השמאלית. כפי זכרוני הנה קודם שנסע בקיץ העבר, הורתי לו שיהיה בהנחת תפילין, וצריך לברר אצלו אם מלא זאת, שזהו דבר התלוי בידו השמאלית ג"כ, ובאם ח"ו לא קיים זאת, אזי בהקדם היותר האפשרי צריך שיקבל ע"ע בהחלטה גמורה אשר תיכף בשובו לאיתנו יזהר בתכלית במצות הנחת תפילין ובשמירת הש"ק, ואקוה לשמוע בשורה טובה בזה.
(אג"ק ח"ד ע' שטו)

סגולת התפילין לזקוקים לרוגע נפשי

דיוק בהנחת תפילין דהזקוקים לברכה, ההורים שלהם וכו' - ובוזה שייכות מובנת גם בפשטות (וע"פ ההנהגה המובנת ג"כ בפשטות - מדה כנגד מדה): "סקיצאפרעניא" (מה שלא תהי' סיבתה) ענינה - אי התאמה בין המציאות (דהסביבה) כמו שהיא - לכמו שהחולה "רואה" ותופס אותה **בשכלו**, ובמילא: (1) **מדות** מתאימות לראיית שכל זו, פחד, יראה שרוצים להזיקו וכו'. (2) מזמן לזמן **שינויים** ועד להיפך: מפחד בלתי מבוסס במציאות - לדוממות הרוח בלתי מבוססת וכו' - פיצול הנפש וההשקפה וכו'.
תפילין - חלק מהמצוה **וסגולתה**: לשעבד הלב (המדות) והמוח (שכל) לאלקים **אמת**, עליו נאמר אני ה' לא **שנית** - ובמילא: התאמה בין השכל הרגש והמציאות וכו'.
אזכיר עה"צ.

(אג"ק חכ"ז ע' מז)

התפילין מביאים למנוחת הנפש

הגיעתני בקשת ברכה עבורכם למנוחת הנפש ופרנסה במנוחה. . וכיון שלקבלת ברכות השם יתברך צריך לעשות כלים טובים שיכילו בתוכם את הברכות, יש צורך לבדוק מיד את התפילין שלך, שתהיינה כשרות ע"פ דין, ובכל יום חול לפני הנחת התפילין לשים שנים שלשה סענט בקופת צדקה, ואחרי חליצת התפילין לומר לכל הפחות פרק אחד תהלים.

וכשמניחים תפילין, שצריכות להיות על הראש, ועל היד כנגד הלב, יש לכך השפעה טובה על השכל והרגש של זה שמניחן, והם מביאים מרגוע ברגשות ויתר על כן בהירות בשכל וברעיונות, ובדרך ממילא, המצב ייטיב וילך מטוב ליותר טוב. (אג"ק ח"ב ע' רי - תרגום מאידיש)

השעון כמשל למנוחת הנפש הבאה ע"י התפילין

כלל הוא. . שמכל דבר אפשר ללמוד הוראה כיצד להתנהג בחיים, ובפרט מענין עמו נפגשים מדי יום. גם מעסקכם - עם שעונים, ניתן ללמוד, שעונים - פעולתם ותפקידם, שעל ידם יכול האדם להעמיד את מהלך חייו שיהיה מסודר ומתוכנן כפי שקבע מראש, וכך יגיע למטרה ולתכלית אליה הוא שואף.

הפעולה המיכנית של השעון נעשית על ידי שגלגל אחד מניע גלגל שני וכך הלאה עד שמגיע לגלגל עליו מחוברים המחוגים שמציינים את הדקות והם מניעים גלגל אחד שמראה את השעות - לפיהם עושה האדם את עניניו כפי שתכננם מראש. שלכאורה, הקפיץ שמניע את הגלגל הראשון, אין לו שום קשר ושייכות מצד עצמו עם האדם ועבודתו, שיעשה בשעה היעודה לפי הוראת מחוגי השעון. אין זה אלא שבאמצעות השעון - על ידי החריצים שישנם בגלגלי השיניים והם מניעים אחד את השני עד שמניעים את המחוגים - נקבעת עבודת האדם ותוכניותיו.

האמור לעיל מבהיר את השאלה והקושיא: מהי השייכות של הנחת תפילין, שהם חתיכות קלף, עליהם נכתבו אותיות ידועות ומוכנסות בבתי עור מסוימים, לרגש ושכל האדם אשר מניחן. עם זאת יודעים ורואים שזה משפיע על האדם ועל מעשיו, והנמשל מובן.

(שם)

פועל על כל האיברים כולם להיות בשייכות לקדושה

ידידינו החשוב מאד. . מסר לנו בהתלהבות אודות החלטתו להניח תפילין כל יום חול. מעומק הלב וברגש של אהבת ישראל הננו מברכים אותו בצעדו החשוב ביותר. ראש שמניחים עליו תפילין חושב כיהודי, הלב שלידו מניחים תפילין חש כמו לב יהודי ויד הקשורה בתפילין - רחוקה ממעשים רעים, אלא עושה תמיד מעשים טובים. תורה ומצוות הם חיינו, הנחת תפילין שלו היא אושר עבורו ועבור משפחתו, זו טובה לכל עמנו והגנה לארץ בה אנו נמצאים.

ממשיך ברכת ה' בידי ובשכלו ונצחון במלחמה

וכמדובר כמה פעמים, סגולה מיוחדת בזה למצות תפילין, תפילין של יד (כנגד הלב) ותפילין של ראש, שתוכנם הרוחני לשעבד לבו (הרגש שלו) (ושכלו שב) ראשו לה' מצוה המצוות בכלל ומצות תפילין בפרט, וזה ממשיך ברכת ה' במעשה ידיו ובשכלו (בראשו) ובנוגע לאנשי מלחמה במיוחד - נצחון במלחמה (כמבואר בזה בהלכות קטנות הלי תפילין להרא"ש סי' ט"ו).

(אג"ק חכ"ח ע' ט)

הגנה

מגן וצנה

במענה על מכתבו. והקודם לו. בו כותב אודות מצב בריאות בנו. שליט"א. . ויה"ד שיזכה בקרוב לבשר טוב אודותו, ומהנכון היי לבדוק את התפילין שלו ושישתדל בדרכי נועם ביחד עם זה ככל היכולת שיניחם בכל יום חול בכל מקום שהוא נמצא, וכידוע שזהו מגן וצנה לאיש הישראלי.

(אג"ק ח"ב ע' תסז)

סגולה מיוחדת עמי הארץ יראו ממך

משתתף הנני בשמחתך לרגל הגיעך לגיל **בר מצוה**, ויהי רצון שתקבל עליך ובשמחה עול תורתנו תורת חיים ומצותי, ותקיימם מתוך בריאות ומנוחה, כי ירום השם קרן עמו ישראל ויתן שלום בארצנו, וגדול זכות התורה והמצות להגן על הארץ ועל עמנו בכל מקום שהם ולהפיל אימתה ופחד על כל אויב ומתנקם. וסגולה מיוחדת במצות תפילין אשר, כהודעת חז"ל, ע"י קיומה כל עמי הארץ יראו ממך.

(לקו"ש חכ"ד ע' 371)

כנפי יונה מגינות - כך תפילין מגינות

בכללות ענין גודל מעלת התפילין, מקשרים עם אלישע בעל כנפים, שאמר שהתפילין נעשו אצלו "כנפי יונה". הגמרא (שבת מט, א) אומרת על זה, מדוע דוקא "כנפי יונה"? כיון "מה יונה כנפי" מגינות עליי", כך גם "אף ישראל

מצות מגינות עליהן". על איוז מצוה אבל זה כתוב בפירוש, זה כתוב על מצות תפילין.

היתה המעשה עם אלישע בעל כנפים, יש בזה כמה גירסאות. עפ"י רוב הגירסאות כתוב רק שזה הייה גזירה של מלכות הרשעה, בגמרא בשבת (מט, א) כתוב שזה הייה מלכות רומי הרשעה.

לכן גם עכשיו הוא זמן התעוררות לדבר בענין הנס שהייה עם אלישע בעל כנפים, שזה במיוחד קשור עם תפילין, ש"מה יונה כנפיי מגינות עליי", כך גם "מצות מגינות עליהן", שזה הרי כל המצות, אבל הוקשה כל התורה כולה לתפילין, לכן היכן יוצא הדין בגלוי, זהו בענין של מצות תפילין, ששם היי מגינות עליי בזמן שתפסו אותו וכו' שזה הגין עליו ממיתה לחיים.

(שיחות קודש תשכ"ח ח"א ע' 256)

התפילין מהוות גם שמירה

קבלתי מכתב חריף בקשר למה שעוררתי אודות תפילין - שדרישת השעה לפעול בכך כדי שיקויים המאריך ימים כו' "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך כו' אלו תפילין שבראש".

והקשה השואל היתכן להניח תפילין לצורך זה כו' הרי ישנו רמב"ם שפוסק איפכא (לגבי מזוזה) ש"אלו שכותבין מבפנים שמות המלאכים. הרי הן בכלל מי שאין להם חלק לעוה"ב שאלו הטיפשים לא די להם שבטלו המצוה אלא שעשו מצוה גדולה וכו' כאילו הוא קמיע של הנאת עצמן וכו'".

(המלך במסיבו ח"א ע' קעד)

מענה בהמשך להנ"ל:

אחד שאלני: היתכן, איך עושים דבר כזה, הרי זה לכאורה היפך הלכה ברמב"ם, הרמב"ם פוסק בהל' מזוזה: אלו שכותבים מבפנים שמות המלאכים או שמות הקדושים או פסוק או חותמות הרי הם בכלל מי שאין להם חלק לעוה"ב שאלו הטיפשים לא די להם שבטלו את המצוה אלא שעשו מצוה גדולה שהיא יחוד השם של הקב"ה ועבודתו ואהבתו כאילו היא קמיע של הניית עצמם כמו שעלה על לבם הסכל שזהו דבר המהנה בהבלי העולם. השואל רצה להתאים זאת לתפילין, כמו שבמזוזה אסור לכתוב שום לחשים עבור שמירה, כך גם אסור להניח תפילין עבור שמירה.

אבל אי אפשר לומר כך, כיון כנ"ל הרי גם שלא לשמה היא עבודה ומצוה כתיקונה, רק חסרה הכוונה, ואדרבה, אי

אפשר להגיע לדרגא של לשמה אלא אם כן אוחזים לפני כן בשלא לשמה, ובוזה זה מתחיל.

נוסף לזה, ממקומו עצמו, מהלכה זו עצמה, מוכח להיפוך, כיון שמדין זה גופא רואים שכאן מדובר שהוא עושה זאת כדי שזה ישמור אותו מהדברים שהמזוזה באמת אינה שומרת, כיון שהרמב"ם אומר שהם טיפשים מצד זה שהם משתמשים במזוזה עבור הנאה בהבלי העולם.

(שיחות קודש תשכ"ז חלק ע' 164 ואילך)
- וראה בארוכה בלקר"ש חי"ט ע' 123.

מי שאינו מנצל זאת עובר על מ"ע

להערתו בנוגע ל"מבצע תפילין" ממש"כ הרמב"ם ע"ד השמירה דמזוזה (פ"ה ה"ד) - הנה פנייתי בזה **לכל מי** שיש בידו לעשות בזה (ואפילו בגדר ספק (ראה שבת נה, א)) וכללות ענין זה - מיוסדים הם על המבואר בכ"מ ומהם:

פס"ד מפורש ברמב"ם גופא בהלי ע"ז (פי"א הי"ב בסופה) דמותר. ובנדו"ד מפורש שם הלי תשובה (פ"י ה"ה בסופה) - שזהו **חיוב**. ולא עוד אלא - דמי שאינו מנצל אפשריות זו ככל הדרוש - עובר על מ"ע מה"ת דהוכח תוכיח גוי, ונתפש בעון אלו שלא הביאם **להמעשה** דהנחת תפילין (הלי דעות פ"ו ה"ז). וראה באריכות בפהמ"ש ר"פ חלק. ושם ד"מזרזין אותם (שלא השיגו האמת עד שיהיו כמו אברהם אבינו ע"ה) ע"ז (שיעשו המצוה מפני שכרה) **ומחזקים כונתם**. ועוד וג"ז עיקר: בכל יום ופעם שמניח תפילין מברך עליהם עובר לעשייתן אשר קדשנו במצותיו וצונו כו' ועי"ז הרי ברור (ולא רק דאמרינן כן) דעושה לשמה, אלא שמתכוון אף להנאת עצמו, והרי זה **צדיק גמור בדבר זה** (פסחים ח, ב וברש"י ותוס' שם).

וממש"כ הרמב"ם במזוזה, הרי שם "בטלו המצוה" (ומש"כ והוסיף "אלא שעשו כו"י" - עכצ"ל שזה בא לשופרי דמילתא. ומש"כ בכס"מ שם - הוא לתרץ מש"כ הרמב"ם **כאילו** הוא כו'). ועוד להעיר: ברמב"ם במזוזה - המדובר בעושה המצוה ובנדו"ד - ע"ד המשתדל שאחר ניח תפילין. ואכמ"ל בכ"ז.

(לקר"ש ח"ו ע' 276)

פרק שישי

"וראו כל עמי הארץ. ויראו ממך"

במה, איך ומתי?

ע"י תש"ר והקדמת תש"י

תפילין: דע"י תש"ר ויראו ממך (ברכות ו, סע"א), ותש"ר זקוקה ל(הקדמת) תש"י (מנחות לו, סע"א). וראה תורת הבעש"ט על מרז"ל תפילין דמארי עלמא (סה"ש קיץ היש"ת ע' 133).

(אג"ק חכ"ח ע' צח בהע')

בעיקר בתש"ר

"כל עמי הארץ. ויראו ממך" - יראה הבאה ע"י מצות תפילין: ברכות (ו, א) ושם "אלו תפילין שבראש". אבל הרי צ"ל כל זמן שבין עיניך יהו שתיים (מנחות לו, א). וראה צפע"נ (להגאון הרגוציובי) על הרמב"ם ה"י תפילין (פ"ד ה"ד) דתש"י מוסיפה בתש"ר. ולכאורה פשוט אשר גם תש"ר בפ"ע דיים לפעול "ויראו" (ראה תוס', וצע"ג רש"י מנחות לה, ב).
(אג"ק חכ"ה ע' שיג בהע')

בנוגע "יראו ממך" - בעיקר נוגע השל ראש, שעל זה נאמר "וראו כל עמי הארץ וגוי ויראו ממך". (משא"כ תפילין של יד הרי הם מכוסים, וזה רק לך לאות וכוי - לא מתאים לומר על זה ויראו כל עמי הארץ וגוי).

אצל תפילין של ראש הגוי רואה בגלוי את השי"ן והדלי"ת, [והגם שהיו"ד הוא על השל יד, מ"מ השי"ן עם הדלי"ת - וכ"ש לפי הדיעה שהיו"ד הוא על השל ראש] הרי זה בגלוי (משא"כ של יד שהוא מכוסה).

אכן - בתפילין של ראש ישנו ענין התפילין של יד, כמאמר חז"ל: כ"ז שהוא בין עיניך יהי שתיים. אבל בגלוי פועל זאת השל ראש (שזה הרי נראה - וראו, משא"כ בתש"י כנ"ל).

(שיחות קודש תשכ"ט ח"ב ע' 336)

תפילין פועלים גם על עמי הארץ וכמש"נ "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך", ו"ר"א הגדול אומר אלו תפילין שבראש" - כי תפילין שבראש צ"ל גלויים דוקא (לא כתפילין של יד שהם מכוסים), עד שהם נגלים לעיני עמי הארץ מטיילים עליהם אימה ופחד.

(התוועדויות תשמ"ז ח"ב ע' 611)

וכן תהי לנו – שביום האחרון של הגלות נראה בגלוי את הענין של "וראו כל עמי הארץ גוי ויראו ממך", שזהו "תפילין שבראש".

וכידוע פירוש רבינו הזקן שעי"ז שמניחים תפילין על הראש, נעשה אצלו "תפילין שבראש", שזה חודר בראשו פנימה – ואזי ודאי זה פועל ש"וראו כל עמי הארץ גוי ויראו ממך".

(שיחות קודש תשל"ט ח"א ע' 712)

חלק בזה יש גם לתש"י

ועיי שיתוספו יהודים מניחי תפילין, יהי כפי שהגמרא אומרת "וראו ממך" ו"מאריך ימים". כאן מגיע א געשמאקער ענין בנגלה, ישנם השואלים שלענין של ויראו ממך ואריכות ימים נוגע רק "תפילין שבראש", אבל לא מוזכר תפילין של יד?

אבל זה מובן מזה שהגמרא אומרת על והיו לטוטפות - לשון רבים - בין עיניך, שכל זמן שבין עיניך יהיו שתיים, אכן שעפ"י פשטות הפירוש בזה שתפילין של יד צריכים להניח לפני תפילין של ראש, אבל מזה גם מובן שתפילין ש"י פועל שלימות בשל ראש, ובמילא מובן שגם לגבי ויראו ממך ומאריך ימים וכו', יש לתפילין ש"י גם חלק בזה, כיון שתש"י פועל שלימות בש"ר הפועלת אריכות ימים וזיראו ממך.

(שיחות קודש תשכ"ח ח"א ע' 324)

יראו - פירושו בפועל בגשמיות

מבצע תפילין פועל עיי"ז "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" (דברים כח, י. ברכות ו, א); בדוגמא כמו שהיה בשביעי של פסח "תפול עליהם אימתה ופחד", זה הוא הרי מדייק את המאמר תפול עליהם אימתה ופחד "הגדול" (תו"ח שמות רסד, א) ש"תפול" זהו לשון עתיד וזה מביא שלעתיד יהיה "תפול עליהם אימתה ופחד".

בעצם מתי שיהודי עושה תפילין, זה בדוגמא כמו שאומר שבשעה שרואים על יהודי צלם אלקים, אף אחד לא יכול

לנגוע לו; וכידוע כמה סיפורים בדבר, כמובא גם בתניא (פכ"ד) ש"פקודתו ית' שמרה רוחם", אפי' כשהם להיפך מהיהודי, והם מנגדים ליהודי, בשעה שיש את הצלם אלקים טוענים הם כלום, כיון שאינם יכולים לעשות מאומה, ואפי' כשרוצים לא יכולים לעשות כלום.

בשעה שלומד שתפילין שבראש פועלים ש"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", הרי הוא לומד זאת בגמרא, אבל בשעה שהולך ברחוב, אזי מתעוררת אצלו השאלה; הנה הולך גוי – כשיראה שאתה מניח תפילין שבראש הוא יביט בשאלה כמו על דבר פראי, מה פה השייכות לגוי, גוי (הוא טוען) הוא אפס, צוחק מזה שהיהודי עושה מעשה שאין לו שום אחיזה בהשגה והבנה, ועאכו"כ שזה לא פועל אצל הגוי משהו שינוי לטובה.

אבל בשעה שהוא מסביר, שצריך שיהיה "ורעה אמונה", וממשיך האמונה שלו שזה כתוב בתורה ה"ה מביא את הענינים למטה מעשרה טפחים.

- אמת נכון : שעיקר ענין התורה הוא ש"התורה מדברת בעליונים ומרמזת בתחתונים", (של"ה הקדמת בית ישראל יד, א), אבל ח"ו לומר שענין התפילין זה לא יותר מענין הכוונות עם המשכות ד' מוחין, ואין שום שייכות ח"ו להנחת תפילין בפועל.

כאו"א יודע ומודה שמצות הנחת תפילין מביאה זאת שצריך להניח תפילין גשמיים כפשוטו, כתובים על קלף גשמי, עם רצועות גשמיים, על הראש הגשמי, עד שהראש עם היד ירגישו קשורים לרצועות התפילין, עד"ז הוא גם צריך להסביר, - או השני אצלו מסביר - שזה בפשטות כד, ש"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך".

(שיחות קודש תשל"ה ח"א ע' 64)

וראו - ע"י ששכלו חדור באחד

האמת היא ששום דבר שבעולם לא יכול לשלוט על בני"א אדרבה, כולם בטלים לבני"א, כמ"ש בהפטרות היום: "והיו מלכים אומניד ושרותיהם מניקותיד". וכדברי הגמרא על הפסוק "וראו כל עמי הארץ כי גוי ויראו ממך", "אלו תפילין שבראש". כאשר על הראש ישנו הענין ד"שמע ישראל הוי אלוקינו הוי אחד", ושכלו חדור בהידיעה שהקב"ה הוא בעה"ב היחידי על כל העולם, אזי "וראו כל עמי הארץ גוי ויראו ממך", כולם מתבטלים לפניו.

(תורת מנחם – התוועדויות ח"א ע' 144)

רק בימי החול

ענין התפילין שבראש זהו גם "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" (ברכות ו, א), אך גוי רואה זאת בעיני בשר, ובמילא הוא רואה תפילין רק בשעה שלובשים אותם, משא"כ בשבת ויום טוב ובליילה. לעומת זאת ענין המזוזה הוא בין בליילה בין ביום.

(שיחות קודש תשל"ו ח"ב ע' 159)

לא כשמונה על השולחן

כמו שכתוב הלשון "כמונה על השולחן", כשיניחו תפילין על השולחן, זה תפילין, ותפילין כשירות, אבל אז התפילין אינם פועלים פעולתם, אינם עושים את הפעולה של "וראו ממך", זה שייך רק כשהתפילין הם בראש של היהודי.

(שיחות קודש תשל"ד ח"א ע' 155)

גם לאחר הנחת תפילין

מובן מאליו, זה שהגמרא אומרת "וראו ממך - אלו תפילין שבראש", אין פירושו שהיראה על עמי הארץ זה רק בזמן שהיהודי לבוש עם התפילין, רק הפשט בגמרא הוא, שגם במשך הזמן לאחר שהניח תפילין, הגוי ירא מהיהודי, כיון שעיי"ו שיהודי מניח תפילין, הוא פועל ששמו של הקב"ה נקרא עליו תמיד, ובמילא גם לאחר מכן ישנו ה"וראו ממך".

(שיחות קודש תשכ"ז ח"א ע' 133)

וראו - אפי' מעניניו הגשמיים

כאשר הגוי רואה יהודי באכילתו ושתיתו, שבזה יכול להידמות אליו, כיון שנכנס באמצע אכילתו, לאחר שברך ברכה ראשונה וקודם שברך ברכה אחרונה, ועד"ז בשעה שעוסק במשאו ומתנו ובכל עניניו הגשמיים שבעוה"ז הגשמי - שאו "וראו כל עמי הארץ", שרואים אותו ומשתווים אליו. ועיי"ו - "וראו ממך", כיון שגם אז "שם ה' נקרא עליך", כדרשת חז"ל "אלו תפילין שבראש" - תפילין דייקא, שאסור להסיח דעתו מהם וצריך לזכור את ה"אזכרות" שבתוכם, שזהו"ע "פחד היהודים", ובמילא מתבטלים כל הקטרוגים והנסיגנות כו' שבאים מצד הגויים.

(תורת מנחם - התוועדויות חכ"ב ע' 141)

וראו - ע"י שעבוד לה'

כוונת מצות תפילין - שהכוונה היא חלק מהמצוה - היא לשעבד הלב והמוח. ועיי"ו שיהודי משעבד עצמו לה', נעשה עבדו של הקב"ה - מקבל הוא את כוחו של הקב"ה -

"הממליך מלכים (כיון ש) ולו המלוכה" - להמליך שרים ומלכים.

וזהו מה שנאמר על תפילין "וראו כל עמי הארץ כי שם הויי נקרא עליך ויראו ממך", כיון שעיי"ו שיהודי משעבד עצמו להקב"ה, יש לו בכח לשעבד את כל העולם ליהודי, עד לאופן של "וראו ממך" ש"תפול עליהם אימתה ופחד".

(שיחות קודש תשל"ז ח"ב ע' 659)

יראו - כשרואים יהודי מקדים נעשה לנשמע

כיון שבתפילין נכתב "שמע ישראל הויי אלקינו הויי אחד" וכו', הרי הוא משעבד את עצמו, מוחו ולבו, אל הנכתב בתפילין, כי **כן צוה המלך**.

כלומר: השעבוד הוא באופן שלא איכפת לו כלל מהו הדבר שאליו צריך לשעבד את עצמו; אם הוא רק יודע שרצונו של הקב"ה שישעבד את עצמו לדבר זה - הרי הוא עושה זאת, מבלי לשאול היתכן שהוא צריך להיות למטה יותר מבהמה. לשעבד מוחו ולבו לתפילין שנעשו מעור בהמה!

ועי"ד מ"ש בדוד "אם כה יאמר ה' לא חפצתי - הנני". ועי"ד דברי הגמרא במסכת חולין על הפסוק "אדם ובהמה תושיע ה'", "אלו בני אדם שהן ערומין בדעת ומשימין עצמן כבהמה", היינו, שלגבי ציווי הקב"ה עושים את עצמם כמו שאין להם שכל והבנה והשגה כלל, ומקיימים ציווי הקב"ה באופן דהקדמת נעשה לנשמע.

ועז"נ "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך": כאשר כל עמי הארץ רואים שיהודי מבטל את עצמו ("ער ווארפט זיך אונטער") לרצונו של הקב"ה באופן של הקדמת נעשה לנשמע עיי הנחת תפילין שבראש בכל יום ויום, הרי זה פועל ש"יראו ממך" - עי"ד מה שכתוב במגילה "כי נפל פחד היהודים עליהם", כמדובר בארוכה אשתקד הפירוש בזה, "שמתפחדים ממה שמפחדים היהודים, והוא כי יראת שמים עליהם".

(תורת מנחם - התוועדויות חכ"ה ע' 110)

לא להתבייש מהגוי

הענין של תפילין שזה פועל ש"יראו כל עמי הארץ כי שם הויי נקרא עליך" - ולא ח"ו, להתבייש מהגוי, אלא אדרבה להראות לגוי ש"שם הויי נקרא עליך" שזה עומד בגלוי התפילין שבראש וזה פועל ויראו ממך.

(שיחות קודש תשל"ד ח"א ע' 356)

הפעולה על הגוי אף שאינו יודע מה זה

סגולת מצות התפילין הרי אינו ענין הנראה בגלוי, ז. א. שהגוי לא יודע מה זה תפילין, ושייד שהוא כלל אינו רואה עם השי"ן עם ג' ראשין או ד' ראשין וכו', ואפילו שייד שהוא לא ידע כלל שבתוך התפילין ישנם פרשיות, ואעפ"כ התפילין פועלים עליו, שבשעה שהוא רואה יהודי עטור בתפילין יש לו מורא ללא שום הסבר.

(שיחות קודש תשל"ד ח"א ע' 95)

עמי הארץ עאכו"כ מזלייהו חזי

על הפסוק "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" אמרו רז"ל "אלו תפילין שבראש". ואם כן הוא בנוגע ל"עמי הארץ" עצמם - שהם "לא חזי", עאכו"כ דכן הוא בנוגע לשר שלהם למעלה - ד"מזלייהו חזי" - שע"י קיום מצות תפילין נעשה "יראו ממך".

(לקו"ש ח"ג ע' 274)

פחד על היצה"ר

הפסוק "וראו כל עמי הארץ וגו', אמרו רז"ל "אלו תפילין שבראש. שזה בנוגע לעמי הארץ כפשוטו, ש"איהו לא חזי", ועאכו"כ בנוגע לשרים שלהם למעלה, (שזהו מזלייהו) הרי "מזלייהו חזי" (ראה תניא פכ"ד ל, ב), ש"שם ה' נקרא עליך", ובמילא "יראו ממך".

ועד שכך זה בנוגע היצה"ר, שהוא השטן כו', שגם עליו נופל אימתה ופחד, ונעשה וראו כי שם ה' נקרא עליך, ויראו ממך, וזה נפעל ע"י מצות תפילין.

(שיחות קודש תשל"ד ח"ב ע' 302)

פחד על אומות העולם

במבצע תפילין פועלים ניצחון

במבצע תפילין, כדי שיהיה "ונצחום" זהו ע"י "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך".

(שיחות קודש תשל"ד ח"א ע' 304)

פועל ונצחום

לכל אחד ואחד מהברי מצוה יתומי המלחמה והחבלנות בארצנו הקדושה שליט"א. אביע השתתפותי הנפשית בשמחתך לרגל הגיעך לעונת בר מצווה, ויהי רצון שתקבל עליך עול תורתנו תורת חיים ומצותי בשמחה ותקיימם מתוך בריאות ומנוחה, כי יתן ה' שלום בארץ, וגדול זכות התורה והמצות להגן על הארץ וממנו בכל מקום שהם ולהפיל

אימתה ופחד על כל אויב וצר וסגולה מיוחדת במצות תפילין אשר כהודעת חז"ל כל עמי הארץ יראו ממך ומביאה נצחון לאנשי המלחמה.

(אג"ק חלק כ"ה ע' שכח)

עצם הנחת התפילין מפיל אימה

כאשר עצרו את אדמו"ר הזקן, והביאוהו לחדר החקירות, הניח שם טלית ותפילין. כשהניח את השל ראש, כיוון בידיו שהבית יהי מונח במקום הנכון, ואז נפל אימה ופחד על כל הנוכחים.

אדמו"ר הזקן אמר על כך, שזהו מה שהגמרא אומרת "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, אלו תפילין שבראש".

חסידים מוסיפים על כך, ששאלו אצל אדמו"ר הזקן: אם כן, מדוע כאשר מישהו אחר לובש תפילין אין התפילין מפילים אימה ופחד?

השיב אדמו"ר הזקן: "אלו תפילין שעל הראש" לא נאמר, אלא "אלו תפילין שבראש".

דוקא אז הי' צורך בדרגה נעלית זו ("תפילין שבראש") כדי לפעול "וראו ממך". וטעם הדבר, שכן (א) אדמו"ר הזקן הי' אסיר אצלם, והי' ברשותם. (ב) על פי תורה יש להתפלל בשלומה של מלכות. מה שאין כן היום - די בהנחת תפילין סתם כדי להפיל אימה ופחד על שונאי ישראל. ומה גם שאדמו"ר הזקן כבר פתח את הצינור.

היום די בכוונה פשוטה, ואין צורך בכוונה מיוחדת, ומי שצריך לכיון - יכוין גם עבור מי שאינו יודע. מי שיודע לכיון - שיכוין, ומי שלא יודע - די לו בכוונה פשוטה, והכוונה של היודע תהי' גם בשבילו.

וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר לגבי תפלה, שאלו שיודעים לכיון יכוונו, ואלו שלא יודעים - הכוונה של היודעים תהי' גם בשבילם.

(שיחות קודש תשכ"ט ח"ב ע' 347)

דרך ארץ ופחד מהיהודים

וכאשר יהי' פחד היהודים (כפירוש הרמ"א) על עמי הארץ (הם עניני גופו), יהי' גם פחד היהודים, כפשוטו, על עמי הארץ, כפשוטו.

וכמ"ש וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך, אלו תפילין שבראש - שאסור בהיסח הדעת, היינו שיזכור תמיד, גם בעניני הרשות, אשר הוי' ניצב עליו, אזי ויראו ממך,

שיתבטלו כל הקטרוגים שמצד או"ה, וגם או"ה וועלן האבן דרך ארץ ופחד פאר א אידן.

(לקר"ש ח"ד ע' 1282)

יהגו ריק

הרי עאכו"כ שלא מתפעלים מכמה גויים, אפי' שמספרם הוא 140, ואפי' שהם יושבים בבנין מזכוכית וכו', ואפילו ש"רגשו גויים ולאומים יהגו", בודאי שזה "ריק". עד שנעשה פלא, כיון שמזלייהו חזי, איך מגיע ש"רגשו גויים ולאומים יהגו ריק - "למה רגשו, הרי הם יודעים שתהיי מפלה שוממה, ומדוע הם מטעים עצמם מלכתחילה.

ובשעה שיהודי קשור ל"מוסדותימו" ועם "עבותימו", כפי שמפרש במדרש (ירושלמי ע"ז פ"ב ה"א) שזה הולך על חוטי ציצית ורצועות של תפילין, ובמדרש אחר כתוב (מדרש תהילים (עה"כ ב, ג)) שזה הולך על תפילין של יד ותפילין של ראש - הענין של מבצע תפילין, ואז בודאי שרואים בגלוי "על הוי ועל משיחו" שבא משיח צדקנו.

(שיחות קודש תשל"ו ח"ב ע' 451)

מלכתחילה האויב לא יורה

והשמירה שעיי"ז היא באופן שמלכתחילה לא אשים עליך, ע"ד בכובע ברזל שזהו הענין של תפילין, אז אומרים וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, שאין הכוונה שכשהגוי יורה חץ אז הכובע שומר עליו, אלא שמלכתחילה ההוא לא יורה, שזהו ויראו ממך שמלכתחילה האויב לא יורה, שזהו השמירה שבתפילין ועד"ז בשאר הענינים שהרי תפילין שקולה כנגד כל המצוות.

(שיחות קודש תשל"ד ח"ב ע' 208)

מלכתחילה אפי' לא ע"י שלוחים

ממבצע תורה למבצע תפילין, שהרי על זה נאמר (תבוא כח, י) "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", ואמרז"ל (ברכות ו, א) אלו תפילין שבראש. והשלימות בתפילין שבראש הרי היא בשעה שישנו גם תפילין של יד - "כל זמן שבין עיניך יהיו שתיים" (מנחות לו, א. שו"ע אדה"ז או"ח סכ"ח ס"ג), וזה גם בנוגע לנגלה, שיש שני אופנים בתפילין של ראש: איך שהם בפ"ע, ואיך שזה מגיע לתפילין של יד - כל זמן שבין עיניך יהיו שתיים, שאז מיתוסף גם בתפילין ש"ר כמדובר כמ"פ¹.

ובמיוחד עכשיו שצריכים את ה"וראו ממך", ושהיי "תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן" (בשלח טו, טז), אפילו לא ע"י שלוחים, אפילו לא ע"י שליח שלוחם, עד (כלשון הידוע) אפילו לא מאה שלוחים.

1. ראה לקו"ש ח"ו ע' 278.

(שיחות קודש תשל"ו ח"ב ע' 576)

הגנה אמיתית

ודאי ישתדלו, ובשמחה ובטוב לבב, לבקר במקומות שעדיין לא בקרו, ולתקוע שופר, ולהניח תפילין, ולהפיץ עניני יהדות תורה ומצוותי, באופן של מוסיף והולך ואור.

ובפרט לפי ההסברה שזה מוסיף בהגנה, וזה פועל את ההגנה האמיתית, שיהיי "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" (תבוא כח, י), יהיי "תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן" (בשלח טו, טז), שמלכתחילה לא יגעו עם יהודים, במודע ש"שם ה' נקרא עליך" עייז שמניח תפילין שבראש ותפילין שביד, ואכילתו ושתייתו וכל הנהגתו רואים עליו שהוא "זרע ברך ה'" (ישעי"א סא, ט) - זה צבא ש"ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך", כיון ש"והיי מחניך קדוש" (תצא כג, טו).

(שיחות קודש תשל"ו ח"ב ע' 691)

חרב לא תעבור בארצכם

ע"י הנחת תפילין פועלים ויראו ממך, עד שהם יתבטלו, וחרב לא תעבור בארצכם, ולא רק בשטח ישראל, אלא אפילו במקומם לא יהיה חרב כו' והם יתבטלו, וכ"ש שהם לא יקחו מהיהודים מה שיש להם.

(שיחות קודש תשכ"ז ח"ב ע' 123)

גדול שבגדולים שבאומות יפול לפני

כאשר הילד נעשה בר-מצוה, ומתחיל להניח תפילין - הרי למרות שעל התפילין נאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם הווי נקרא עליך ויראו ממך", כמארז"ל "אלו תפילין שבראש", היינו שכאשר ילד יהודי המניח תפילין הולך ברחוב, יש בכוחו שגם הגדול שבגדולים מאומות העולם יפול לפניו - הרי בסופו של דבר, **מסתירים** את מקום התפילין בשיער, **שלא יבחינו** שמניח תפילין! היכן הוא התוקף?!

(תורת מנחם - התוועדויות ח"ג ע' 73)

ושכבתם ואין מחריד

ולכל לראש צריכים הם לקבל על עצמם ולקבל בפועל את המצוה דהנחת תפילין - כפי שמקובל בכל תפוצות ישראל שמצות תפילין מסמלת את כללות הענין דבר-מצוה. ונוסף לזה: סגולתה המיוחדת של מצות תפילין היא - כמ"ש "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", היינו, שאין צורך כלל במלחמה עם ה"אויב ומתנקם", כי "תפול עליהם אימתה ופחד", בראותם ש"שם ה' נקרא עליך" - על כאו"א מ"שארל, ולכן "וראו ממך", ועד ליראת הכבוד. וכתוצאה מזה - הנה לא זו בלבד שכל עמי הארץ אינם מנסים להתגרות בבנ"י, אלא אדרבה: הם מסייעים לבנ"י שיוכלו לחיות במעמד ומצב ד"ושכבתם ואין מחריד". (התוועדזיוות תשמ"ב ח"ד ע' 2022)

בשבעה דרכים ינוסו לפניך

ובפרט כאשר הם מקיימים מצות תפילין - שעז"נ "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך", שאז לא זקוקים כלל למלחמה, אלא "בשבעה דרכים ינוסו לפניך!" (התוועדזיוות תשמ"ב ח"ד ע' 1879)

הגויים יתנו מדלי'

כל מה שצריך לעשות זה רק להניח תפילין ויהיה "וראו ממך", שהגויים גם יתנו מדליה (אם צריכים זאת) - ברוד תהי' מכל העמים. (שיחות קודש תשכ"ט ח"ב ע' 16)

מביא לכל הברכות

בשעה שיש מניח תפילין, ועאכו"כ זהיר ורגיל בתפילין, אז מגיעים לויראו ממך כו' ולאריכות ימים. עד שמגיעים לונתתי גשמיכם בעתם, עם כל הברכות המנויים, עד ואולך אתכם קוממיות, בקומה זקופה, שהענין של קוממיות זה ב' קומות, חיבור גליא עם סתים, ונתקשר הנשמה עם אורייתא עם קוב"ה, עד וחרב לא תעבור בארצכם אפילו חרב של שלום. (שיחות קודש תשכ"ז ח"ב ע' 124)

אוה"ע מעוררים את בנ"י

מצות תפילין (שהוא אות וזכר ליציאת מצרים) - והוקשה כל התורה כולה לתפילין - שעייז נפעל "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", עד שאוה"ע מעוררים את

בניי שהצלחתם בעבר ובעתיד (עוד יותר) היא כיון ד"שם הוי נקרא עליך", וגם - "יודו לשמך".

(סה"ש תשנ"א ח"א ע' 466)

האחדות שבבני פועל מורא על הגוי

בשעה שיהודי מניח תפילין, הרי זה ענין של יחוד נצחי עם ה', ועי"ז מתקשר הוא עם הנחת תפילין של משה רבינו במעמד הר סיני, ועם כל הדורות של היהודים שהניחו תפילין, ואין נפק"מ בין אם הגוי מבין את ההסבר או לא - הוא מרגיש זאת, ולכן הוא ירא מיהודי, כיון שהוא יודע (אצל הגוי) לא שייך כזה ענין, כיון שהוא קשור רק עם דורו.

(שיחות קודש תשל"ו ח"א ע' 395)

אריכות ימים

הסגולה היא בכמות ובאיכות

ויהי רצון אשר זכות מצוה זו, שסגולה מיוחדת לה, כמו שנאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' (בפרשיות שבתפילין) נקרא עליך ויראו ממך", תעמוד להם לתוספת הצלחה בעבודתם החשובה והאחראית לבסס ולחזק המשטר והסדר בכל המקומות המסודרים לפיקוח שלהם.

ויתברכו בכל עניניהם הפרטיים, שהרי עוד סגולה עיקרית וזכות מיוחדת במצוה האמורה, אשר כל המניח תפילין מאריך ימים, אריכות בכמות וגם באיכות.

(לקר"ש ח"א ע' 203)

וראו - אינו ענין של שכר

בנוגע לתפילין הרי אין פירושו שמאריך ימים זה ענין של שכר כו' אלא זה פועל בדרך סגולי מצד עצמו כו', וכמובן בפשטות בנוגע לויראו ממך, ש"וראו כל עמי הארץ אינו ענין של שכר, אלא כיון שהם רואים, זה עצמו פועל ש"וראו ממך.

(שיחות קודש תשכ"ז ח"ב ע' 222)

מאריך ימים - אינו ענין של שכר

בנוגע למאריך ימים אומרת הגמרא במסכת ברכות שאפילו בשעה שיהודי אינו מניח תפילין, ישנו הענין של חייד תלואים לך מנגד עיניך גוי, שתפילין זה החיות של יהודי, אלא זה לא צריך להיות שיהי תלוי כו' רק הוא צריך להשתמש בזה, אז זה פועל על חיותו שיהי מאריך ימים.

וזה גם מה שהגמרא בברכות וכמבואר שזה לשבח את היהודי כו', רואים שתפילין זהו חיותו של יהודי, ואינו ענין של

שכר כו' אלא זה עצמו פועל שמאריך ימים. ובמילא הרי אי אפשר לומר שבאופן שבשעת המצוה עצמה פועלת אסור כו', כיון שאכן כך הוא שזה עצמו פועל את ענין האריכות ימים כו'.

(שיחות קודש תשכ"ז ח"ב ע' 222)

מפני אריכות ימים - לא נפקד איש

הגמרא אומרת במס' מנחות (מד, א) שכל המניח תפילין מאריך ימים, שנאמר ה' עליהם יחיו, בשעה שישנו הענין של ה' עליהם ע"י מניח תפילין, זה פועל את הענין של יחיו, אריכות ימים.

ובמילא בשעה שיהי' הענין של מאריך ימים, ודאי מובן שיהי' הענין של לא נפקד ממנו כו' שלא יוכלו לנגוע בו. אבל מצד זה עצמו עדיין יכול להיות מלחמה בפועל. אלא זה יהי' בדוגמת מדין, שאעפ"י שהי' מלחמה בפועל אבל הי' לא נפקד כו'.

(שיחות קודש תשכ"ז ח"ב ע' 122)

לכתחילה אין מלחמה

הגמרא אומרת במס' ברכות שזיראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, אלו תפילין שבראש, שע"י הנחת תפילין נהי' ויראו ממך, ובמילא מובן שכלל אין ענין של מלחמה כיון שהם מיד מתבטלים, ויראו ממך.

(שיחות קודש תשכ"ז ח"ב ע' 122)

"וראו" הענין והחידוש שבזה

א"א לשלוט על יהודים

לאמתו של דבר אין כל גוף שבעולם מסוגל לשלוט על יהודים. אדרבה: הכל בטל לגבי בני ישראל, כאמור בהפטרות השבוע: והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך, וכמאמר הגמרא לפסוק: "וראו כל עמי הארץ גוי ויראו ממך" - "אלו תפילין שבראש". כשעל הראש ישנו ל"שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד", כשהשכל מוקף בידיעה שהקב"ה הוא השליט היחיד על כל העולם כולו - הרי "וראו כל עמי הארץ - ויראו ממך". הכל בטל לגבי זה.

(לקו"ש ח"ב ע' 373 - תרגום מאידיש)

מתבטלים כל הקטרוגים מאו"ה

וכאשר יהי פחד היהודים (כפירוש הרמ"א) על עמי הארץ (הם עניי גופו), יהי גם פחד היהודים, כפשוטו, על עמי הארץ, כפשוטו.

כמ"ש וראו כל עמי הארץ כי שם הוי נקרא עליך, אלו תפילין שבראש - שאסור בהיסח הדעת, היינו שיזכור תמיד, גם בעניי הרשות, אשר הוי נצב עליו, אזי ויראו ממך, שיתבטלו כל הקטרוגים שמצד או"ה וגם או"ה יהי להם דרך ארץ ופחד ליהודים.

(לקר"ש ח"ד ע' 1282)

ענין שלמעלה מן הטבע

כאשר עצרו את אדמו"ר הזקן והביאוהו ל"טאינע סאוועט", למקום שם חקרו ודרשו אותו, הניח שם טלית ותפילין. כשהניח את ה"של ראש" כיוון בידי שיונח במקום הנכון, ואז נפל אימה ופחד על כל אלה שנכחו אז באותו אולם. אדמו"ר הזקן אמר על כך, שזהו מה שהגמרא אומרת "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, אלו תפילין שבראש".

ענין זה, שאומות העולם יפחדו מעם ישראל, הוא ענין שלמעלה מן הטבע, שהרי על פי טבע - "אתם המעט מכל העמים". לכן נפעל ענין זה מצד שם הוי דוקא (וראו גוי כי שם הוי נקרא עליך) שהוא למעלה מן הטבע, הי' הוה ויהי כאחד, לא מצד שם אלקים, בגימטריא הטבע.

וגילוי זה שלמעלה מהטבע נפעל על ידי עבודה שהיא למעלה ממדידה והגבלה, מסירות נפש. הרי זה פועל ומברר לא רק בחלקו בעולם, אלא גם באומות העולם. ואין הכוונה שיהי "אויס וועלט" [=ביטול העולם], שהרי גם אז נשארו אומות העולם המושלים ושולטים, אלא שבמצב זה עצמו נפעל האימה ופחד מישראל.

(שיחות קודש תשכ"ה ח"א ע' 227)

הכנה לגאולה

וענין זה פועל גם ש"יראו ממך", היינו, שגם אצל "עמי הארץ" נעשה הענין דיראת ה', שזוהי הכנה והקדמה קרובה לזמן שבו תתגלה מלכותו של הקב"ה בכל העולם, כמ"ש "והיתה לה' המלוכה", "כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גוי לעבדו שכם אחד", בגאולה האמיתית ושלימה ע"י משיח צדקנו.

(התוועדות ח"ב ע' 450)

"וראו" - וא"ו המוסיף, וא"ו המחבר

ויש לומר ב' פירושים בהוא"ו ד"וראו": (א) וא"ו המוסיף על מה שנאמר לפנינו "יקימך ה' לו לעם קדוש גוי והלכת בדרכיו גוי" (העבודה דישראל עצמו, בחי' יצחק), והכתוב מבטיח שעיי"ו יזכה (בעתיד) ל"וראו כל עמי הארץ גוי" (העבודה דיוסף) - היינו שיוסף ויצחק הם שני ענינים. (ב) וא"ו המחבר, שכל עמי הארץ ראו (בעבר) מעלתן של ישראל - החיבור של עבודתם של ישראל (יצחק) והשפעתם בעולם (עבודת יוסף).

(סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 592 הערה 117 בשוה"ג)

ר"א הגדול דוקא דרש "וראו"

הביאור מדוע דוקא ר"א הגדול דרש על "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" אלו תפילין שבראש - מכיון שר"א הגדול הביט על הגוי בתכלית השלילה, והוא סבר שגוי סתם מחשבתו לעי"ו (חולין לח, ב במשנה), און אע"פ שקרו ל"י אלקא דאלקיא (מנחות בסופה), אבל מחשבתו על אלקיא - ע"ז;

ולכן סבר ר"א הגדול שלא מספיק שיהיה ריבוי בכמות של יהודים, כיון שגוי מחשבתו לעי"ו - עצביהם כסף וזהב, הוא אכן יודע שישנו אלקא דאלקיא, אבל מחשבתו לעי"ו - ולכן אומר ר"א שדוקא כשגוי רואה "כי שם ה' נקרא עליך", אזי פועל עליו ה"וראו ממך".

(שיחות קודש תשל"ו ח"א ע' 192)

וראו - ממס' ברכות דוקא

זהו מה שאמרנו שהגמרא וראו כל עמי הארץ וגוי אלו תפילין שבראש זה בגמרא ברכות, זהו בדיוק, אע"פ שגמרא זו נמצאת גם במנחות, כיון שרוצים לבטא פה את ענין הברכה שנעשה ע"י הנחת תפילין, ושם עפ"י תורה מראה על תוכן הענין של הדבר, וכיון שמס' נקראת ברכות, זה מראה שתוכן המסכת זהו ענין הברכות.

(שיחות קודש ח"א ע' 163)

החילוק - ממס' ברכות למס' מנחות

ישנו עוד חילוק בין כפי שכתוב במנחות וכפי שכתוב בברכות, במנחות מדובר אודות מעלות התפילין, וזהו גם מה שאומר שוראו גוי ויראו גוי הולך על תפילין, גם זה מעלה בתפילין, משא"כ במס' ברכות מדובר אודות מעלת בניי,

שדוקא כשיהודי מניח תפילין הוא פועל את כל הענינים, משא"כ גוי שמניח תפילין לא פועל כלום.

מצד כל הנ"ל זה הובא ממסכת ברכות, נוסף ע"ז שמס' ברכות לפני מס' מנחות, וסדר בתורה זה גם תורה.

(שיחות קודש ח"ב ע' 164)

החילוק בין 'מאריך ימים' ל'וראו ממך'

בשני הסגולות שמצות תפילין פארמאגט - (א) "מאריך ימים", (ב) "וראו ממך" - ישנו חילוק:

בנוגע לסגולה של "מאריך ימים" שישנו בתפילין, ישנם לשונות שונים: בגמרא (מנחות מד, א) כתוב הלשון "כל המניח תפילין מאריך ימים", ברמב"ם (הל' תפילין פ"ד הכ"ו) - "כל הרגיל בתפילין מאריך ימים", בשו"ע אדה"ז (הל' תפילין סל"ז סעיף א') - "כל הזהיר בהן מאריך ימים".

כל אלו חילוקי הלשונות הינם רק בנוגע לסגולה של "מאריך ימים". אבל בנוגע לסגולה של "וראו ממך", שישנו בתפילין, אין שום תנאים. זהו דבר פשוט, שגם כאשר יהודי רק מניח תפילין, אפילו כשהוא "מניח" רק פעם אחת, פועל הוא כבר את "וראו ממך".

והביאור בזה, בפשטות:

"אריכות ימים" זהו ענין שבין היהודי והקב"ה ובנוגע להקב"ה ישנם אלו החילוקים של "מניח", "רגיל" און "זהיר". משא"כ "וראו ממך", זהו ענין שבין יהודי עם "עמי הארץ", ולגבי הגוי אין אותן חילוקים: הגוי לא מתחיל לבחור ולהרהר, באיזה אופן ההנחת תפילין של אותו יהודי, האם הוא רק "מניח", או גם "רגיל" ו"זהיר"; הגוי לא מתחיל לבחור ולהרהר איזה מחשבות היהודי חשב כשהניח את התפילין, האם חשב מחשבות קדושות או מחשבות אחרות, מה שנוגע לגוי, זהו רק, שעל היהודי נקרא שמו של הקב"ה - שזה ("שם ה' נקרא עליך"), נפעל גם כשמניח פעם אחת תפילין, באיזה אופן שלא יהי' - בשעה ש"עמי הארץ" רואים ש"שם ה' נקרא עליך", אזי "וראו ממך".

(שיחות קודש תשכ"ז ח"ב ע' 133)

מאריך ימים - ממש' ברכות ולא ממש' מנחות

כמדובר בחגה"ש, הובא מאמר הגמרא שויראו ממך מגיע באמצעות התפילין, ממסכת ברכות, ומאריך ימים - מהגמרא במנחות.

אעפ"י שהגמרא של מאריך ימים נמצאת גם במסכת מנחות, אבל זה הובא מברכות, כפי שדובר בחג השבועות,

כיון שמסכת ברכות מדברת על מעלת בניי. כמו שהגמרא אומרת שם, תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמד ישראל גוי אחד בארץ, מעלת בניי, מספרת הגמרא אח"כ שעד"ז גם ישנה עוד מעלה בבניי, ויראו ממך וכו', משא"כ במנחות מביאה זאת הגמרא כדי לומר את המעלה של תפילין, לכן זה הובא מברכות, כיון שבעניינינו נוגע להביא בעיקר את מעלת בניי.

(שיחות קודש תשכ"ז ח"ב ע' 189)

טענה - על ויראו ממך

הלעו"ז צריך להעמיד מישהו וללבוש מעיל משי ולהסתובב ולצעוק: היתכן שזה שעל תפילין אומרים "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" (תבוא כח, י), הולך על תפילין שבראש (ברכות ו, א). . והעולם נעשה מבולבל, לכאורה הוא מצדד בכבוד התורה, קדושת התורה, והוא רוצה להעלות את התורה יותר גבוה.

אומרת אבל התורה עצמה. . בנוגע לתפילין, שזה אינו חידוש עכשוי, זאת כבר אמר ר' אליעזר הגדול, שהוא ידע מה זה קדושת התורה [וכמו שכתוב בפרד"א (פ"ב) שהוא היה ע"ד הר סיני, עם כל הפלאות של ר' אליעזר הגדול], הוא אמר שלהניח תפילין זה מפיל אימה ופחד על עמי הארץ.

וכאמור כמ"פ, מדוע ישנם בצד שכנגד כאלה שמנסים לצאת בטענה - כיון שבשעה שהצד שממין שומע טענה, נעשה מיד מבולבל - מדוע נהיה מבולבל! תן מבט בתוך, תעשה צילום (פאטאסטאט) או תעתיק בכתב שזה אומר ר' אליעזר הגדול, אפי" שהוא מחזיק מעצמו, אבל גם הוא מבין שר"א הגדול היה אצלו קדושת התורה האם קדושת התפילין - יותר ממנו.

(שיחות קודש תשל"ו ח"ב ע' 615)

פרק שביעי

"וטרף זרוע אף קדקד"

מצוה וזכות לפרסם הלכה זו

ע"פ משנית בפנים יש לבאר גם בעבודת ה' מש"כ בהל' קטנות להרא"ש - הלכות תפילין (סט"ו - כהגירסא שהובאה במעדני יו"ט שם) שמפני קיום מצות תפילין (שמניחין על הזרוע והקדקוד) ותיקונן יתקיים באנשי המלחמה וטרף זרוע אף קדקוד.

ומצוה וזכות לפרסם הלכה זו בין כל אנשי המלחמה וקרוביהם וידידיהם וכל בניי - שליט"א - בכל מקום שהם.

(לקו"ש ח"ט ע' 11 הערה 57)

שייכות 'וטרף' לבני גד

שמוזה מובן, אשר גם בבני גד, מה שהי' בהם "וטרף גוי" הוא מצד מצוות התפילין שהיתה בידם. וכמפורש בבחיי ס"פ מטות וז"ל: "כי היו בטוחים בגבורתם וכחם בזכות המצוה שבידם, וכענין שדרשו רז"ל וטרף זרוע בזכות תפילין שבזרוע אף קדקד בזכות תפילין שבראש".

(שם הערה 57 ובשוה"ג)

'וטרף' - המקור לכך בדברי הרא"ש

הענין של וטרף זרוע אף קדקד, שזה ענין שקשור עם מלחמה, וכמ"ש בבחיי וכמו שדרשו רז"ל שהיו בטוחים בכוחם שהם ינצחו מצד זה מה שאצלו היה וטרף זרוע אף קדקד לגבי תפילין, והגם שהמקור שדרשו רז"ל את זה שם לע"ע לא נמצא, יכולים לומר שזהו גם המקור של הרא"ש, ששם כתוב שאותו הדבר יתקיים באנשי המלחמה.

(שיחות קודש ח"ב ע' 341 ז)

ע"י התפילין (הזרוע והקדקד) נצחו במלחמה

הגם שהענין של זרוע וקדקד, שעם הזרוע הוא מגין ועי"ז הוא יכול ללחום, הגם שתחילת ההגנה היא עם אצבע קטנה אפי" עם הזרוע של היד הכהה זה גם מספיק במלחמה לעזור, ולא דוקא עם הזרוע הוא מגין, בכ"ז צריכים עדיין להגיע

לזרוע, וזה גם צריך עם הקדקד לעשות מלחמה כיון שבאמצעות כח השכל שבקדקד מחשב איך להילחם, וזה הכל ע"י התפילין וכמו שהיה אצל בני גד.

(שיחות קודש ח"ב ע' 341)

מדה כנגד מדה

הדגשת הסגולה המיוחדת דמצות תפילין בנוגע לנצחון המלחמה, "שמפני קיום מצות תפילין יתקיים באנשי המלחמה וטרף זרוע אף קדקוד", שכן, מדתו של הקב"ה היא מדה כנגד מדה, ולכן, ע"י הנחת התפילין על הזרוע והקדקוד, נעשה ביטול הלעו"ו באופן ד"וטרף זרוע אף קדקוד".

(התוועדויות ח"ב ע' 348)

מצד ערבות בנ"י פועלים באנשי המלחמה

מלשון הרא"ש משמע יותר עמוק, שלא רק ע"י הנחת התפילין של אנשי המלחמה עצמם ובשעת המלחמה אזי יש וטרף זרוע אף קדקד, אלא אפי"ע ע"י שאחר רוצה להניח תפילין ואפי" הרבה זמן לפני המלחמה, מצד זה שכל ישראל ערבים זב"ז זה פועל גם באנשי המלחמה, וכמ"ש בלשון הרא"ש ע"י הנחת תפילין ותיקון, אפי" של השני יתקיים באנשי המלחמה.

ענין העריבות ישנו בכללות בכל עניני תומ"צ, וכמו שהרמב"ם מביא שבאמצעות פעולה שיהודי עושה הוא פועל על כל העולם, ובפרט שישראל ערבים זב"ז, ובפרט בתפילין ישנה ערבות, ולא מה שזה פועל על עצמו, אלא מה שזה פועל על אנשי המלחמה.

(שיחות קודש ח"ב ע' 341 - ח)

בזכות הידור מצות תפילין באה גבורת בני גד

בנוגע לשבט גד נאמר "וטרף זרוע אף קדקד", היינו, שהיו גבורים ביותר, ועד ש"הרוגיהן היו ניכרין, חותכים הראש עם הזרוע במכה אחת" (פרש"י עה"פ). ונתבאר כמ"פ¹ שהנצחון דבני גד במלחמה באופן ד"טרף זרוע אף קדקד" - הרי זה בזכות גודל ההידור במצות תפילין שמניחים על הזרוע והראש.

וזהו הביאור בזה שבני ראובן ובני גד היו ה"חלוץ" שה"י הולך במלחמה לפני בניי - כי בני גד היו גבורים ביותר בזכות ההידור במצות תפילין. ובנוגע לגבורה דבני ראובן - הרי זה משום שראובן ה"י הבכור כו'.

1. לקו"ש ח"ט ע' 11.

(התוועדויות ח"ב ע' 617)

דיוק במצות התפילין אין להפסיק

הענין ד"טרף זרוע אף קדקד" קשור עם דיוק והידור מיוחד בקיום מצות תפילין - כידוע שהענין ד"טרף זרוע אף קדקד" מתקיים באנשי המלחמה בזכות הנחת תפילין על הזרוע ועל הקדקד. ומכיון שהפסוק "וטרף זרוע אף קדקד" נאמר בשבט גד - מובן, שאצלם הי' דיוק והידור מיוחד במצות תפילין, כולל - שלא להפסיק בין תש"ד לתש"י, "הראש עם הזרוע במכה אחת".

(התוועדות ח"א ע' 284)

סח בין תפילה לתפילה חוסר בניצחון

זה לא רק ענין באגדה, אלא זהו הלכה בהלכות קטנות להראש - וזה שאינו מובא בטור ושו"ע, כיון שבשו"ע אינו מביא כלל דינים של מלחמה.

עפ"י גם מובן השייכות למה מביא שם (בהלכות קטנות) גם סח בין תפילה לתפילה חוזר מעורכי המלחמה. והשייכות הוא: כיון שצריך שיהיה וטרף זרוע אף קדקד - יחד, אז בשעה שאדם סח (ומפסיק) בין תפילה של יד (זרוע) לתפילה של ראש (קדקד), צריך לחזור, כיון שאז חסר אצלו בנצחון. כיון שבנוגע לוטרף זרוע אף קדקד, צריכים גם תפילין של יד. (שיחות קודש ח"ב ע' 336 ט)

שייכות תפילין לבני גד

השייכות של תפילין לבני גד - יש להעיר: גד הוא אותיות ג' ד' (ראה אוה"ת ויחי שפב, ב ואילך ובהנסמן שם), ובתפילין אמרו (זח"ג רע"מ רנד, ב וראה ג"כ שם רסב ב): "שיין דתלת ראשין ושיין דארבע ראשין דתפילין כו". (ולהעיר מסידור שער התפילין, שבח"י המוחין שבתפילין, בתחילה הם ג' ואח"כ נחלקים לד' עיי"ש).

(לקו"ש ח"ט ע' 11 הערה 57 ובשוה"ג)

העבודה עם הזרוע והקדקד מתחילה ברוחניות

ככדי לפעול וטרף אף קדקד - בגשמיות, צריך להיות ברוחניות. והענין הוא: כשהולכים במלחמה ישנם שני ענינים בכללות: א) מה שצריך לתקוף את השונא. ב) מה שצריך להתגונן מהשונא - שמא הוא יתקיף - ענין המגן. והסדר הוא: בתחילה צריכים לקטוע לשונא את הזרוע - את יד שמאל, איפה שמוצאים את ענין המגן, הוא לא יכול להתגונן. ולאח"כ גם הקדקד - הראש.

אצל בני גד היה דבר פלא, ששני הענינים היו יחד. וזה היה גם בגשמיות כיון שעבודתם ברוחניות היתה כד; מסיני, למעלה מטו"ד, למעלה מהשתלשלות, אזי באים שניהם יחד. (שיחות קודש ח"ב ע' 335)

עבודה דמס"נ שלמעלה מהשכל

אצל בני גד ובני ראובן היתה עבודה של מסירות נפש שלמעלה מהשכל, עבודה דבחי" חי יחידה¹. משום כך גם הי' אצל בני גד הענין של "וטרף זרוע אף קדקד", שבמכה אחת הם טרפו את זרוע האויב עם הראש:

כאשר נלחמים ביצר הרע על פי טעם ודעת, אי אפשר לבטל את כל כוחותיו במכה אחת - כנגד כל כח נדרשת עבודה שונה. אך כאשר נלחמים במסירות נפש, מצד הכחות המקיפים של חי' יחידה, הרי כיון שבכח מקיף אין התחלקות, הורגים במכה אחת את כל הכחות של היצר הרע.

דיוק נוסף בכך: "וטרף זרוע אף קדקד" - בתחילה הי' זרוע ואחר כך ה"קדקד". ויותר מכך: הקדקד מופיע רק כטפל - אף קדקד:

כאשר העבודה היא על פי שכל, מתחילים בשכל שבראש (קדקד), והוא העיקר, ומן השכל מגיעים אל המדות שבלב ועד למעשה בפועל (זרוע). אך כאשר פועלים מתוך מסירות נפש, העיקר הוא המעשה ממש, כי דוקא כח המעשה נוגע בעצם הנפש², ומשם מגיעים אחר כך גם לשכל³.

1) ראה גם אוה"ת ויחי שפב, ב. השייכות דבני גד לחי' יחידה. 2) ויש לומר שזהו ג"כ מש"כ גבי גד "והוא יגוד עקב": שעי' העבודה בבחי' עקב - בחינה הכי אחרונה שבאדם, כח המעשה - באים לבחי' "והוא דא עתיקא" (ראה אוה"ת שם). 3) להעיר מתורת הבעש"ט (סה"ש ש"ת ע' 133. הובאה בלקו"ש (כרך ב) ע' 299) שקדימת תשי" לתשי"ר [זרוע לקדקד - ראה לעיל הערה 57] מורה על מעלתם של מארי עובדין טבין, אנשים פשוטים, שהם קודמים למארי השגה, עיי"ש. והרי ממעלת האנשים פשוטים הוא שבהם מתגלה פשיטות העצמות (כמובאר בלקו"ש שם ובכ"מ) ושבהם ישנו יותר כח המס"נ (כמבואר בסדי"ה אני ישנה תשי"ט ובכ"מ).

(לקו"ש ח"ט ע' 11 - תרגום מאידיש)

החילוקים בין "וראו" ל"וטרף"

"וטרף" - ביטול הקליפות, "וראו" - הקליפה שומרת לפרי מה שאומרים על שמע ישראל הי' אלקינו הי' אחד שהקב"ה אומר אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, אף אני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם כמ"ש ומי כעמד כישראל גוי אחד בארץ, וזה כתוב בתפילין דמארי עלמא, ומי כעמד כישראל גוי אחד בארץ, שעי"ז שיהודי מניח תפילין פה למטה, שמע

ישראל זה, פועל שהקב"ה יניח את התפילין שלו, ומי כעמד כישראל גוי אחד בארץ, ואזי עושה הענינים בין למעלה בין למטה הענינים שתפילין צריכים לפעול שהענינים של שלש קליפות הטמאות יתבטלו לגמרי שזהו הענין של וטרף זרוע אף קדקד, שזה באופן של וטרף שלא נשאר שום מציאות. ועוד, הענין השני בתפילין, שהקליפות שהם צריכים שומרת, כמו שהיה קודם החטא קליפה שומרת לפרי שזה משמש לקדושה, וזה עושה על תפילין שוראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, וזהו באופן שהם עצמם ירצו לשמש יהודים, ועמדו זרים ורעו צאנם, שהם עצמם ירצו לישא חן בעיני בני", לפיכך הם עושים זאת לא בשביל יוצא זיין או מצד לחץ, אלא עושים זאת בהידור כדי להיעשות יהודים.

וכ"ז נעשה ע"י התפילין, הענין של אתם עשיתוני חטיבה אחת וכמובא באחרונים שחטיבה זה מלשון כתר, שזהו ענין התפילין, עי"ז פועלים את שני הענינים ענין וטרף זרוע אף קדקד והענין של וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך.

(שיחות קודש ח"ב ע' 207)

וראו' - שני סגולות בתפילין

כבר הוסבר בארוכה, שבסגולה של מצות תפילין לגבי ההשפעה על אומות העולם, יש שני ענינים: (א) "וראו כל עמי הארץ כי שם השם נקרא עליך ויראו ממך - אלו תפילין שבראש"¹, שעל ידי ש"עמי הארץ" רואים את שם הוי', **שלמעלה** מהטבע², השורה על ישראל ע"י הנחת תפילין שבראש - הם מפחדים מישראל, ולא יתכן שהם ילחמו נגד ישראל.

(ב) "שמפני קיום מצות תפילין (על הזרוע ועל הראש) ותיקונו, יתקיים באנשי המלחמה וטרף זרוע אף קדקד"³. כלומר, כאשר הגויים לוחמים נגד ישראל, מסיבה כלשהו, הרי על ידי מצות התפילין נגרם "וטרף זרוע אף קדקד".

(1) ברכות ו, א. 2) כי הוא מורה שהוא ה"י הוה ויהי - למעלה מן הזמן - וכן למעלה מבחי' מקום כו' (שעהיוה"א פ"ז). 3) הלי קטנות להראש - הלי תפילין סט"ו (כהגירסא שהובאה במעדני יו"ט שם. ונפק"מ בהלשון ולא בתוכן הענין). וראה גם בחיי ס"פ מטות: "היו בטוחים. בזכות המצוה שבידם וכענין שדרשו רז"ל וטרף זרוע בזכות תפילין שבזרוע אף קדקד בזכות תפילין שבראש". (לקו"ש ח"ט ע' 55 - תרגום מאידיש)

‘וראו’ - בזמן משה ‘וטרף’ - בזמן יהושע

הדבר נרמז בכך שבפרשת בא מופיעים תש"י ותש"ד כענין אחד, ואילו במשנה תורה (בפרשתנו) - **כשני ענינים**: כאשר יצאו בני ישראל ממצרים, היה משה רבינו אמור להכניסם לארץ - ישראל, וכיון ש"פני משה כפני חמה"¹ היתה הכניסה לארץ נעשית אז באופן של "למעלה מהטבע"², ושבע האומות לא היו נלחמות נגד ישראל³, כנאמר "שמעו עמים גוי חיל אחז גוי נמגו כל ישבי כנען. תפל עליהם אימתה ופחד גוי".

ולכן בפרשת בא מופיעים תש"י ביחד עם תש"ד, כי בענין של "וראו ממך" אין הם ענינים נפרדים, כדלעיל. לעומת זאת במשנה תורה, כאשר כבר ידעו⁵ שהכניסה לארץ תהיה ע"י יהושע, אשר "פני יהושע כפני לבנה"¹, ושיוקקו למלחמות - ל"וטרף זרוע אף קדקד" - אז תפילין של יד הם בפני עצמם, כי הם גורמים ל"וטרף זרוע".

(1) ב"ב עה, א. ספרי ורש"י פנחס כז, כ. ועוד. - והרי חמה ולבנה הן דוגמת (ראה זח"א כ, א) שם הוי' (שלמעלה מהטבע) ושם אלקים (בגימט' "הטבע") - ראה חינוך - בשענה"ת לאדמוה"א ח"ב - פ"ה. אור התורה פי' ואתחנן ס"ע ז ואילך. ס"ע ז"ג ואילך. ובכ"מ. (2) ראה בארוכה לקו"ש ח"ט פי' דברים סעיף יו"ד. (3) ובמילא לא היו זקוקים אז ל"וטרף זרוע אף קדקד". וראה לקו"ש ח"ט ע' 4 הערה 24. (4) בשלח טו, יד-טז. (5) וכנאמר בתחלת פי' ואתחנן: רב לך גוי וצו את יהושע גוי.

(שם ע' 56)

‘וטרף’ ע"י מס"נ

זהו ההסבר לכך שמיד לאחר יציאת מצרים היו רק שתי פרשיות, שבהן מדובר על יציאת מצרים, ולאחר מכן הי' צורך להוסיף את הפרשיות "שמע" ו"והיה אם שמוע", שבהן מדובר על מסירות נפש: הכניסה לארץ ישראל ע"י משה רבינו היתה אמורה להוות המשך ישיר ליציאת מצרים: השמועה ששמעו האומות על קריעת ים סוף - סיום יציאת מצרים¹ - הביאה לידי "נמוגו כל ישבי כנען".

לעומת זאת, הכניסה ע"י יהושע, כאשר נוקקו ל"וטרף זרוע אף קדקד" - בכך יש צורך במסירות נפש המקיפה את כל כחות האדם, החל מהכח הנעלה ביותר שבו, כח השכל (שבראש), ועד לכח הנחות ביותר - כח המעשה (שבזרוע)², ודוקא ע"י מסירות נפש אפשר להגיע לידי "וטרף זרוע אף קדקד"³.

(1) ראה לקו"ש ח"ג פי' בשלח סעיף ב' ובהערה 11. (2) וזוהו עצמו - כח המעשה שבזרוע, היינו יד שמאל שהיא כהה - ששם גם כח המעשה הוא בחלישות. (3) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 10-11 סעיף יא.

(שם ע' 57)

המעלה 'וטרף' לגבי 'וראו'

בתורת החסידות מוסבר¹, שבאמצעות הכניסה לארץ ישראל ע"י יהושע התחדשה מעלה מיוחדת, יותר מאשר אילו היתה הכניסה נעשית ע"י משה. אמנם, "פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה", אך זה עצמו מהווה הסבר לכך שהכניסה לארץ היתה צריכה להתבצע ע"י יהושע. כי, המעלה העיקרית איננה ב"פני חמה", המצביעה² על המשכה מלמעלה למטה, אלא ב"פני לבנה" - העלאה³ מלמטה למעלה. כפי שכבר הוסבר פעמים רבות³, שהתכלית האמיתית של "דירה בתחתונים" מושגת דוקא בעלי מלמטה למעלה, כאשר זיכוד ה"תחתונים" אינו נעשה מצד גילוי אור מלמעלה, אלא על ידי עצמם, כשה"מטה" עצמו מתעלה להיות דירה לו יתי.

מכך מובן שגם ב"וטרף זרוע אף קדקוד" שלכך נזקקו מפני שהכניסה לארץ היתה ע"י יהושע, יש מעלה על פני "ויראו ממך", כפי שהי מתרחש בכניסה ע"י משה - בהתאם ליתרון שבעלי מלמטה למעלה על פני המשכה מלמעלה למטה.

ההסבר לכך הוא: גילוי אור מלמעלה גורם לקליפה ביטול ו"אתכפיא"⁴. כלומר, כל זמן שהאור מאיר, המתנגד שרוי באופן של "ויראו ממך": הוא אינו מעיז להתנגד וללחום בקדושה, אך הרע אינו מתהפך, בדומה למה שהי ביצי"מ⁵ - על ידי גילוי אור מלמעלה - שהרע נותר בתקפו⁶. לעומת זאת, בעבודה שמצד המטה; מתבטל הרע לחלוטין - "וטרף זרוע אף קדקוד", בדומה למתן תורה⁵, לאחר העבודה של ספירת העומר, עבודה שמצד המטה, שאז "פסקה זוהמתן".

(1) ראה שעה"ת שם. אוה"ת פי ואתחנן ע' פז. קט ואילך. (2) שעה"ת שם. אוה"ת שם ע' סה ואילך. צו ואילך. (3) ראה לקו"ש ח"ה ע' 72 (סעי' ו), ח"ו ע' 18 (סעי' ז-ח). ועוד. (4) ראה בהמציין בהערה 48, לקו"ת במדבר ג, א. ובכ"מ. וראה לקמן הערה 55. (5) וגם מצד זה מובן, מה שבפי בא נאמר "והיי" (לשון יחיד) דקאי על יצי"מ, ובפי ואתחנן - "והיי" (לשון רבים) דקאי על "הדברים האלה אשר אנכי מצוץ היום", הפרשיות (שמע והא"ש) שלאחרי מ"ת. (6) תניא פליא (מ, ב). וראה גם לקו"ת ויקרא ג, א. ובארוכה - לקו"ש ח"א ע' 267 ואילך. ועוד.

(שם)

תש"י גם בפ"ע

וטרף זרוע: תש"י גם בפ"ע - (לא רק שמוסיפה בתש"ר כדלעיל (ובפרט לפרש"י הנ"ל) - כי שם הפעולה "ויראו" היא באחרים - ותש"י לא לאחרים לאות (מנחות לו, ב), משא"כ) "וטרף".

(אג"ק חכ"ה ע' שיג ובהערה)

פרק שמיני

הזכות והחובה לחיילים

הנחיצות, הסגולה והסיוע

מצוה וחוב לפרסם דברי הרבי הרי"צ

רצוננו להעתיק בזה ג"כ דברים אחדים מה שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א באסיפה רבה במעמד עם רב, לאמר: מצוה גדולה וחוב קדוש על כל אחד ואחד לפרסם ולהודיע לכל אחד מבניי הנמצא בצבא: בים, ביבשה או באויר כדברים האלה:

רבותינו ז"ל אמרו כל המניח תפילין מאריך ימים. אחינו אנשי הצבא! הזהרו להניח תפילין בכל יום ויום מימות החול. החייל אשר א"א לו בשום אופן להניחם בבוקר יניחם בצהרים, ובלבד שיהי' קודם שקיעת החמה. וזהו סגולה אשר השי"ת יחזיר אתכם בשלום לבתיכם.

(אג"ק ח"א ע' קפה)

שמירה להנצל מסכנה

הנני לשלוח את ברכתי, שבנה הב'. שיי' שהלך לשרת, יחזור הביתה בריא וחזק, עם זאת, רצוני לבקשה למסור לבנה שיי' שיהי' זהיר בהנחת תפילין כל יום (למעט שבת ויום טוב), שזוהי שמירה להנצל מסכנה.

(אג"ק ח"ד ע' נ – תרגום מאידיש)

נתקבלה בקשתו לברכה בעד בנו אשר בצבא. ואזכירו בעת רצון על הציון שהשי"ת ישמרהו בכל מקום שהוא וישוב לביתו שלום בעתו.

ובפרט צריך לחקוק על לוח לבו של בנו שיי' החיוב להניח תפילין בכל יום שלזה צריך רק רגעים אחדים, ואם אי אפשר לעשות כן בבוקר, הרי זמנו כל היום הוא, ומלבד חובת גברא שבזה הרי סגולה במצות תפילין לשמור על אחב"י בצבא, וכמו שידוע לנו מהמלחמה האחרונה אשר כל אלה שפנו

לכ"ק מו"ח אדמו"ר [וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע] לברכה ושמרו פקודתו להניח תפילין בכל יום ששבו הביתה לשלום.
(אג"ק ח"ט ע' רמ)

במענה על מכתבו, בו מבקש ברכה עבור בנו. . שי
הנמצא בצבא:

ברצוני לבקש ממנו לכתוב ולהזהיר את בנו אודות שמירה רבה להניח תפילין כל יום, ולשלוח לו את המסר מכ"ק מו"ח אדמו"ר המצו"ב - יכתוב לי גם את שם אמו - והשם יתברך ישמור את בנו שי שהוא יחזור הביתה בריא.
(אג"ק ח"ד ע' קסט - תרגום מאידיש)

סגולת התפילין בפרט לאנשי צבא

כן מאמין אני באמונה שלמה כנ"ל בנוגע לסגולת מצות תפילין בפרט לאנשי צבא. . וכן לדבר אליהם ולספר להם על דבר אמונתם החזקה של כמה וכמה מבני ישראל אודות סגולת מצות תפילין, ואשר מוכנים לעזור להם גם בזה על ידי המצאת זוג תפילין וכולי וכולי.

(אג"ק חכ"ו ע' קעג)

בנועם רב קבלתי הידיעה על דבר העזר שלו להשלוחים אשר בקשתי אותם להביא ברכות ואיחולים מכמה וכמה מאחינו בני ישראל אשר מדבר אני כשלוחם אל אחינו בני ישראל אשר בצה"ל.

ויהי רצון אשר תמיד כל הימים ינצל אפשריות שלו ויכלתו בענייני אהבת ישראל ובפרט בענין מצות תפילין, אשר בשם לב לתפקידו החשוב והאחראי בודאי לא נצרך אריכות בשטח מצוות המעשיות בכלל ובסגולת מצות תפילין במיוחד, כמבואר בכמה וכמה מקומות בתורתנו תורת חיים, ויעשה זה מתוך שמחה וטוב לבב, והשי"ת יצליחו.

(אג"ק חכ"ו ע' קעה)

ואם המגין על נפש אחת מישראל הרי זה כמגין על עולם מלא, על אחת כמה אלה אשר ההשגחה העליונה מסרה להם התפקיד האחראי להגן על רבבות אלפי ישראל. ארשה לעצמי להוסיף שורות אחדות, ותקותי אשר יקבל הדברים בסבר פנים יפות ובלבביות, כפי שנאמרו.

כבר מלתי אמורה בכמה הזדמנויות על דבר גודל ענין מצות התפילין. ואף שכל מצוה ומצוה וחשובה ובעלת ערך הכי נעלה, ציוויו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא,

אשר בחסדו הגדול האינסופי נתן לישראל עם קרובו את התורה ומצותי, והודיע אשר מתענג הוא כאשר בן ובת ישראל מקיימים רצונו,

הרי רצה הקב"ה מצוה המצוות, וחילק אותן לכמה סוגים, והודיע בתורתנו הנקראת תורה אור, המאירה לאדם דרכו בחיים, סגולות מיוחדות אשר בכל מצוה ומצוה. ומסגולות מצות תפילין הרי גם זו אשר - בלשון הכתוב - "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". ועוד סגולה, אשר בזכות התפילין שמניחים על היד ועל הראש, באה הברכה "וטרף זרוע אף קדקד".

כיון שכל ישראל חברים, בני משפחה אחת, ועוד יותר אשר כל ישראל קומה אחת שלמה, הרי זה כדוגמת אברים של גוף אחד, שהטבה לאבר אחד מוסיפה הטבה לכל שאר האברים, זאת אומרת טובת יהודי אחד היא טובת כל עם ישראל. על אחת כמה וכמה כשהמדובר הוא באנשי הצבא עצמם, ועוד יותר בהעומדים בראשם ומנהיגים אותם, הרי קיום מצוה זו על ידם מגדילה ביותר האימה ופחד על כל אויב וצר, עד שלפעמים רבות לא נותרה בו רוח לעשות מלחמה, ואפילו כשבאים לידי מלחמה, אז מתקיימת הברכה וטרף זרוע אף קדקוד ומנצחים אותו.

ואם בתכסיסי מלחמה משתמשים בכל נשק האפשרי, אפילו אם התועלת מוטלת בספק, ואפילו אם יביא תועלת רק לקבוצה קטנה או אפילו לאישים בודדים, ולא עוד אלא שמשתדלים להשיגו ואין חסים על טורח וממון וכו', ובלבד להפעיל גם נשק כזה, על אחת כמה וכמה בנוגע ל"נשק" האמור, קיום מצות תפילין, אשר התועלת האמורה מעידים עלי רבותינו זכרונם לברכה מדורי דורות, ומעידים גם על ההיקף שלה, כוונתי שהיא לטובתם של המניח תפילין וסביבתו הקרובה וגם הרחוקה, ועד לכל עם ישראל כולו בכל מקום שנמצא שם.

וגדול זכותם של כל המקיימים מצוה זו, ובפרט מתוך שמחה וחיות וגדול לאין ערוך זכותם של אלה המזכים גם אחרים בקיום מצוה זו. והרי יכולת מיוחדת להמפקדים והקצינים והמנהיגים וכולי, שבטבע האדם שהוא מתרשם מהעומד על גביו אפילו בשטח שלכאורה אין לו כל שייכות ליחסים השגרתיים שביניהם.

(אג"ק חכ"ו ע' קנ"ט)

בפ"ש כל חבריו במחנה שליט"א, וזכות מצוות תפילין תגן עליהם בכל מקום ובברכה לבשו"ט.

(היכל מנחם ח"א ע' קלט)

בטחון לחיילים

. . בודאי שמעת על דבר פניתי ובקשתי עוד לפני מלחמת ששת הימים, אשר כל אחד ואחד מבני ישראל יתחזק ויהדר בקיום מצוות תפילין, ועל אחת כמה וכמה אלה אשר זכו ודרים בארץ ישראל, היא ארץ הקודש, ובמיוחד אלה אשר מגינים הם על הארץ ועל הדרים בה, בצה"ל בכלל ושומרי הגבולות וכו' בפרט.

והדגשתי אשר אף שאת המצוות צריך לקיים משום שהן מצוות הבורא, בורא האדם ובורא העולם, הרי בכל זאת יש לכמה מצוות סגולות מיוחדות, וסגולה מיוחדת למצוות תפילין שהיא מטילה אימה ומתישה כוחם של שונאי ישראל שלא יהינו להתגרות בנו מלחמה, ובלשון הכתוב: וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך (ופירשו חכמינו ז"ל שהכוונה היא לתפילין) ויראו ממך.

ויתירה מזו, אשר גם כאשר המצב מתדרדר עד כדי מלחמה בפועל, אז גם כן באה מצוות תפילין שמניחים על הזרוע ועל הראש ומנחילה נצחון מוחלט לצבאות ישראל, כדרשת חכמינו ז"ל על הפסוק וטרף זרוע אף קדקד.

יש כמה השואלים ומקשים, איוו שייכות אפשרית להיות בין הנחת תפילין בבקרי ימות החול פעם ביום למהלך העניינים בחזית במשך כל היום והלילה, וכולי. וכיון שאי אפשר לבאר זה בשכל הרי אינם רואים למה ועל מה יקבלו על עצמם לקיים המצוה. ועוד קושיות מעין זה.

והתשובה על זה מהצבא, שכללות מעמד ומצב הצבא מיוסד על קבלת עול ומילוי צו ופקודה של מפקד הפלוגה, אשר הוא מקבל עליו עולו של המפקד שעל גביו, וגבוה מעל גבוה עד למפקד הראשי. ורק לאחר מילוי הפקודה, ובזמן הפנוי ממילוי איזה תפקיד שיהי, אז באם רוצה החייל מתעניין לחקור וללמוד העניין ולהבינו וכולי, ואפילי אם אינו יכול להבינו הרי סומך הוא על המפקד ועד למפקד הראשי.

ועוד, וגם זה עיקר, הרי בעניני סכנה ופיקוח נפשות עושים כמה דברים שהם בגדר ספק וכמה ספקות אם יועילו, ואפילו דברים הקשורים בטרחת רבה ובהשקעת מרץ רב וכולי, ועל אחת כמה וכמה כשזהו סכנת רבים ולא רק סכנת יחיד. והרי בענינו - לדעת המאמינים בתורתנו תורת חיים - אין בזה

ספק, אלא ודאי וודאי אשר זכות קיום מצות תפילין מגינה ומצילה מענין של סכנה, וכאמור סכנת חיים. ובצד השני, מה שצריך "להשקיע" בזה הרי זה רק רגעים ספורים וטרחה אפסית.

סיכום מהאמור: אמונתי ודעתי ברורה אשר עתה ניתנה לך אפשריות יוצאת מן הכלל להוסיף בבטחוננו של עם ישראל בארץ ישראל ובעצמת צבא ההגנה לישראל, הן על ידי פעולתך והנהגתך האישית, והן על ידי פעולה האמורה של הפצת ענין האמור של הנחת תפילין בין חבריך שליט"א, ואין נוגע כל כך אם אפילו חלק מהם לא קיימו מצוה זו עד עתה. והרי במדה מסויימת שהמתגייס לצבא משנה כל אורח חייו בנקודות עקריות.

אכפול ברכתי אשר השם ית' שומר ישראל ישמרך בכל מקום שתהי', ובעת ובזמן המתאים יחזירך בריא ושלם בגופך ובנשמתך לביתך,

ובהוספה עוד הפעם, אשר מה שכתבתי את האמור הוא כי אמונתי מוצקה שזהו ענין של הוספה בבטחון של עם ישראל ושל צה"ל בפרט ושלך בפרטי פרטיות, ועל פי תורתנו תורת חיים אין לי רשות מבלי לכתוב לך האמור ועל כל פנים בקיצור, שהרי לפי גודל ערך הדבר - השורות הכתובות מעטות הן בכמות.

(אג"ק חכ"ה ע' שיד)

ידידנו. מסר לי פ"ש שבמכתב כי אליו, וכן גם הידיעה אשר בנו שיי מתגייס לצה"ל ימים אלו. והעיקר שיבוא הדבר בפועל, כוונתי להפצת קיום המצוות בכלל וקיום מצות תפילין בפרט, ועד שלא יזדקקו לסגולה המיוחדת של מצוה זו, כשיקיים ה' הבטחתו "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד גוי וחרב לא תעבור בארצכם גוי והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם".

(אג"ק חכ"ה ע' שטז)

קיבלתי את מכתבך בו אתה כותב שאתה מתחיל בקרוב שירות צבאי כרופא בכוחות ההגנה של דרום אפריקה הייתי רוצה להזכיר שבצבא חשוב במיוחד שתהיינה לך תפילין שכשרותן נבדקה, ולהניח אותן בכל יום חול בבוקר, במיוחד משום שכתוב "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך - אלו תפילין שבראש".

(מורה לדור נבון ח"ב ע' 150 - תרגום מאנגלית)

להסביר לחיילים - סגולה לאריכות ימים

במיוחד בנוגע להנחת תפילין, עליך להסביר להם, שחוץ מזה שזוהי אחת ממצוות השם יתברך, הרי זו גם סגולה לאריכות ימים, ובדיוק כשם שבצבא לומדים איך להתנהג כדי להשמר מהזיק ח"ו, ומי שלא לומד את זה מביא נזק לעצמו וגם פועל נגד השלטון, כך גם כל חייל יהודי, יש לו אמצעי הגנה שלו, שאחד מהם היא הנחת תפילין, וכשאינן אפשרות להניח התפילין בבוקר, בזמן ה[מיועד ל]תפילה, יכולים הם לעשות זאת, לפחות, במשך כל היום, עד שקיעת השמש, ותקותי שתמצא את המילים המתאימות להשפיע על חבריך היהודיים.

(אג"ק ח"ה ע' פח – תרגום מאידיש)

יכתוב לבנו מר. . ש"י, בהקדם האפשרי, שישמור להניח תפילין כל יום (כמובן, מלבד שבת ויום טוב) ואם אין לו אפשרות להניח תפילין בבוקר, יעשה זאת במשך היום, מזריחת השמש ועד שקיעת השמש, ויבאר לו במכתבו, שהנחת תפילין היא מצוה בפני עצמה, במילא לא משנה בענין זה, מה מעמדו בקיום מצוות אחרות, וסגולת מצוה זו - הנחת תפילין - בפרט, היא אריכות ימים, שיחזור הביתה, ומצוי"ב גם מכתב - באנגלית - לבנו בענין זה, עם מסר מחמי כ"ק אדמו"ר, שנשלח בשעתו לחיילים בצבא.

(אג"ק ח"ה ע' קיד – תרגום מאידיש)

סגולה לחזור בשלום מהצבא

ודאי למותר להסב את תשומת לבכם על הצורך לעורר את בנכם ש"י ולהסביר לו בנוגע לקיום התורה ומצוות בכלל, עד כמה הוא הכרחי ביותר לכל יהודי, ובפרט למי שנמצא בתפקיד צבאי. במיוחד, הכרחי ביותר, מעל לכל ספק, להזהר להניח תפילין בכל יום חול, לכל הפחות לכמה דקות, במשך כל היום עד שקיעת החמה, שזוהי סגולה עבור מי שנמצא בצבא, לחזור לביתו שלם ובריא. כפי ששמענו זאת פעמים רבות מחותני כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ ז"ע, ותודה לא-ל, כל אלו שהיו בצבא במלחמה שעברה וצייתו לפקודת חותני כ"ק אדמו"ר בנוגע להנחת תפילין, חזרו שלמים ובריאים לביתם.

(אג"ק ח"ז ע' רפז – תרגום מאידיש)

ודאי מיותר להדגיש, שהוא צריך לכתוב לבנו מר. . שי
 שעד כמה שזו חובתו של כל יהודי בכל הזמנים להניח
 תפילין, הרי זה חשוב עוד יותר במיוחד למי שנמצא בצבא,
 אשר הנחת התפילין שומרת אותם ומביאה אותם סוף סוף
 במועד הקבוע הביתה בריאים ושלמים.
 זאת שמענו מחמי כ"ק אדמו"ר בעת מלחת העולם
 האחרונה, וגם ראינו זאת במוחש - עובדה שהוכחה בבירור -
 שכל היהודים ששמרו על הנחת תפילין בהיותם בצבא, חזרו
 הביתה בריאים ושלמים.

קורה בעת התמרונים או התרגילים, שלא ניתן להניח
 תפילין בבוקר, ויש לדעת שניתן לעשות זאת - להניח תפילין
 - במשך כל היום עד שקיעת החמה, לפחות להניח תפילין
 ולומר בהם קריאת שמע ואחר-כך לחלוץ אותן - אם אי
 אפשר זמן ממושך יותר לומר גם תפילות נוספות - ואת כמה
 הדקות הללו ניתן למצוא כל זמן שנמצאים בצבא, אפילו בזמן
 תמרונים ותרגילים וכד', והנני בטוח שימצא את המלים
 המתאימות ויסביר את האמור לבנו שי, והשם יתברך יחזיר
 אותו בזמן המתאים בריא ושלם הביתה.

(אג"ק ח"ה ע' רצו - תרגום מאידיש)

תפילין - "הנשק הסודי"

ישאלו שאלה: מה הקשר בין הנחת תפילין ולבישת ציצית
 להעלאת ה"מאראל" וכו' ? .

ישנם כאלו שזכו והי' בחר בהם להגן על קיבוץ של שלוש
 מליון יהודים, והם תובעים ומבקשים ומתחננים, שיתנו להם
 תוכן, נשק רוחני, ("נשק סודי" כפי שזה נקרא כעת), שזה יתן
 להם כח לבצע את שליחות ה', ולא נוגע להם מפלגות, לא
 נוגע להם בחירות, להם נוגע מילוי התפקיד. .

ועל כך אין ויכוח, כיון שכולם יודעים מהו הנשק הסודי
 שאיתו חיו בניי שלושת אלפים שנה, ועם זה נעבור את כל
 הנסיונות שיש לנו מכל האומות עד ביאת משיח צדקנו
 ולאחרי זה, ואזי יהי' "והיתה להי' המלוכה", "וראו כל עמי
 הארץ כי שם הי' נקרא עליך ויראו ממך".

(שיחות קודש ח"א ע' 152)

תפילין "נשק" - רק ליהודים

בנוגע למצות מעשיות - ולדוגמא (כמו שרבינו הזקן והצ"צ
 מאריכים בזה) מצות תפילין, שזהו נשק, כמו שהגמרא אומרת
 "וראו כל עמי הארץ כי שם הי' נקרא עליך ויראו ממך" - "אלו
 תפילין שבראש", כאמור לעיל, הרי לכאורה אין שום סוד

בדבר, יכולים לראות תפילין מוצגים בחלונות בכל מקום ומקום, עם כל התיאורים שמונחים בתוך כמו שנעשה זאת וכו'.

אבל בשעה שרוצה לנצל זאת כנשק, אומרת התורה שבשעה שזה שמניח את התפילין על ראשו ועל ידו הוא אינו יהודי, לא נפעל הענין של מצות תפילין, זאת אומרת, שזה נשק שאינו יכול לבוא, הוא יכול באמת לבוא בהקלף, של התפילין, אבל להניחם ולהיעשות אדם שהניח תפילין - כזו מציאות לא יכול כמו אצל יהודי.

מזה מובן שלא שייך לחשוב, שאפשר לטכס עצה כיצד לדחות את פעולת ה"נשק הסודי", כיון שה"נשק הסודי" לא יכול לפעול ביד שאינה יהודית, כיון שאז נעשה הוא מיד נשק, זה "כמונח על השולחן", ועד"ז לא שייך שאדם ימצא תרופה כנגד נשק סודי זה, כיון שאת הנשק בחר אלפי הצבאות - של שני הצבאות, ולא שייך לומר שהם ימצאו איוו שהיא עצה כנגד זה.

(שיחות קודש ח"א ע' 156)

אין זה שבהעדר המצוה חל העונש

ועד"ז בנוגע למבצע תפילין ומזוה, אין הכוונה שבהעדר מצות תפילין או מזוה, לכן מגיע עונש של היפך החיים, אין כזה עונש של ד' מיתות ב"ד על זה, גם לא עונש יותר קל מזה, יש עונש אמנם, אבל לא היפך החיים, הכוונה היא רק שתפילין זה שמירה ששומר על הראש, וזהו כובע הפלדה, וראו כל עמי הארץ אלו תפילין שבראש, והדיוק הוא לא על הראש אלא תפילין שבראש, וזה שמירה על האדם.

(שיחות קודש ח"ב ע' 147)

להניח תפילין לזכות החיילים בצבא

על יסוד דברי חז"ל שיהודי אחד יכול על ידי הפעולות טובות שלו לזכות את כל היהודים, כל יהודי שמניח תפילין לזכות אנשי הצבא, עי"ז הוא עוזר להם שיאריכו ימים והפחד שיש להם יפול על האויבים שלהם.

(שיחות קודש ח"ב ע' 133)

עוזר לכל המחנה - ויראו ממך

לזה יש שייכות לצינוי של אל ירך לבב אחיו, כיון שבשעה שפועל על יהודי אחד להניח תפילין, עי"ז נעשה ויראו ממך, הוא מציל עם זה לא רק את זה שהניח תפילין, אלא את כל היהודים שנמצאים סביב זה שהניח תפילין. כיון שבשעה

שהגוי בורח מהיהודי שמניח תפילין, בדרך ממילא ניצלים כל הנמצאים אתו במערכה, והרי הוא מציל עוד יהודים מהכאת הגוי, וזה מתבטל מגדר של ענין פרטי וזה נעשה ענין כללי.
(שיחות קודש ח"ב ע' 166)

להשפיע שיניחו תפילין

ירשנו נא לפנות אליו בבקשה דלקמן:
בוואשינגטון עובד כעת בצבא בחור אחד ושמו. אביו של הבחור הנ"ל הוא יר"א וגם הבחור עצמו הוא רך הלבב ונוח לקבל השפעה טובה, בכל יום יש לו גם מעט זמן אשר פנוי הוא מעבודתו, אפשר להשפיע עליו, בעזה"י, שיניח תפילין, ושיאכל כשר גם במקום עבודתו.

(אג"ק ח"א ע' קא)

. . . **בודאי מדייקים** אחיו שיי אשר בצבא ככל הדרוש בהנחת תפילין בכל יום חול. ובפרט שעל זה נאמר: וראו כל עמי הארץ כי שם ה' (ופירשו חז"ל - אלו תפילין) נקרא עליך ויראו ממך.

(אג"ק חכ"ו ע' נג)

טובת היחיד וטובת הרבים והכלל

מאשר הנני קבלת מכתבו ובו בקשת ברכה פ"נ. . . ובוודאי מדייק הוא ככל הדרוש במצות תפילין. ובפרט שעליי נאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך. ובמקומו וסביבתו עתה בטח מוסיף ומשתדל **ככל** התלוי בו - שכל חבריו שליט"א יעשו ככה. והרי זוהי טובת היחיד וטובת הרבים וטובת הכלל, ונאמר והי' מחנך קדוש - אשר אז (ככתוב בתחלת הפסוק) ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויבך לפניך.

(אג"ק חכ"ו ע' פה)

סיוע בהשגת תפילין להיילים

במה שכותב אודות הקישוים בהשגת תפילין (לכאורה, צריך עיון מפני מה אינו מזכיר גם הוצאות בדיקת תפילין, עכ"פ כשאין ברור סדר השתלשלות התפילין קודם שבאים לידו, ויכול הוא להודיע לצעירי אגו"ח, אשר כל זוג תפילין שימציאו הם לידו, הנה, בל"נ, אעורר אני"ש שימציאו לו זוג שני, זאת אומרת שאותה הטרחה והכסף שמשלמים בעד זוג התפילין ישיגו בפועל שתי זוגות. ויודיעני מזמן לזמן התוצאות בזה, ואז אעורר להמציא לו המגיע מחלק המגבית המיוחדת.

דרך אגב, כאן נוהגין לקחת התפילין הנמצאים בבית הכנסות, כיון שאין להם דורשים, וברובם נאסף ממה שהיורשים מביאים התפילין של הנפטרים ומניחים אותם בבית הכנסת, ולאחר הבדיקה יש להשתמש בהם כמובן.

(אג"ק חט"ו ע' מה)

תעמולה ע"ד הנחת תפילין

נדבתו בסך שמונה עשר דאלאר אשר מסר על דעתי הגיעתני. ומסרתי הכסף ל"מחנה ישראל" להקופה המיוחדת להוצאות קנית תפילין לאנשי צבא, ומוסג"פ קבלה. מקום חשוב בעבודת "מחנה ישראל" תופסת עבודת התעמולה ע"ד הנחת תפילין בין נדחי עמנו בכלל, ואנשי הצבא בפרט, ובע"ה הצליחה העבודה ורבים מאלה שזה שנים רבות אשר לא הניחו תפילין, ואולי לא הניחו כלל מימיהם, התחילו כעת לקיים מצוה גדולה זו.

וכדי להקל הנסיון לאלה להשיג הסכמתם להניח תפילין, ניתן להם תפילין מ"מחנה ישראל" חנם או במחיר קטן וכפי רצון כאו"א, ובפרט לאנשי הצבא, שנשלחים התפילין במתנה. אגב בטח יענין אותו לדעת כי בנוגע לאנשי צבא, משתדלים אנו לחזק את רוחם ואמונתם ע"י ספרים וחוברות שונים ששולחים אנו מזמן לזמן חנם לכל אנשי הצבא אשר כתבותיהם ידועה לנו.

לדוגמא מצרפים אנו בזה את המעסעדזש מכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א לחילים אשר נתחלק כבר לאלפים וגם מכתב ע"ד תפילין, ובאם מעונין כמ"ע שנשלח גם את מי ממיודעיו החילים על רשימתנו, נשלח להלן גם להם את החוברות השונות.

ומדי דברי ע"ד תפילין אציע לפניו, שאחר שזכה להיות מן התומכים בכספו להוצאות קנית תפילין, ילך בזה מחיל אל חיל, ואף שטרוד הוא יתענין להתדבר עם מכיריו אשר דבר ה' נגע ללבם, ויתחילו בתעמולה מסודרת בעירו בענין הנחת תפילין, ובטח שדבריהם היוצאים מן הלב יכנסו אל לב השומעים, ויעלה בע"ה בידיהם להיות מן המזכים את הרבים ברוחניות - היינו הנחת תפילין, ובגשמיות - השמירה הבאה בעקבות קיום המצוה, וידוע מ"ש הרמב"ם בזה (הל' תשובה פ"י ה"א) שעמי הארץ והנשים והקטנים מחנכין אותן לעבוד מיראה עד שתרבה דעתן ויעבדו מאהבה וביאר שם שהעובד מיראה כוונתו בזה העובד ע"מ שיקבל כל הברכות הבאות בשכר המצות.

(אג"ק ח"א ע' רמה)

בצבא - מדיבור, למעשה הנחת תפילין

במענה על מכתבו, בו כותב ראשי פר[ק]ים מעבודתו בתור רב צבאי, ושואל הוראות איד יצליח בשליחותו. כדי שההשפעה לא תישאר בעולם הדיבור בעלמא, צריך להגיע לידי דבר ממשי בפועל, היינו מצוה מעשית בכל יום; שמלבד תועלת של כל דבר בפועל כמו שהוא לעצמו, הרי עוד זאת שמצוה גוררת מצוה. ויתר על כן, שהפועל - ממש שיגיע אליו המושפע יזכירו בתמידות אותם דברים המלבבים שהביאוהו לידי הפועל ממש. כגון הנחת תפילין בכל יום חול, ולכל הפחות לרגעים אחדים, קריאת שמע, הפרשת פרוטה לצדקה בכל בוקר חול, וכדומה.

(אג"ק חכ"ג ע' של)

עוזר לחבריו

בודאי תפר המטבע בט"ק כציווי כ"ק אד"ש, מניח תפילין ושאר הענינים, ועוזר במדה האפשרית לקיום תומ"צ של חבריו.

(אג"ק חכ"א ע' ח)

העידוד משלוחי חב"ד בבסיס

בנועם נתקבל מכתבו בשם כל חיילי הבסיס והיחידה, שיחיו, בו כותב ע"ד ביקור שלוחי חב"ד בקשר עם מבצעי תפילין ומזוזה וכו', ומההתרשמות וההתעוררות והעידוד שקבלו מזה.

ויהי רצון מה' אלקי הצבאות שזכות קיום מצוותיו וזכות הגנתם על ארצנו הקדושה ועם קדוש היושב בה תעמוד להם שעצם היותם על המשמר יפיל אימה ופחד ויראה על כל אויב ואורב - יראה המבטלת אפילו מחשבה של תגרה. והרי סגולה מיוחדת למצות מזוזה ששכרה, כלשון הכתוב, ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם, וכן מצות תפילין, עליו נאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך.

(לקו"ש ח"ד ע' 298)

בקשה נפשית

עם חיזוק המורל של בניי בכלל ואנשי הצבא בפרט, היתה הצעתי, יותר נכון בקשתי נפשית, אשר בכל יחידת צה"ל יהי מוכן ומזומן לשימוש הרבים: זוג תפילין, סידור תפלה, תנ"ך, ובמיוחד ספר תהילים, ולפחות ספר אחד מתורה שבעל פה, ונוסף על זה גם קופסא של צדקה.

(ניצוצי אור ע' 55)

זמן ואריכות הנחת התפילין

להקפיד ולו כמה דקות

בבקשה תמסור למרת. . תחיי שהזכרתי את בנה על ציון חמי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע ושהיא תכתוב לו מיד, שיקפיד על הנחת תפילין כל יום - חוץ משבת ויום טוב - מתי שרק יש לו כמה דקות פנויות במשך היום מהבוקר עד הערב, אפשר להניח את התפילין לכמה דקות בלבד, אבל העיקר שיניח תפילין בכל יום בלי יוצא מהכלל, [ובשכר זה] ישמרהו השי"ת והוא יבוא הביתה בריא ושלם, הנני שולח "מסר", מצו"ב, שהיא [האמא] תשלח לבנה שי.

(אג"ק ח"ד ע' רצז - תרגום מאידיש)

כשא"א בבוקר אפשר עד השקיעה

את ילדי תזהיר להניח תפילין כל יום - חוץ משבת ויום טוב - ואם אין להם אפשרות להניח בבוקר, שיעשו זאת במשך היום, עד שקיעת החמה, וכשיעשו כן, תקוטי שהברכות יגיעו אליהם.

(שס)

קבלתי מכתבו. . שכולכם ב"ה בריאים, ומבקש ברכה בעד בנו הנמצא בשירות צבאי: . בטח למותר לורז אותו, שיורה לבנו, שישמור להניח תפילין כל יום (חוץ משבת ויום טוב) ואם אין באפשרותו להניח את התפילין בבוקר, שיעשה זאת במשך כל היום עד שקיעת השמש, והשי"ת ישמור עליו שיהי [בריא ו]שלם.

(אג"ק ח"ד ע' תסח)

פרק תשיעי

השייכות בין תפילין לתורה

הכל קשור למבצע תורה

כל ה"מבצעים" הינם קשורים עם "מבצע תורה": "מבצע תפילין" - שהרי "הוקשה כל התורה כולה לתפילין"¹, וכפי שלומדים מהפסוק² "למען תהיי תורת ה' בפידך".

(1 קידושין לה, א. 2) בא יג, ט.

(לקו"ש ח"כ ע' 375 - תרגום מאידיש)

בפרשיות התפילין - הציווי דת"ת

ע"פ מחז"ל מצוה גוררת מצוה - כאן המקום לעורר גם ע"ד שאר המבצעים: מבצע תפילין ומבצע מזוזה - אשר בפרשיות שבהן נאמר והוכפל הציווי דת"ת "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך".

(אג"ק חכ"ח ע' רמו)

הוספה על המכתב הנ"ל

זהו יסוד וכלל בכללות ענין התורה, שקודם צריך לשעבד הלב והמוח - תפילין, ולאח"י רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, שזהו הרי כללות כל התורה, והיסוד והקדמה לזה הוא הענין של שעבוד הלב והמוח - תפילין.

וע"ד האמור ש"תורה" בגימטריא 'תדי"א' כיון ש"אנכי ולא יהי לך מפי הגבורה שמענום", שהם יסוד כל התורה. ועד"ז ענין התפילין.

וכל זה בהוספה להנכתב במכתב ששייכות התפילין לתורה הוא, שבפרשיות כתוב אודות מצות תלמוד תורה, שהפרשיות הרי עומדים בהעלם בהבתים, ופה בא ענין שבגלוי שכל ענין התפילין הוא ענין כללי בתורה, עד שהוקשה כל התורה כולה לתפילין וכנ"ל.

(שיחות קודש ח"ב ע' 197)

מבצעים הכלליים. . שייכותם גם שלהם לתורה:

מבצע תפילין ומבצע מזוזה - אשר בפרשיות שבהן נאמר והוכפל הציווי דת"ת "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך", וציווי התורה ה"ז נתינת כח.

תורה. . תפילין: שייכותם מיוחדת עיין ד"ה תפילין דמארי עלמא (תרנ"ג), ד"ה איתא במדרש תהילים הידוע, ועוד.
(לקו"ש ח"י"ג ע' 155 ובהע' שס)

תורה ותפילין - בירור גקה"ט

דברי חז"ל "הוקשה כל התורה כולה לתפילין"¹ - למרות שההשוואה לתפילין שם היא לגבי המצוות - שהרי, כיון שמצוות תפילין משפיעה אף על ה"שמאל" ועל "עמי ישראל", יש בה גם את מעלת התורה, המזככת אף את שלש הקליפות הטמאות.

(1) קידושין לה, א. ולהעיר גם ממרו"ל (מדרש תהלים בתחלתו - א, ב) "קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כאילו אתם יגיעים & בתורה & יומם ולילה" - הובא ונתבאר בד"ה איתא במדרש תלים (נדפס בסה"מ תש"ח).
(לקו"ש ח"ה ע' 226 - תרגום מאידיש)

תורה ותפילין - ענין המוחין

מזה עצמו שביאר מעלת אנשים הפשוטים בזה שהם **תפילין** של יד, מובן שגם מעלתם של אנשים הפשוטים - שייכות וקשורה בענין התורה שבהם, שהרי תפילין הו"ע המוחין, תורה, וכידוע בביאור מרו"ל (מדרש תהילים עה"פ (א, ב) כי אם בתורת ה' חפצו) קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כאילו אתם יגיעים בתורה יומם ולילה.
(לקו"ש ח"ט ע' 348 הערה 7)

תורה ותפילין - לשעבד המוח

מבצע תפילין, שהוקשה כל התורה כולה לתפילין (קידושין לה, א).
אע"פ שהכוונה כאן הוא ענין המצוות, אבל כאן הרי מובא הלשון הוקשה כל התורה כולה, אכן זה קשור עם לשון הפסוק "למען תהי' תורת ה' בפיך" (בא יג, ט), אבל זה גופא צריך ביאור איזו שייכות מיוחדת יש לתפילין עם התורה?
והביאור בזה: אחד מחלקי מצות תפילין הוא לשעבד הלב והמוח (שו"ע אדה"ז סכ"ה סי"א), לשעבד המוח זהו ענין לימוד התורה, שעיקר ענין לימוד התורה הוא במוח - ועיקר ענין התפלה הוא בלב, כמ"ש ולעבדו בכל לבבכם (עקב יא, יג), ואמרז"ל (חגיגה ב, א) איזו היא עבודה שבלב הוי אומר זו

תפלה, הרי עיקר הענין של תפלה - בלב, משא"כ ענין התורה שעיקרה קשורה עם המוח, כמ"ש "כי היא חכמתכם ובינתכם" (ואתחנן ד, ו).

וע"י שהוא משעבד את המוח שיהיה שם רק ענינים של קדושה - זה נעשה ע"י מצות תפילין, שענינה לשעבד המוח, שזה לא רק הכוונה של מצות תפילין, אלא זהו חלק מקיום המצוה (ב"ח או"ח סי' ח' ד"ה ויכוין).

(שיחות קודש ח"ב ע' 253)

תפילין ותורה - פנימי ומקיף

עד"מ מה שמבאר שתפילין זהו גם ענין המקיף (השייך אל הפנימי), עד"ז גם בנוגע לתורה:

הפסוק "למען תהי תורת ה' בפיך", הולך על מצות תפילין, וכללות ענין התפילין הוא המשכת המוחין, שזה הענין של המשכה פנימית; ויחד עם זה אומרים שענין התפילין הוא מקיף על הראש, והרצועות הם ממשיכים את ההמשכות בפנימיות, כי בחיצוניות הכל זה ענין של מקיף (כמוזכר לעיל שזהו מקיף השייך אל הפנימי).

ועד"ז גם בנוגע לתורה:

על תורה כתוב "ותורתך בתוך מעי", וכללות ענין התורה הוא המשכת המוחין, כיון שתורה זהו הרי ענין המוחין (כמבואר בתניא קרוב לסופו); ויחד עם זה אומרת התורה שזהו ענין של מקיף, כיון שענינה הוא "עוטה אור כשלמה", וכמבואר בתניא בתחלתו ש"התורה היא מזון וגם לבוש", ו"הבל הדיבור נעשה בחי' אור מקיף".

(שיחות קודש תשל"ט ח"ב ע' 709)

תורה ותפילין - ענין יצי"מ

זה מה ש"מבצע תורה" ו"מבצע תפילין" ועל מה שכתוב עוד "למען תהי תורת ה'". כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים" - קשור עם יצי"מ, הוקשה כל התורה כולה לתפילין, כיון שהרי ברוב המצוות ככולם, אומרים שהם "זכר ליצי"מ".

(שיחות קודש תשמ"א ח"ג ע' 128)

עד"ז מבצע תורה ומבצע תפילין - ששניהם קשורים עם יציאת מצרים - כיון ש"בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה", הענין של מ"ת; וגם תפילין הם עדות ושנוכח את ענין יצי"מ, כמ"ש בסוף פרשת בא שע"ז הענין של "לאות על ירך ולטטפות בין עיניך".

(שיחות קודש תשל"ח ח"ב ע' 149)

ותורה ותפילין, שהם שניהם קשורים עם פסח - כמ"ש בפרשיות התפילין אודות יצי"מ, וזה גם קשור עם תורה, כמ"ש בפרשיות התפילין - "למען תהי' תורת ה' בפיך", כיון שכל הכוונה של יצי"מ, היתה בזכות קבלת התורה, כמ"ש "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה".

(שיחות קודש תשמ"א ח"ג ע' 328)

בההפרש בין תפילין לתורה

בהשפעה בעולם

אמר להם הקב"ה קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כאילו יגעתם בתורה יומם ולילה, וכמבואר שיש בזה ב' ענינים, שהוא כך מעלה אני עליכם כאלו ומ"מ יש לזה שייכות, דהנה תפילין מחולקים מהתורה בזה שתורה פועלת אויף איבערמאכין [=להפוך] את אויר העולם, ותפילין הגם שפועלים בעולם "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", מ"מ אין זה ענין של איבער מאכין די וועלט [=להפוך את העולם], אלא רק ויראו ממך.

בהמשכת מוחין במדות

אך מ"מ יש לתפילין שייכות לתורה, דהנה ע"ד מה שאמרו רצונינו לעסוק בתורה יומם ולילה, שזהו מה שהתורה פועלת ביומם ולילה, שהו"ע המדות שהם כללות העולם, ששת ימים גו', וביום השביעי שזהו"ע הז' מדות, יומם ולילה ז"א ומל', שהתורה פועלת המשכת המוחין במדות, כמו"כ הו"ע התפילין שענינם הוא המשכת המוחין במדות, וכמבואר בענין הקב"ה מניח תפילין, שהקב"ה הוא ז"א ומל' ומניח תפילין הו"ע המשכת המוחין במדות, והיינו שגם התפילין הו"ע המשכת המוחין במדות אלא שע"י התורה היא המשכת המוחין ולמדות בעולם, וע"י התפילין המשכת המוחין למדות בעולם קטן זה האדם.

וזהו קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כאילו עסקתם בתורה יומם ולילה, דהגם שע"י התפילין הוא המשכת המוחין במדות רק באדם, אך מאחר שגם את העולם נתן בלבם הנה ע"י שיפעול בהדי' יסודות שלו עי"ז פועל בהדי' יסודות

שבעולם, שהם כללות העולם, וכמבואר ברמב"ם הל' יסודי התורה, שהד"י הם כללות העולם.

בהמשכה במלכות

ועד שיש מעלה בתפילין על תורה, שמצד התורה נעשה ההמשכה במדות יומם ולילה ובתבואתה תבואת ה' בה' בראם, דהן אמת שהוא משם הוי' אך זה ה' אחרונה דשם הוי' אלא שהוא באופן כמו שהיא באצ"י ולא כמו ששורדת בבי"ע, דבמל' ישנם ב' ענינים דכמו שהיא באצ"י נק' שלומי אמוני ישראל וכמבואר במא', וישנו כמו ששורדת בבי"ע, וע"י התורה נעשה ההמשכה רק במל' כמו שהיא באצ"י משא"כ ע"י התפילין ממשיכים בספ"י המל' כמו ששורדת לבי"ע, וע"כ הנה זה שאין לנו פנאי מפריע רק בענין התורה, משא"כ בענין התפילין ששם לא מפריע הענין דאין לנו פנאי, מאחר שתפילין שייכים מלכתחלה לעולם כו'.

(ממאמר ש"פ פנחס תשכ"ח ד"ה איתא במדרש תהילים)

תורה - גילוי רצון העליון. תפילין - העולם נתאחד עם ה'

שזהו ע"ד החילוק של תורה ותפילין, תפילין באים לפועל בעולם, משא"כ תורה שבע"פ זהו גילוי רצון העליון ובתורה שבע"פ אין שום דיו וקלף, אלא רק מה שע"י שלומד תורה הרי הוא מתאחד יחוד נפלא ועצום שאין כמהו כמו שרבינו הזקן מביא בארוכה בתניא (פרק ה').

ובתפילין נעשה שהעולם נתאחד עם הקב"ה, באמצעות מה שכותב פרשיות על עור בהמה והדיו והבתים וכו'. ומתי שזה נעשה דוקא ע"י ישראל וכפי שזה מובא בלקו"ת הבאים ישרש יעקב, ומי מנה עפר יעקב על הפסוק ואתם תהיו לי ארץ חפץ, שע"י שיהודי כותב פרשיות אזי נפעל שהעולם מתאחד עם אלקות משא"כ כשגוי עושה זאת. וכך זה הרי בכל התורה, מאחר שהוקשה כל התורה כולה לתפילין.

(שיחות קודש תשכ"ח ח"ב ע' 346)

תורה - לימוד. תפילין - מעשה

החילוק בין תפילין לתורה הוא, החילוק של מעשה ולימוד כפשוטם, הרי תפילין מצוה מעשית ותורה זה ענין של לימוד, תורה ענינה הרי לימוד התורה. אבל אומרים שבעצם זה דבר אחד, רק שבדבר עצמו ישנו חילוק של מעשה ולימוד. וזהו הרי המאמר הידוע של מדרש תילים, אמרו ישראל רצוננו ללמוד תורה לילה ויום, אלא שאיננו פנויים. אומר להם

הקב"ה הניחו תפילין ומעלה אני עליכם כמו שלמדתם תורה לילה ויום, שמזה מובן ששניהם פועלים את אותו ענין. כיון שהקב"ה הרי הוא ותורתו אמת, הוא אומר מעלה אני עליכם שאכן כך הענין, אעפ"י שבגלוי פה למטה צריכים את הענין של מעלה אני, הרי מזה מובן שתורה ותפילין פועלים על אותו ענין, כמבואר בהמאמר, רק בהאופן עושים זאת בתורה - ע"י הלימוד והאופן שעושים זאת בתפילין הוא - ע"י המעשה.

(שיחות קודש תשכ"ח ח"ב ע' 425)

תורה - מנהיגה את האדם משא"כ תפילין

הדבר היחיד שמנהיג את האדם בעוה"ז - הרי זה ענין התורה בלבד, כי דוקא ע"י לימוד התורה הרי הוא יודע כיצד עליו להתנהג בכל עניני העולם, מאחר שהתורה פוסקת כיצד צריך להתנהג בכל פרט ופרט שבחיי האדם. וכמובן, שלא שייך לומר שמצות תפילין (לדוגמא) מנהיגה את האדם, אעפ"י שהוקשה כל התורה כולה לתפילין (קידושין לה, א) - כי כאשר מדברים אודות הדבר שמנהיג את כללות האדם, הרי זה ענין התורה בלבד.

(שיחות קודש תשמ"א ח"ד ע' 186)

תורה - גופו תורה, תפילין - בטל לתפילין

לא יכולים לבזות תלמיד חכם, כיון ש"ותורתו יהגה", היא נקראת על שמו, הוא מבזה את מציאותו שלו, וכמאמר הגמרא "גופן איז אש". משא"כ בענין המצוות, ע"ז לא נאמר "הלא כה דברי כאש", וההסברה בדבר: בשעה שעושה מצוה הוא מקיים את רצון הבורא, הוא נעשה מי שנושא על עצמו תפילין, אבל הוא לא התפילין עצמם - הוא בטל לתפילין, בשעה שלומד תורה אזי (ובל"ג הגמרא) גופן אש, אורייתא הוא דקא מרתחא ל"י - זה שהוא מתלהט וזה שהוא צועק, זה לא הוא צועק - אלא "אורייתא הוא דקא מרתחא ליי".

(שיחות קודש תשל"א ח"ב ע' 429)

תורה - ימין, תפילין - שמאל

בזכות התורה והתפילין

על הפסוק "והמים להם חומה מימינם ומשמאלם", אמרו במכילתא¹, כי היי אז קטרוג על בני ישראל: "בני אדם

עובדים עבודה זרה מהלכים ביבשה בתוך הים", היו או בין בני ישראל עובדי עבודה זרה, והקטרוג הי' : מדוע מגיע להם להנצל על ידי נס, במה טובים הם מן המצריים, "אלו עובדי עבודה זרה ואלו עובדי עבודה זרה"². ומסיים המכילתא : "מי גרם להם לישראל להנצל - מימינם ומשמאלם - מימינם, בזכות התורה שעתידין לקבל שנאמר מימינם אש דת למו, ומשמאלם זו תפלה". ועוד גירסא³: "ומשמאלם זו תפילין". כלומר שתורה ותפלה (או תפילין), שני הקוים, ימין ושמאל, היו ה"חומה" שהגינה על בני ישראל משני צדיהם והצילה אותם.

ואינו מובן: לשם מה הי' צורך ב"חומה", זכות, שתגן על בני ישראל משני צדיהם, מימינם ומשמאלם, מדוע לא הספיקה להם זכות אחת, לשם מה היו צריכים להגיע גם לזכות של תפלה או תפילין.

היי' צורך ב"חומה מימינם ומשמאלם", הן זכות התורה (ימין) והן זכות התפלה או תפילין (שמאל), שכן דוקא על ידי העבודה בשני הקוין - ימין ושמאל, באה לידי גילוי האלקות המוסתרת שבנשמה.

(1) שמות יד, כט. (2) ילקוט ראובני שמות יד, כז. זח"ב קע, ב. (3) ילי"ש רמז רלח. (לקו"ש ח"ג ע' 967 - תרגום מאידיש)

ב' ענינים בתפילין - המשכה והעלאה

אין זה סותר להמבואר בכ"מ שתפילין ענינם המשכה מלמעלמ"ט היינו ימין, כי הכוונה כאן, **שכללות עבודת האדם** (בין באופן דהעלאה בין באופן דהמשכה), עניני ארץ, היא העלאה ממטלמ"ע (מחומריות וגשמיות לרוחניות) היינו שמאל, והענינים שניתנו מלמעלה, עניני שמים, לאדם למטה - תורה - היינו ימין, וכמאמר רז"ל (ראה פדר"א פי"ח. זח"ב כ, א. לו, א. פה, ב) : נטה ימינו וברא שמים ונטה שמאלו וברא ארץ. ולכן תורה דכתיב בה (יחזקאל א, כה) ויהי קול **מעל לרקיע**, היא בקו הימין, ותפילין שכוללת כל המצות (גם אלו שענינם המשכה) וכמאמר רז"ל (קידושין לה, א): הוקשה כל התורה כולה לתפילין, היא בקו השמאל. אבל בעבודת האדם **עצמה**, העבודות דהעלאה (שכללותם תפלה) - שמאל, והעבודות דהמשכה - ימין.

והנה בצירוף ב' הגירסאות - שאלו ואלו דברי אלקים חיים - בקריעת ים סוף הי' (החומה) העבודה בכל הג' קוין: תפילין (המשכה) - ימין, תפלה - שמאל, ותורה - קו האמצעי (שנוטה לימין, ולכן חושבה בקו הימין), כי בחי' העלם דעצם

הנשמה (ים דהנשמה) מתגלית ע"י שלימות העבודה בכל הג' קוין (ב' קוין וההכרעה ביניהם).

(שם ע' 969 הערה 26 – תרגום מאידיש)

תורה ותפילין הכנה למ"ת

וזהו מה שקי"ס הי' הכנה למ"ת. וכמ"ש והמים להם חומה מימינם ומשמאלם ואיתא במדרש דימינם הוא התורה ושמאלם אלו תפילין. דהנה תפילין הוא כללות כל המצות, דהוקשה כל התורה כולה לתפילין, וזה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם, דכל ענין קי"ס הי' בשביל ימינם ושמאלם שהוא תורה ומצות.

(סה"מ תשי"ז ע' 154)

נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו

ויש לקשר זה עם המבואר בהמאמר (סה"מ תרכ"ט ע' רכה ואילך) בענין מ"ש נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו, ודרשו חז"ל בימינו זו תורה, שנאמר מימינו אש דת למו, ובזרועו עוזו אלו תפילין, שנאמר ה' עוז לעמו יתן, ומבאר, שלמעלה הנה גם השמאל הוא ימין, כמאמר לית שמאלא בהאי עתיקא, והיינו, שענין השמאל למעלה אינו ענין של גבורה כפשוטו ממש, אלא אדרבה, שענינו הוא תגבורת ההשפעה, ע"ד גבורות גשמים. . ומבאר בהמאמר, שע"י תפילין שמניחים ביד שמאל, גורמים לאכללא שמאלא בימינא, וכאשר יתגבר ימין על שמאל אזי יהי גם למטה כולה ימין.

(סה"מ תשכ"ב ע' רלד)

ויובן זאת בהקדם מאמר פלא נאמר הרי במדרש נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו, ימינו זו תורה שנאמר מימינו אש דת למו ובזרוע עוזו אלו תפילין, שתפילין ענינם בשמאל, ופה ישנו מאמר פלא בהמאמר של ביום השני הקריב נתנאל בן צוער, אומרים הרי שהוקשה כל התורה כולה לתפילין, וכידוע הכלל, שכשלומודים דבר אחד מהשני הרי המלמד יותר גבוה מהדבר הנלמד, וזה הוא המקור.

(שיחות קודש תשל"ה ח"ב ע' 196)

תפילין כהקדמה לתורה

הקדמת עבודת התפלה

ועפ"י מובן הקשר ד"מבצע תפילין" ל"מבצע תורה" (המדובר במאמר הנ"ל) - כי כדי שלימוד התורה יהי כדבעי נדרשת הקדמת עבודת התפלה "כעבדא קמי מריי", וזהו התוכן דמצות ומבצע תפילין, כנ"ל בארוכה.

(התועדויות תשמ"ב ח"ב ע' 824)

הקדמת טלית ותפילין - קדימת המקיף לפני

וזהו הסדר שקודם ישנו ענין הטלית ולאח"י ענין התפילין, כיון שקודם צריך שיהיה ענין המקיף, ולאחמ"כ נמשך בפנימיות.

ועד"ז בנוגע לענין של לימוד התורה - ששלימות לימוד התורה הוא כשמגיע לאחרי עבודת התפילה, לאחרי שהיה מעוטר בטלית ותפילין (שבכללות זהו ענין המצוות), ז. א. שקודם ישנו ענין המצוות (טלית ותפילין) ענין המקיף, ומיד לאחמ"כ מתחיל את ענין הלימוד התורה, שזהו ענין הפנימיות. לאח"י אבל ישנו המקיף שמגיע לאחרי הפנימי, שזהו מה שמכסה התפילין עם הטלית - ע"ד לימוד התורה שצריך הכוונה של לשמה (כמבואר בתניא שבכל שעה צריך כוונה של לשמה), לשם התורה, שזה מראה על ענין של מקיף, נוסף לזה שכללות ענין התורה ומצוותי קשור עם קבלת עול, ענין של מקיף, כמבואר בארוכה בכ"מ.

ז. א. שמה שנפעל מזה שמכסה התפילין עם הטלית הוא - שהפנימי (ענין התפילין) צריך להתקשר עם ענין המקיף (ענין הטלית).

בדוגמא כמו שזה בענין הטלית - שענין המקיף, אצלו נמשך בחוטי הציצית, שהם מרמזים על תרי"ג מצוות (כפי שרש"י מביא), כולל גם המצוה של ת"ת, שענינה הוא ענין הפנימיות, ז. א. שהפנימי (מצות לימוד התורה) קשור עם המקיף (טלית).

(שיחות קודש תשל"ט ח"ב ע' 710)

תפילין לפני לימוד התורה

ויקר אלו תפילין, שנאמר וראו כו עמי הארץ כי שם הוי נקרא עליך ויראו ממך, הנה ענין התפילין כפשוטו כאן קאי על ספירת המלכות, וזהו ענין השם. . ובכללות הרי תפילין הם כמו כל המצוות כמאמר הוקשה כל התורה, דהיינו כל המצוות שבתורה, לתפילין. וביחס ללימוד התורה הרי קיום

המצוות הוא כמו מלכות לגבי ז"א. וזהו גם מה שהנחת התפילין היא בתחילת העבודה, טרם שהגיע לידי התבוננות ולימוד התורה הבא לאחר התפלה, כי זהו ענין השעבוד שלמטה מטו"ד הבא מצד ספירת המלכות.

(סה"ח תשל"א ע' 419)

ע"י תפילין יהי ענין התורה

בענין התפילין ישנה תכונה מיוחדת, שהגמרא אומרת ע"ז "הוקשה כל התורה כולה לתפילין". אעפ"י שהפירוש הפשוט הכוונה רק על ענין המצות, שתפילין הוקשה לכל מצות התורה, זה הרי אבל לשון בתורה, שודאי שזה לשון מדוייק שכל התורה כולה, כולל גם חלק התורה, הוקשה לתפילין. בפרט עפ"י המבואר במדרש תילים, שאמרו ישראל רצוננו לעסוק בתורה יומם ולילה, נאר וואדען - איננו יכולים מצד עיני פרנסה, עמל שיחה ועמל מלאכה, אמר להם הקב"ה, בשעה שתניחו תפילין - מעלה אני עליכם כאילו למדתם תורה יומם ולילה.

מזה מובן, שזה שהקב"ה אומר שהוקשה כל התורה כולה לתפילין, זה לא חלק (גלאט) שהולכים יחד שני הענינים שאין שום שייכות ביניהם, בשעה שהקב"ה מחברם הם באים לאיזון שייכות פנימי, וזהו שהוקשה כל התורה לתפילין, וכהפירוש הפשוט במקרא, שזה כלל בהלכה, אין מקרא יוצא מידי פשוטו - הפירוש הפשוט בפסוק למען תהי תורת ה' בפיד, שבאמצעות הנחת תפילין נעשה תורת ה' בפיד, שהכוונה כפשוטו - בתורה.

(שיחות קודש תשכ"ח ח"א ע' 380)

התפילין נותנים סיוע ללימוד התורה

"מבצע תפילין. הוא הרי "לשעבד הלב והמוח", שלכן גם אומרים הרי את המאמר "איתא במדרש תהילים" הידוע, שזה רצונם - "רצוננו לעסוק בתורה יומם ולילה", והקב"ה אומר שיקיימו מצות תפילין, שזה מחמיר, וזה נותן אח"כ סיוע, שיהיה גם בפועל - "ללמוד תורה יומם ולילה".

(שיחת קודש תשל"ה ח"ב ע' 303)

ע"י תפילין אפשר ללמוד במנוחה

השייכות של ענין התפילין למתן תורה הוא לכל לראש כמאמר הגמרא, הוקשה כל התורה לתפילין, ויותר מזה, כמ"ש במדרש תהלים - שהכל יודעים אותו, כיון שזה מובא במאמר של הבר-מצוה - שאמרו ישראל לפני הקב"ה; רוצים

אנו ליגע בתורה אבל אין לנו פנאי, ואמר להם הקב"ה: קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כאילו אתם יגיעים בתורה יומם ולילה.

כפשוטו זהו, שע"י הנחת תפילין נעשה יראת המלכות ויכולים ללמוד תורה במנוחה, שזהו שייכות נוספת של מצות תפילין לחגה"ש.

(שיחות קודש תשכ"ז ח"ב ע' 168)

נקיטת תפילין בשבועה

בדיעבד נשבע בתפילין ובת"ח לכתחילה

כתוב שאברהם אבינו אמר לאליעזר: "שים נא ידך תחת ירכי". הגמרא¹ דורשת מכאן ששבועה צריכה להיות בנקיטת חפץ דוקא. רב פפא מפרש שנקיטת חפץ צריך להיות בספר תורה, זאת אומרת שיש להשביע בספר תורה דוקא, ודיין שהשביע בלי ספר תורה יש לו דין של "טועה בדבר משנה" וחוזר.

הגמרא מסיקה שם שלא כרב פפא, וההלכה היא שאמנם לכתחילה יש צורך בספר תורה ובדיעבד די גם בתפילין. ות"ח משום כבודו רשאי גם לכתחילה להישבע בתפילין ולא דוקא בספר תורה.

ההסברה בזה:

טעם הדבר שתלמיד-חכם די לו לכתחילה בנקיטת תפילין בידו בשעת השבועה:

נאמר בזהר שתלמיד - חכם איקרי שבת. השייכות שבין שבת לתלמיד-חכם, היא, כי בשבת מובדלים מעובדין דחול, מהעולם החומרי, והוא הדין בתלמיד-חכם - מובדל הוא מהעולם החומרי. ולכן, תלמיד-חכם אינו צריך, אף לכתחילה, לנקיטת ספר תורה בשעת שבועה, משום שהענין שבנקיטת ספר תורה הוא כאמור, לקשר את הכוח שלמעלה עם העולם שלמטה, ומכיון שהתלמיד-חכם מובדל מהעולם אין הוא זקוק לכך.

(1) שבועות לח, ב.

הטעם בנקיטה זו

טעם הדבר של נקיטת ספר תורה ותפילין, דוקא הוא. שנינו: "לא ברא הקב"ה דבר אחר לבטלה", לכן, בכל מקום שבו ישראל נמצא, עליו להפוך כל דבר לקדושה, ולשם כך

יש צורך בניצול השבועה - נתינת הכוח שמלמעלה - בכל העולם. אותו קשר של הכוח שמלמעלה - על ידי האדם - עם כללות העולם, הוא על ידי התורה, משום שהתורה היא "הממוצע המחבר" שבין הקב"ה לעולם, כמאמר הנ"ל "אסתכל באורייתא וברא עלמא".

ענין התפילין כענין התורה

לפי זה יובן גם הענין שבנקיטת תפילין לשבועה, כי ענינם של תפילין הוא ענין התורה. כפי המתבאר במאמר החסידות ד"ה "איתא במדרש תהילים": "ר' אליעזר אומר: אמרו ישראל לפני הקב"ה, רבש"ע, רוצין אנו ליגע בתורה יומם ולילה אבל אין לנו פנאי, אמר להם הקב"ה, קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כאילו אתם יגיעים בתורה יומם ולילה". נמצאנו למדים שתפילין - ענינם הוא אותו ענין של ספר תורה.

ביאור הדבר הוא: כי ענין התורה הוא "להמשיך" מוחין במדות, ודבר זה עצמו נעשה גם על - ידי תפילין. על - ידי הנחת תפילין למטה גורמים להנחת תפילין למעלה, שהקב"ה מניח תפילין, הקב"ה - בחינת ז"א, מדות, ותפילין הם ענין של - מוחין, הקב"ה מניח תפילין, היינו: המשכת המוחין במדות.

טעם נקיטת תפילין בדיעבד

ומשום כך גם על - ידי נקיטת תפילין בשעת השבועה - שענינם בעבודת השם, לשעבד את המוח והלב - גורמים להתקשרות הכוח שלמעלה עם העולם, כמו על-ידי התורה. ברם, זהו ענין של דיעבד בלבד, כלשון המדרש הנ"ל: רצוננו ליגע בתורה יומם ולילה, אבל מכיון ש"אין לנו פנאי" **בדיעבד** מספיק גם בענין התפילין, שעבוד המח והלב בתחלת היום לפחות - שמתוך כך הרי כל היום הוא כדבעי.

ההבדל בין תפילין וס"ת

לתפילין נוקק גם התלמיד-חכם, משום שהענין שבתפילין הוא שעבוד המח והלב, דבר שמביא להתקשרות הכוח שלמעלה עם האדם עצמו, ואילו הענין שבספר תורה הוא חיבור הכוח שלמעלה עם העולם.

(לקו"ש ח"א ע' 38 - תרגום מאידיש)

פרק עשירי

בדיקת תפילין: חובתה וסגולתיה

ארץ הקודש

להוסיף בתומ"צ – בתור הכנה לביקור באהקת"ו...
בדהתפוחמ"ז [=בדיקת התפילין והמוזות]
(מענה – עיתון כפר חב"ד גליון 867)

למה יצא מאה"ק אפילו לביקור? בדהתפוחמ"ז.
(מענה – מאוצר המלך ע' 220)

בדהתפוחמ"ז. תמסור לו בשמי שלטובת המצב באה"ק
יקבל ע"ע בל"ג במשך י"ב חודש הבע"ל לאמור בכל יום
בוקר מזמור האחד וק"ג בתהלים...
(מענה – עיתון כפר חב"ד גליון 1053)

ברכה לבנים ובנות

להתברך בזרעא חייא וקיימא

זה מזמן שנתקבל מכתבו בו מביע משאלות לבבם לטובה
שלו ושל זוגתו תחיי להתברך בזח"ק. . וכן יבדקו עוד הפעם
את המוזות והתפילין שלו.
(אג"ק ח"ח ע' קצג)

במענה על מכתבו. . בו כותב שהוא. . ומבקש להתפלל
עליו ועל זוגתו שיחיו למילוי משאלות לבבם לטובה לזרעא
חייא וקיימא. . מהנכון הוא שהיי לבדוק את המוזות בדירתם
וכן התפילין שלו שיהיו כשרים.
(אג"ק ח"ח ע' רפב)

ובמה שכותב אודות ענינו הפרטי צריך הי' לבדוק את
התפילין שלו.
(אג"ק ח"ג ע' קפד)

במענה למכתבו. . ותוכנו ע"ד מרת. . אשר כבר כמה שנים לאחר חתונתם ועדין לא נתברכו בפרי בטן. . ומהנכון. . אשר יבדקו את התפילין של הבעל.

(אג"ק ח"י"ח ע' לב)

כיון שלפעמים רבות, [ה]עכוב לברכת השם לזרעא חייא וקיימא, הוא האי דיוק ככל הדרוש בחוקי ודיני טהרת המשפחה. . וכן אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק חכ"ד ע' קיח)

במענה למכתבו. . בו כותב שזה כמה שנים לאחרי חתונתם ועדיין לא נתברכו בפרי הבטן. . ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו, ובכל יום חול קודם הנחת התפילין להפריש לצדקה. . כמובן שהפרשה לצדקה צריכה להיות בלי נדר.

(אג"ק חכ"ד ע' רח)

וכיון שלפעמים רבות, העכוב בברכת השם לזרעא חייא וקיימא, בא מחסרון דיוק וזהירות בקיום חוקי ודיני טהרת המשפחה. . מהנכון לבדוק התפילין וכן המזוזות בדירתם שתהיינה כולן כשירות כדיון.

(אג"ק חכ"ח ע' צא)

מכתבו הגיעתני. . בו כותב אשר הוא וזוג' תחי' נישואין זה שמונה שנים ועדיין לא נתברכו בילדים. . מהנכון לבדוק גם כן התפילין והמזוזות בדירתם.

(ניצוצי אור ע' 96)

בנים זכרים זח"ק

במענה על מכתבו. . בו שואל עצתי בהנוגע לאחיו מר. . שיי שיהיו בניו זכרים זרעא חייא וקיימא. . ובכל אופן כדאי שיבדוק אחיו שיי את התפילין שלו וכן המזוזות בביתם.

(אג"ק ח"ז ע' דנט)

במענה על מכתבו - בלי הוראת זמן הכתיבה - בו כותב אשר קרה להם ל"ע ול"ע, ואשר עדיין לא נתברכו בבנים זכרים. . ובכל אופן צריך לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"י"ד ע' שח)

במענה למכתבו. . ובהנוגע לבן זכר. . ומהנכון שיבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"י"ט ע' שלג)

ברכה לעוד ילדים

במענה על מכתבה. . בו כותבת אודות משאלות לבבם לטובה שיברכם השם יתברך בעוד ילדים חיים וקיימים נוסף על הבת שלהם שתליטי"א ומוסיפה אשר בעלה לא רצה לשאול דעת רופא, מפני מה זה איזה שנים שלא נפקדו בבנים. . ומהנכון שיבדקו התפילין של בעלה.

(אג"ק ח"ד ע' שפג)

ובענין המיוחד שכותב, להתברך בעוד זרעא חייא וקיימא. . ובכגון דא נהוג ג"כ לבדוק התפילין והמוזוות.

(לקו"ש חל"ח ע' 218)

מתו בנים

במענה על מכתבו בו כותב אודות מר. . ש"י אשר ל"ע ולא על כל ישראל נאבדו לו בניו. . כן יש לבדוק התפילין של הבעל.

(אג"ק ח"ט ע' רכז)

במענה על מכתבו, בו כותב אודות קרוביו אשר רחמנא ליעלן מתו להם בנים. הנה. . ימסור להם שיבדקו את התפילין של הבעל.

(אג"ק ח"יב ע' תכג)

במענה על מכתבה. . בו כותבת על אשר אירע לה בהלידה ל"ע ול"ע. . לבדוק את התפילין של הבעל ש"י.

(אג"ק ח"יד ע' סט)

וועגען דעם וואס עס האט פאסירט ל"ע ול"ע מיט אייער זון. . ע"ה. . עס וואלט געווען א גלייכע אז מיזאל בודק זיין (אפטשעקין) די תפילין פון אייער מאן ש"י.

(אג"ק ח"יח ע' רמב)

בת מאומצת

במענה למכתבו. . בו כותב אודות בתו תחי' איך שנתחנכה בבית פלוני וכו' ודורשים המחנכים אותה להחליט ברור על המצב ובזה שתי ברירות וכו'. . מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"יט ע' תלה)

בריאות

מצב בריאותו

במענה למכתבו. בו כותב אודות מצב בריאותו. .
ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו, ובכל יום חול קודם
הנחת התפילין, להפריש פרוטות אחדות לצדקה. ומובן
שהפרשה לצדקה צריכה להיות בלי נדר.

(אג"ק חכ"ד ע' קפג)

ובעניי בריאות, הרי על האדם לעשות את התלוי בו
בדרך הטבע. . ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו - באם
לא נבדקו בשנים עשר חדש האחרונים.

(אג"ק חכ"ד ע' קפז)

בעתו קבלתי מכתבו ולאחרי כן גם הצילומים. . מהראוי
שיבדוק [ה]תפילין - באם לא נבדקו משך י"ב חודש
האחרונים.

(אג"ק חכ"ד ע' שצה)

בדיקת התפילין (בפרט של יד) והמז'. דיוק בכשרות
האכו"ש, אזכיר עה"צ.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ תשד"מ - דבר מלך ע' 31)

יתנהג כעצת רופא ידיד, יסיח דעתו לגמרי שהרופאים [או
מי שהוא אחר] רודפים וכו', כיון שמפורש בקרא: השם
שומרך השם עלך וגו'. בדיקת התפילין, אזכיר עה"צ.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ תשמ"ה - דבר מלך ע' 35)

דיוק בכשרות האכו"ש דיוק בהנחת תפילין (בדוקות) ...

(מענה - מאוצר המלך ע' 340)

...לבריאותו - כעצת רופא ידיד ... כדאית בדהת"פ

(מענה - כפר חב"ד גליון 836)

תוצאות בדהתפוחהמ"ז? אזכיר עה"צ עוה"פ עפעס - כדאי
פאלגען הרופא... שיעור העפעס כעצת רב שאינו נוגע בדבר
(מענה - כפר חב"ד גליון 948)

נתרפא ואח"כ חוזר

במענה למכתבו. בו כותב אודות מצב בריאותו מתאר
המיחוש שלו, ואשר איזה פעמים כבר נתרפא ואחרי זמן

חוזר. מהנכון לבדוק את התפילין שלו ובפרט התפילין של ראש.

(אג"ק חס"ר ע' רלז)

בריאותה ובריאות בעלה

במענה למכתבה. בו כותבת אודות מצב בריאותה ואודות מצב בריאות בעלה ש"י ומנכון שיבדקו את התפילין של בעלה ש"י,

(אג"ק ח"י"ז ע' שלה)

רפואה לאשה

במענה על מכתבו. ובטח נמצאת בטפול רופא מומחה. ומהנכון בהזדמנות זו שיבדקו את התפילין של הבעל ש"י.

(אג"ק חס"ר ע' קיד)

במענה על מכתבו. בו כותב אשר קרה זה איזה פעמים לזוגתו תח"י. כן ה"י מהנכון לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"י"ב ע' כו)

ולהודעתו אודות מצב זוגתו תח"י.

וכדאי ה"י לכדוק המזוזות בביתם (אם לא נבדקו במשך י"ב חדשים האחרונים), וכן לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"י"א ע' קטב)

באם הרופא המשפחתי - יתן פילון הרגעה וכיו"ב, תמלא הוראותיו. לבעלה ש"י - בדהתפוחה"י באם ל"י ביב"ח האחרונים.

(אג"ק חכ"ה ע' קצג)

בהתאם למה שאתה כותב, ובייחוד שהטיפול רפואי יהיה בהצלחה. יהיה זה רצוי להציע לאשה שהזכרה למעלה שבעלה יבדוק את התפילין שלו (אם הם לא נבדקו במשך שנים-עשר החדשים שחלפו) ושלפני שיניח אותם בכל יום חול בבוקר, יפריש מטבע קטנה לצדקה, הדבר האחרון בלי-נדר. (מורה לדור נבון ח"ג ע' 74 - תרגום מאנגלית)

ימי ההריון

נתקבל הפ"נ שלו בנוגע לזוגתו. תח"י. ויהי רצון מהשי"ת שימלא ימי הריונה כשורה ובקל, ותלד זחוי"ק כשורה ובנקל. ובטח ממלאה הוראת הרופאים מומחים למקצוע זה.

ומהנכון הוא שהי', לבדוק המזוזות בדירתם שיהיו כולם כשרות, וכן לבדוק את התפילין שלו.

(היכל מנחם ח"ג ע' קפ"ט)

במענה על הודעתו אודות מצב זוגי תי', השיי"ת ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלד זחוי"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל. מהנכון לבדוק התפילין שלו וכן המזוזות בדירתם - שתהיינה כולן כשרות כדין. ובטח השתתף (וישתתף ביתר שאת) במבצע תפילין. והי יצליחם.

(אג"ק חכ"ה ע' ט"ז)

כותב אודות מצב בריאות זוגתו תחי', ודעת הרופא (בקשר עם זה) בנוגע לעיבור וכו'. . ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק חכ"ב ע' רע"ג)

אחד מאנשי דצפת כתב שהרופאים טוענים שאשתו נמצאת בשבוע ה-24 להריונה, ועל כן המצב אינו כפי טוב - ענה לו הרבי:

כותב שהיא בשבוע 24 !? גוזמא בדיקת התפילין והמזוזות

אוכיר עה"צ.

יש לציין כי מיד לאחר בדיקת והחלפת המזוזות, הודיעו הרופאים שעי"י הבדיקות האחרונות נמצאת היא בשבוע ה-37 ולכן שוחררה מיד מבית הרפואה, וכעבור שבועיים נולדה להם בת. לאם ולבת שלום.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ - דבר מלך ע' 99)

מניעה מהריון

ולכתבו אודות ציווי הרופאים על זוגתו תחי' להמנע מהריון. . ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק חכ"ג ע' שלה)

נתוח של הצנורות

ובמ"ש אודות נתוח של הצנורות. . מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ח ע' תנח)

דעת הרופא בצנור סתום

במענה למכתבו. . בו כותב אודות חוות דעת הרופא בהנוגע לזוגתו תחי' אשר כאילו אחד הצנור סתום. . ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ח ע' תסו)

רפואה לילדים

אזוי אבער ווי מיר זאגען אין די ברכות השחר, איז השם יתברך דער אמת'ר כל בשר ומפליא לעשות, און די דאקטוירים זיינען ניט מער ווי זיינע שלוחים, איז דעריבער דורכאויס נויטיג צו אויפפירן זיך אין דעם טאג טעגליכען לעבו, לויט די אנווייזונגען פון דעם רופא כל בשר ומפליא לעשות, און בפרט ווען עס האנדעלט זיך וועגן קינדער. עס וואלט געווען א גלייכע זאך מיזאל בודק זיין (אפטשעקין) אייערע תפילין.

(אג"ק ח"ז ע' טג)

במענה על מכתבו. בו כותב אודות בנם הקטן. ש"י הנה כבקשתו אזכירו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע נשיא ישראל להטבת מצב בריאותו. ולבדוק המזוזות בביתם שיהיו כשרות, וכן התפילין שלו שיהיו כשרים. והשי"ת יצליחו לבשר טוב בכל הנ"ל.

(אג"ק חכ"א ע' דצ)

במענה למכתבו בו כותב אודות מצב בריאות בנם. שליט"א ודעת הרופאים בזה. ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו - באם לו נעשה כזה במשך שנים עשר חודש האחרונים.

(אג"ק ח"ב ע' רסז)

במענה למכתבו. בו כותב אודות מצב בריאות בתו. שתליט"א בהנוגע לחוש השמיעה וקצת גם בהנוגע לדבורה, ואמה אומרת אפשר זה מהמזיקין וכו'. הנה יסיח דעתו לגמרי מסברא זו; כי אם יבדקו את המזוזות בדירתם וכן את התפילין שלו, שיהיו כשרים כדין.

(אג"ק חט"ז ע' עט)

מיחוש

במ"ש אודות המיחוש שלו. מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו שתהינה כשרות כדין.

(אג"ק ח"ט ע' שחט)

מגמגם בדבור

במענה למכתבו. אודות שמגמגם בדבורו. מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו שתהינה כשרות כדין.

(אג"ק ח"ט ע' רצז)

במענה למכתבו. בקשת ברכה פ"נ. מהנכון אשר יבדוק את התפילין שלו, ובכל יום חול קודם הנחת התפילין, להפריש פרוטות אחדות לצדקה.

(אג"ק חכ"ד ע' קעה)

ריח הפה

במענה על מכתבו. בו כותב אודות מצב בריאותו ובעיקר בנוגע לריח הפה. ובימים האלו בפרט צריך לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"א ע' שפז)

מחלת העור

אין ענטפער פון אייער בריף. בעת רצון וועט מען מזכיר זיין אייער זון. שליט"א אויף דעם ציון הקי' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע צו דעם וואס ער נויטיגט זיך און בפרט צום געזונט בעסערונג אין דעם ענין וואס איר שרייבט.

מ'האט געדארפט בודק זיין די תפילין און אויך די מוזוה אז זיי זאלען זיין אלע כשריה ווי דער דין איז.

(אג"ק חט"ז ע' שנה)

לאחד שהפך צמח ל"ע

בנוגע להאברך. ש"י - עליו לדייק בכשרות האכו"ש, ובהנחת תפילין (בדוקות) כשנבדקו התפילין נמצא כתוב, ושינתם" במקום "ושנתם".

(לקו"ש חל"ו ע' 299)

בריאותו - ושכנים רעים

במענה על מכתבו. בו כותב אודות מצב בריאותו וגם אשר סובל הוא משכנים תקיפים. ומהנכון לבדוק המוזוות בדירתו שיהיו כולן כשירות וגם התפילין שלו.

(אג"ק ח"ח ע' ח-רח)

בריאות חברו

מאשר הנני קבלת מכתבו. בו כותב אודות חברו. ובטח יודיע גם כן שם אמו, כמבואר בזוהר הקי' ומרומז גם בש"ס שבעניני בריאות הן בגשמיות והן ברוחניות צריך להזכיר בשם האם.

ומובן שצריך לבדוק התפילין שלו וכן המוזוות בחדר שישיין בו ולהשתדל להסיח את דעתו ממחשבות אודות עצמו ולשמחו באופן המתאים.

(אג"ק ח"ח ע' רפא)

במענה על מכתבו. . בו כותב הוא המצב של וכו'.
הנה נוסף על האחיזה בדרך הטבע שצריך לשאול חוות
דעת הרופא מומחה במקצוע זה ולמלאות כהוראתו, והתורה
נתנה רשות (כח) לרופא לרפאות, הנה עליו לבדוק המזוזות
בביתם, וכן את התפילין שלו שיהיו כשרים.
(אג"ק ח"א ע' נט)

בריאות, פרנסה ושלום

לויט אייער בקשה וועט מען מזכיר זיין אייד ביידע און
אויך אייערע קינדער שיחיו אויף דעם ציון הקי' פון כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע צום געזונט און פרנסה און צו
שלום צווישען אייד אלעמען.
מען האט געדארפט בודק זיין (אפטשעקין) די מזוזות אין
אייער וואהנונג אז אלע זאלען זיין כשריה ווי דער דין איז, און
אויך בודק זיין אייער תפילין.
(אג"ק ח"א ע' שפא)

בריאות ופרנסה

במענה על מכתבו. . אין וועלכען איר שרייבט וועגען דעם
געזונט צושטאנד, אייערען און אייער פרויס תחי' און אויך
וועגען פרנסה. . עס וואלט געווען א גלייכע זאך, מען זאל
בודק זיין אייערע תפילין.
(אג"ק ח"ו ע' רכו)

•

ברכה

ברכה פ"ו

במענה למכתבו, בקשת ברכה פ"ו. . ומהנכון אשר יבדקו
את התפילין שלהם - באם לא נבדקו בשנים עשר חדש
האחרונים - ובכל יום חול קודם הנחת התפילין להפריש
פרוטות אחדות לצדקה. - כמובן שהפרשה לצדקה צריכה
להיות בלי נדר.
(אג"ק חכ"ד ע' רצט)

במענה למכתבו. . בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי' של
כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע למילוי משאלות
לבבו לטובה בכל ענינים שכותב.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו - באם לא נבדקו בשנים עשר חדש האחרונים.

(אג"ק חכ"ד ע' קפז)

אין ענטפער פון אייער בריף. בעת רצון וועט מען אייך מזכיר זיין אויף דעם ציון הקי פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, צו דער ערפילונג פון אייער הארץ פארלאנג צום גוטן אין די אלע ענינים וואס איר שרייבט.

אויך וואלט געווען גוט מיזאל בודק זיין - אפשעקין - אייערע תפילין - אויב דאס איז ניט געטאן געווארן אין די לעצטע 12 חדשים - און יעדער וואכן טאג אין דער פריה, פארן אנטאן די תפילין, צו געבען אויף צדקה.

(אג"ק חכ"ד ע' רד)

מאשר הנני קבלת מכתבה ובו בקשת ברכה פ"נ. מהנכון לבדוק התפילין של בעלה וכן של בנה שיחיו וכן המזוזות בדירתם - באם לא נבדקו ב"ב חדש האחרונים - שתהיינה כולן כשירות כדיון.

(אג"ק חכ"ה ע' רצג)

מאשר הנני קבלת מכי ובו בקשת ברכה פ"נ עבורו. מהנכון לבדוק התפילין שלו וכן המזוזות בדירתם שתהיינה כולם כשירות כדיון.

(מקדש מלך ח"ב ע' 277)

ברכה בעד אמו

במענה על מכתבו בקשת ברכה בעד אמו תחי'. צריכה לבדוק המזוזות בדירתם וכן את התפילין שמניחים ואת הצריכים חילוף להחליפם בכשרים.

(אג"ק ח"ח ע' שג)

ה"צינור" להמשיך ברכת ה'

מפאת קוצר הזמן - א"א לענות לכאוי"א [=ששלחו פתקאות] בפרטיות:

תמסור לכל אחד ואחת שצריך להדר בקיום התורה והמצוות.

ואפילו אם הוא שומר כדבעי (ע"ע) - צ"ל בהוספה. לכך אין גבול, וזהו הצינור להמשיך ברכת ה'. כן תמסור לכאוי"א מהם - שאם לא בדקו התפילין והמזוזות במשך השנה האחרונה - יבדקום.

(מענה ביחידות - היכל מנחם ח"ג ע' רמא)

בטחון

בטחון בה'

אין כל מקום לפחד ח"ו כלל כיון שהי' צלך על יד ימינד והוא יתי' שומר ומשגיח על כל אחד ואחד מאתנו. ותקותי ששורותי אלה המעטים בכמות יספיקו שיהיו חזקים בבטחונם בהשיי'ת בחיי היום יומים ובבטחה ובשמחה יתעסקו בעניניהם.

מהנכון הי' לבדוק את המזוזות בביתם שכשנראה יש בהם שצריך להחליפם, וכן גם לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ט ע' מה)

חסרון בביטחון

במענה למכתבו. בו כותב ראשי פרקים ממצב המשפחתי ואופן פרנסתו עתה. כיון שהנ"ל מורה גם על חסרון בבטחון וכו', מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ט ע' מסז)

גנבים

לאחד שכתב כי גנבים פרצו לביתו אע"פ שבדק באותה שנה את המזוזות בביתו, ענה הרבי:

והתפילין? אזכיר עה"צ.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ – דבר מלך ע' 172)

הצלחה

במענה למכתבו. בו כותב אשר לאחרונה אין רואים כל כך הצלחה במצבם ובעניניהם.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו וכן את המזוזות בדירתם שתהיינה כולן כשרות כדון - באם לא נבדקו בשנים עשר חדש האחרונים - ובכל יום חול קודם הנחת התפילין להפריש פרוטות אחדות לצדקה.

(אג"ק חכ"ד ע' קצט)

זכרון

חלישות בזיכרון

במענה על מכתבו. . אין וועלכען איר שרײַבט וועגען. .
עס ווייזט זיך אייך אויס אז לעצטענס איז בא אייך
אפגעשוואכט געווארען דער זיכרון. עס וואלט געווען א
גלייכע זאך, צו געבען בודק זיין אייערע תפילין.
(אג"ק ח"ב ע' שצח)

סגולה לזיכרון

ובמ"ש שכתוב אודות כח הזכרון, יש לבדוק את התפילין
שלו.

(אג"ק ח"ג ע' קסה)

אודות שכחה

במענה על מכתבו. . מה שכותב אודות שכחה. הנה צריך
את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ג ע' סג)

במ"ש אודות השכחה ל"ע ול"ע. . מהנכון אשר יבדקו את
התפילין שלו.

(אג"ק ח"ז ע' שיח)

ולכתבו אודות ענין השכחה. . וכן אשר יבדקו את התפילין
שלו.

(אג"ק חכ"ב ע' קסח)

גילוח הזקן

במענה על מכתבו. . יעיין בזה (בענין גילוח הזקן) שו"ת
הצמח צדק חלק יו"ד סי' צ"ג.
ומהנכון הי' שיתן לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ד ע' קכז)

שואל בשם מר. . שיי' חו"ד בהנוגע להסרת הזקן וכו'.
ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו שתהינה כשרות כדן.
(אג"ק ח"ט ע' ט)

חיילים

לחייל מילואים שכתב לרבי על הסכנה המתמדת שהוא וחבריו למילואים נמצאים
כאשר הם משרתים "בשטחים". . ענה הרבי:

תפילין בדוקות לכא"א שיי' מהפלוגה שלו. אזכיר עה"צ.
(מענה כ"ק אד"ש מה"מ תנש"א – דבר מלך ע' 59)

חינוך

הבדיקה יפעול ג"כ על החינוך

נהניתי במאד ממ"ש שאחד מהמלמדים דאהלי"י הכריז שיבדקו התפילין והמזוזות ותיקן הענין. ומה טוב שגם בשארי המקומות יהיו מתענינים בזה. וכדאי שיתדבר עם הרה"ג והרה"ח כו' הרבא"ג שי ע"ד תקציב מיוחד לתועלת זו וכדאי ההוצאות והטרחה בשביל גודל הענין. ונוסף ע"ז שבודאי יפעול ג"כ על החינוך.

(אג"ק חכ"א ע' קצו)

במענה למכתבו. בו שואל האם יקבל עליו משרה המוצעת לו ע"י מנהל ביה"ס. ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו - באם לא נבדקו בשנים עשר חדש האחרונים.

(אג"ק חכ"ד ע' לו)

תשתדל שגם אחרים ישתדלו להשפיע על בנה שי בדהתפוחמ"ז.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ - דבר מלך ע' 59)

... ורואים במוחש במדינה זו שמשפיע יותר בעניני יר"ש כשהדיבור בזה בא מידידים וכיו"ב... באם אפשר בדהמזוהת"פ.

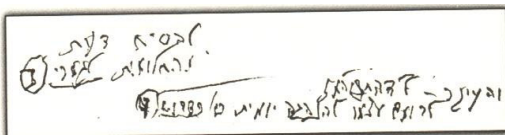
(מענה - מאוצר המלך ע' 42)

חלום

איך האב יעצט באקומען אייער בריף. אין וועלכען איר שרייבט וועגען דעם חלום וואס איר האט געהאט. עס וואלט געווען א גלייכע זאך אז איר זאלט לאזען בודק זיין די מזוזות אין די צימערען וואו איר שלאפט, און אויך אייערע תפילין.

(אג"ק ח"ז ע' רצ)

להסיח
מהחלומות
לגמרי
לדהתפוחמ"ז...
(מענה - מאוצר המלך ע' 91)

פס"ד תוה"ק ברור החלומות שווא ידברו... בדהתפוח"מ
(מענה – מאוצר המלך ע' 92)

מענה מכ"ח תשרי תשל"ה, לאחד שכתב אודות חלום מסויים שחלם:
בדיקת התפילין והמזוזות (שבכולן כתוב למען יאריכון
ימיד) ...
(מענה – עיתון בית משיח גליון 518)

החלום והמאורע

במענה על מכתבה. . בו כותבת ע"ד החלום והמאורע
וכו'.
ותסיח דעתה מכל זה בהחלט, ובטח לא כל המזוזות
בדירתה כשרות וצריך לבדוק, ומה טוב לבדוק גם התפילין
של בעלה שליט"א.
(אג"ק ע' תס)

אביו ע"ה בא אליו בחלום

הפ"נ ע"ד האיש ש"י שאביו ע"ה בא אליו בחלום כו'. .
מהנכון שיבדקו התפילין והמזוזות בדירתו.
(אג"ק ע' רעז)

יאוש

במענה למכתבו. . בו כותב אודות מצב רוחו ואשר לדעתו
אינו מסוגל לענין וכו' וכמעט בא לידי יאוש וכו'. מהנכון אשר
יבדקו את התפילין שלו.
(אג"ק ח"י"ז ע' קעז)

במענה על מכתבו. . בו מבקש תיקון על וכו', ואופן איד
להלחם נגד זה בעתיד, היאוש תוקף אותו וכו'.
כן היי מהנכון שיבדוק התפילין שלו.
(אג"ק ח"י"א ע' קג)

במענה למכתבו. . ידועה הוראת רבותינו נשיאינו
זוקללה"ה נבג"מ זי"ע אשר כמו שמוכרח לדעת חסרונות
עצמו, כן ההכרח לדעת גם מעלת עצמו. . ועוד עיקר
שרואים במוחש, שאחד מתכסיסי היצר הרע הוא, לפעול
באיש הישראלי, רגש של יאוש ח"ו.
מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.
(אג"ק ח"כ ע' יג)

במענה למכתבו. . בו כותב אודות מצבו, ושכאילו אינו יכול להתגבר עליו, והתוצאות מזה, איך שיצא למשך זמן מכותלי הישיבה ואח"כ חזר לשם, ונמצא במצב יאוש וכו'. מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"י"ז ע' קנח)

בדידות

במענה למכתבו. . בו כותב ר"פ מאשר עבר עליו ואשר זה כמה חדשים שחי בבדידות מוחלטת, ולכן עלה בדעתו שכדאי להתקבל בישיבה בחו"ל וכו'. . מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו שתהיינה כשרות כדין.

(אג"ק ח"י"ח ע' תכו)

יראת שמים

במענה על מכתבו, בו כותב אשר בעת היותו בביתו מצבו ביראת שמים טוב יותר מאשר בהיותו בישיבת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש אשר ב... אף ששוקד בלימוד התורה בכלל ובלימוד תורת החסידות ביחוד, ושואל מה עליו לעשות... מהנכון הי' לבדוק את התפילין שלו.

(ממכתב ר' אלול תשס"ז - אג"ק ח"י"ג ע' תלה)

סוף דבר והחלטות לכל החיים וכו' ככתבו... אמרה תורה שזהו את ה' ירא ואת מצותיו שמור... בדהתפוחהמ"ז.

(מענה - מאוצר המלך ע' 76)

הובטח בתורתנו - תורת אמת - שאין לך דבר העומד בפני הרצון... עוד הבטיחה שהשם בעצמו עוזר לאדם... דיוק בכשרות האכו"ש, הנחת תפילין (בדוקות)...

(מענה - עיתון כפר חב"ד גליון 992)

בנוגע להנהגה פנימית

במענה למכתבו. . בו שואל במה להתחיל בהנוגע להנהגה פנימית.

מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו באם לא נעשה כזה במשך שנים עשר חדש האחרונים.

(אג"ק ח"י"ט ע' רטז)

חוסר ביר"ש על אף העיסוק בתורה

במענה על מכתבו, בו כותב אשר בעת היותו בביתו מצבו ביראת שמים טוב יותר מאשר בהיותו בישיבת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש אשר ב. . אף ששוקד בלימוד התורה בכלל ובלמוד תורת החסידות ביחוד, ושואל מה עליו לעשות. . מהנכון הי' לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ג ע' תלה)

רוצה לשמוע ע"ד ענין יראת ה'

במענה על מכתבו. . בו כותב שרוצה לשמוע ע"ד ענין יראת ה' באשר ישנם שרחוקים מזה וכו'. . ומהנכון לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ד ע' 99)

במענה למכתבך, בו אתה שואל שאלות שונות הקשורות בעבודת השם. . מכיון שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, אני מנצל זאת כדי להציע לך לבדוק את התפילין שלך כדי לוודא שהן כשרות, אם הדבר לא נעשה במהלך שנים עשר החדשים האחרונים.

(מורה לדור נבון ח"א ע' 55 – תרגום מאנגלית)

במענה למכתבו. . בו כותב כמה שאלות בנוגע לענין תורה מן השמים ועם ישראל וכו'. . נכון שיבדוק התפילין שלו.

(ניצוצי אור ע' 94)

מלחמת היצר

במענה על מכתבו. . בו כותב אודות מצבו בלימוד התורה וביראת שמים ובמלחמת היצר וכו'. מהנכון ליתן לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ג ע' חסא)

במענה למכתבו. . כיצד להתגבר במלחמת היצר. . להרבות העזר מיוחד מלמעלה בהאמור, מהנכון אשר בכל יום חול קודם תפלת הבקר יפריש פרוטות אחדות לצדקה, וכן אשר יבדקו את התפילין שלו - באם לא נעשה כזה במשך שנים עשר חדש האחרונים.

(אג"ק ח"ב ע' שב)

במענה על מכתבו. . אין וועלכן איר באשרייבט אייער אָרט לעבען, ווי איר זייט נתקרב געווארען צו אנ"ש און די

שיריים וואס עס איז נאך פארבליבען פון דעם היפך הטוב וכו' וכו' און איר קענט זיך ניט באהערשען וכו' וכו'.
איר דארפט בודק זיין די מזוזות אין אייער הויז, אז זיי זאלן זיין אלע כשרים, און אויך איבערזעהען די תפילין.
(אג"ק ח"ו ע' רא)

. . להקל המלחמה ביצר הרע בנדו"ז הוא ע"י. . בדיקת התפילין.

(אג"ק חכ"ה ע' יז)

במלחמה עם היצר הרע - **הובטח** בתוך כלל ישראל יגעת ומצאת. ויתייעץ בהמשפיע דהשיבה איך להקל בזה ולהקדים הנצחון במלחמה זו. מהנכון לבדוק התפילין שלו שתהיינה כשרות כדין.

(היכל מנחם ח"א ע' קי)

קיבלתי בזמנו את מכתבך, בו אתה כותב אודות דברים שונים שאינד מבין, ובמיוחד את הסבל של אביך. ובמיוחד, מדוע הקב"ה צריך לגרום סבל לאדם טוב? אני מציע שתדאג לכך שהתפילין שלך ייבדקו, אם הן לא נבדקו במשך שנים - עשר החדשים האחרונים, ושלפני שאתה מניח אותם בכל יום חול בבוקר, תפריש מטבע קטנה לצדקה; הדבר האחרון יהיה בלי נדר.

(מורה לדור נבחר ח"א ע' 40 - תרגום מאנגלית)

הנהגה יומית... כולל אמונה חזקה שה' בעה"ב היחיד בהעולם ... בדהמוהת"פ.

(מענה - מאוצר המלך ע' 55, 82)

...לפעמים מאמין, לפעמים, ח"ו, לא... בדהת"פ.

(מענה - מאוצר המלך ע' 68)

תקנה לעבירות

במענה על מכתבו. . מה תקנה יש למי שעבר כמה עבירות. . מה תקנה יש למי שעבר על עבירה שאין עלי' תשובה. . מהנכון אשר יתן לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ג ע' תסב)

בני'ה אינם מתנהגים בדרך התורה

במענה למכתבה. . בו כותבת אודות בני' שיי שאינם מתנהגים בדרך התורה, שלכן התחילה להתענות, ושואלת

דעתי בזה. . מהנכון אשר יבדקו את התפילין של הגברים
המחויבים בהנחת תפילין.

(אג"ק חי"ט ע' שמח)

במענה למכתבו - שנתקבל באיחור זמן רב - בו כותב
אודות הבת תח"י והנהגתה וכו'. . ומהנכון אשר יבדקו את
התפילין שלו וכן את המזוזות בדירתם שתהיינה כולן כשרות
כדין - באם לא נבדקו התפילין והמזוזות במשך שנים עשר
חדש האחרונים - ובכל יום חול קודם הנחת התפילין להפריש
פרוטות אחדות לצדקה.

(אג"ק חכ"ד ע' רכד)

הבת המירה דתה ר"ל

במענה על מכתבו, בו כותב על דבר המאורע המבהיל
אשר הבת המירה דתה ר"ל. .
כן מהראוי שיבדקו התפילין שלו.

(אג"ק חט"ו ע' תלג)

ממשיכים חיים גם ברוחניות

במענה למכתבו. . בו כותב אודות אחיו ש"י המבקר
באסיפות של מסיתים ומדיחים ר"ל וכו'. . מהנכון לבדוק את
המזוזות בדירתם שתהיינה כולן כשרות כדין וכן את התפילין
של אחיו [אפילו את"ל שישנם ימים שאין מניחם, בכ"ז הי"ה
שייכים לו], וכשתהינה כשרות בודאי ימצא עת הכושר
שיניחם עכ"פ לאיזה רגעים וגדול כחם של תפילין שכפסק
רז"ל (מנחות מד, א) ממשיכים חיים, שבזה גם חיים ברוחניות
(ראה טור או"ח רסל"ז).

(אג"ק חי"ח ע' תקכו)

מלא קושיות

במענה למכתבו. . מלא שאלות וקושיות. . מהנכון אשר
יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק חי"ח ע' תצ)

כשפים

במענה על מכתבו. . בו כותב אודות. . ואשר עולה
במחשבת מי שהוא, שעשו לה כשפים ר"ל וכו' ושואל דעתי
בזה. . והבעל שלה יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק חי"ב ע' יב)

במענה על מכתבו. . בו כותב ראשי פרקים מאשר עבר
עליו, ומה שתולה ומזכיר בעניני מכשפים כשפים וכו'. הנה

יסיח דעתו מזה מכל וכל, ויתחזק בבטחונו בהשם יתברך המשגיח על כל אחד ואחד בהשגחה פרטית, אלא שצריך לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק חט"ז ע' קסד)

יבארוה דברי הרמב"ם שאין כל ממשות להכשפים וכו'.
בדהמזוהת"פ. אזכיר עה"צ.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ סיון תש"נ – נלכה באורחותיו ע' 233)

כעס

מהעצות לענין הכעס. . כיון שזה כמה שנים שלא נבדקו התפילין שלו, הרי צריכים לבדוקם עתה. ולהעיר ממכילתא סוף פ' בא.

(אג"ק חכ"ד ע' קכד)

לימודים

תפיסה בלימודים בישיבה

במענה על מכתבו. . בו כותב אודות התפיסה שלו שאינה מהירה כל כך כתפיסת חבריו בישיבה וכו' אשר זה פועל עליו נמיכת רוח ומה יהי התכלית. . מהנכון לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ד ע' שצח)

לימוד בישיבה

במענה למכתבו. . בו כותב שלומד שנה השניי בישיבה אבל לא קבל הרבה, ובזמן האחרון אינו לומד כי מבטל זמן וכו' ולכן ספק אצלו איך יסתדר ומה יעשה בעתיד הקרוב, וכותב סברות בזה והוא בגיל ט"ז. . מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו שיהיו כשרין כדיון.

(אג"ק ח"ז ע' רצא)

סדר לימוד

במענה למכתבו בו שואל דעתי בהנוגע לסדר לימודו בעתיד הקרוב. . מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ח ע' תקלב)

מאשר הנני קבלת מכתבם. . שיסתדרו כל הענינים באופן שימלאו החלטתם הטובה (שבודאי בתוקף היא) ללמוד בהתמדה ושקידה. . וגם מהנכון אשר יבדקו את התפילין

שלהם - באם לא נבדקו בשנים עשר חדש האחרונים - ובכל יום חול קודם הנחת התפילין להפריש פרוטות אחדות לצדקה - כמובן שהפרשה לצדקה צ"ל בלי נדר.

(אג"ק חכ"ד ע' קכ)

נמצאים במבוכה

במענה על מכתבו, בו כותב אודות לימודו בישיבה, ואשר לפ"ד אינו מצליח בזה כ"כ וסברא אצלו לשינוי להסתדרותו בעתיד הקרוב. .

כיון שכשנמצאים במבוכה ועומדים לפני פתרון שאלה זקוקים לסייעתא דשמיא ביתר שאת וביתר עז, מהנכון כדי לזכות לסיוע זה, שיוסיף בעניני תורה ומצות. . ושיבדק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ד ע' תפח)

לימוד הבן

אין ענטפער אויף אייער בריף, אין וועלכען איר שרייבט אייניגע פונקטן פון אייער לעבענס געשיכטע, און שליסט מיט דעם פראבלעם פון אייער אינגערען זון שיי, וועלכער האט פילע אויסצייכנונגן, אבער עס פעלט עם דער ווילען און געדולד צום לערנען א. ז. וו. מיהאט געדארפט בודק זיין (איבערזעהען) די תפילין פון אייער זון.

(אג"ק חט"ז ע' שמג)

בנועם קבלתי מכתבם, בו כותבים על דבר התרשמותם מהשיחה ששמעו מפי מנהלם הנכבד שיי בייט כסלו על אודות תורת החסידות חב"ד ועניניי. מהראוי שאלו שלא בדקו תפילין שלהם תוך י"ב חודש, יעשו כן עכשיו.

(אג"ק חכ"ה ע' נב)

כיון שהלימוד בימי הנעורים הוא היסוד. . ולכן עליו ללמוד בישיבה. . מהנכון לבדוק התפילין שלו.

(אג"ק חכ"ח ע' קכד)

מאורעות

קרו מאורעות

במענה על מכתבו. . בו כותב אשר כמה מאורעות קרו לו ולב"ב שיי ואינו יודע במה לתלות. . מהנכון לבדוק את

המצוות בביתם וכן את התפילין שלו שיהיו כשרים כולם כד"ן.

(אג"ק ח"ד ע' תמו)

מקרי אסון ר"ל

במענה על מכתבה, בו כותבת אודות המאורעות השונים אשר עברו עליהם בזמן האחרון, ובהנוגע לתביעותיהם מחברת הבטחון וכן מהחברה בה שרתו אשר בזמן השירות קרה המאורע.

אם כדבריהם הוא שקרו כזה מקרי אסון ר"ל במשך הזמן האחרון, בודאי יש להוסיף בעניני מצות השי"ת ושיתנהגו בחייהם היום יומי מתאים להוראות תורתנו הק' תורת חיים, כי בודאי זהו רמז מן השמים אשר ישנם ענינים והנהגות אשר דורשים תיקון, ולכשיתוקן ברוחניות יתקן השם יתברך גם בגשמיות, וצריך הי' לבדוק התפילין של בעלה ש"י ושיתפלל בכל יום.

(אג"ק ח"א ע' רנד)

ולאחרי המאורע המבהיל שקרה לא עתה ולא עלינו (וה' יקום דמי הנרצחים וכ"ו ותהא נשמתם צרורה בצרור החיים). . ומהנכון שעל כל דלתות ביתכם תהינה מצוות בדוקות ותהדרו בהנחת תפילין שגם הם תהינה בדוקות. וסגולה מיוחדת בדיוק מצוות אלו כמבואר בתורתנו הקדושה.

(אג"ק חכ"ה ע' קנח)

מחשבות

מחשבות זרות

במענה על מכתבו. . בו כותב על ענין המחשבות זרות שמבלבלים אותו מזמן לזמן וביותר בזמן התפלה. . ויצוה לבדוק התפילין שלו.

(אג"ק ח"ז ע' שסב)

ובמ"ש אודות הענין דמחשבות זרות, הנה צריך לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ג ע' קד)

מחשבות לא טובות

אין ענטפער אויף אייער שרייבען, וועגען דעם וואס עס קומען צו אייך פארשידענע ניט פאסיגע און אויך ניט גוטע

געדאנקען און איר ווייס[ט] ניט פון וואנעט דאס נעמט זיך וכו'.

איר האט באדארפט בודק זיין אייערע תפילין און אויך די מזוזות בא אייך אין וואהנונג, אז זיי זאלן זיין אלע כשרים.
(אג"ק ח"ח ע' רל"ט)

מחשבות מבלבלות

במענה למכתבה. . בו כותבת אודות מחשבות אשר לפעמים מבלבלות אותה, והתחלתן היי לפני כמה שנים, ושואלת דעתי בזה.

ומהנכון אשר יבדקו את המזוזות בדירתם וכן את התפילין של בעלה שיי באם לא נבדקו במשך שנים עשר חדש האחרונים.

(אג"ק ח"ח ע' שנט)

למחי המבלבלות – מהעצות הכי פעילות: היסח הדעת ...
בדיקת תפילין

(מענה – עיתון כפר חב"ד גליון 767)

מצב רוח ומחשבות מבלבלות

במענה למכתבו. . אודות מצב רוחו ומחשבות המבלבלות. . מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"כ ע' קצח)

מחשבות מבלבלות - חשק ללימוד - להתפלל בכוונה
במענה למכתבו. . ושאלותיו:

א) מהי העצה למחשבות המבלבלות ומחשבות בלתי רצויות. . ב) איזו תרופה לחשק ללימוד וכן להתפלל בכוונה. .
ונכון אשר יבדקו את התפילין שלו שתהיינה כשרות כדן.

(אג"ק ח"ח ע' רה)

סגולה למחשבות - בדיקה, ור"ת

ובמ"ש אודות ענין המחשבות. . בטח מניחים גם תפילין דר"ת - מוחין דאבא. וכנראה אשר עת לבדוקן - התפילין דרש"י והתפילין דר"ת.

(אג"ק ח"ג ע' קלו)

מלחמת המפרץ

ליהודי שכתב לרבי כי תחנת הדלק שבבעלותו נפגעה מטיל עיאקי וכל הזוגיות התנפצו, אך תמונתו של הרבי התלויה דרך קבע במשרדו לא נפגעה, הואיל הרבי להשיב:

ה' ימלא חסרונו בכפליים בדיקת התפילין והמוזוות אזכיר עה"צ.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ – דבר מלך ע' 91)

יהודי תל אביבי כתב לרבי בנוגע למצב הבטחוני וציון בכתבו ש"כולם מלאים דאגה" – השיב הרבי:

. . ואולי צ"ל בדהתפוחה"מ שלו, אזכיר עה"צ.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ – דבר מלך ע' 93)

מצבו לא טוב

במענה על מכתבו. בו כותב מצבו עתה וכן אשר כל משך ימי חייו לא ראה טוב, ומבקש להזכירו וכן זוגתו וילדיהם שיחיו לברכה. . ומהנכון לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק חי"ב ע' ער)

אין ענטפער אויף אייער בריף. . אין וועלכען איר באשרייבט די פערשידענע אומשטענדען וואס איר און אייער מאן שיי זיינען דורכגעגאנגען און מאכט א סך הכל, אז עס איז שטענדיג געווען ניט גוט און איצטער אויך ניט גוט וכו', און פון דעם איז פארשטענדליך אייער אויסקוק אויף דער צוקונפט. . מען האט געדארפט בודק זיין די תפילין פון אייער מאן.

(אג"ק חי"ח ע' קלז)

בנוגע לדבר המעיק כו'. . בדיקת התפילין והמוזוות.

(אג"ק חכ"ד ע' 99)

מצב רוח

מהנכון בקשר עם מצב רוחו שלו שלפעמים אינו בסדר, לבדוק את התפילין שלו שיהיו כשרים כדיו, וכן אשר בכל יום חול קודם לבישת התפילין יפריש פרוטות אחדות לצדקה.

(אג"ק חי"ט ע' טו)

נתקבל מכתבו. . בו כותב אודות מצב רוחו שאינו כדבעי. מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו, באם לא נעשה זה במשך שנים עשר חדש האחרונים.

(אג"ק חכ"ב ע' נג)

בהנוגע לשאלה איך להתגבר על הרגשה כללית של דיכאון. . בהקשר זה, נהוג במצב כזה שהתפילין ייבדקו כדי לוודא שהן כשרות

(מורה לדור נבוכ ח"ב ע' 89 – תרגום מאנגלית)

הנני מאשר את קבלת מכתבך עם המצורף אליו, בו אתה כותב אודות בעיית החרדה החמורה שלך, ושואל לעצתי. . אני מציע גם שתבדוק את המזוזות בביתך, וכן את התפילין שלך, ושלפני שאתה מניח תפילין בכל יום חול בוקר, תפריש מטבע קטנה לצדקה.

(מורה לדור נבוכ ח"א ע' 29 – תרגום מאנגלית)

מה שאתה כותב שאתה מגלה שהחיים הם "מעמסה", ומצב הרוח הכללי שבו נכתב מכתבך, הם לגמרי לא בהרמוניה עם דרך החיים היהודית אני מציע שתדאג לכך שייבדקו המזוזות בביתך, וכן התפילין שלך, אם הם לא נבדקו במהלך שנים-עשר החדשים האחרונים, ובכל יום חול בבוקר, לפני הנחת תפילין, תפריש מטבע קטנה לצדקה. בוודאי אשתך מקיימת את המנהג הטוב להפריש מטבע קטנה לצדקה לפני הדלקת נרות.

(מורה לדור נבוכ ח"א ע' 33 – תרגום מאנגלית)

יספר לרב דאנ"ש שיי פרטי סדר חייו עד עתה ויעשה כעצתו בהמצ"ב, בדיקת התפילין.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ תשמ"ו – דבר מלך ע' 137)

מצב רוח בנה

במענה על מכתבה בו כותבת ע"ד מצב בנה. . שליט"א. . כיון שמצב רוחו נגרם על ידי המאורע של אחיו הצעיר ע"ה. . מהראוי שיבדקו המזוזות בביתה, ושגם התפילין של בנה ייבדקו.

(אג"ק חט"ו ע' שג)

עיניים

שמירת העינים

במענה למכתבו. . בו שואל אודות ענין שמירת העינים. .
מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ט ע' שדמ)

חש לעין הרע

ובמ"ש אודות פב"פ שחש לעין הרע וכו'. . הנה יבדוק את
התפילין שלו.

(אג"ק ח"ג ע' צד)

עצבות

במענה למכתבו בו כותב דאגתו על מה שמתרחש
לפעמים עיניים בלתי רצוים, ומעוצב הוא מזה וכו'. . ומהנכון
אשר יבדקו את התפילין שלו שתהינה כשרות כדין.

(אג"ק ח"ח ע' שעב)

במענה למכתבו. . בו כותב על מה שקרה לו בהעדר
החיות, בעניני מחשבות של עצבות וכו' ושואל דעתי בזה. .
מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו שיהיו כשרים כדין.

(אג"ק ח"ט ע' שיד)

במענה על מכתבו. . בו כותב שלפעמים הוא במצב
עצבות וכו'. . כן מהנכון לבדוק את התפילין שלו.

(היכל מנחם ח"ב ע' צב)

עצבים

עצבני

בשאלת ר'. . שהפך להיות עצבני - יוסיף בת"ת שפקודי
ה' ישרים משמחי לב.

מהנכון אשר יבדקו את התפילין של הנ"ל וכן המזוזות
בביתו, שתהינה כולן כשרות כדין.

(לקו"ש חכ"ד ע' 527)

תפילין וצדקה

און אזוי ווי השם יתברך, וויל, אז מיזאל טאן אלץ, וואס
עס ווענדעט זיך אן זיך, אויף א נאטירליכן וועג, דעריבער
דארפמען וויסן די מיינונג פון א דאקטאר ספעציאליסט, און

אין אייער פאל, א נערווין דאקטאר און שטימונג קענער, און אויספאלגן זיינע אנווייזונגען.

עס וואלט געווען א גלייכע זאך, מיזאל בודק זיין די מזוזות אין אייער דירה, אז זיי זאלן זיין כשריה ווי דער דין איז, און אויך די תפילין פון אייער מאן שי, און אז יעדער טאג פון די וואכן טעג אין דער פרי פארן אנטאן די תפילין, געבן א פאר פרוטות (א קליינעם סכום) אויף צדקה.

(אג"ק ח"ב ע' צח)

בדיקת תפילין וכשרות האכו"ש, אזכיר עה"צ.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ תשמ"ו – דבר מלך ע' 34)

סג • סח

פרנסה

קושי בפרנסה

במענה על מכתבו בו כותב איזה פרטים מדברי ימי חיו, ומסיים בהתאונות על אשר קשה לו להסתדר בענין של פרנסה ותמה על זה. ויראה לבדוק את התפילין שלו

(אג"ק ח"ב ע' שצג)

כדאי להבטיח להשם (לצדקה) מספר אחוים מריוח הנקי שלו (כפי נדבת לבו) בדיקת התפילין והמזוזות. אזכיר עה"צ.

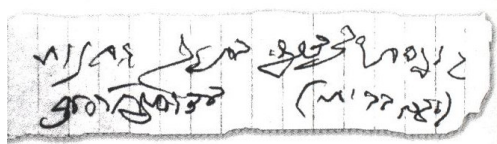
(מענה כ"ק אד"ש מה"מ – היכל מנחם ח"ב ע' 19)

כאמרם בכל יום בק"ש: אם שמוע תשמעו גוי ונתתי גוי בדהתפוחה"ז.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ – דבר מלך ע' 116)

לאי מארגנטינה שכתב בענין בעיות הפרנסה שאל אם יש לו לבדוק את התפילין והמזוזות אעפ"י שבדקם במשך השנה האחרונה - ענה הרבי: באלול

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ – דבר מלך ע' 117)

(מענה - כ"ק אד"ש מה"מ – דבר מלך ע' 118)

קופסת צדקה
בתוך החנות (וגם
בבית)
בדהתפוחה"ז.

לאחד השלוחים שכתב לרבי אודות שני אחים בעלי רשת גדולה במדינתו, העומדים לבוא לידולרים' ענה הרבי מיד. [לפני חלוקת דולרים]:
. . בדיקת התפילין והמזוזות שלהם.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ – דבר מלך ע' 126)

חי חי צער

במענה למכתבו פ"ג, בו כותב אודות מלאכתו בקדש ואשר חי חי צער. . מהנכון אשר יבדוק את התפילין שלו.
(אג"ק חי"ז ע' קעה)

אינו מצליח במסחר

במענה למכתבו פ"ג, בו כותב אשר לפי דעתו אינו מצליח במסחרו וכלשונו במכתבו, זאת אומרת בלי מזל. . ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק חי"ז ע' קעו)

אין גורלו מצליח

במענה על מכתבו בו כותב, אשר נדמה לו אשר אין גורלו מצליח וכו'. . מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו שיהיו כשרים כדין.

(אג"ק חט"ו ע' שלו)

חובות כספיות

בקשר עם מצב הכספי אשר יש לו חובות. . ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו שתהיינה כשרות כדין.

(אג"ק חי"ח ע' קלט)

פרנסה - בריאות

במענה על מכתבו. . בו כותב:

א) דלפי טבעו כשבא כסף לידו מזדמנים לו כמה ענינים של הוצאה ומוציא כספו עד שמצד זה מוכרח להלוואות. . ב) במה שכותב שאין לו הצלחה בעניניו. . ג) במה שכותב אודות בריאות. . הנה החולי שמוכיר¹ במכתבו מצאו עתה כמה תרופות. . וצריך לבדוק את התפילין שלו ושל אחיו שיחיו, וכן המזוזות בדירתם, והשייית יצליחו לבשר טוב בכל האמור.

(* החולי שמוכיר: נכפה.)

(אג"ק חכ"א ע' שח)

פרנסה ורפואה של אביו

ובמה שכותב אודות מצב הפרנסה הדחוק של אביו שי'. . במ"ש אודות המיחוש של אביו שי'. . מהנכון אשר יבדקו את המזוזות בבית אביו וכן את התפילין שלהם.

(אג"ק חי"ז ע' רפט)

פחד

ובמה שכותב שלפעמים מפחדת, יש לבדוק המזוזות בדירתם, והתפילין שלו.

(אג"ק ח"ג ע' 99)

ובמ"ש אודות פחדים. מהנכון שיבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ז ע' שלא)

א' שאל לאד"ש: שהוא פחדן תמיד ומה יעשה? וענה אד"ש: שיאמר קאפיטל כ"ג בתהילים (בכ"י) בדיקת התפילין, ולבישת טלית קטן כשר.

(שיחות קודש תש"מ ע' 871)

באם לא נבדקו במשך י"ב חודש האחרונים, התפילין והמזוזות. וכעצת רב מורה הוראה דעתו.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ תשד"מ – דבר מלך ע' 32)

פחד בלילות

מש"כ אודות הפחד בלילות: יבדוק התפילין והמזוזות.

(אג"ק ח"א ע' קסב)

פחד ומיחוש הלב

במענה על מכתבו. . במה שכותב שלפעמים מפחד הוא וגם נדמה לו שיש לו מיחוש הלב. ולדעתי שתי הענינים הם ענינים של דמיון ובמילא עליו לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"י ע' 99ט)

קניות

קנה בית

במענה על מכתבו. . בו כותב שקנה חצי בית יותר יפה חליפין ביתו עד עתה, ונדמה לו אשר מאז עניניו אינם מצליחים כדבעי. . ובכל אופן הנה יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ב ע' קעא)

חילופי דירות

במענה למכתבו. . בו כותב אודות החילופי דירות ואשר אי"ה חוזר לדירתו בכפר החדש, ומה שקס"ד בזה ממ"ש בספר חסידים וכו'. . ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו ואת המזוזות של עכשיו ושיקבעו בדירתו הנ"ל.

(אג"ק ח"כ ע' קעח)

עבר לחנות חדשה

במענה למכתבו. בו כותב אשר עבר לחנות חדשה, ולעת עתה אינו רואה הצלחה בפרנסתו והוא במקצוע - חייט. מהנכון לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"י"ז ע' ק)

קני' מבית מרקחת

במ"ש שנדמה להם שמעת קנו בית המרקחת, פוקדים אותם מאורעות שלא על דרך הרגיל. מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"י"ח ע' שלה)

⊕ • ⊗

קרי

תיקון לעון הידוע

במענה על מכתבו, הנה בכלל הענין שאודותו כותב - לפעמים רבות סיבתו העדר שמירת קדושת הלשון. ולפעמים רבות חלישת הגוף, ולפעמים שהתפילין או המזוזות צריכים בדיקה וחילוף.

(אג"ק ח"ט ע' רעג)

בנוגע צו א תיקון וואס איר בעט און אויף א באווא[ר]עניש אויף להבא, איז די ערשטע זאך דארף מען אויפהערן טראכטן וועגן דעם ענין, ווארום דער טראכטן אליין ברענגט צו א מקרה בלי טהור. עס איז אויך א גלייכע זאך, אויב ס'איז שוין א לאנגע צייט ווי מ'האט בודק געווען די תפילין, זיי בודק צו זיין.

(אג"ק ח"ט ע' שא)

במענה על מכתבו. והתחלתו אשר בושת פניו כסתו וכו'. מהנכון הי' לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"י"ב ע' שז)

ובמ"ש שמרגיש התפעלות וכו', הנה העצה היעוצה בכגון דא הוא ענין דהיסח הדעת. מהנכון - אם לא בדקו את התפילין שלו במשך י"ב חדש האחרונים לבדקם עתה.

(אג"ק ח"י"ב ע' רפב)

. . מהנכון לבדוק התפילין והמוזוות - שתהיינה כולן כשרות כדין. . בתוכן מכתבו - ראה שו"ת הצ"צ שער המילואים ח"ב.

(אג"ק חכ"ד ע' רנ)

להרבות בלימוד במאור שבתורה... בדיקת התפילין. חת"ת. לצדקה לפני התפלה, בל"ג.

(מענה - עיתון כפר חב"ד גליון 768)

•

שמירת שבת

מפורש בתורה (ובפרט בעשה"ד) שצ"ל שמירת ש"ק... בדהתפוחה"מ"ז...

(מענה משנת תשמ"ח - מאוצר המלך ע' 257)

•

שידוכים

מציעים נכבדות

במענה למכתבו. . בו כותב שהוא בגיל ל' ועד עתה לא התחתן, ומציעים לו נכבדות עם בחורה אשר שם אבי' הוא כשמו, ונתעורר אצלו ספק בקשר עם המבואר בצוואת ר"י החסיד. . מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו שתהינה כשרין כדין.

(אג"ק ח"י"ז ע' רעו)

במענה למכתבו. . ושלאחרונה הציעו לו נכבדות ויחס ההורים להצעה זו מפני היות המדוברת מאחב"י הספרדים דמרוקה, ושואל דעתי בזה. . מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"י"ט ע' שצא)

אודות שידוך

במענה למכתבו. . בו כותב אודות ענין שידוך. . מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו (באם לא נעשה כזה במשך שנים עשר חדש האחרונים), וכן אשר בכל יום חול קודם הנחת התפילין יפריש פרוטות אחדות לצדקה.

(אג"ק ח"י"ט ע' רסח)

במענה למכתבו. בו כותב מחשבותיו ע"ד האחריות בקשר עם השידוך וכו'. מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו שתהינה כשרות כדין.

(אג"ק ח"כ ע' נט)

ולכתבו אודות הגברת אשר הכיר והיחסים שביניהם וכו'. מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק חכ"ד ע' נה)

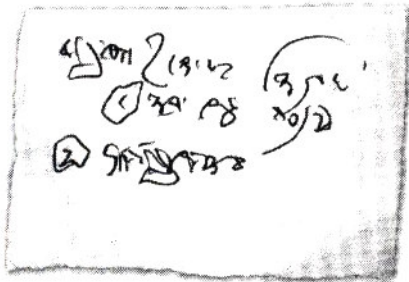
במענה למכתביהם. בו כותבים אודות הבת. תחי', אשר הכירה בחור זה איזו שנים, ונפגשו כמה פעמים, ולאחרונה אמרה, שאינה מעונינת בו, כיון שקנאי הוא, ושואלים דעתי בזה.

מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו וכן את המזוזות בדירתם שתהיינה כולן כשרות כדין - באם לא נעשה כזה במשך שנים עשר חדש האחרונים.

(אג"ק חכ"ד ע' ריא)

בכל הנ"ל - אינו מזכיר דבר ע"ד השתדלותו ע"ד שידוך. בדהתפועהמ"ז.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ - דבר מלך ע' 63)

אזכיר עה"צ יחליט לייסד חייו עיי"ס התומ"צ. בדהתפועהמ"ז.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ - דבר מלך ע' 64)

ישתדל בשידוך ובחיפוש פרנסה גם יחד בדהתפועהמ"ז

(מענה - מאוצר המלך ע' 300)

כיון שעל האדם לעשות התלוי בו בדרך הטבע - יחפש שידוך מתאים... בדיקת התפילין ולפני הנחתן - לצדקת הכנסת כלה פרוטות אחדות בלי"נ.

(מענה - עיתון כפר חב"ד גליון 856)

הטעוהו בשידוך

במענה על מכתבו. בו כותב שנסתדר בענין שידוך עם בחורה אחת וגמרו השידוכין, אבל לאחרי זה נתברר אצלו

שהטעוהו בנוגע לשנותי, ולפי ידיעתו עתה, גדולה היא ממנו בשנים, ושואל איך להתנהג בזה. ומהנכון הי' לבדוק את התפילין שלו ובעיקר הפרשיות.

(אג"ק ח"א ע' קפג)

המשודכת לפעמים מרוצה ולפעמים אינה מרוצה

במענה על מכתבו. בו כותב אודות אחד מקרוביו אשר המשודכת שלו לפעמים מרוצה בדברו עמה ולפעמים אינה מרוצה. מהנכון שיבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ד ע' כא)

יחסי משפחה - שכחה

במענה למכתבה. (א) במ"ש בהנוגע לאחותה תי' והיחסים המשפחתיים בביתה. (ב) במ"ש אודות השכחה. ומאחר שלכל דבר צריכים סייעתא דשמיא. ושיבדקו את המזוזות בדירתן, שתהיינה כולן כשרות כדן, וכן את התפילין של הבעל שי'.

(אג"ק ח"ח ע' קיט)

משפחה שאינם בני דיעה

במענה למכתבו. בשאלה תמוה באם מחויב מפני הטעמים שכותב במכתבו, להביא א"ע קרבן בשביל^(*) וכו'. הרי מובן ששידוך ונישואין אין זה כלל ענין של הבאת קרבן כ"א לתכלית בנין בישראל בנין עדי עד. מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(* בשביל: אשתו, שבני משפחתה אינם בני דיעה.

(אג"ק ח"ז ע' רסט)

לחתונה הבת

איך בין געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף, אין וועלכען איר שרייבט פון באשטימען די חתונה טאג פון אייער טאכטער. תחיי בשעה טובה ומוצלחת, אין ירושלים עיר הקדש ת"ו, און אז איר מיט אייער פרוי רעכניט צו זיין אנוועזענד בא דער חתונה. אלענספאל האט איר געדארפט פארן פארען געבען בודק זיין אייערע תפילין און אויך די מזוזות אין אייער דירה אז זיי זאלען זיין כשריה ווי דער דין איז.

(אג"ק ח"ג ע' קצג)

שידוך וחתונה

ומהנכון לבדוק את התפילין שלו וכן אשר בקשר עם השידוך והחתונה בשעה טובה ומוצלחת, יקבע לימוד בפנימיות התורה היא תורת החסידות.

(אג"ק ח"ג ע' קג)

ביטול שידוך

אום צו אפויישען דעם רושם פון דעם עבר, דארפמען פאר צען אידן בעטען מחילה בא די, וואס איר האט אפגעלאזט דער שידוך - ניט אנגעבענדיק זיי אויב די שולד איז פון אייער זייט אדער ניט אינגאנצען פון אייער זייט, אויך גלייך געבן בודק זיין אייערע תפילין.

(אג"ק ח"י"ג ע' ח)

דיוג שני

כיון שלכל דבר צריך סייעתא דשמיא ובפרט בזיוגים, וכמ"ש בית והון נחלת אבות מה' אשה משכלת, ובפרט בזיוג שני שהוא לפי מעשיו. . מהנכון שיבדקו התפילין שלו.

(אג"ק ח"י"ב ע' מח)

שלום בית

במענה על מכתבה. . בו כותבת אשר אם היא לששה ילדים ויש ריב בביתה, וכן לפעמים תכופות הבריות של הבני בית אינו כמו שצריך להיות וכו'. . והבעל יבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"י ע' קי)

במענה למכתבו. . בו כותב אודות היחס בבית וכו'. ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו ובכל יום חול קודם הנחתם להפריש פרוטות אחדות לצדקה, וכן אשר יבדקו את המזוזות בדירתם שתהיינה כולן כשרות כדין.

(לקו"ש חל"ח ע' 187)

מענה לזוג שה' להם קשיים בשלום בית

לשניהם בדיקת המזוזות והתפילין.

(לקו"ש חל"ח ע' 189)

ע"ד שלום בית: בדיקת התפילין והמזוזות. אזכיר עה"צ.
(מענה כ"ק אד"ש מה"מ - היכל מנחם ח"ב ע' נו)

במענה למכתבך. . לעיתים קרובות הידרדרות בשלום בית היא עקב קירבה שלא כראוי בזמן שהדבר אסור ע"פ הדינים והמנהגים של טהרת המשפחה. . נהוג במצב כזה שהתפילין והמזוזות ייבדקו על מנת לוודא שהם כשרים

(מורה לדור נבוך ח"ב ע' 77 - תרגום מאנגלית)

הנני לענות על מכתבך. . בו את מתארת אירועים בולטים בחיי המשפחה שלך. . נהוג במצבים דומים לבדוק את מזוזות הבית וכן את התפילין של הגברים במשפחה.
(מורה לדור נבוך ח"ב ע' 161 – תרגום מאנגלית)

שליחות

ר' יעקב ש"י שמואלביץ השליח בבית שאן כתב לרבי על הקשיים הכלכליים והוסיף: "מאין יבא עזרי" – כתב הרבי:
בדיקת התפילין והמזוזות אזכיר עה"צ.
(ממענה כ"ק אד"ש מה"מ תשנ"א – דבר מלך ע' 142)

❧ • ❧

שינה

הפרעות בשינה

במענה למכתבו. . בו כתב ע"ד הפרעות שיש לו בשינה וכו' ושאל דעת רופא ולע"ע לא עזר לו.
הנה לכל לראש צריך לבדוק את המזוזות בדירתו וכן את התפילין שלו שתהיינה כשרות כדין.
(אג"ק ח"י"ח ע' שנח)

נעורה משנתה בלילה

במענה על מכתבה בו כותבת אודות בתם. . שתליט"א, שנעורה משנתה איזה פעמים בלילה, ואף שאין זה מזיק כלל לבריאותה אבל מפריעה לשאר בני הבית וביחוד לה.
כדאי הי' שיבדקו גם התפילין של בעלה הרב שליט"א, ובטח מניח גם תפילין דר"ת ויבדקו גם אותם.
(אג"ק ח"י"ב ע' תמג)

❧ • ❧

תיקון להנחת תפילין

שכח להניחם

במענה למכתבו, אשר שכח וכו'. עליו להעשות בקי בהלכות תפילין הצריכות לו (ולא בנוגע לכותב תפילין וכו') וכן בדרושי חסידות המדברים בעניני תפילין [ונמצאים הם, בלקו"ת, בסידור עם דא"ח, דרך מצותיך וכו'].
מובן שהאמור הוא נוסף על החרטה על העבר וקבלה טובה על להבא. בטח שומר על שלשת השעורים דחומש תהילים ותניא הידועים.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו - באם לא נבדקו בשנים עשר חדש האחרונים.

(אג"ק חכ"ד ע' רעא)

ס • ס

תפלה

אריכות התפלה לא פועלת

במענה על מכתבו. בו שואל אם להמשיך בדרכו שמתפלל לפעמים באריכות ובהתבוננות בענין מתורת החסידות אבל לפי הנראה לו לא פועל על המדות ובמילא שאלתו, אם להמשיך בזה. וצריך הי' לבדוק את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ט ע' רצה)

להתפלל בכוונה

ובמ"ש שעתה קשה לו להתפלל בכוונה אף שרגיל הי' בזה במדינתו לפנים. מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ז ע' קעו)

מחשבות בתפלה

במ"ש אודות מחשבות המבלבלות בעת התפלה. - צריך לבדוק את התפילין שלו שתהינה כשרות כדן.

(אג"ק ח"ז ע' קצז)

במענה למכתבו. בו כותב אודות התפלה שלו ומצב רוחו הקשור בזה, ואיך שזה פועל צמצום הפרנסה שלו וכו'.
ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו.

(אג"ק ח"ח ע' קכו)

ס • ס

כללי

רגיל הנני
עתה לכמה
מהפונים אלי
בדהתפוחמ"ז.
(תשורה אבצן ג' שבט)

אג"ק ח"ח ע' קכו
תש"ח ע' 26

(תש"ח ע' 26)

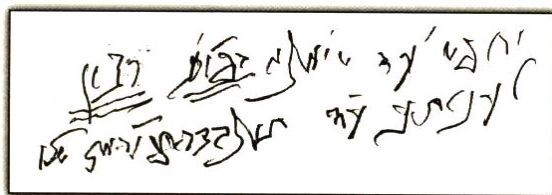
אין ענטפער אויף אייער שרייבען. מען וואלט געדארפט בודק זיין (איבערזעהען) אלע מזוזות ווי אויך די תפילין בא

אייד אין שטוב אז זיי זאלען אלע זיין כשירות כדון. - אבער
ניט די וועלכע מ'האט בודק געווען אין די לעצטע צוועלף
חדשים.

(אג"ק חכ"ה ע' קצג)

להשיב לרבי את תוצאות הבדיקה

מענה לעסקן חב"די שלאחר הוראת הרבי אליו לבדוק את התפילין והמזוזות שלו
שלח בקשת ברכה נוספת ולא הזכיר כלל אודות הבדיקה:

יחפש עד
שימצא בפוי"מ
רצון לענותי
ע"ד תוצאות
בדהתפוחמ"ז
שלו.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ תנש"א - דבר מלך ע' 171)

חדש אלול וימים הנוראים

ובאשר ימי חדש אלול וימים נוראים ממשמשים ובאים -
מהנכון הי' לבדוק את המזוזות בדירתם שיהיו כשרות וכן
התפילין שלו.

(אג"ק ח"ז ע' שמח)

און בפרט אז מיר געפינען זיך אין די טעג, וועלכע זיינען
ימי רצון, די טעג צווישען ראש השנה און יום כיפורים.
מ'האט געדארפט בודק זיין (איבערזעהן) אייערע תפילין
און יעשדער וואכען טאג פאר אנטאן די תפילין צו געבען א
פאר סענט אויף צדקה.

(לקו"ש חט"ל ע' 356)

הקמת משרד ציבורי לבדיקת תפילין ומזוזות

באיחור רב נתקבל מכתבם בו כותבים שהקימו משרד
ציבורי לבדיקת תפילין ומזוזות.
ויהי רצון אשר חפץ ה' בידם יעליח לבסס ולהפיץ כל עניני
יהדות וכשרות בלי שום פקפוק ולא עוד אלא גם בהידור.
ואם בכל מקום ובכל זמן גדול ענין הידור מצוה; ופשיטא
כשרות המצוה, על אחת כמה וכמה בארץ אשר תמיד עיני
ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ובפרט בתקופתנו
זו, וק"ל.

(אג"ק חכ"ז ע' קסט)

פרק אחד עשר

תפילין וקריאת שמע

קריאת שמע קטנה

מנהג חסידים ואנשי מעשה

אלא שי"ל שלדעת רש"י נוהגין כן שקוראין ק"ש לפני הנחת תפילין כהדיעות בזה – ראה שו"ת בית יצחק או"ח (סי"ז) ואות חיים ושלוש (לבעל מנח"א) סכ"ה סק"ו – ע"ד מנהג חסידים ואנשי מעשה לקרות ק"ש בבוקר כשיעמדו ממטתם פן יעברו זמן ק"ש, ושקו"ט והאריכו בסדר ק"ש ותפילין. ועיין בבית יצחק שם אות ב שמיישב דברי רש"י בפרשתנו, כי לדין דשבת לאו זמן תפילין הוי ק"ש תדיר, ותדיר קודם. ע"ש בארוכה.

(לקר"ש חל"ג ע' 152 הערה 28)

טעם מנהג חסידים – ק"ש קטנה בלא תפילין

ויש להקדים ולבאר תחילה ההנהגה שמצינו אצל חסידים ואנשי מעשה לקרות ק"ש קטנה בלא תפילין. ברשימותי ציינתי מה ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שאביו כ"ק אדנ"ע, הי' קורא ק"ש קטנה בתפילין. אבל אעפ"כ, רואים בפועל שעמא דבר דהחסידים נוהגים לקרות ק"ש קטנה בלא תפילין.

דלכאורה, כיון שק"ש קטנה היא מפני שחוששים שמא יאחרו זמן ק"ש, היינו, שאין זה "כאדם הקורא בתורה", אלא כדי לצאת י"ח מצות ק"ש מדאורייתא – כיצד קוראין ק"ש בלא תפילין, היפך מארז"ל "כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו"?

וכבר שקו"ט בזה כו"כ, ומסקנת דבריהם שהפירוש ד"הקורא ק"ש בלא תפילין" (שחשיב עדות שקר) הוא למי שאינו מניח תפילין כלל, אבל הא שאינו מניח תפילין בשעת ק"ש (אלא לאחר זה) ודאי לא חשיב עדות שקר ח"ו.

תפילין אינן מעכבין ק"ש כנסכים שאינם מעכבין הקרבן

ובפרטיות יותר:

מהביאורים הידועים בזה - בשם החוזה מלובלין - שכיון שאמרו שק"ש בלי תפילין הוא כזבח בלי נסכים, הרי כשם שיכולים להביא הנסכים **לאחרי הזבח**, דקיי"ל שאדם מביא זבחו היום ונסכיו למחר (עד עשרה ימים), כך יכולים להניח תפילין **לאחרי ק"ש**, ולא הוא עדות שקר.

אמנם, ביאור זה אינו מחוור לגמרי, כי, ק"ש ותפילין אינם דומים לגמרי לזבח ונסכים, שהרי בזבח ונסכים יכול להביא הנסכים גם למחר, משא"כ בק"ש ותפילין אינו יכול לדחות הנחת תפילין למחר, ואם לא יניח תפילין **בו ביום** בודאי יחשב לעדות שקר?

ואין לתרץ שבתפילין יש סיבה צדדית שמונעת צירוף הנחת תפילין דמחר לק"ש דיום שלפניו (שלא תחשב לעדות שקר), בגלל הפסק הלילה שלא זמן תפילין הוא, כי: גם בנסכים זמנם ביום דוקא ולא בלילה, כמו קרבנות שאין מקריבים אותם אלא ביום, שנאמר "ביום צוותו", ואעפ"כ, אין הלילה מפסיק צירוף הנסכים לזבח דיום שלפניו, ומאי שנא תפילין.

ויתירה מזה: בנסכים, חיוב הבאתם ביום ולא בלילה הוא מדאורייתא, ואעפ"כ אין הלילה חשיב הפסק לצירוף הנסכים לזבח, עאכ"כ בתפילין, שמדאורייתא זמנם גם בלילה, אלא שחכמים גזרו שלא להניח תפילין בלילה (שמא יישן בהם), ודאי שאין הלילה חשיב הפסק לצירוף התפילין לק"ש. ויש לומר הביאור בזה:

הגדר דעדות שקר בק"ש בלא תפילין אינו אלא **כשמבטל** מצות תפילין (שאינו מניחם כלל), אבל זה **שבשעת ק"ש אינו מקיים** מצות תפילין (אלא מניחם לאחר זמן), לא חשיב עדות שקר, כיון שאינו מבטל המצווה דתפילין, שהרי **מקיימה** לאחר זמן.

ועפ"ז אתי שפיר שהנחת תפילין דמחר לא מהני לק"ש דיום שלפניו שלא תחשב לעדות שקר - דכיון שעבר כל היום ולא הניח תפילין הרי **ביטל** המצווה דתפילין [ופשיטא שלא מהני הא שמדאורייתא הוא לילה זמן תפילין, דכיון שבנוגע לפועל אינו יכול להניח תפילין בלילה, הרי ביטל מצות תפילין מדאורייתא, גם אם הסיבה שלא הניחם היא גזירת חכמים], ובמילא הוא הק"ש עדות שקר.

ק"ש ואח"כ תפילין - מצד מעלין בקודש

וענין נוסף בטעם המנהג דק"ש קטנה בלא תפילין דוקא (נוסף על האמור **שאפשר** לקרות ק"ש בלא תפילין דלא חשיב עדות שקר) - כפי שמבאר הרה"צ ממונקאטש שיש מעלה בקודש לתפילין שהם בעשיי לגבי ק"ש שהיא (במחשבה ו)בדיבור (כמוזכר בהמאמר), ולכן צריך לקרות ק"ש תחילה ולאח"י להניח תפילין, משום "מעלין בקודש".

ובהקדם - שמצינו כן לענין ציצית ותפילין, שכיון שקדושת התפילין גדולה מקדושת הציצית [שהרי תפילין הם "תשמישי קדושה", משא"כ ציצית שאינם אלא "תשמישי מצוה" בלבד, וגם: תפילין, היא מצוה ש"אדם חייב להשתדל ולרדוף עד שיעשה אותה", משא"כ ציצית, "אין אדם מחוייב לקנות לו טלית (שחייבת בציצית) ולהתעטף בה כדי שיעשה בה ציצית", אלא יכול לילך בבגד שאינו חייב בציצית], לכן הסדר הוא ש"אחר שלבש טלית מצוייץ יניח תפילין, **שמעלין בקודש**".

והא דהקשו האחרונים שהכלל ד"מעלין בקודש" הוא רק במצוה אחת [כמו בנר חנוכה, ש"ביום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך]. דמעלין בקודש ואין מורידין, ועדיין בלחם הפנים, ש"על של כסף נותן לחם הפנים בכניסתו, ועל של זהב ביציאתו, שמעלין בקודש ולא מורידין], משא"כ בכגון דא שישנם ב' מצוות, לא אמרינן "מעלין בקודש", אלא **להיפך**, ש"כל המקודש מחבירו קודם את חבירו".

כבר תירצו על זה שכיון ששניהם (הטלית והתפילין) על גופו של האדם שמתקדש בהם, שייך בזה שפיר מעלין בקודש, שתחילה לובש על גופו הטלית, ואח"כ מוסיף על גופו התפילין, שעייז ניתוסף בקדושת האדם.

ועדיין מובן בנוגע לק"ש ותפילין, שעם היותם ב' מצוות, שייך בהם שפיר מעלין בקודש, כיון שעל ידם נמשכת קדושה על האדם, ולכן צ"ל הסדר דק"ש ואח"כ תפילין, שמתחיל בהקדושה דק"ש, ואח"כ מוסיף בהקדושה היותר נעלית דתפילין.

סברת החומרא בזמן הגאונים לקריאת שמע עם תפילין

והנה, כל השקוי"ט הנ"ל היא בנוגע לק"ש קודם הנחת תפילין, אבל לאחרי שכבר הניח תפילין, בודאי יוכל לקרות ק"ש במשך כל היום גם בלא תפילין, ואין בזה חשש דמעיד עדות שקר.

אמנם, מצינו מנהג הגאונים שהיו קורין גם ק"ש דערבית בתפילין, ובסיום פרשה שניי (לאחרי הפסוק "וקשרתם גו") היו חולצין התפילין [כלומר, אף שמנהגם היי להתפלל ערבית מבעוד יום (כדאיתא בתוס'), מ"מ, לא רצו שיהיו התפילין עליהם במשך כל תפלת ערבית כיון ששייכת ללילה שאינו מצות תפילין], ועכצ"ל שגם בק"ש דערבית (לאחרי שכבר קיימו מצות תפילין) היו חוששין להענין דעות שקר בק"ש ללא תפילין, עד כדי כך, שהעדיפו להפסיק באמצע ק"ש (בין פרק לפרק) לצורך חליצת התפילין מאשר לקרות ק"ש ללא תפילין!

ועד"ו מצינו שהחתם סופר נהג שלא לקרות ק"ש בתפילין דר"ת, משום שאם ההלכה כרש"י (כמנהג העולם) נמצא שלדינא אין תפילין דר"ת חשובים תפילין, ואם יאמר בהם שמע הוי ק"ש בלא תפילין. ומזה מוכח שהחשש דעות שקר בק"ש בלא תפילין הוא גם לאחרי קיום מצות תפילין.

וההסברה בזה - שהחשש דעות שקר בק"ש ללא תפילין גם לאחרי הנחת תפילין אינו אלא להדעה שמצות תפילין היא (לא רק להניח התפילין, וברגע שהניחם, כבר קיים המצווה, אלא) "להיות תפילין על הראש", ובכל רגע ורגע שהתפילין עליו ה"ה מקיים מצות תפילין, ולכן, גם לאחרי שכבר הניח תפילין, יש חשש דעות שקר אם יקרא ק"ש בלא תפילין, מצד ביטול המצווה ברגע זה.

תפילין קודם ק"ש - בזמננו אינה עדות שקר

ומזה מובן שכל זה אינו אלא בדורות שלפנינו כשהיו נוהגים לישב בתפילין כל היום, משא"כ בימינו שנהגו שלא להניחם כל היום (מפני שצריכים גוף נקי ואין כל אדם יכול להזהר שלא יפיח בהם כו'), הנה לאחרי הנחת תפילין, שוב אין חשש דעות שקר בק"ש בלא תפילין, ולכן, גם כשמתפללין ערבית מבעוד יום, אין אנו קורין ק"ש של ערבית בתפילין (דלא כבזמן הגאונים), וכן נוהגין אנו לקרות ק"ש גם בתפילין דר"ת (ועד"ו בתפילין דראב"ד ושמ"ר - אלה שנוהגים להניחם), כהוראת רבותינו נשיאנו בזה (דלא כהחתם סופר).

עבודה עם עצמו ועבודה עם הזולת

ומכנה"ל יש לימוד והוראה בנוגע לסדר העבודה עם עצמו ועם הזולת - שהם בדוגמת ב' הענינים דק"ש (עולה, העלאה,

עבודה עם עצמו) ותפילין (נסכים, המשכה, עבודה עם הזולת).

ובהקדמה:

ישנם כאלו שנתמנו על ענינים של עסקנות ציבורית, ובמהלך עסקנותם התחילו להרגיש תענוג גדול ("א גרויסן געשמאק") בעסקנות, וכל כך נשתקעו בזה ("זיי האבן זיך אויף אזוי פיל אריינגעלאזט אין דעם") עד ששכחו לגמרי על עצמם.

ועל זה באה ההוראה מסדר ההנהגה דק"ש ותפילין - שלמרות גודל המעלה שבתפילין ועד שגדלה מעלתם גם לגבי ק"ש, אין מניחים תפילין כל היום, ולא עוד שמקדימים ק"ש לתפילין:

(א) למרות גודל המעלה שבעסקנות ציבורית, יש להגביל את הזמן המוקדש לעסקנות שיהי' בהתאם למה שנצטווה (שעה אחת, ב' ג' או ד' שעות, וכיו"ב), שכן, במשך זמן זה פועל הוא כל מה שביכלתו לפעול, ובמילא אין לו להשקיע בזה זמן נוסף, כיון שעיי' לא יתוסף בפעולתו (כשם שהנחת תפילין היא במשך זמן מוגבל, כיון שאי אפשר להוסיף בהמשכה דתפילין ע"י הנחתם במשך כל היום).

(ב) בד בבד עם פעילותו בעסקנות ציבורית, צריך לחשוב גם אודות עצמו, כמ"ש "ומבשרך אל תתעלם", היינו, לעסוק בבירור עצמו, לטבול במקוה ("גיין אין וואסער"), ללמוד חסידות ולהתפלל באריכות וכו', ובכללות, כפתגם החסיד ר' גרשון דוב שה"מחר" צריך להיות באופן אחר לגמרי. ולא עוד אלא שהמחשבה אודות עצמו היא ההקדמה (בדוגמת ההקדמה דק"ש לתפילין) שעל ידה תהיי העסקנות כדבעי, שלא יבוא למצב שישתקע בהעסקנות עד שישכח לגמרי על עצמו ("ער וועט ניט וויסן פון זיין לייב און לעבן").

הטעם שאין מניחים תפילין כל היום

ויש להוסיף בזה - ע"פ פנימיות הענינים:

הטעם שבימינו אין מניחים תפילין כל היום, הוא, מצד ירידת הדורות - "אכשור דרי" (בתמי") - שאין בכוחנו לפעול המשכה יתירה על ההמשכה שכבר נפעלה ע"י הפעולה דהנחת תפילין, דלא כבזמן הגאונים שבכל רגע ורגע היו פועלים המשכה חדשה.

ואף שהטעם ע"פ נגלה הוא מצד הזהירות דגוף נקי (כני"ל), הרי, הא גופא שבגלל חשש זה נמנעים מהנחת תפילין כל היום, הוא, משום שבלאה"כ אין אנו יכולים להוסיף ולפעול

המשכה חדשה עייז שיהיו התפילין מונחים עלינו במשך כל היום.

הטעם שאפי' הרביים לא ישבו בתפילין כל היום

ויש להוסיף, שענין זה נוגע גם ליחידי סגולה שאפילו בזמן הזה בכחם ביכלתם לפעול המשכה יתירה עיי הנחת תפילין כל היום כמו בזמן הגאונים.

ובהקדים פתגם הצמח-צדק אודות אדמו"ר הזקן (ומזה מובן גם בנוגע לרבותינו נשיאנו ממלאי מקומו), שאילו היי בזמן התנאים היי גם הוא מגדולי התנאים, ואילו היי בזמן הנביאים היי גם הוא מגדולי הנביאים, שמצד עצמו היי בדרגת תנא ונביא, אלא כיון שהדור לא היי כדאי, היי זה בהעלם.

ומזה מובן שרבותינו נשיאנו היו יכולים לפעול המשכה חדשה עיי הנחת תפילין כל היום, כמו בזמן הגאונים. ואעפ"כ, ידוע שגם הם לא נהגו לישב בתפילין כל היום, כי, הדור לא היי כדאי וראוי לכך ("מיקען ניט דורכשפארן די חומרות פון דעם דור").

(תורת מנחם התוועדויות ח"ו ע' 15-20)

• • •

החילוקים בין ק"ש לתפילין

תפילין - גילוי אלוקות גם בקלף

בתפילין נמשך הגילוי דאחד כוי גם בקלף וכו' הגשמי, דבק"ש הגילוי דהויי אחד הוא בהאדם הקורא ק"ש משא"כ בתפילין ההמשכה היא גם בקלף וכו' הגשמי¹.

(1 ראה לקו"ת שלח מב, סע"א.

(סה"מ מלוקט ח"ב ע' צב)

המשכה גם מחוץ לאדם

דנוסף לזה דק"ש היא רק במחשבה ודיבור ותפילין הם במעשה האדם, ההמשכה דתפילין היא גם בקלף וכו' הגשמי שמחוץ לאדם.

(שם ע' צג הערה 71)

המשכת השעבוד למטה בגוף

הנה גם ק"ש וגם תפילין שתיהן הן מצוות בתורה, אלא שיש הפרש ביניהם בתוכנם. דענין הק"ש הוא הקב"ע והמס"נ שבפסוק ראשון שמע ישראל גוי (ורק שאח"כ נמשך בפרטיות

בג' הפרשיות כו'), ונודע מארז"ל למה קדמה 'שמע' ל'והי' אם שמוע', כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצוות.

והיינו, דק"ש ענינו הרצוא וההעלאה מלמטה למעלה, ענין המס"נ. משא"כ ענין התפילין הוא ענין קיום המצוות במעשה בפועל, ד'הוקשה כל התורה כולה (היינו מצוות התורה) לתפילין. וזהו גם מה שתפילין הם מלשון 'התופל כלי חרס', מלשון תפלה והתחברות, כמו המצוות שענינן הוא מלשון צוותא וחיבור.

וזהו גם מה שענין התפילין הוא ההמשכה מלמעלה למטה. דאף שגם בתפילין כתובות הפרשיות של ק"ש מ"מ יש בהם רצונות שענינם המשכה למטה. וזהו גם מה שחלק ממצוות תפילין הוא בכוננת הלב, שעבוד הלב והמוח, כי תוכן ענין התפילין הוא להמשיך את השעבוד דלב ומוח למטה בגוף האדם.

(התוועדויות תשמ"ג ח"ג ע' 1643)

ק"ש - העלאה, תפילין - המשכה

המשכת אחד על הקלף

וי"ל שלכן 'הוקשה כל התורה כולה (מצוות שבתורה) לתפילין' - כי ענין המצוות הוא להמשיך אלקות בדברים הגשמיים (תניא רפ"ז). ולהעיר גם מהחילוק בין ק"ש לתפלה - ש"ק"ש הוא התבוננות בהוי' אחד כלות הנפש בחי' העלאה, ותפילין המשכת אחד על הקלף גשמי" (לקו"ת שלח מב, סע"א).

(סה"ש תשמ"ז ח"א ע' 298 הערה 81)

אמרו רז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב עולה בלא מנחה זובח בלא נסכים, והיינו דענין ק"ש ותפילין הוא דוגמת ענין זבח ונסכים. דק"ש הוא דוגמת זבח ותפילין הוא נסכים. דענין ק"ש הוא העלאה, דעיקר ענין ק"ש הוא בפסוק שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד.

וכללות הענין הוא העלאה ויציאה מגדר הכלי. והיינו דענין ק"ש הוא דוגמת ענין הקרבנות שהוא העלאה. אמנם ענין תפילין הוא המשכה, דענין תפילין הוא שאותן פרשיות דק"ש שאומרים בדבור ובמחשבה, יכתוב אותם בדיו גשמי ובקלף

גשמי ובאותיות הכתב, דוהו ענין תפילין שימשיך בחיי הוי אחד למטה דוקא, דוהו תכלית המכוון.

(סה"מ תשי"ב ע' 241)

החידוש דתפילין מק"ש - כנסכים לגבי קרבנות

ארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים. דמזה שמדמה ק"ש לעולה וזבח ותפילין למנחה ונסכים, מובן דתוכן החידוש דנסכים לגבי קרבנות הוא כמו החידוש דתפילין לגבי ק"ש.

(התוועדיוות תשמ"ז ח"ג ע' 525)

להמשיך אלקות במוח ולב

והענין הוא, דהנה ק"ש ענינה הוא העלאה מלמטה למעלה, למסור נפשו באחד. משא"כ תפילין ענינם הוא המשכה מלמעלה למטה, שהרי למטה ממצות תפילין הוא שיעבוד המוח והלב היינו שתוכן ענין התפילין הוא להמשיך אלקות במוח ולב.

(שם)

קרבן - כליל לה', נסכים - ירידה להתחתון

ובזה יובן השייכות דעולה ונסכים לק"ש ותפילין, דעולה ונסכים גם הם ענינם העלאה והמשכה כמו ק"ש ותפילין. דהנה ההפרש בין קרבנות לנסכים הוא, דהקרבנות עולים באש (הבשר והאימורים וכו') כליל לה', העלאה מלמטה למעלה, משא"כ הנסכים ענינם הוא הירידה למטה, שהיו מנסכין ע"ג המזבח ויורד לשיתין שמחוללין ויורדים עד התהום, היינו תחתון שאין למטה ממנו.

(שם ע' 526)

בתחילה ההעלאה ואח"כ המשכה

שעבודת התפלה הוא דוגמת הקרבנות, שהיא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, דבתחלה הוא ההעלאה למעלה מהוי ואח"כ ממשיכים משם לבחי' הוי ומהוי לאלקים עד שנמשך בעולמות עד בעוה"ז הגשמי. ובפרטיות הוא ענין ק"ש ותפילין, דכל הקורא ק"ש בלא תפילין כו', הנה ק"ש הוי"ע ההעלאה למסור נפשו באחד, ותפילין הוא ההמשכה, דהוקשה כל התורה לתפילין.

(סה"מ תשי"ח ע' 409)

ההעלאה בשביל המשכה

כדאיתא בגמרא¹ כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים², דמזה משמע

שכשהקריב זבח בלא נסכים אין קרבנו כלום³, ומבואר בלקו"ת⁴ שזהו לפי שההעלאה דקרבנות היא בשביל ההמשכה שאח"כ ע"י הנסכים.

(1 ברכות יד, סע"ב. 2) וראה לקו"ת שלח (מ, סע"א ואילך. שם מא, ג ואילך. וראה גם דרושים שבהערה 18), דהטעם שמדמה ק"ש ותפילין לזבח ונסכים הוא, כי ק"ש הוא העלאה מלמטלמ"ע ותפילין הוא המשכה מלמעלמ"ט. (3) כ"ה הוא הלשון בלקו"ת שם (מב, א). ושם (מא, ג) "שהקרבן אינו אלא לריח ניחוח אלא עם הנסכים". וראה לקו"ת שם (מב, א) בהחצע"ג. (4) שם (מב, ג).
(ס"ה"ז מלוקט ח"ה ע' קפ"א)

תפילין - דירה בתחתונים ככל התורה - לצורך ההמשכה

ראה לקו"ת שלח ד"ה בפי' נסכים (ועוד) בביאור מחז"ל (ברכות יד, סע"ב) כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב כו' בלא נסכים - דקרבנות הן דוגמת ק"ש - העלאה מלמטה למעלה, וצ"ל תפילין (ובקרבנות - מנחה ונסכים), כלל כל התורה והמצוות מעשיות, להמשיך דירתו ית' בתחתונים. עיי"ש באורך.

(לקו"ש חט"ז ע' 295 הערה 26)

הכוונה - המשכה בתחתונים

איתא בגמרא: "כל הקורא ק"ש בלא תפילין. כאילו הקריב עולה בלא מנחה זבח בלי נסכים". ובביאור שייכות הענינים דק"ש ותפילין לזבח ונסכים - מבאר אדמו"ר הזקן: ענין הזבח (קרבן) הוא - שלוקחים החלב והדם ושורפים באש ע"ג המזבח, להעלותם להקב"ה, והיינו, שזהו"ע של עלי' מלמטה למעלה, שלוקחים מגשמיות העולם ושורפים באש שבכך עושים מהגשמיות - רוחניות. ואילו ענין הנסכים הוא להיפך - הן בפשטות, שאופן הניסוך הוא ששופכים מלמעלה למטה, והן מצד זה שדוקא ע"י הנסכים נעשה הקרבן לריח ניחוח, "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני", ועי"ז ממשיך הקב"ה השפעות מלמעלה למטה.

וזהו גם הדמיון לקריאת שמע ותפילין:

קריאת שמע - ענינה מסירות נפש, כמ"ש "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך", ודרשו חז"ל "אפילו הוא נוטל את נפשך. ואילו ענין התפילין הוא - כדאיתא בשו"ע שכוונת התפילין היא לשעבד הלב והמוח, ובהם ועל-ידם לעבוד את הקב"ה בעולם, בקלף ודיו גשמיים, ועד כדי כך, שעור של בהמה נעשה דבר קדוש;

- ועד"ז בנוגע לכל המצוות - "הוקשה כל התורה כולה לתפילין" - שענינם להמשיך אלקות למטה, בדברים גשמיים

שבעוה"ז הגשמי, ובאופן שאלקות ניכרת בו בגלוי, "דירה בתחתונים".

ולכן "כל הקורא ק"ש בלא תפילין", היינו, שפעל בעצמו התנועה דקריאת-שמע, תנועת המס"ג, שהיא תכלית העילוי, אלא שלא צירף לזה העדות דתפילין, שענינה המשכת אלקות בעולם - הרי זה "כאילו הקריב". זבח בלא נסכים, היינו, שפעל בעצמו תנועה של מרוצה ושריפה ועלי' מלמטה למעלה, ללא ההמשכה מלמעלה למטה, המשכת אלקות בתחתונים.

אמנם, הדרך לפעול המשכת אלקות למטה, להיות דירה לו יתי' בתחתונים ("נסכים") - היא דוקא ע"י שקודם לזה ישנה התנועה דמסירות-נפש ("זבח"), שעני"ז נעשה "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני", ועי"ז ממשיך הקב"ה השפעות מלמעלה למטה ("נסכים"). וזהו הטעם שנסכים (ניסוך היין, שבא בגלל הזבח) שקדמו לזבח פסולים - כיון שענינם של הנסכים הוא דוקא לאחרי שישנו ענין הזבח, ואם נתנסכו בלילה שלפניו, אין זה ענינם.

(תורת מנחם - התוועדויות חט"ו ע' 66)

תש"י - אתפכיא, מס"ג . תש"ר - אתהפכא, בירור

דהנה בק"ש יש ב' ענינים. א: מס"ג "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". ב: ענין התורה. וכמאמר הירושלמי דזה שינון וזה שינון היינו שק"ש הו"ע התורה שפועלת הבירור בעולם, שזהו ג"כ ענין התפילין שהסדר בהנחתן הוא תפילין של יד ואח"כ תפילין של ראש, דתפילין ש"י הו"ע יחוי"ת - אתפכיא, ותפילין ש"ר הו"ע יחוי"ע - אתהפכא, (ואעפ"י שבמאמר מבואר שביחוי"ע לא שייך גם אתהפכא דבאצ"י לא יגורך רע).

וזהו"ע יוסף וכמ"ש אלה תולדות יעקב יוסף, ומבואר בזה שיוסף ענינו הוא ההמשכה בבי"ע, וכמ"ש יוסף ה' לי בן אחר, ופ"י רבינו הצ"ח דמאחר שנעשה בן שזהו"ע התשובה, בחי' אתהפכא.

(ממאמר ש"פ פנחס תשכ"ח ד"ה איתא)

ב' מצוות נפרדות

והנה מצ"ע הרי ק"ש ותפילין הם ב' עבודות נפרדות, דאפ"ל קריאת שמע בלא תפילין, כמו בשבתות וימים טובים דלאו זמן תפילין ניהו, ועד"ז אפ"ל ענין התפילין בלא ק"ש, וכמבואר בהלכה שהמוצא תפילין בשבת לובש זוג אחד

ומכניסו וחוזר ויוצא ולובש זוג אחר וכו', דשם הנחת התפילין הוא בלי אמירת ק"ש.

(התוועדויות תשמ"ז ח"ג ע' 526)

ק"ש עם תפילין חיבור רצוא ושוב

וזהו החידוש במארז"ל זה שצ"ל קריאת שמע עם תפילין, היינו חיבור ב' אופנים אלו. ובכללות זהו מה שכל עבודת האדם היא בב' הקוין דרצוא ושוב, ק"ש ותפילין, וכמו שהי' במתן תורה שבתחילה פרחה נשמתן ואח"כ החזירה להם בטל תחי'. וזהו החידוש שבדבר, שצ"ל התכללות ב' הקוין, כמו שהוא בתורה דכתיב בה מימינו אש דת למו, שיש ב' הקוין דימין ואש, רצוא ושוב, ביחד, שהרי התורה אחת בלי התחלקות. וזהו גם ענין והתהלכתי בתוכם, ב' בחי' הליכה, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, ששניהם הם באותה התיבה.

(שם)

תכלית הכוונה היא ק"ש בתפילין - ההמשכה

ההפרש בין ק"ש לתפילין, דק"ש הו"ע העלאה מלמטה למעלה, שלאחרי הקדמת ברכות ק"ש, שהו"ע ההתבוננות בעבודת המלאכים, אזי נעשה התכללות ועלי' מלמטה למעלה בק"ש. משא"כ תפילין הו"ע המשכה למטה, כידוע שע"י תפילין פועלים שיהי' הקב"ה מניח תפילין, שהו"ע המשכת המוחין מלמעלה למטה.

וזהו שאמרו כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים, דק"ש בלא תפילין הו"ע אחד עם זבח בלא נסכים, שהו"ע העלאה בלא המשכה, והנה תכלית הכוונה אינו בענין העלי' מלמטה למעלה, אלא בענין ההמשכה מלמעלה למטה דוקא.

(ס"ה"מ תשכ"ב ע' קחב)

ק"ש - המשכת המדות, תפילין - המשכת המוחין

ובזה יובן משארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים, דבתורה ומצות עצמם הנה ק"ש היא בדוגמת העולה וזבח, דענינה עלי' מלמטלמ"ע, ותפילין הם בדוגמת מנחה ונסכים, דענינם המשכה מלמעלמ"ט. דהנה ק"ש ענינה קבעומ"ש, וכמו שארז"ל דבאמרו הוי' אחד יכוין בענין מס"נ. ובכללות היינו עלי' מלמטלמ"ע, בדוגמת ענין עולה וזבח. וענין התפילין הוא המשכה פנימית מלמעלמ"ט. דהנה ההמשכה שבתפילין אינה

המשכת ענין האהבה כבק"ש, דעיקר ענין המדות הוא בלב, אלא בתפילין הוא המשכת המוחין.

ואף דגם עבודת ק"ש הוא בכל לבבד, בכל עשר כחות הנפש, היינו מוחין כמו שהם שייכים למדות, והתפילין הוא המשכת המוחין עצמם. וכהפס"ד בשו"ע, דחלק מהמצוה הוא לשעבד המוח והלב, היינו החל משעבוד המוח, דזהו"ע מוחין שבראש, מוחין דז"א, ובתפילין של יד שהוא בחי' מוחין דנוקבא, ונמשך אח"כ ע"י הרצועות למטה מטה, וכללות ענין המוחין הוא המשכה מלמעלמ"ט.

(סה"מ תשל"ט ע' 214)

תכלית הכוונה בהעלאה היא המשכה

וזהו כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים, לפי שאף שענין הק"ש הו"ע המס"נ שאין למעלה הימנו, מ"מ תכלית הכוונה היא ההמשכה למטה, וזהו ענין התפילין. דתפילין ענינם שעבוד הלב והמוח, דהמוח והלב הם המלכים והמנהיגים של כל אברי האדם. דמזה מובן, שבשעבוד הלב והמוח ממשיכים את המס"נ בכל אברי הגוף. ואם לא יניח תפילין הרי זה חסרון בהמס"נ דק"ש, לפי שתכלית ההעלאה היא ההמשכה כנ"ל.

וזהו גם מה שהרצועות של התפילין של ראש צריך שיגיעו (עכ"פ אחת מהן) למטה מהטבור, לפי שהתכלית היא ההמשכה למטה מטה, ולכן דין זה הוא דוקא בתש"ר (שלמע' מתש"י) לפי שכל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר.

(סה"מ תשמ"א ע' 268)

פרק שנים עשר

תפילין וטלית

ענין הקבלת עול

הכוונה בטלית ותפילין - קבלת עול

התוכן דטלית ותפילין בעבודת האדם הוא - קבלת עול מלכותו ית', כמודגש בכוונה דמצוות אלו - כוונה שהיא חלק מקיום המצוה עצמה - "כשיתעטף בציצית יכוין שצונו הקב"ה להתעטף בציצית כדי שנוכר כל מצוותיו לעשותם", וכמו כן "יכוין בהנחת תפילין שצונו הקב"ה לכתוב ד' פרשיות אלו. ולהניחן על הזרוע כנגד הלב ועל הראש כנגד המוח, כדי שנוכר נסים ונפלאות שעשה עמנו שהם מורים על יחודו, ואשר לו הכח והממשלה לעשות בעליונים ובתחתונים כרצונו, וישעבד להקב"ה הנשמה שהיא במוח, וגם תאוות ומחשבות לבו לעבודתו יתברך".

טלית - קב"ע כללי, תפילין - קב"ע פרטי

ובפרטיות יותר - הרי זה ע"ד החילוק שבין קבלת עול כללית (טלית) לקבלת עול פרטית (תפילין): טלית, "פרישו דמלכא" - מורה על קבלת עול כללית, ובלשון התניא "בעטיפת ציצית יכוין כמ"ש בזהר להמשיך עליו מלכותו ית' אשר היא מלכות כל עולמים. כענין שום תשים עליך מלך", כלומר, קב"ע כללי. ע"ד ובדוגמת הטלית שמקיפה את כל מציאותו של האדם - ראשו ורובו, והרי רובו ככולו (כלומר, מה שמספיק ראשו ורובו, אין זה מפני שהמיעוט לא נוגע בו, כי אם, מפני שרובו ככולו, שנכלל בזה גם המיעוט).

ותפילין - מורה על הענין דקבלת עול פרטית, שעבוד הלב והמוח, איברים פרטיים של האדם (דלא כהטלית שמקיפה את כל מציאותו באופן כללי). ונוסף לזה - בתפילין ישנם ד' פרשיות, ובתפילין של ראש - גם ד' בתים, היינו, התחלקות לפרטים כו'.

הטעם להקדמת טלית לתפילין

ולכן, סדר ההנחה הוא - ש"הנחת הטלית צ"ל קודם הנחת תפילין", היינו, שבתחילה צ"ל קב"ע כללי (טלית), ואח"כ נמשך הענין דקב"ע גם בפרטיות (תפילין), וע"ד "קבל עליו עול מלכות שמים תחילה, ואח"כ יקבל עליו עול מצוות", "קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי".

הטעם לכך שטלית מכסה התפילין

אמנם, ישנו גם הסדר ד"מעטר בטוטפי, אתכסי בכיסוי דמצוה", ש"מכסה את התפילין אחר שהניחם בהטלית" - שגם הקב"ע פרטי צריך להיות חדור (ומכוסה מקצתו) בקב"ע הכללי.

וענין זה מודגש גם בנוסח דברכת המצוות: בברכת המצוות - ב' ענינים: (א) "אשר קדשנו במצוותיו וצווננו" - הכוונה הכללית שבכל המצוות, קב"ע כללית, (ב) הנוסח הפרטי דכל מצוה - הכוונה הפרטית שבכל מצוה, קב"ע פרטית.

והנה, עם היות שאמירת הברכה בפועל הוא לפני עשיית המצוה ("עובר לעשייתן"), וא"כ, הכוונה הכללית ד"אשר קדשנו במצוותיו וצווננו" היא (לכאורה) בדוגמת הקב"ע הכללי שבהתחלת העבודה - הרי, מכיון שכל עיקרה של הברכה אינה אלא בקשר ובשייכות עם העשיי, שכן, אם יברך ולא יעשה מיד את פעולת המצוה, לא זו בלבד שלא קיים את המצוה, אלא עוד זאת, שבירך ברכה לבטלה ח"ו - נמצא, שגם העשיי עצמה (לאחרי הכוונה והקב"ע הפרטית) קשורה עם הקב"ע והכוונה הכללית - "אשר קדשנו במצוותיו וצווננו". כלומר, שהכוונה הכללית שבהתחלת העבודה צריכה לחדור גם בכוונה הפרטית - ע"ד ודוגמת כיסוי התפילין (קב"ע פרטי) בטלית (קב"ע כללי).

(התוועדויות תשמ"ו ח"ג ע' 427)

הביאורים בזוהר - תפילין קודם לטלית

בהערות אמו"ר על הזוהר דפרשתנו (לקוטי לוי"צ ע' שנג) מביא מאמר הזוהר (קכ, ב) "על לבי כנישתא מעטר בטוטפי, אתכסי בכיסוי דציצית", ומציין בהערות: "עיין מה שנרשם בס"ד לעיל בפ' קדושים דפ"א ע"א".

ובהערות על הזוהר דפי קדושים (לקוטי לוי"צ ע' שיד) - ששם מובא מאמר הזוהר "כד בינ אנח תפילין ואתחפי בכסוי דמצוה", כותב אמו"ר: "עיין בהגהות מהרח"ו ובנצוצי אורות.

וי"ל ואתחפי בכסויי דמצוה, אין הכוונה על הנחת הטלית (כי באמת הנחת הטלית צ"ל קודם הנחת תפילין), אלא מה שמכסה את התפילין אחר שהניחם בטלית, כמ"ש במ"ח מס' הנחת תפילין פ"ב סוף משנה ט' ע"ש".

דהנה, בנוגע לקושיא זו - מדוע מובא בזהר (בפ' קדושים ובפרשתנו) הסדר דהקדמת תפילין לטלית - ישנם כמה תירוצים:

בהגהות מהרח"ו על הזהר דפ' קדושים איתא: "אין ראוי מכאן דהנחת תפילין קודמת, דלא דק הכא, כי לעולם צינית קודמת", ועד"ז בהגהות מהרח"ו על הזהר דפרשתנו: "לאו דוקא, כי הצינית קודם".

ובניצוצי אורות על הזהר דפרשתנו איתא: "בין כאן ובין בפ' שלח לך (קעה, ב) מקדים התפילין לצינית, וי"ל דאיירי במעלה שלהם ומקדים המעולה, אבל לדין סדר הנחתם הוא להיפך, דמעלין בקודש. ולכן דייק בסמוך להקדים הצינית לתפילין, משום דאיירי בדין הסדר כו".

ומאחר שתירוצים אלו דחוקים קצת, לכן מבאר אאמו"ר שבמקומות שמקדים הזהר תפילין לצינית, "אין הכוונה על הנחת תפילין. אלא מה שמכסה את התפילין אחר שהניחם בהטלית".

זאת אומרת: לקמן בפרשתנו ששם מובא הסדר דצינית ואח"כ תפילין, מדובר אודות לבישת הטלית עצמה שהיא קודמת להנחת התפילין, אבל בכל המקומות (בפ' קדושים ובפרשתנו ובפ' שלח) שבהן מובא הסדר דתפילין ואח"כ צינית, מדובר אודות כיסוי חלק מהתפילין ע"י הטלית, שענין זה יתכן רק לאחר הנחת התפילין.

ועפ"ז מובן דיוק הלשון "אתכסי בכיסוי דצינית", כי הכוונה כאן לכיסוי חלק מהתפילין ע"י הטלית; משא"כ לקמן, שמקדים צינית לתפילין, נאמר הלשון "לפרשא עליי פרישו דמצוה", לשון עטיפה, ולא לשון כיסוי, כי מדובר אודות לבישת הטלית.

אבל עדיין צריך להבין: מדוע במקומות שמדובר אודות כיסוי חלק מהתפילין ע"י הטלית לא מוזכר אודות לבישת הטלית עצמה - לכאורה, הי' צריך להקדים לכל לראש את הענין דלבישת הטלית עצמה, ואח"כ הנחת התפילין, ואח"כ כיסוי חלק מהתפילין ע"י הטלית?

ב' המצוות ביחד - עליו מיחד

הביאור בהערות אאמו"ר:

התוכן הכללי דמעות תפילין הוא - קבלת עול, שעבוד הלב והמוח. וזהו גם התוכן הכללי דטלית - פריסו דמלכא, היינו, "להמשיך עליו מלכותו יתי", כמבואר בתניא (פמ"א). והנה, למרות שמעות תפילין היא מצוה בפ"ע, ומעות ציצית היא מצוה בפ"ע (אלא שתוכנם שוה), ועד שישנם זמנים שבהם לובשים רק טלית ואין מניחים תפילין - בשבתות וימים טובים, ועד"ז כאשר לא לבושים בגד של ד' כנפות אין חיוב דמעות ציצית, ואז ישנו רק החיוב דמעות תפילין - אעפ"כ, מובן בפשטות שכאשר מקיימים ב' מצוות אלו (לבישת הטלית והנחת התפילין) ביחד, נוסף בזה עילוי מיוחד.

החילוק בין הטלית שלפני ההנחה לטלית שאחרי

והביאור בזה בעבודת האדם:

מצות ציצית (לבישת הטלית שלפני התפילין) ענינה - כללות הענין דקבלת עול, יראה תתאה. ולאחרי כללות הענין דקבלת עול (לבישת הטלית) באה העבודה דשעבוד הלב והמוח - הנחת תפילין. ולאחרי זה, כאשר ישנם ב' הענינים דטלית ותפילין ביחד, ומכסים חלק מהתפילין ע"י הטלית - הנה הטלית שלאחרי (ובצירוף) התפילין (שבה מכסים חלק מהתפילין) היא באופן נעלה יותר - יראה עילאה.

זאת אומרת: לבישת הטלית (קודם הנחת התפילין) היא כללות הענין דקבלת עול - יראה תתאה, ואילו הטלית שלאחרי התפילין, שבה מכסים חלק מהתפילין, ענינה - יראה עילאה.

והסדר בזה הוא: לכל לראש - טלית, ולאח"ז הנחת תפילין, ולאח"ז כיסוי חלק מהתפילין ע"י הטלית, ע"ד כללות סדר העבודה: יראה אהבה, אהבה ויראה, כמבואר בכ"מ.

ב' אופנים בעבודת ה'

עפ"ז יובן החילוק שבין ב' האופנים המובאים בזהר אודות הסדר דב' הענינים ציצית ותפילין - שבכ"מ מובא הסדר דתפילין ואח"כ ציצית, דקאי על כיסוי חלק מהתפילין ע"י הציצית, ושם לא מובא לגמרי הענין דלבישת הטלית (קודם התפילין), ובמק"א מובא הסדר דטלית ואח"כ תפילין, וקאי על עצם לבישת הטלית (כנ"ל סכ"ב) - כי ב' אופנים אלו מדברים אודות ב' אופנים בעבודת ה', כדלקמן.

והביאור בזה:

כאשר יהודי נמצא במעמד ומצב שגופו אינו מעלים ומסתיר על נשמתו - אזי אינו זקוק לעבודה דקבלת עול

כללית, יראה תתאה, מאחר שענין זה נמצא אצלו בגלוי מצד נשמתו, והרי גופו אינו מעלים ומסתיר על נשמתו.

ולכן, התחלת עבודתו היא - בענין דשעבוד הלב והמוח (ענין התפילין), שענין זה אינו שייך אצל הנשמה בהיותה למעלה (קודם ירידתה לגוף), כי בהיותה למעלה ישנם רק כחות הנפש, אבל לא מוח ולב, ולכן, לא שייך שם כללות הענין דשעבוד המוח והלב.

ועפ"ז מובן שבמקומות שבהם מובא הסדר דתפילין ואח"כ טלית - מדובר אודות אופן העבודה אצל אלו שגופם אינו מעלים ומסתיר על נשמתם, שהם אינם זקוקים לעבודה דקבלת עול כללית, יראה תתאה, ולכן, לא מוזכר שם הענין דלבישת הטלית לפני התפילין (קב"ע כללית, יראה תתאה), אלא מתחילים מיד מענין התפילין, ולאח"ז - כיסוי חלק מהתפילין ע"י הטלית - יראה עילאה.

אבל במקום שמובא בזהר הסדר דטלית ואח"כ תפילין - מדובר אודות אופן העבודה אצל אלו שגופם מעלים ומסתיר על נשמתם, שהם זקוקים להקדמת העבודה דקבלת עול כללית, יראה תתאה, שזהו הענין דלבישת הטלית.

ולכן, בזהר הנ"ל שמובא הסדר דטלית ואח"כ תפילין, נאמר: "בשעתא דבר נש קאים, בעי לדכאה גרמיי בקדמיתא (לנקות ולטהר את עצמו), לבתר יקבל עליי האי עול לפרשא על רישיי פרישו דמצוה (טלית) וכו" - ע"ד מ"ש בשו"ע (או"ח מהדו"ק ס"ב ס"ה) "יפנה ויטול ידיו וכו" - שבה מודגש שמדובר אודות אלו שגופם מעלים ומסתיר על נשמתם, שלכן זקוקים לענין של טהרה כו'.

(התוונדויות תשמ"ב ח"ג ע' 1506)

מקיף ופנימי

קודם טלית - מקיף ואח"כ תפילין - פנימי

ב' המצוות דטלית ותפילין מורים על ב' סוגי עבודה: עבודה באופן **מקיף** - טלית, פריסו דמלכא, קבלת עול מלכות שמים, (כמבואר בתניא), ועבודה באופן **פנימי** - תפילין, שעבוד המוח והלב, ובלשון הכתוב - "לחם לאכול ובגד ללבוש": "לחם לאכול" - עבודה באופן פנימי (תפילין), ו"בגד ללבוש" - עבודה באופן מקיף (טלית).

והנה, מכיון שתכלית הכוונה היא - נתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, הרי אף שיסוד ושורש העבודה היא -

קבלת עול [ובלשון חז"ל: "למה קדמה ישמע' ליוהי אם שמוע', כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחילה כו"], שזוהי העבודה דבחי המקיף, מ"מ, אין להסתפק בעבודה באופן של מקיף בלבד, כי הענין ד"דירה בתחתונים" לא נעשה אלא כאשר העבודה חודרת באופן פנימי.

אמנם, מכיון שסדר העבודה היא מן הקל אל הכבד - הרי אי אפשר להתחיל תיכף ומיד בעבודה באופן פנימי, אלא יש להקדים תחילה את העבודה באופן מקיף, ואח"כ יש להמשיך את המקיף בפנימיות.

ולכן: סדר העבודה היא שהנחת הטלית קודמת להנחת התפילין - מקיף ואח"כ פנימי, ולאחרי כן ישנו הענין דכיסוי התפילין ע"י הטלית, היינו, המשכת מקיף נעלה יותר, עד להמשכת בחי פנימיות עתיק.

(התוועדויות תשד"מ ח"ג ע' 1809)

תפילין - המשכה בפנימיות, טלית - מקיף

במקום אחד כתוב שהסיבה היא - שתפילין ענינו הוא המשכה בפנימיות, וטלית ענינו הוא מקיף, וצריכים להקיף את הפנימיות, ולכן צריכים לכסות את התפילין עם הטלית.

ובמקום שני כתוב שתפילין זה גם ענין של מקיף, ולכן התפילין בולט מבחוץ (ענין של מקיף), אך זהו ענין של מקיף רק על הראש, כללות ענין המוחין, ז. א. מקיף השייך אל הפנימי, משא"כ ענין הטלית שמקיף ראשו ורובו, שלכן צריך הטלית להקיף גם כן את התפילין.

החילוק בין טלית לתפילין הוא ע"ד כללות החילוק בין תורה ומצוות: מצוות ענינם מקיף, ע"ד ענין הטלית, ענין של לבוש, ותורה ענינה פנימי, ע"ד ענין התפילין.

(שיחות קודש תשל"ט ח"ב ע' 709)

בעבודה: קודם ביטול כללי ואח"כ עבודה פרטית

החילוק שבין "טלית" ל"תפילין" הוא החילוק שבין מקיף לפנימי: "טלית" - מקיף על כל הגוף (ראשו ורובו) הן על הראש והן על הרגל, שכן, לא מדובר אודות מקיף דאבר פרטי (כמו "בתי-ידים" למשל) כי אם אודות המקיף ראש ורגל גם יחד, בחי המקיף לאמיתתו (וכידוע הביאור בטענת קורח "טלית שכולה תכלת כו" פטורה מן הציצית", שמכיון שישנו ענין המקיף, טלית, שוב אין צורך בענין הפנימי, ציצית). ו"תפילין" שעבוד המוח והלב, ענין פנימי, עד לפנימי שבפנימי - מוח ולב, ונמשך גם למטה, שזוה"ע הרצועות שנמשכות ויורדת עד הטבור כו'.

והנה, הסדר הרגיל הוא שטלית קודמת לתפילין, היינו, שצריך להיות ענין המקיף תחלה, ואח"כ בא גם הפנימי, וענינו בעבודה - הקדמת הביטול הכללי ד"מודה אני", "הודו להוי", ואח"כ באה העבודה הפרטית דכחות הנפש.

טלית קודמת לתפילין - תורה קודמת למצות

דוגמא נוספת - בתורה ומצוות: לימוד התורה הו"ע המקיף, שכו, תוכן הענין דלימוד התורה הוא בכל המצוות בשוה, וקיום המצוות הו"ע הפנימי - תוכן פרטי מיוחד לכל מצוה ומצוה. וזהו מה שהטלית קודמת לתפילין - קדימת תלמוד תורה לכל המצוות, "תלמוד תורה כנגד כולם".

פעמים ותפילין קודם לטלית - מצות קודמת לתורה

אמנם יש מצבים שבהם יש להקדים ענין התפילין לענין הטלית - קיום מצוה לפני תלמוד תורה, ולדוגמא: מצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים שאז נדחה לימוד התורה מפני קיום המצוה. ובלשון חז"ל: "מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה". ועאכו"כ במצוה הקשורה עם פיקוח נפש.

אמנם, ביאור הנ"ל בנוגע לקדימה דתפילין לטלית שייך רק למצבים מיוחדים, מצב של פקו"נ כו', ואין זה סדר העבודה ע"ד הרגיל.

(התוועדויות תשמ"ה ח"ד ע' 2164)

הסדר: הודאה, פנימי, מקיף הגדול

בנוגע להזוהר: מדוע אינו מובא הענין שמניחים טלית קודם התפילין, הביאור בזה: כאן מדובר בעיקר אודות הסדר שמתחילים עם ההודאה כללית של מודה אני עד שמגיעים לתכלית השלימות, במילא אינו מפרט את הדרגות ופרטים שבנתיים, כיון שמבאר בעיקר כיצד הסדר, שמתחילים בהודאה עד שמגיעים לתכלית השלימות.

לכן מתחיל עם ענין של הודאה, שזהו ענין של מקיף, כיון שזה אצל האדם רק מצד המקיף, אח"ז מגיעים לדרגא של תפילין, שתפילין הוא ענין פנימי, כמדובר לעיל שהדי מוחין הם ענין של פנימי, ולבסוף מדבר שמכסה התפילין עם הטלית, שזהו ענין מקיף הגדול, שממקיף זה פועל על הפנימיות.

עפ"ז מובן מדוע מפרט רק שלשה דרגות, ללא הדרגות שבנתיים, כיון שמבאר בעיקר בכללות, התחלת העבודה עד תכלית השלימות, מהודאה שזה מיד בתחלת העבודה, ולאח"ז איך שההודאה מתגלה בפועל ונמשך בפנימיות, שזהו בשעה

שמניח תפילין, ולבסוף כשמגיע לתכלית השלימות שזהו כשמכסה עם הטלית על התפילין, דזהו כפי שהמקיף פועל על הפנימיות.

עפ"י מובן גם כן הלשוניות שמביא רבינו הזקן בתניא פרק מ"א: תחילה אומר "כמו לפני לבישת טלית ותפילין. או בציצית ותפילין אלו", ולאח"י "ודרך פרט בתפילין", תפילין עצמם, ואח"י אומר "ובעטיפת ציצית יכוין", ציצית עצמה, שזה מתאים להמדובר לעיל אודות סדר העבודה.

(שיחות קודש תשל"ב ח"ב ע' 254)

הסדר: מודה אני, טלית - פסוד"ז, תפילין - ק"ש

בנוגע להביאור בזהר:

יובן לפי המבואר בסידור האריז"ל ובקיצור בזהר (שם), שבכל עבודה ישנם שני אופנים: א) בעובדא. ב) בדבורא ובמילולא דפומא. ז. א. שישנה עבודה כמו שהיא בפשטות במעשה, וכמו שזה ברוחניות הענינים (ז. א. בדיבור).

הגמ' אומרת (ברכות טו) הרוצה שיקבל עליו עול מלכות שמים שלמה, יטול ידיו, ויפנה, ויקבל עליו עול מלכות שמים ויתפלל, שבוה ישנם גם הענינים כפי שהם בפשטות: יטול ידיו בפשטות, ויפנה - ז. א. נקיון הגוף כפשוטו, ויקבל עליו עול מלכות שמים - ענין של "אתער" בטוטפי ענין התפילין, ועד"י לטלית (אינו ברור).

לאח"י ישנם הענינים כפי שהם ברוחניות - בדיבור, יפנה - אמירת פ' הקרבנות, ויקבל עליו עול מלכות שמים - קריאת שמע, ששני פ' הקריאת שמע הם כנגד תפילין של יד ושל ראש.

לפי זה יובן גם הסתירה בזהר; שקודם אומר טו"ת ולאח"י 'עאל לבי כנישתא', כי מדבר אודות הענינים כפי שהם במעשה בפועל. ז. א. הנחת טו"ת כפשוטו שזה אכן צריך להיות קודם 'עאל לבי כנישתא', כדי שיכנס מעוטר בטו"ת (כנ"ל מהאריז"ל), ומה שאומרים כאן שצ"ל לאחר ש'עאל לבי כנישתא', כי מדבר אודות הענינים כפי שהם במילולא, שענין הטלית זהו פסוקי דזמרה, וענין התפילין זהו קריאת שמע (וכנ"ל בהד' דברים).

וזה מה שהזהר אומר מיד לאח"י ש"בעי לברכא לי לקב"ה", שהכוונה בזה היא העבודה של מודה אני, אומר "עאל לבי כנישתא מעטטר בטוטפי", שזהו כבר תכלית העבודה (ענין הק"ש כנ"ל), כמדובר פעם הביאור בזה, כיון שכאן מדבר רק בכללות, אינו נכנס לפרטי הענינים, אלא

אומר רק את תחלת העבודה וסוף העבודה, מדריגות העליונות ומדריגות העליוניות, ואינו מדבר אודות המדריגות שבינתיים (הביאור בזוהר אינו ברור).

(שיחות קודש תשל"ה ח"ב ע' 113)

הטלית פועל ביטול בתפילין

בנוגע להזוהר, מה שמביא כאן בנוגע לטלית אחר התפילין, יובן ע"פ מה שרבינו הזקן מביא בתניא, (פמ"א) שטלית ענינו הוא מה שפועל שהיהודי יהיה "ליבטל וליכלל וכו".

עפ"י יובן, מה שמביא כאן טלית איך שהוא לאחר התפילין, כיון שלא מדבר סתם על הענין של לבישת הטלית, אלא איך שהוא לאחרי שכבר הניח טלית ותפילין, ולאח"י יש את העבודה שפועל "ליבטל וליכלל" בו.

כיון, שהענין של ליבטל וליכלל, אינו סתם ביטול פשוט, אלא כאן מדובר איך שהוא "לאחר עבודתו", - שאפי' לאחר עבודתו בתומ"צ צריך להיות בו ביטול - עד שלא יהיה מציאות כלל, - הוא צריך להיות חדור עם ביטול, וזה מתבטא באמצעות כיוון התפילין ע"י הטלית. כיון שתפילין מצ"ע הם דרגא של ד' מוחין, הגם שזהו מוחין דפנימי, אבל מ"מ זהו ענין של מוחין, לכן צריך לפעול גם שם את ענין הביטול, ולכן מביא כאן את ענין הטלית לאחר תפילין, כיון שמדבר בדרגת הביטול שהטלית פועל לאחר הנחת תפילין - כדלעיל.

עפ"י יובן המובא כאן בזוהר בענין איך שהטלית פועל בתפילין, כיון שבכלל ישנם הרי שני ענינים בטלית, ישנו ענין הטלית בשעה שאוחז בדרגא הכי גבוהה - באופן של "פריסו דמלכא" אזי פועל ביטול בתפילין, - ובכללות, זה מה שהוא פועל ביטול בתומ"צ שלו, היינו שזה שמקיים תומ"צ הוא מצד הביטול, שיותר נעלה ממנו, שביטול זה יותר נעלה מהביטול של מצוות.

וישנו הענין שעומד בדרגא הכי תחתונה בטלית, וזהו כשאוחז מיד בתחלת עבודתו, ששם הסדר, תחילה לובשים טלית ולאח"י תפילין. לפי"ז יובן מה שמביא הזוהר פעם שלובש טלית קודם תפילין - כיון ששם מדובר כשהוא בתחלת עבודתו, ופעם מביא שטלית באה לאחר תפילין - כיון ששם מדובר כשאוחז בתכלית שלימות עבודתו, שנמצא כבר בדרגא שפועל ביטול גם בתומ"צ שלו.

לפייז יובן מש"כ בנגלה דתורה, ששם מובאת רק הדעה של לבישת טלית לפני תפילין ולא להיפך, כיון ששם הענין הוא אליבא דהלכתא, שההלכה היא ללבוש טלית קודם התפילין, כיון שהחויב הוא גם לזה שרק נעשה בר מצוה, וא"א לתבוע ממנו שכבר יחזיק בשלימות העבודה – לפעול הביטול בתפילין, משא"כ הענין של לשעבד המוח והלב ועד"ז המבואר בשו"ע, זה שייך אפי' אליו, וכשיודע זאת – עושה זאת גם בפועל.

לכן, בנגלה מובא רק האופן כפי שהטלית קודם התפילין, משא"כ בזוהר (ועד"ז במשנת חסידים) שזוהו פנימיות התורה, שם מדובר לא רק אודות מי שאוחז בתחלת העבודה, אלא גם אודות זה שאוחז בתכלית שלימות עבודתו, איך שהוא פועל ביטול במוחין פנימיים – תפילין.

(שיחות קודש תשל"ג ח"ב ע' 164)

החילוק בין ציצית לתפילין לפי הזוהר

בנוגע להערות על הזוהר, בפי' במדבר ישנה רק הערה אחת, והיא על מש"כ בזוהר "עאל לבי כנישתא מעטר בטוטפי אתכסי בכיסוי דציצית", ומציין שם על מש"כ בזוהר פי' קדושים.

גם בפי' במדבר וגם בפי' קדושים, הסדר הוא תפילין ולאח"י ציצית.

שואלים מפרשי הזוהר: מדוע מקדים תפילין לציצית, לכאורה הסדר הוא להיפך, ציצית ולאח"י תפילין?

ומתרצים, שלא מדובר כאן אודות סדר הענינים, אלא על מעלתם וחשיבותם, ולכן מקדים תפילין לציצית, כיון שבתפילין ישנה מעלה גדולה וחשיבות על ציצית,

כיון שבנוגע למצות ציצית אין שום חיוב שצריך ללבוש ציצית, המצוה היא רק שבשעה שלובש בגד של ארבע כנפות, צריך להטיל שם ציצית, וכפי שהגמרא אומרת, דוקא "בזמן דאיכא ריתחא" צריך להגיע למצות ציצית, משא"כ מצות תפילין, החיוב הוא להניח תפילין בכל יום – ומצד המעלה וחשיבות של מצות תפילין, הוא מקדים תפילין לפני ציצית.

אך ביאור זה אינו מובן: באותו זוהר (דפרשתנו) לאח"י ממש"ך: "יקבל עליי האי עול לפרשא על רישי פרישו דמצוה, לבתר יתקשר קשורא דיחודא דאינון תפילין" (קודם ציצית ולאח"י תפילין), ולכאורה, אם מדובר אודות המעלה וחשיבות (ולא על הסדר), הי' צריך בשני המקומות להקדים תפילין

לציצית, ומדוע לאחמ"כ מקדים ציצית לתפילין? וכפי שיתבאר לקמן.

מעלת תפילין לגבי ציצית

הביאור בזהר:

בזהר מקדים מצות תפילין למצות ציצית, מצד המעלה והחשיבות של מצות תפילין. שלכן עוסקים בלהט (קאכט מען זיך) במיוחד ב"מבצע תפילין".

לכאוי, מדוע קאכט מען זיך ב"מבצע תפילין" דוקא ולא ב"מבצע ציצית"?

ובפרט שבנוגע למצות תפילין ישנה הגבלה שצריך להיות דוקא ביום, ודוקא אצל אנשים, משא"כ בנוגע למצות ציצית שע"ז ישנם חילוקים אם זה גם בלילה, ואם זה גם אצל נשים.

וכמובא לעיל ש"בזמן דאיכא ריתחא" צריך להגיע במיוחד למצות ציצית – ואין "זמן דאיכא ריתחא" יותר מאשר בחושך כפול ומכופל של זמן הגלות, צריכים לכאורה יותר קאכן ב"מבצע ציצית"?

ומה שאומרים על תפילין ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין", הרי מצות ציצית גם שקולה כנגד כל המצוות, וכפי שרש"י אומר על "וזכרתם את כל מצוות ה'" – "שמנין גימטריא ציצית שש מאות, ושמונה חוטים וחמשה קשרים הרי תרי"ג".

הביאור בזה: מה שמצות ציצית שקולה כנגד כל המצוות, הוא רק שמצות ציצית מזכיר על כל המצוות ("וזכרתם את כל מצוות ה'"); משא"כ מה ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין", הוא כיון שתפילין כולל בתוכו את "כל התורה כולה", לכן למדים ממצות תפילין על כל התורה כולה, שצריך להיות "מן המותר בפיד" – כיון שיש בה את "כל התורה כולה".

ומפני מעלה זו שישנה בתפילין לגבי ציצית – מקדים בזהר תפילין קודם ציצית.

מעלת ציצית לגבי תפילין

לאידך גיסא, ישנה מעלה במצות ציצית, כיון שבמצות ציצית יש המעלה של אור מקיף (חוץ מחוטי הטלית, שענינם הוא המשכת המקיף בפנימי), משא"כ בענין התפילין שענינם הוא אור פנימי – ומצד המעלה של אור מקיף שישנו בציצית, מקדים בזהר לאח"ז ציצית לתפילין.

(שיחות קודש תשל"ח ח"ב ע' 428 ואילך)

גבורה וחסדים

תפילין - גבורה, טלית - חסדים

והנה, כללות הענין דגבורות וחסדים קשור עם הענין דתפילין וטלית:

גבורות מורה על ענין של צמצום ומדידה והגבלה, וחסדים מורה על ענין שלמעלה מדידה והגבלה. וכפי שמצינו במדרז"ל (יל"ש לך רמז פא) "אני הוא שאמרתי לעולמי די, שאלמלא שאמרתי לשמים וארץ די, עד עכשיו היו מותחין והולכין", כלומר, שלולי המדידה והגבלה דמדת הגבורה, היו השמים והארץ באופן שלמעלה ממדידה והגבלה ("מותחין והולכין"), ולכן נברא העולם לא רק במדת החסד ("עולם חסד יבנה"), אלא בשיתוף עם מדת הגבורה כו'.

וזהו גם החילוק שבין תפילין לטלית - שבתפילין מודגש ענין המדידה וההגבלה שבמצוות, "אצבעיים על אצבעיים ומרובעות דוקא" (אגה"ק ס"י), ואילו בטלית מודגש ענין המקיף שלמעלה ממדידה והגבלה. וזהו גם מה שתפילין ענינם שעבוד הלב והמוח - כחות פנימיים, והטלית - ענין המקיף דוקא.

ואף שגם הנחת תפילין היא על הראש (למעלה מן הראש) - הרי בתפילין מודגש ענין ה"הנחה" דוקא, היינו, שענין זה צריך להיות מונח וחדור בפנימיותו כו', וכפי שהדבר בא לידי ביטוי בזה שהתפילין צריכים להיות צמודים לראש באופן שלא יחליקו לצדדים כו', משא"כ הטלית, שכל ענינו הוא עטיפה באופן של מקיף דוקא.

כיסוי חלק מהתפילין - המתקת גבורות בחסדים

וע"פ האמור שתפילין וטלית הם ע"ד ובדוגמת הענין דגבורות וחסדים - נמצא, שכיסוי חלק מהתפילין ע"י הטלית הוא בדוגמת מיתוק הגבורות בחסדים.

(התוועדויות תשמ"ג ח"ג ע' 1511)

מנהג לכסות התפילין ע"י הטלית

בנוגע למה שהונהג לאחרונה ללמוד מהערות אבי (לקוטי לוי יצחק) על הזהר, שם מבואר הסדר שצריך להיות כשבאים לביהכ"ס, והזהר מתחיל עם הנחת תפילין, שהטלית תהיה מונחת על התפילין.

וזהו לפי המנהג המובא שצריך לדייק שהטלית תהיה מונחת על התפילין של ראש, ורק חצי מהתפילין יהיה מגולה.

ולכאורה צ"ל מדוע מתחיל עם תפילין, הסדר הרי שקודם לובש את הטלית ולאח"ז מניח תפילין, לפי"ז יוצא שכשמבארים את הסדר של ביהכנ"ס צריך קודם לדבר על טלית ולאח"ז על תפילין.

ולכאורה יש מקום לתרץ ששם בזהר מדובר הסדר איך שהיה אז, שלבשו את הטלית ותפילין בבית ולאחמ"כ היו הולכים לביהכנ"ס, ולכן מתחיל לבאר על התפילין כשהם בביהכנ"ס.

אבל צ"ל, זה שלובש טלית ותפילין בבית זה גם ענין, ומדוע אינו מתחיל בזה.

אלא הביאור בזה הוא, שזה שלובשים את הטלית ותפילין בבית זה רק הכנה לבית הכנסת, ולכן אינו מביא זאת בזהר, אלא מתחיל עם הענינים שבביהכנ"ס ולכן מתחיל בנוגע לתפילין.

(שיחות קודש תשל"א ח"ב ע' 208)

בתפילין קדושה נעלית מטלית

ענין התפילין מורה על בחי' קדושה נעלית ביותר, וכמבואר בגמרא (מנחות לו, ב) בנוגע לאיסור היסח הדעת בתפילין, "ק"ו מציץ, ומה ציץ שאין לו אלא אזכרה אחת אמרה תורה והי' על מצחו תמיד שלא תסיח דעתו ממנו, תפילין שיש בהן אזכרות הרבה (כ"א אזכרות) עאכו"כ", שמזה מובן שקדושת התפילין הם למעלה מקדושת ציץ הקודש.

משא"כ ענין הטלית שאינו מורה על בחי' קדושה נעלית כו', ואדרבה, הטלית הוא בגד המיועד לתשמיש האדם, אלא שהתורה אומרת שאם בבגד ישנם ד' כנפות, צריך לקיים בו מצות ציצית, אבל גם לאח"ז הרי"ז בגד שלובש האדם (ולא פרוכת לארון-קודש, שהיא אינה חייבת בציצית, מאחר שאי"ז בגד).

ולכן, בנוגע לתפילין צ"ל זהירות דגוף נקי, ועאכו"כ שאסור להכנס בתפילין למקום שאינו טהור; משא"כ בנוגע לטלית, שנכנס עמה גם למקום שאינו טהור. ואדרבה, מאחר שצ"ל מגלה טפח ומכסה טפחיים, הרי הכיסוי נעשה ע"י הבגד, וכשיש בבגד זה ד' כנפות, ה"ה חייב בציצית. ואפילו אם ייחד בגד מיוחד לשם, ה"ה חייב בציצית (אם יש בו ד' כנפות).

והטעם שצ"ל זהירות בנוגע לטלית גדול - הרי"ז משום שהטלית גדול מיועד אך ורק לתפלה, ואין לובשים אותו בתור בגד סתם, משא"כ בבגד שמיועד לתשמישו.

ועפ"י מובן, שענין התפילין הרי"ז בדוגמת הפי' דקדושה והבדלה שבפי' קדושים (מאחר שהם מורים על קדושה נעלית ביותר), וענין הטלית הרי"ז בדוגמת האזהרה על העריות שבפי' קדושים, כי הבגד עצמו אינו ענין של קדושה, אע"פ שעל ידו ה"ה מתנהג בצניעות, ונזהר בו משעטנו וכו'.

עד"ז מובן גם בנוגע לסדר ההנחה דטלית ותפילין:

באופן יוצא מן הכלל ישנו סדר עבודה שהנחת תפילין קודמת להנחת הטלית, אבל סדר העבודה ע"ד הרגיל הוא, שקודם מניחים הטלית, ואח"כ מניחים את התפילין. והביאור בזה:

טלית ענינו פריסו דמלכא, שזוה"ע קב"ע מלכות שמים. ומצות ציצית (טלית) מביאה לקיום כל המצות, כמ"ש "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' גוי" - בדוגמת ענין הקב"ע שהוא מביא לקיום כל המצוות. ומאחר שראשית העבודה היא העבודה דקב"ע, לכן, מניחים את הטלית בתחלה.

ואח"כ באים לדרגא נעלית יותר - הנחת תפילין, שהתפילין מורים על בחי' קדושה נעלית ביותר, ועד"ז בנוגע לעבודת האדם, כמבואר בזהר שקשירת רצועות התפילין הרי"ז בדוגמא שקושרים כלב - היצה"ר - ברצועות, ועי"ז מוליכים אותו ומנהיגים אותו באופן הרצוי.

ועד לתכלית העילוי שבתפילין - שי"ן של ד' ראשון, שכללות ענין זה יהי' בגילוי לעת"ל, ומעין זה ישנו כבר עתה במצות תפילין, מאחר שבתפילין מצינו שי"ן של ד' ראשון, משא"כ בס"ת וכו'.

(שיחות קודש תשמ"א ח"ג ע' 537)

להגן בעד החצים

והתריס שענינו להגן על החצים ובליסתראות, ענינו בעבודה הוא לבישת הטו"ת קודם התפלה ובשעת התפלה, דהנה בשעת התפלה יש התגברות הלעו"ז לבלבלו מעבודתו, כדאיתא בתניא שהוא כמשל ערל העומד לנגדו לבלבלו מעבודתו, ועל זה הוא ענין לבישת טו"ת שנעשים לבושים להנפש להגן בעד החצים כו'.

(תורת מנחם - התוועדיות ח"ז ע' 120)

ההתבוננות בטלית ותפילין

וכמבואר בפרטיות בד"ה לא יצא האיש לא בסייף כו' לאדמו"ר מהר"ש, שבעבודת התפלה ישנם ה' כלי זיין המנויים במשנה (לא יצא האיש לא בסייף כו'), שהו"ע פסוד"ז, וענין

לעולם ירגיז יצ"ט על יצה"ר, וענין הטלית ותפילין וכו', כי עיקר עבודה זו היא ע"י ההתבוננות בטלית ותפילין, כמבואר במאמר הנ"ל, ובפרטיות יותר במכתב קודש אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע המבאר מעלת ענין ההתבוננות לפני התפלה כשהוא מלובש בטו"ת.

(התוועדויות תשמ"ה ח"ב ע' 884)

בכל יהודי שייך טלית לפני תפילין

ישנו סיפור שכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר אודות ר' הלל מפאריטש, ומכיון ש"מילתא אלבישיהו יקרא" (שבת י, ב) כאן המקום לחזור על הסיפור:

ר' הלל אמר פעם שהוא התחיל להתעטף בטלית עוד קודם שהניח תפילין, וההסברה בזה היא – שהוא נעשה חתן קודם ה"בר-מצוה" שלו, ובמילא הי' לובש טלית קודם התפילין.

ועד"ז ישנו אצל כל קטן, שקודם מלבישים לו טלית קטן, כידוע מה שכ"ק מו"ח אדמו"ר אומר (היום יום ע' נא) שמגיל שלש שנים, מהתספורת (אפשערעניש), יש להרגיל את הילד בנשיאת טלית קטן. ורק לאח"ז כאשר נעשה בן י"ג שנה, או ב' ג' חדשים קודם ה"בר-מצוה", הוא מניח תפילין.

(שיחות קודש תשמ"מ ח"ג ע' 159)

פרק שלשה עשר

תפילין, ציצית ומזוזה

”והחוט המשולש לא במהרה ינתק”

לשון הרמב”ם במזוזה, תפילין, ציצית

ועפ”ו יובן מה שהביא הרמב”ם מאמר ”כל מי שיש לו כו” דוקא בהלי מזוזה, כי מזוזה דוקא יש בה משום ”מזכיר” מצד החפצא שלה, דהנה בתפילין כתב הרמב”ם בפ”ג הכ”ה: קדושת תפילין קדושתן גדולה היא שכל זמן שהתפילין בראשו של אדם ועל זרועו הוא עניו וירא שמים ואינו נמשך בשחוק ובשיחה בטילה ואינו מהרהר מחשבות רעות אלא מפנה לבו בדברי האמת והצדק לפיכך צריך האדם להשתדל להיותן עליו כל היום שמצותן כך היא עכ”ל, וגבי מצות ציצית כתב הרמב”ם (כנ”ל): מצות ציצית כו’ הכתוב שקלה ותלה בה כל המצות כולן עכ”ל.

החילוק ביניהם באופן פעולתן על האדם

ונמצא שלדעת הרמב”ם חילוק עקרי יש בין שלשת מצות אלו באופן פעולתן על האדם המקיימן, שבתפילין פעולתן על האדם היא מצד **”קדושת התפילין”** שזו אינה עצם החפצא דתפילין¹ או ממהות המצוה², וכן בציצית, זה שסגולתה לגרום לאדם זכירת כל המצוות, אי”ו מצד החפצא דציצית מצד **עצמה**, אלא מפני ש”הכתוב שקלה ותלה בה כל המצות כולן”, שע”פ ציווי התורה קיומה של מצוה זו הוא באופן שיש בו סך מסויים של חוטיין כו’ וצבע תכלת כו’ שאלו מרמזים ומזכירים על כל המצוות, אבל אי”ו שהחפצא דציצית עצמה היא הפועלת את הזכירה [ומהאי טעמא תלוי ה”מזכיר” שבה **במצות ציצית**, כלומר בזה שהאדם מקיים מצות ציצית, מזכירה לו מצוה זו (ע”י הנ”ל) את כל תרי”ג המצוות], משא”כ מזוזה **שענינה** ”יחוד השם שמו של הקב”ה”³, הרי עצם המזוזה הוא ה”מזכיר”⁴.

(1) ד”קדושת תפילין” (הפועלת על הגברא) כוללת לא רק הפרשיות עם הבתים כו’, כ”א גם הרצועות (והקשרים), שכולם ביחד מהווים קדושת תפילין (דעיקרה

וסיבתה - כשהם קשורים ומונחים על האדם), משא"כ החפצא דתפילין י"ל דהוי (רק) הדי' פרשיות עם הבתים* וכשמונחים בהבתים - (ראה לשון הרמב"ם ריש הלכות תפילין) - ואולי י"ל דהללמ"מ מכריחה שצ"ל גם רצועות וכו'. ונפק"מ לשבועה בתפילין בלא רצועותיהן (ושחורות דוקא וכו'?). ולאידך, בקדושת תפילין בפ"ע (לא כמו שהתפילין קשורים ופועלים על הגברא), ישנם כמה חילוקים ודרגות בהקדושה: תפילה של ראש (דגדולה מ)תפילה של יד (רמב"ם הל' תפילין פ"ג הי"ד. שו"ע אדה"ו או"ח סמ"ב ס"א. וראה שם סכ"ה ס"י): החילוקים דעור הבתים וקלף הפרשיות (שו"ע אדה"ו שם סל"ב ס"ז): רצועות והקלף (ראה שו"ע אדה"ו שם סמ"ב ס"ו. וש"ג). ועוד. אמנם החפצא דתפילין אחת היא - הפרשיות והבתים. ועצ"ע ואכ"מ.

(2) ומה שהרמב"ם מסיים "שמצותן כד היא" ה"ו לכל היותר בגדר מצוה מן המובחר (כמ"ש בפמ"ג (א"יא) או"ח ס"י לו סק"ב), וכדמוכח גם בלשונו "לפיכך צריך אדם להשתדל כו"ו. וראה תו"ש מילואים לכרך יב סל"ט ובהנשמן שם. ואכ"מ.

(3) באופן גלוי - משא"כ תפילין, שהפרשיות מכוסות בבתים, אי"פ לומר שעצם חפצא דתפילין הוי "מוזכיר" (מצד "יחוד השם" שבו).

(4) אלא שמעין זה הוא גם בתפילין וציצית, וכמ"ש הרמב"ם כאן "מוזכרין רבים" [שלכאורה אין כוונתו מצד ענין קדושת התפילין שכתב לפניו (פ"ד הכ"ה) בנוגע פעולתן, או ענין הציצית שכתב בסוף הל' ציצית (ש"הכתוב שקלה ותלה בה כל המצות כולן)] - שאין זה בגדר "מוזכרין". וי"ל שכוונתו שתוכן המצוה מוזכר אותן, וזה מביאו שלא יחטא.

(* וי"ל יתירה מו"ו - גם בלא הבתים, כפשט הכתוב בהפרשיות (שלא נזכר שם ע"ד הבתים ורצועות).

טעם שהרמב"ם אינו מביא הפסוק 'והחוט המשולש'

ויבואר בזה גם מה שהשמיט הרמב"ם את הפסוק "והחוט המשולש לא במהרה ינתק" שהובא בגמרא, דלשון הפסוק "והחוט המשולש לא במהרה ינתק" מוכיח **שמצות אלו עצמן**, כשבאות **שלשתן** יחד, הרי מגינות עליו "שלא יחטא"¹, היינו שזכות קיום שלש מצוות אלו כחה גדול להגן מהחטא, ולכן "הכל בחיזוק שלא יחטא".

אבל הרמב"ם הרי מיירי בפעולות **שונות** שע"י המצוות², ולא מצד זכות קיומן כ"חוט המשולש" וכנ"ל, ולכן³ אין הכתוב "והחוט המשולש גו"ו מתאים לענין זה.

(1) ראה פרישה לטור או"ח שם סק"י: המצות נקראים ג"כ מלאכים שהם שלוחי המקום אל ישראל. וראה סמ"ג שנשמך שם. מעדני יו"ט על הל' קטנות להרא"ש שם אות ש. וראה חדא"ג מהרש"א מנחות שם. לקו"ת ויקרא ב, א. 2) וכדיוק לשון הרמב"ם "שהרי יש לו (א) מוזכרין (ב) רבים", ולא הזכיר לשון מצוה ומספרם - ג' ("שהרי יש לו ג' מצות" וכיו"ב), כי להרמב"ם הוא לא מצד (א) זכות קיום המצוה (ראה הערה הקודמת), (ב) ג' המצות ביחד - כ"א "מוזכרין רבים". וראה הערה 53.

(3) גם י"ל דמשמיט "חוט המשולש" כי לפי הג"ל אין כל הגי' (ד) שוות בהעלה מן החטא, כי עיקרה הוא בהמוזה. וראה לבוש שהובא לעיל הערה 16.

החפצא של ציצית היא 'מסייע' ו'מזכיר'

בכל ג' מצות אלו - תפילין מזוזה וציצית - שפועלים ומסייעים לאדם בעבודתו, הרי הלשון "מסייע" מתאים בעיקר

לגבי מזוזה, שהיא מצוה שהחפצא שלה היא "יחוד השם שמו של הקב"ה, וכלשון הרמב"ם בפ"ה מהל' מזוזה ה"ד שהיא "מצוה גדולה שהיא יחוד השם של הקב"ה ואהבתו ועבודתו", וע"כ היא "מסייע", לאדם מישראל, משא"כ בשתי המצוות האחרות אינו שייך כ"כ לומר שהקב"ה נתן לישראל אותן כ"מזכיר" ו"מסייע", שהרי כנ"ל אופן פעולת התפילין אינה מצד החפצא דתפילין אלא מצד קדושתו, ועד"ז במצות ציצית ש"הכתוב שקלה ותלה בה כל המצוות כולן" אי"ו שעצם מציאות הציצית מזכירה ומסייעת לאדם.

ולכן מסיים הרמב"ם במצות **מזוזה** דוקא, ברכה ושבח ע"ז שנתן הקב"ה לישראל מזכיר ומסייע.

(לקו"ש חכ"ט ע' 62 – תרגום מאידיש)

בתפילין וציצית מובדל מן העולם. משא"כ במזוזה

דורך די מצות פון תפילין וציצית, וואס דער איד לייגט על ראשו וזרועו און טראגט על גופו, איז ער מסובב במצות, ער איז "בפנים"; דער איד איז אפגעטיילט פון עניני עולם, ער איז פארבונדן מיט דעם אויבערשטן ומצותיו.

מזוזה וואס געפינט זיך על **פתח** ביתו "בטפח הסמוך לחוץ"¹ איז מדגיש דעם אידן פארבונדנדיקייט מיטן אויבערשטן (אויך) ווען ער גייט ארויס בעולם שמחוץ.

(1) רמב"ם ה"ל מזוזה פ"ו הי"ב - ממנחות לג, ריש ע"ב. וראה לעיל הערה 2.

(לקו"ש חכ"ט ע' 69)

החיות שבג' המצוות - ע"י היהודי המקיים

האדמו"ר מסדיגורא שליט"א: איתא בגמרא "כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיובק שלא יחטא שנאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק", ועד"ז "נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין" ויבוא בעה"ב ביניהן כו' לקיים מה שנאמר והחוט המשולש גוי, ולכאורה צריך להבין הרי בפסוק מדובר על "חוט משולש", כלומר, שלשה דברים בגוף אחד וכיצד לומדים מזה על ג' דברים נפרדים?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: המגיד ממעזריטש מסביר בספרו אור תורה עה"פ "וחי בהם" - שיהודי ע"י שמקיים מצוה, מחיה את המצוה: כאשר ישנה טלית עם ציצית, תפילין המונחות על השולחן, או מזוזה - הרי כל אלו הם דומם; אולם כאשר היהודי מברך ומקיים מצוה - נמשך חיות בחוטי הציצית ובקלף התפילין, כלומר, הדבר נעשה דוקא ע"י האדם **המניח** תפילין" או **"הלוכש** ציצית", או כשהוא משתמש במזוזה בביתו.

כיון שהחיות נמשכת מאותו מקור, מאותו יהודי המקיים את המצוה - נמשך הדבר בכל השלושה. שכן אם זה "חיי" - צריך הדבר להיות קשור אם המקור המחיי אותו - וממילא החיות שבציצית, החיות שבתפילין, והחיות שבמזוזה - קשורים. וכאשר הם כולם באותו מקום - הרי זה "והחוט המשולש".

(יחידות עם האדמו"ר מסידגורא שליט"א ד' תמוז תשמ"ח)

סג • סג

החילוקים ביניהם

ציצית - מקיף, תפילין - פנימי

מדוע דוקא על תפילין נאמר ש"הוקשה כנגד כל המצוות" ולא על ציצית, ודוקא מתפילין לומדים ענינים של הלכה. וכפי שרואים ג"כ, שדוקא בתפילין צ"ל כוונה לשעבד המוח והלב (חסר קצת).

והביאור בזה (כמבואר מהצ"צ) שציצית ענינו מקיף שזהו פריסו דמלכא, שהטלית רק מקיף על הגוף אבל אי"ז פועל באדם עצמו. משא"כ תפילין ענינם שיוּרד בפנימיות, כמ"ש בזהר שע"י תפילין של יד ושל ראש מקשרים ומשעבדים את היצה"ר, וענין זה בא למטה גם בענינים שבעולם, וכפי שרואים בנוגע לתפילין שהרצועות יורדים עד למטה מן הטבור. משא"כ בנוגע לציצית לא מצינו את ענין ההמשכה לעולם.

וזהו ג"כ שעל הפסוק "ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו" ישנם שני מדרשים, במדרש א' נאמר ששני חלקי פסוק זה קאי על ציצית ותפילין, משא"כ במדרש השני נאמר שכל הפסוק הולך רק על תפילין, פסוק אחד קאי על תפילין של יד ופסוק א' על תפילין של ראש, וצריך להיות בתפילין שעבוד המוח והלב והתאוה לעבודת ה' (חסר קצת).

מזוזה - מקיף, תפילין - פנימי

זהו ש"שמע ישראל ה' גוי אחד", "אח"ד" הולך הרי על ז' רקיעים וארץ, וארבע רוחות השמים. משא"כ מזוזה שאצלה יש רק שני פרשיות, "שמע ישראל" ו"ואהבת", וזהו ענין של מקיף. מה שעל מזוזה כתוב מבחוץ השם שהר"ת שלו זה שומר דלתות ישראל (כמובא בספרים), כיון שזה מגין על כל מה שבבית (ובמילא) גם על בעה"ב עצמו. וכ"ז הוא מקיף משא"כ תפילין הו"ע פנימי.

(שיחות קודש תשכ"ט ח"ב ע' 341)

מזוזה - מצוה כללית, משא"כ תפילין

מזוזה היא מצוה כללית, וכפי שאדהאמ"ץ מביא בסידור; ולכן היא פועלת שיקימו גם את יתר המצוות. וזאת מוצאים דוקא במזוזה, ואע"פ שגם מצות תפילין שקולה כנגד כל המצוות אבל לא כתוב שהיא **כוללת** את כולם, משא"כ במזוזה נאמר ביטוי זה.

מזוזה - פועל שהגוי נהי' יהודי, תפילין - פועל שהגוי מפתח

בנוגע למזוזה ידוע הסיפור באונקלוס הגר. . שכאן רואים ענין מיוחד במזוזה זה פעל לעשות מגוי יהודי, ופעל על אותם שלכאורה א"מ מדוע כשהם באו הוא שם את היד על המזוזה ומדוע הם שאלו מאי האי, מה איכפת להם מה שמישהו עושה, אלא כאן רואים את העילוי שבפעולה של מזוזה, שזה פועל על אתר, וזה יותר משאר המצוות, שבתפילין אומרים וראו כל עמי הארץ כי שם הי' נקרא עליך ויראו ממך, שזה פועל שהגוי מפתח, אבל במזוזה זה פועל שהגוי נהי' יהודי.

(שיחות קודש תשל"ד ח"ב ע' 232)

תפילין - חיוב גמור, מזוזה - דומה לרשות

מובן בפשטות שהמדובר כאן הוא לא בהנוגע למצות אלו "שהאדם חייב להשתדל ולרדוף עד שיעשה אותם, כגון תפילין וכו'" (לשון הרמב"ם הלי' ברכות פ"א הלי' ב') - כי "להשתדל ולרדוף" במצוות אלו הוא חיוב **גמור** ואין צריך לזה ההתעוררות דחנוכה - כי אם, בנוגע למצוות אלו שאינן חובה - "אלא דומין לרשות, כגון מזוזה ומעקה, שאין אדם חייב לשכון בבית החייב במזוזה כדי שיעשה מזוזה. . וכן אינו חייב לבנות בית כדי לעשות מעקה" (לשון הרמב"ם שם) - ומ"מ, מצד גודל תשוקתו לקיים מצות ה', הוא משתדל בכל מיני השתדלות, לקיים (ולהאיר את העולם ב)עוד (נר) מצוה ועוד (נר) מצוה אף שאינו מחוייב בהם.

(שיחות קודש תשל"ד ח"א ע' 248)

תפילין - עבודה עם עצמו, מזוזה - בביתו, צדקה - בעולם

בהנוגע למציאות היהודים בעולם, ישנם שלושה חלוקות כלליות; א) כמו שהוא בפ"ע, ב) כמו שהוא "איש וביתו", ג) חלקו בעולם, ובאמצעות זה **כל** העולם, שחייב אדם לומר בשבילי נברא העולם (סנה' לו, א).

שלושת ענינים אלו: בנוגע לעבודתו **בעצמו** - צריך שיהיה ענין של תורה, תפלה ותפילין. העבודה **בחלקו בעולם** (ובכל העולם כולו) - זהו ענין הצדקה, שנתנית הצדקה קשורה עם עניני העולם. וישנו ענין באמצע - שפועל על **ביתו** שיתאחד עם הקב"ה, וזה נעשה ע"י מצות מזוזה.

וזה בא בהמשך להמדובר קודם אודות מצות הצדקה. שכאמור לעיל בג' הגדרים זהו כל העולם כולו, ולפני"ז יש לימוד התורה וענין התפלה ותפילין שבזה הוא משעבד לבו ומוחו (ראה שו"ע אדה"ז סי' כה סעי' יא. תניא פמ"א), והוקשה כל התורה כולה לתפילין (קדושין לה, ב), שהיהודי נעשה משועבד להקב"ה, ולאח"ז ישנו ענין המזוזה, שזה עושה ענין המשפחה - וענין הבית וכל אשר בתוך המשפחה ובתוך הבית - שנהיה הענין של "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד". וע"י זה מגיעים לדבר שלם: ע"י תפילין (וכמדובר לעיל) שיהיה בכל בית יהודי סידור ותהילים שזוהו ענין התפלה, וספר של תורה, וגם קופסא של צדקה - א פושקע פון צדקה - יחד עם מצות מזוזה, אזי נהיה דבר שלם.

(שיחות קודש תשל"ד ח"א ע' 351)

שייכות תפילין למזוזה

לענין התפילין יש שייכות למזוזה, כיון שהפרשיות הנכתבות במזוזה, ישנן גם בתפילין.

(שיחות קודש תשל"ז ח"א ע' 671)

בתפילין יש כו"כ הגבלות משא"כ במזוזה

ב"תפילין" ישנם הגבלות: זה בזכרים ולא בנקבות; זהו ענין שקשור. [?] עם המחלוקת האם זה ביום, האם זה בלילה, האם זה גם בשבתות ויו"ט, וקשור גם עם "גוף נקי", עד כמה וכמה הגבלות.

משא"כ מצות המזוזה, היא ביום ובלילה, ואין לה שייכות למעמד ומצב הגוף, וכל ההגבלות מתבטלות; ישנה רק הגבלה אחת והיא, צריך שתהיה "דירה".

(שיחות קודש תשל"ה ח"ב ע' 304)

פרק ארבעה עשר

תפילין - חנוכה

בירור השמאל - ע"י תש"י

ידוע, ששבע מצוות מדרבנו, ונר חנוכה בתוכו, נובעות ממצוות התורה¹. מכך מובן, שבמצוות התורה יש מצוה המאירה את ה"שמאל" ואת רשות הרבים, בדומה למצות נר חנוכה.

המצוה הקשורה ל"שמאל" היא מצות תפילין² - תפילין של יד יש להניח על היד כהה". ובמיוחד לפי המבואר בזהר³, שהנחת התפילין על יד שמאל היא כדי "לקשור" את היצר הרע שבלב, שאף הוא יהיה משועבד לאלקות - ולפי זה יוצא, שעל ידי התפילין מאירים אף את צד ה"שמאל", כבנר חנוכה.

בירור רה"ר - ע"י תש"ד

וכן גם לגבי תפילין של ראש⁴: תפילין של ראש צריכים להיות מגולים כדי להביא לידי "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך"⁵. כלומר, תכליתם היא לגלות את האלקות אף לעמי הארץ, ולהשפיע עליהם להגיע ל"ויראו".

מעלה בתפילין לעומת נר חנוכה

יש מעלה לתפילין לעומת נר חנוכה: נר חנוכה הוא משמאל רק כאשר יש מזוזה מימין⁶, ואילו תפילין צריך להניח **תמיד** על היד הכהה, ותפילין של ראש צריך להיות תמיד מגולים.

לנצל ימי החנוכה - ל"מבצע תפילין"

נאמר שבימי החנוכה יש להרבות בנתינת צדקה⁷, "בממון וגוף"⁸ - צדקה בגשמיות, וכמובן, גם צדקה ברוחניות. וכיון שמצות תפילין קשורה במיוחד, כאמור, למצות נר חנוכה. לכן צריך לנצל את ימי החנוכה במיוחד, בכל המאמצים האפשריים, להגביר את "מבצע תפילין".

'באו בניך' בביהמ"ק השלישי - ע"י מצוות התפילין

וכשם שנס חנוכה לא התבטא רק בכך ש"לעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה", שניצלו ונושעו מידי ה"טמאים", ה"רשעים" וה"זדים", למרות שהם היו "גבורים"

ו"רבים" - אלא הוא הביא לידי "ואחר כך באו בניך לדביר ביתך ופנו את היכלך וטהרו את מקדשך והדליקו נרות בחצרות קדשך";

כך גם מצות תפילין תביא לא רק לידי "תשועה" ו"פורקן" של "עמי הארץ", שכאשר "ויראו ממך", הם יתבטלו לפני ישראל עד אשר "וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם"⁹.

אלא יותר מכך, ש"אחר כך" יביא הדבר לידי "באו בניך לדביר ביתך" - בבית המקדש השלישי אשר ירד ויתגלה למטה¹⁰, בקרוב ממש.

(1) אגה"ק סכ"ט (קנ, א). 2) ואיזו סותר למ"ש לעיל הערה 1 - כי במצות נ"ח (וכן בשאר המצות (דרבנו)) כמה ענינים. ומה שני"ח שייכת למצוות פתח הבית - נמשך מצוות מזוזה, ומה ששייכת לקו השמאל - נמשך מצוות תפילין. וזה שענינה בנר ואור - לנרות דביהמ"ק. 3) ח"ג רפג, א. 4) וגם הרי "שלימות" תשרי תלוי בתש"י (ראה צפעי"נ על הרמב"ם הל' תפילין פ"ד הי"ד - נעתק בלקו"ש ח"ט ע' 56 הערה 34 (וראה שם בפנים שזה שייך ל"ויראו ממך"). 5) תבא כח, יוד. ברכות ו, א. ושי"ן. 6) וכאשר אין מזוזה בפתח יניחנה בימין (הגהות מיימוניות דלהלן. טואו"ח סו"ס תרע"א) - ככל המצות שצ"ל בימין (הגמ"י הל' חנוכה פ"ד הי"ז (הובא בב"ח לאו"ח שם). ר"ן שבת כב, א). 7) מ"א ריש הלכות חנוכה, הועתק בדברי נחמ"י - השלמה לשו"ע אדה"ז סו"ס עת"ר. וראה שיחת שבת הנוכה תשכ"ה הערה 14 (נדפס לקו"ש ח"ה ע' 443). 8) פרמ"ג באו"ח שם. וראה שיחה הנ"ל הערה 15. 9) לשון הכתוב (יהושע ב, יא) בנוגע ליריחו מנעולה של ארץ ז' עממין שהן כוללן כל ע' האומות. 10) ראה רש"י ד"ה אי נמי (ר"ה ל, סע"א. סוכה מא, סע"א). תוד"ה אין בנין (שבועות טו, ריש ע"ב - מתנחומא). זח"א כח, א. שם במהנ"ע קיד, סע"א. ועוד.

(לקו"ש ח"ה ע' 226 - תרגום מאידיש)

תפילין וחנוכה לתקן קו השמאל

חנוכה ותפילין דומים בזה שקיום המצוה קשור עם "שמאל" - בחנוכה ישנו דין של "מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל"¹, וגם בהנחת תפילין זה הרי דוקא על יד שמאלית, ז. א. שהצד השווה של שני המצוות זה שענינים הוא לתקן את קו השמאל, כמבואר בכ"מ².

(1) שבת כב, א. 2) ראה בארוכה לקו"ש ח"ה בשיחה לחנוכה (ע' 225 ואילך) ובהנסמן שם.

(שיחות קודש תשל"ה ח"א ע' 285)

פרק חמשה עשר

תפילין - ומילה

מילה- המצווה לפעול באבר עצמו

מצות המילה היא לפעול באבר עצמו, לא רק שהאבר הוא אמצעי שעל ידו מתקיימת המצווה (כמו מצות הנחת תפילין על היד ועל הראש שהמצווה אינה לפעול בהיד ובהראש, כי אם, שעל ידי אברים אלה המצווה מתקיימת, ואין היד והראש משתנים ע"י המצווה) אלא שהמצווה היא לפעול באבר הגשמי עצמו שיהא מהול, או - אינו ערל.

מילה - קבועה תמיד בגוף. תפילין - רק זיכור וקדושה

מצות המילה אינה רק בשעה שעושה את פעולת המילה, כי אם נמשכת במשך כל ימי חייו של האדם המהול. ראייה לכך שמצות מילה היא מצווה נמשכת, מה שהגמ"י¹ מספרת על דוד המלך כשנכנס למרחץ וראה שהוא ערום אמר: "אוי לי, שאעמוד ערום בלא מצווה", כיון שזכר במצות מילה נתיישרה דעתו, הרי שמצות מילה היא מצווה נמשכת ומתקיימת על ידו גם לאחר פעולת המילה, שלכן נתיישרה דעתו של דוד המלך כשזכר במצווה זו; שהרי אין לומר שנתיישרה דעתו משום קיום המצווה **בעבר**, שהמשיכה **אז** קדושה עליו. שבזה הרי אין הבדל בין מצות המילה למצוות הקשורות בשאר האיברים².

אמנם גם בשאר מצוות, כמו במצות הנחת התפילין, עתה כיון שהוא לאחר מתן תורה, פועלים התפילין זיכור וקדושה בראש וביד שהונחו עליהם התפילין גם **לאחר** זמן הנחת התפילין (כאמור לעיל), - שהרי ודאי אין להשוות בין יד המניחה תפילין לזו שח"ו אינה מניחה - מ"מ אין זה רק זיכור וקדושה בלבד, אבל לא שמצוות התפילין עצמה קבועה תמיד ביד. משא"כ במצות המילה שנשאר תמיד בגוף האדם.

(1) מנחות מג, ב. 2) שו"ת או"י סי' יא.

(לקר"ש ח"ג ע' 759 - תרגום מאידיש)

מילה - המצוה בכל רגע, תפילין - פעולה נמשכת

דערמיט איז מובן וואס עס שטייט ביי דוד המלך¹: "בשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה, וכיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישבה דעתו כו'.

- דלכאורה: זיכער איז געווען ניכר במוחו ולבו של דוד דער "שעבוד הלב והמוח"² פון זיין פריערדיקער הנחת תפילין (וכיו"ב), היינט פארוואס האט ער זיך געזען "ערום בלא מצוה"?

איז דער ביאור אין דעם: דער שעבוד הלב והמוח איז א פעולה נמשכת פון זיין פריערדיקער הנחת תפילין, אבער די עשיית המצוה גופא האט ער ניט איצט; משא"כ מצות מילה³ איז מתחדשת בכל רגע⁴, ובמילא איז עס כאילו ווי ער האט זיך איצט מל געווען.

(1) מנחות מג, ב. וראה גם לקו"ש ח"ג ע' 759 ואילך. (2) שו"ע (ודאדה"ז) או"ח סכ"ה ס"ה (יא). (3) היינו המצוה להיות מהול (משא"כ המצוה למול - ראה מכתב הצפ"י בשד"ח סוף קונט' המציצה ובהנסמן בהערה הבאה) - אלא מכיון שהמצוה להיות מהול (שעיי' פעולת המילה) מתחדשת בכל רגע, ה"ז נחשב כאילו שיש לו (גם) פעולת המצוה בכל רגע. (4) מפענח צפונות שם סי"ח. וש"נ. (לקו"ש חכ"ה ע' 134)

מילה - מצוה תדירית, תפילין - המצוה רק כשמונחים עלין

איתא בגמרא במסכת מנחות: "חביבין ישראל שסיבבן הקב"ה במצות, תפילין הראשיהן ותפילין בזרועותיהן וציצית בבגדיהן ומוזוזה לפתחיהן, ועליהן אמר דוד שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך".

ובהמשך דברי הגמרא שם: "בשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום, אמר, אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה, כיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישבה דעתו. אמר עלי שירה כו'".

ומזה מוכיח האור זרוע, ש"אם לא הי' מצות מילה אלא העש"י, למה שמח עלי' יותר מראשו וזרועו וכל גופו שקיים בהם מצות תפילין וציצית וכמה מצות, אלא מילה היא מצוה בכל עת ("שהמילה חתומה בבשרו"), כתפילין המונחין בראשו וציצית בבגדו".

וזהו גם שענין המילה נקרא "ברית עולם", והיינו, שאין זה ענין שנעשה באופן של מהיכי תיתי, ענין שיכול להתמעט עד שחולף ועובר, אלא באופן של קביעות דוקא.

והדי ענין הקביעות הוא מסימני המצוה - מצוותי אחשביי, שלכן לא נוגע השיעור במקום או בזמן, כיון שהמצוה עצמה פועלת את חשיבות הדבר.

(שיחות קודש תשכ"ב ח"א ע' 121)

פרק ששה עשר

תפילין - קרבן

קרבן - העלאה, רצוא, תפילין - המשכה, שוב

איתא באגה"ק ד"ה זמירות קרית להו¹, שכל העולמות עליונים ותחתונים תלויים בדקדוק מצוה, ומביא שתי דוגמאות לזה, קרבן ותפילין. ומבאר אאמו"ר בהערותיו לתניא², דהטעם שתפס ב' מצוות אלו (קרבן ותפילין) הוא, כי כלל ענין המצוות הוא העלאה והמשכה, רצוא ושוב (כמ"ש בלקו"ת בד"ה זאת חוקת התורה³), ולכן תפס ב' מצוות אלו, כי קרבן הוא העלאה, רצוא, ותפילין הוא המשכה, שוב (כמ"ש בלקו"ת בדרושי הנסכים⁴).

וצריך להבין, מה נוגע להענין המבואר באגה"ק הנ"ל (שכל העולמות תלויים בדקדוק מצוה) לרמזו שענין המצוות הוא העלאה והמשכה. ויש לומר, דזה שמבאר באגה"ק שכל העולמות תלויים בדקדוק מצוה הוא הקדמה למ"ש שם לאח"ז שכל העולמות בטלים במציאות לגבי דקדוק אחד מדקדוקי תורה.

ובכדי לבאר שגם לאחרי המשכת דקדוקי תורה בהמצוות מאיר בהם בגילוי ענין התורה, מרמז באגה"ק (ע"י הבאת הדוגמאות דקרבן ותפילין) שענין המצוות הוא העלאה והמשכה, רצוא ושוב. דיש לומר, שענין ההעלאה והרצוא שבמצוות הוא שנגרש בהם מקורם כמו שהם בתורה שלמעלה מהעולם, וענין ההמשכה והשוב שבהם הוא שהם נמשכים להיות ציוויים להאדם, וגם אז נרגש בהם שהמקור שלהם הוא בתורה שלמעלה מעולמות [כי ענין רצוא ושוב הוא שגם לאחרי השוב ניכר רישומו של הרצוא⁵].

(1) קס, א ואילך. (2) לקוטי לוי"צ לאגה"ק שם (ע"י נג). (3) לקו"ת חוקת נו, ב ואילך.
(4) לקו"ת שלח מ, א ואילך. (5) לקו"ת חוקת שם נו, א.
(סה"מ מלוקט ח"ה ע"י קענד)

קרבן - העלאה, תפילין - המשכה

כל מילה בתניא מדויקת, רואים שבאותו ענין מדבר רבינו הזקן באגה"ק זמירות קרית להו, אבל שם אומר שזה נפעל

ע"י קרבן וכן תפילין, לא אומר איזה קרבן אלא אומר סתם קרבן ותפילין, ומובן כיון שזה כללות ענין המצות, קרבן ענינו העלאה מלמטה למעלה ותפילין ענינם המשכה מלמעלה למטה, משא"כ כאן באגה"ת אינו אומר סתם קרבן אלא מביא דוגמא, קרבן עולה, קומץ מנחה.

(שיחות קודש תשל"א ח"ב ע' 37)

ראה לקו"ת שלח ד"ה בפי' נסכים (ועוד) בביאור מחז"ל (ברכות יד, סע"ב) כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב כו' בלא נסכים - דקרבנות הן דוגמת ק"ש - העלאה מלמטה למעלה, וצ"ל תפילין (ובקרבנות - מנחה ונסכים), כלל כל התורה והמצות מעשיות, להמשיך דירתו ית' בתחתונים. עיי"ש באורך.

(לקו"ש חט"ז ע' 295 הערה 26)

בקרבות ניכר בגלוי ההתאחדות משא"כ בתפילין

וזהו החידוש שבעבודת הקרבנות על שאר המצוות. במצות תפילין, דגם כשמניח תפילין על הזרוע כנגד הלב ועל הראש במקום שמוחו של תינוק רופס, כנגד המוח, וגם משעבד הלב והמוח לעבודת ה' (כדאיתא בשו"ע אדה"י שזהו חלק מעצם המצוה) מ"מ לא ניכר בו בגלוי ההתאחדות וכו'. ועד"ז הוא בשאר המצוות, דהוקשה כל התורה כולה לתפילין. משא"כ בקרבנות ראו בגלוי איך האש שלמטה ממשכת אש מלמעלה.

(התוועדויית תשד"מ ח"ד ע' 2199)

פרק שבעה עשר

תפילין בשייכות לעניינים שונים

שייכות תפילין לתפלה

מבצע תפילין (וכן סידור תפלה - שהוא מספרים האמורים) - קו התפלה¹.

1) שהרי חלק דמצות תפילין הוא לשעבד הלב והמוח (ראה שו"ע או"ח סכ"ה ס"ה. תניא רפמ"א). ואיזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה (תענית ב, א. רמב"ם ריש ה"ל תפלה). - ולכן השמות תפילין ותפלה - שורשן אחד. וכוונות שתייהן - המשכת המוחין דגדלות (כתהאריז"ל. וראה תניא פ"ב ופמ"א). - וראה ברכות (יד, סע"ב) כל הקורא ק"ש כו'. או"ת להה"מ ד"ה הנ"ל (עב, ד) וד"ה העושה תפלתו (קא, ב. קיב, א).

(אג"ק חכ"ח ע' קיט)

תפלה ותפילין - משורש אחד

ההשתדלות בקו העבודה שנוגע בהמצב דימים אלו ביחוד, הוא - השתדלות יתירה במצות תפילין [השייכות לקו העבודה (נוסף על הענין דכל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב כו¹)], כי מעיקרי מצוה הוא - כפס"ד השו"ע² - לשעבד הלב והמוח. (ולכן) גם, תפילין ותפלה הם משורש אחד].

1) ברכות יד, סע"ב. (נתבאר בלקו"ת שלח מא, ג ואילך. 2) סכ"ה ס"א (בשו"ע אדה"ז). שכוונה זו היא - חלק מהמצווה.

(לקו"ש ח"ט ע' 249)

שוים בתוכנם

בנוגע לתפילין שחלק מהמצוה של תפילין זהו שעבוד הלב והמוח, שענין שעבוד הלב והמוח נעשה בעבודת התפלה, וגם ששורש המלה של תפילין זה תפלה, והטעם ע"ז כי הם שווים בתוכנם, שזוהו ג"כ החיבור דאני לדודי ודודי לי, שכ"ז קו התפלה.

(שיחות קודש תשל"ד ח"ב ע' 399)

קשור עם אהבת ישראל

"תפילין" - גם מלשון תפילה וחיבור, היינו, חיבור והתקשרות עם הקב"ה. ומובן, שההצלחה בענין זה תלויה במדה רבה בקיום הציווי "ואהבת לרעך כמוך", אהבת ישראל

ואחדות ישראל, שאז - גם קיום הציווי "ואהבת את ה' אלקיך" (תפלה וחיבור עם הקב"ה) הוא בשלימות יותר.

(התוועדויות תשמ"ג ח"ג ע' 1351)

מבצע תפילין שעל זה אמרו חז"ל "הוקשה כל התורה כולה לתפילין", והקשר לאהבת ישראל - מכיון ש"תפילין" הוא מלשון חיבור, כמו התופל כלי חרס, היינו, שעיין נפעל החיבור דבניי עם הקב"ה, וענין זה קשור עם חיבורם ואחדותם של כל בניי - כידוע תורת אדמו"ר הזקן שהציווי "ואהבת את ה' אלקיך" והציווי "ואהבת לרעך כמוך" הם באופן ד"כולא חד".

(התוועדויות תשמ"ג ח"ד ע' 1834)

בע"ת שייכות לתפילין

בשעה שמדברים אודות הענין של בעל תשובה זה קשור עם ענין התפילין, כיון שכללות ענין התשובה הוא, לרתום את הלב שיציית למוח.

(שיחות קודש תשכ"ח ח"א ע' 213)

מתפילין נעשה בעל-תשובה

זהו ההמשך, והקישור, איך עושים בעל תשובה; בשעה שמדברים איתו- כמסופר לעיל - באופן של חמימות ומסירת נפש, ובאופן ששמים תפילין על הראש. ז. א. לוקחים את השכל שלו - המוח שבראש, פנימיות השכל. ומניחים את התפילין על היד - קושרים את כח המעשה שלו, והתפילין הם כנגד הלב - קושרים את הרגש שלו, התאוה שבלב שלו, שיהיו קשורים עם רצועה של קדושה, אזי עושים ממנו בעל תשובה, ובאופן - כמו שהמגיד אומר בדרך משל - כשהמלך מראה אהבתו לבעל תשובה יותר מאשר לצדיק גמור, כיון ש"במקום שבעלי תשובה עומדים אפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד שם".

(שיחות קודש תשכ"ח ח"א ע' 213, 215)

ג' קוין - תורה עבודה (תפילין) וגמ"ח

וזהו הענינים שדברו: מבצע תורה, שזהו קו של תורה, מבצע תפילין, שזהו עבודה לשעבוד הלב והמוח, ומבצע צדקה זה הקו דגמ"ח, וכשפועלים ענינים אלו על הזולת, אז נוסף כאן התכללות של כל אחד מהקוין כלול מכולם, והיינו הקו של גמ"ח כלול גם בתורה ותפילין, שהרי כשהולך לפעול על הזולת איזה ענין שיהי, זהו ענין של צדקה;

ועד"ו תורה כלול בכולם כי תורה מלשון הוראה, שע"ז יודע מה ואיך לפעול על הזולת; והענין של עבודה תפלה ג"כ כלול מכולם, שאם על ענינים גשמיים צריך להתפלל שיהי בזה הצלחה, כ"ש שצ"ל תפלה על ענינים רוחניים, וכו' בתורה ומצוות.

(שיחות קודש תשל"ד ח"ב ע' 177 – תרגום מאידיש)

צדקה - חיות גשמי. תפילין - חיות גשמי ורוחני

וזהו כללות הענין שצדקה נקרא בשם "חיים", וזה גם הקשר של ח"י אלול ותפילין, כמובא במדרש בכלל ובמדרש תנחומא בפרט, אתה החיית את נפש העני, כיון שצדקה ממשיך חיים לנותן הצדקה; עד"ו תפילין זהו ענין החיים, כיון שתפילין זה סגולה על אריכות ימים, כמו שהגמרא אומרת במנחות.

ובכללות, ענין החיות שבאדם הוא ענין המוחין, כמ"ש גם בתניא (פני"א), שהנשמה נמצאת בכל אברי הגוף, אבל עיקר משכנה הוא במוחין שבראש. שני עניני חיות אלה כפשוטם, הענין מה שקשור עם צדקה (אתה החיית נפש העני), והחיות דפנימיות החיים כפשוטה וחיות רוחני, קשורה בעיקר עם ענין התפילין, שהם ממשיכים חיים, כמובא שם בתורה שבע"פ ובתורה שבכתב ההוכחות על זה.

(שיחות קודש תשל"א ח"ב ע' 495)

תפילין וראש חודש

כללות הענין דר"ח הוא - יחוד שמשא וסיהרא, כלומר היחוד של הקב"ה (שמשא) עם כנסי" (סיהרא). וענין זה קשור עם "מבצע תפילין", מכיון שתוכנה של מצות תפילין הוא - "וקשרתם גו", כלומר, קשירה והתאחדות עם הקב"ה. וכמודגש בכוונה דמצות תפילין - לשעבד את המוח והלב להקב"ה. וזהו כללות ענין היחוד דהקב"ה ובנ"י - יחוד שמשא וסיהרא (ר"ח).

(התוודעויות תשמ"ג ח"ב ע' 971)

שייכות תפילין לשופר

הרי אני מחפש לקשר כל דבר למבצע תפילין, חיפשתי לקשר את ענין השופר עם מבצע תפילין. עוזר הקב"ה שיש קשר ביניהם: בנוגע לטעם מדוע צריכים לתקוע בשופר בצד ימין [של הפה] ישנם כאלה שרוצים לומר שזהו מצד השטן; אבל א"א לומר כן, כיון שאז הוא במילא מבולבל (צוטומלטער), ואין מה לדאוג ע"ז; אבל כתוב בספרים

(אגודה הובא במג"א סי' תקפ"ה ס"ק ד') טעם אחר: שצריך לתקוע בשופר בצד הימין כי צד שמאל אינו צריך להגיע לשופר, כיון שבצד זה מניחים תפילין, והתפילין הם מגינים, ז. א. שזה שהניח תפילין אתמול (כי בר"ה הרי אסור להניח תפילין), או זה שהניח תפילין שלשום, והוא גם ראה שיהודי שני מניח תפילין, זה מגין על צד השמאל, עד שלא צריך להגיע לשופר.

עפ"י מובן עוד דבר: הדין הוא (שם) שאיטר יד צריך לתקוע בשופר בצד שמאל, ז. א. בימין שלו שהיא שמאל של כל אדם. ולכאורה אינו מובן: הבעל תוקע צריך להוציא ידי חובה את כל הציבור, ורוב בני אדם הרי אינם איטרי יד, ומדוע א"כ הוא תוקע בשופר על צד שמאל?

ע"פ הנ"ל מובן: כיון שהוא מניח תפילין על צד ימין (של כל אדם) אז הם - התפילין מגינים, וצד ימין שלו בטוח (א באווארנטער), במילא הוא לא צריך לתקוע שופר בצד ימין.

עוד יותר: מצד זה גופא אומרים "והשטן עומד על ימינו לשטנו" (זכרי' ג, א). דלכאורה למה דוקא בצד ימין? ובפרט שמקומו הוא בצד שמאל? אלא כיון שמניח תפילין בצד שמאל אין השטן יכול לבוא שם. לכן כתוב גם (ישעי' סב, ח) "נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו", שזרוע עוזו (שמאל) דומה לימין וזה יותר וכו' - כיון שע"י מצות תפילין הופכים את שמאל (שזה ביותר הי"ד כהה"), שתהיה יותר חזקה מיד ימין.

ועי"ז שיהודים מניחים תפילין פועלים ש"הקב"ה מניח תפילין" (ברכות ו, א), שזה פועל ש"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" (שם), וגם (וצריך להגיע לזה) "וטרף זרוע אף קדקד" (הל' קטנות להרא"ש הל' תפילין סט"ו). (שיחות קודש תשל"א ח"א ע' 30)

השייכות לפורים

זהו גם אחד הטעמים, מה ששאלו אצלי, כיון שאני מתעסק בלהט (קאך זיך') בתפילין, איך אני אקשר זאת לפורים,

עניתי שאני לא צריך להגיע לאיזה פורים'דיקע תורה, זה כבר נדפס מזמן בגמרא (א אלטער גמרא), שהיא נקראת בשם מגילה, ושם במגילה מובא פסוק, ומפרשים ש"ויקראו אל תפילין".

(שיחות קודש תשכ"ח ח"א ע' 439)

שייכות לפסח

עד"ז גם בנוגע ל"מבצע תפילין", כיון שבפרשיות התפילין ישנם הפרשיות "קדש" ו"והי" כי יביאך", שהם באים בהמשך לפרשה של פסח.

(שיחות קודש תשל"ז ח"א ע' 535)

עד"ז ענין מבצע תפילין, שיש לזה שייכות לפסח, כיון שבהמשך לקרבן פסח, מיד נאמרו הפרשיות של קדש ווהי כי יביאך, שזה הענין של מבצע תפילין.

(שיחות קודש תשל"ז ח"א ע' 602)

תפילין - זכר ליציאת מצרים

במענה לשאלתך. מדוע הברכות לפסח באו בראשונה, והנושא של תפילין בא בשנית, ובתור נ. ב.

התשובה, במילים פשוטות, היא שלנושא של פסח יש עדיפות בגלל שהוא מתייחד בכך שהוא לא מוגבל בזמן. יתירה מזו, זה היה לחלוטין במסגרת הזכות המיוחדת שלי, בעוד שנושא התפילין היה בקשה מצידי ותלוי ברצון הטוב ובהחלטה הנחושה שלך.

בהיגיון בעל משמעות גדולה יותר, ההצעה תואמת אל התורה, שבה מצות תפילין מוצגת בקשר ובהמשך להפצרה ביחס לזכירת יציאת מצרים והחגיגה השנתית של הפסח. מיד לאחר מכן התורה מצהירה: "והיה (יציאת מצרים) לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך, למען תהיה תורת ה' בפיך; כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים" (שמות יג, ט).

בפרשה זו (שמות יג, א-י), שהיא אחת מארבע הפרשיות שנמצאות ב"בתים" של התפילין, התורה מדגישה כי למרות שיציאת מצרים אמורה להיות נחגגת באופן שנתי בחודש האביב למשך שבעה ימים (שמונה, בתפוצות) בתור חג המצות, צריך לציין מאורע זה מדי יום בדרך מוחשים, באמצעות המצוה של הנחת תפילין.

מהו הקשר?

כפי שהזכרתי בקצרה במכתבי הקודם, מוסבר במקורות הקדושים שלנו, ובמיוחד בתורת חב"ד, שהנחת תפילין מעוררת איוון נכון והרמוניה בין הלב והמוח, הרגש והשכל. זוהי הדרך שבאמצעותה אדם יכול להתגבר על האילוצים הטבעיים שלו (ה"מצרים הפנימי" שלו = מצרים, אילוצים, גבולות) - אילוצים שחוסר איוון בין היכולות הרגשיות והשכליות עלול להחריף אותם יותר.

המונחים "איזון" ו"הרמוניה" מייצגים תערובת, לא שלילה של האחד או השני. רגשות בלתי נשלטים יכולים לגרור אדם לקיצוניות, בשעה ששכל טהור הוא בטבעו אויביקטיבי לחלוטין ו"קר", חסר חיות. רק כאשר השניים מעורבים באיזון נכון, האדם משיג הרמוניה פנימית ויכול לתפקד בצורה הכי יעילה ויצירתית. אדם כזה הוא בלתי כבול בנפשו פנימה וחופשי מבחינה רוחנית.

ניתן להתפלל כיצד שני סוגי יכולת אנושית שהן הפכיים ומנוגדים בעדיפות עליונה, אשר מתגלמות על ידי המוח והלב, כאשר כל אחד מהם נקרא איבר "רבוני" ששלוט על כל האיברים האחרים של הגוף, יכולים להתיישב בצוותא ולהיות מובאים לידי הרמוניה אמיתית ומתמשכת.

התשובה היא שהבורא נתן לאדם את היכולת להשיג הרמוניה כזאת, והוא הבהיר שלעם היהודי, אשר נבחר לקבל את התורה ולהפיץ את אור האלוקות בארץ, יהיו האמצעים להשגת איזון והרמוניה אלה ע"י התורה והמצוות, ובמיוחד מצות תפילין.

המאורע ההיסטורי של יציאת מצרים הביא לעמנו היהודי חרות, הן בגשמיות והן ברוחניות, ע"י שהם מקשרים את עצמם להשם ולמשה עבדו, תהליך שמגיע לשיאו בקבלת התורה. זהו הצעד שמבשר את "יציאת מצרים" האישית ומקביל אליה אצל כל אחד ואחד מבני ישראל. זוהי הסיבה שמצות תפילין הינה כה מרכזית בחיי היהדות.

(ממכתב ר"ח תמוז תשמ"א – תרגום מאנגלית כפר חב"ד גליון מס' 947 ע' 82)

שייכות לשבועות

ענין התפילין הוא ענין של כתר, תפילין של יד זה כתר מלכות, ושל ראש זה כתר ז"א. וכמו שתוס' אומר (ברכות ו, א. ד"ה ומי כעמד) שתפילין זהו ענין של כתר ומלכות. יש לזה קשר גם עם שבועות, בנוגע לשבועות אומרים ועשית חג שבועות לה' אלקיך, משא"כ בפסח לא אומרים ועשית חג המצות לה' אלקיך, וכן בסוכות ועשית חג האסיף לה' אלקיך, אלא דוקא בשבועות. כיון שהו"י ואלקיד זהו ז"א ומלכות, הקב"ה עם כנס"י, ז. א. ששבועות ממשיך את הכתר להו"י אלקיך.

וזה גם מה שאומרים אנכי ה' אלקיך (אנכי הו"ע הכתר) שזה ממשיך את ענין אנכי בהו"י ובאלקיד, ועד"ז מה שרש"י אומר אנו בחביבותא תליא מילתא, שנאמר ואהבת את הו"י

אלקיד. ונוסף ע"ז שאנו בני מלכים לז"א, אנו מלכים – מלכות, ע"י ענין התפילין.

(שיחות קודש תשל"ה ח"ב ע' 197)

שייכותו למתן - תורה

מבצע תפילין - כמאמרז"ל "הוקשה כל התורה כולה (מצוות שבתורה) לתפילין", והרי כללות ענין המצוות (שכללותם היא מצות תפילין) הוא ענין עיקרי ביותר במתן תורה, כי "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", "המעשה הוא העיקר".

(התוועדויות תשמ"ג ח"ג ע' 1538)

השייכות למשה

בנוגע ל"מבצע תפילין", שיש לה שייכות מיוחדת למשה רבינו. כי בקשתו ותשוקתו של משה הייתה "הראני נא את כבודך" - ומזה שענה הקב"ה למשה "וראית את אחורי ופני לא יראו" ואמרו רז"ל "שהראה לו הקב"ה למשה קשר של תפילין", הרי מוכח, שבחינת "כבודך" ("פני") שהשתוקק משה לראותו היא התפילין (של ראש) של הקב"ה. ואף שבפועל ראה רק את הקשר של תפילין מאחורי העורף - הרי תשוקתו הייתה לראות את התפילין עצמם (שעליהם נאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ויראו ממך").

ונוסף לזה: הפירוש הפנימי ב"ופני לא יראו" הוא - שמשה זכה גם לגילוי בחי' "פני", אלא שבגילוי זה הי' באופן ד"לא יראו", השגת השליכה. ומכיון שבנוגע לידיעת הקב"ה (שהוא למעלה מהשגה ואין להשיג מהותו בשום פנים), ידיעת השליכה היא תכלית שלימות הידיעה (וכמאמר: תכלית הידיעה שלא נדעך), הרי נמצא, ששייכותו של משה לתפילין דמארי עלמא הוא לא רק מצד תשוקתו לזה, אלא גם שנתגלתה לו בחינה זו (באופן דשליכה).

ואותו הדבר הוא בנוגע למבצע מזוזה. שהרי שתי הפרשיות שמע והא"ש שכותבין במזוזה הם אותם הפרשיות שבתפילין (ורק שבתפילין ישנם עוד שתי פרשיות).

תפילין בשייכות לדוד ולמלחמה

ועד"ו בענין של תפילין יש לזה שייכות לדוד, כי הקשר של תפילין זהו דליית שמורה על ספירת המלכות, שעלי' נאמר הלשון "דלותי" שזהו נאמר על דוד, ועד"ו בפשטות שעל דוד נאמר דם רב שפכת, שהיו לו מלחמות.

ובנוגע לנצחון במלחמה נוגע הענין של תפילין, כמבואר כמ"פ הרא"ש בהלכות קטנות, שאמר שאיך יכול להיות נצחון במלחמה באופן של "וטרף זרוע אף קדקד" זהו ע"י הנחת תפילין על הראש והיד, שעיי"ו פועלים וטרף וכו', ועד שרואים את השייכות בין תפילין למלחמה, בזה שאומרים שאחד מהחוזרים מעורכי המלחמה זה אם שח בין תפילין של יד לתפילין של ראש, שבזה רואים שייכות מיוחדת בין תפילין לענין המלחמה.

וזהו השייכות לדוד המלך שענינו הי' מלחמה, כמבואר החילוק בין דוד לשלמה ששלמה התעסק בבנין ביהמ"ק משא"כ אצל דוד הי' "דם רב שפכת" מכיון שהתעסק בענין המלחמה. וזהו הקשר בין תפילין שענינם הוא ענין המלחמה, לדוד. ולכאורה למה אומר דווקא ענין של שח וכו', ישנם הרי עוד כו"כ ענינים, אלא מכיון שהענין של תפילין קשור במלחמה, ולכן זה נוגע למלחמה ועד שאם שח חוזר.

השייכות לבעש"ט

אחד מהענינים המודגשים במצות הנחת תפילין הוא, שכמו שהנחת תפילין של יד היא קודמת להנחת תפילין של ראש, כן העבודה דקב"ע של אנשים פשוטים (המרומזת בתש"י) היא נעלית (קודמת במעלה) מעבודתם של בעלי המוחין בידיעת והשגת התורה.

ולכן שייכות מיוחדת במבצע תפילין להבעש"ט, כי אחד הענינים שגילה הבעש"ט הוא - מעלת הפשיטות והתמימות שבאנשים פשוטים.

(שיחות קודש תשל"ד ח"ב ע' 178)

פרק שמונה עשר

תפילין לחוד ותפלה לחוד

מצוות תפילין מקיימים בהנחה לחוד

מש"כ אודות דיבורו עם כמה מיושבי. ע"ד הנחת תפילין (בטח הראה להם גם הנדפס מהמל"ח באנגלית עד"ז) והעיזו נגדו וכו' - ויעויין עד"ז בתורת שלום - הנה כיון שהעיזו (ולא עברו בשאט נפש בשתיקה וכו') ה"ז התחלת הפעולה (יעיין קונטרס התפלה פ"ח ובתו"ש ע"ד במעלת שור על עז) וצריך למצוא אותיות וזמן המתאים להמשיך הדבור עמהם עד"ז ורק עד"ז היינו שמצות תפילין מקיימים בהנחה לחוד וענין התפלה הוא דבר בפ"ע, ומובטחני שבמשך הזמן יניחו תפילין, ואח"כ יתקרבו לעוד עניני תומ"צ.

(אג"ק ח"ד ע' קכ)

להתפלל עם תפילין ק"ש ושמו"ע עכ"פ

במענה על מכתבו. בו כותב את אשר עבר עליו ובני ביתו ואשר איננו רואה הצלחה בעניניו וכו' ומסיים שבנפשו הוא יהודי הרוצה לקיים את מצות תורתנו אלא שאינו אדוק וגם לא שומר שבת וכו'.

ואם לעצתי ישמע הרי תיכף ומיד יבדקו את כל המזוזות בדירתם שיהיו כשרות כדון, ויתחיל להניח תפילין בכל יום חול כדון ויתפלל עכ"פ קריאת שמע ושמונה עשרה וינהיג תיכף מאכלי כשר בביתם וכל זה הוא נוסף על שמירת השבת. וכיון שמזכיר את הרה"ח יונה שי' איידעלקאפ במכתבו הרי בטח יסייע לו בכל הענינים הנזכרים הנ"ל וגם להראותו איך להניח התפילין כו' וכו' ומובטחני שכשיעשה את זה הרי במשך זמן קצר יראה הצלחה בעניניו.

(אג"ק ח"ט ע' רנח)

אפי' לאחר מנחה מקיים מ"ע

בנוגע למצות תפילין, שבזמננו מניחים תפילין רק לק"ש ותפילת שחרית; אבל מובן שגם כשמניחים תפילין עוה"פ בזמן אחר ביום, אפי' לאחר תפילת מנחה, מקיימים מ"ע מה"ת.

(שיחות קודש תשל"ח ח"ב ע' 188)

אפי' פעולה אחת של הנח"ת - מי יוכל לשער ערכה

מכאן - אל תהי בז ליום קטנות, שאפילו פעולה אחת דהנחת תפילין על ידי בחור או אמירת שמע ישראל על ידי בחורה, מי יוכל ערכה לשער, וגם אין זה ענין פרטי של איש פרטי ביום פרטי, כיון שכולם מצטרפים לחשבון גדול, וכל פרט ופרט הוא תנאי לקירוב הגאולה הכללית.

(אג"ק ח"י"ח ע' תצח)

רק ג"פ - אבל יחוד נצחי

מה שמקטין בענין הנחת התפילין שהי רק ג"פ - יעוין תניא פכ"ה שלמע' הוא נצחי, לעולם ועד.

(אג"ק חכ"א ע' קמד)

תפילין בזמן התפלה - זמן המוכשר

ענין התפילין הוא, כמו שהגמרא אומרת, כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו - תפילין קשור עם ענין של ק"ש, וכפי שאומרים בנוגע לשייכות דתפילין לתורה, שזה לא התורה כמו שזה בהבנה והשגה, אלא זהו תורת ה' בפיך, ענין הדיבור, ענין השיחה. לכן זהו גם הדין בפשטות, שהנחת תפילין יכולה להיות לכאורה במשך כל היום כולו מנץ החמה, אבל הזמן המוכשר ע"ז קשור עם זמן השיחה - זמן התפלה.

(שיחות קודש תשכ"ח ח"א ע' 381)

• • •

פרק תשעה עשר

- שונות -

תפילין בכל הדורות

אלו שהניחו תפילין בזמן משה רבינו, הניחו בזמן יהושע והניחו תפילין בבית ראשון ובבית שני ובגלות בבל שבינתיים, עד גלות זה האחרון ויניחו תפילין עד ביאת המשיח, ולאחר מכן יחד עם משיח.

(שיחות קודש תש"ל ח"א ע' 632)

הלכות תפילין בסידור אדה"ז

ע"ז רואים עוד דבר פלא:

הטעם הפשוט ע"ז שרבינו הזקן הכניס בסידורו הלכות של ברכות וכו' הוא – כיון שזה דבר השווה לכל נפש, וזה ענין שקשור עם הנהגה שבכל יום ויום, ולכן צריך שזה יהיה באופן המצוי וכו'.

לכן רבינו הזקן הכניס בסידורו גם הלכות הכי צריכות בנוגע לציצית, תפילין, ק"ש ותפלה.

אבל אעפ"כ בנוגע לציצית, תפילין, ק"ש ותפלה, לא מצינו בסידור כזו אריכות ופרטי דברים כפי שמצינו בהל' נט"י ו"סדר ברכת הנהנין", אע"פ שבהלכות שונות ישנם ענינים הקשורים עם הנהגה היום-יומית שרבינו הזקן לא הכניס בסידורו; ולאידך – בהל' נט"י ו"סדר ברכת הנהנין" ישנם ריבוי (וחלק חשוב) של דיוקים ופרטים שאינם דברים מצויים, אלא ישנם רק לעתים רחוקות, ואעפ"כ רבינו הזקן הכניס זאת בסידורו.

הקושיא אינה מדוע רבינו הזקן לא הכניס בסידורו כל פרטי הדינים של ציצית, תפילין, ק"ש ותפלה – כיון שאז הסידור היה ספר גדול – אלא השאלה הדורשת ביאור היא: מדוע רבינו הזקן הכניס בסידורו – שזהו דבר השווה לכל נפש – את כל פרטי ההלכות של הל' נט"י ו"סדר ברכת הנהנין"?!
א"א לומר שזהו כיון ששם ישנם ריבוי חידושים – כיון שבהלכות ציצית, תפילין, ק"ש ותפלה (בהשו"ע שלו), ישנם

גם ריבוי חידושים, ואעפ"כ אותם רבינו הזקן לא הכניס בסידורו.

(שיחות קודש תשל"ט ח"א ע' 659)

בסידור לא כתוב שצריך להכין עצמו קודם המצוה

מדוע רק הכא גבי מצות תקיעת שופר כתב אדה"י שצריכים להכין את עצמו לקיום המצוה? והרי כל קיום כל מצוה כדבעי הוא כשזהו בכוונה הראוי (דמצוה בלי כוונה היא כגוף בלי נשמה), ומ"מ לא מצינו שאדה"י יכתוב בסידורו גבי עוד מצות שהובאו בסידור (כמו ציצית, תפילין, נטילת לולב ועוד) שהאדם צריך להכין את עצמו קודם עשיית המצוה.

(לקו"ש חט"ל ע' 45)

תפילין וחינוך - שעבוד המוח והלב

כמאמר¹ הידוע מאדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע: כשם שהנחת תפילין כל יום היא מצוה דאורייתא על כל יהודי בלי הבדל אם הוא גדול בתורה או איש פשוט, כך גם חוב גמור על כל יהודי לחשוב כל יום חצי שעה לכל הפחות אודות חינוך הילדים, לעשות כל אשר בכחו ויותר מכפי כחו, להשפיע על הילדים שיתנהגו בדרך בה מדריכים אותם.

למה הזכיר הרבי נ"ע מצות תפילין דוקא? הרי ישנן כמה וכמה מצוות, ולמה השתמש דוקא בדוגמא זו של תפילין?

אחד הרמזים בזה הוא: מצוות תפילין אינה מצווה מעשית בלבד, ענינה הפנימי - שעבוד הלב והמוח כמו שכתוב בשו"ע² ובתניא³, וכך גם ענין ההשפעה על בני הבית צריך להיות לא לצאת ידי חובה בלבד, אלא - בשעבוד המוח והלב.

ויהודי שאינו מסתפק בעצמו בלבד אלא עוסק, ומתוך שעבוד, בהצלת יהודים נוספים ובהבאתם אל תוך התיבה - יכול להיות בטוח גם בעצמו, שישאר תמים ושלם.

(1 היום יום - כיב טבת תש"ג. 2) אדמו"ר הזקן, או"ח סי' כה ס"א. 3) פרק מ"א. (לקו"ש ח"א ע' 9 - תרגום מאידיש)

טומאת ידים דתפילין בכהנים

בהלי אבות הטומאות (פ"ט ה"ה-ו) מבאר הרמב"ם כו"כ דינים בנוגע לעניני טומאה שגזרו תכמים בזמן בית שני - "י"ח דברים גזרו בו ביום" (כמבואר במס' שבת ובמס' פסחים). ובין הדברים - ". רצועות התפילין עם התפילין. הרי אלו מטמאין את הידים".

ובענין זה ישנו דבר תמוה (לכאורה עכ"פ) הדורש ביאור: מצינו שכהנים הניחו תפילין בשעת העבודה - אמנם לא תפילין של יד, לפי ש"נאמר בבגדי כהונה על בשרו ולבשם, מלמד שלא יהי דבר חוצץ בין בשרו לבגדים. לפיכך אין הכהן יכול לעבוד בתפילין של יד, שהרי חוצצת", אבל אעפ"כ, "של ראש אינה חוצצת, ואם רצה להניחם בשעת עבודה מניח". ומפורש בנוגע לסדר לבישת בגדיו של כהן גדול - "שערו הי' נראה בין ציץ למצנפת, ושם הי' מניח תפילין".

ובכן - בשלמא בנוגע לנגיעה בתפילין ובס"ת בשעה שנמצאים במקדש - הרי כבר כתב הרמב"ם בפרק שלפניו (פ"ח ה"ו) "אין טומאת ידים במקדש", היינו, שבמקדש לא גזרו שיטמאו הידים מנגיעה בכתבי־קודש ותפילין.

אבל אעפ"כ, מכיוון שבפשטות הניחו תפילין גם מחוץ למקדש,

[שהרי "צריך אדם להשתדל להיותן (התפילין) עליו כל היום, שמצוותן כך היא", ואם הדברים אמורים בכל אדם, הרי עאכ"כ שכן הוא בנוגע ללוים (וכהנים ש"הובדלו (אפילו) מכלל הלוים. שנאמר ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים", ועאכ"כ שהובדלו מכל שאר בני],

הרי נטמאו ידיהם מהנגיעה בתפילין בהיותם מחוץ למקדש, ועד"ו אם נגעו בכתבי־קודש בהיותם מחוץ למקדש, שאז נטמאו ידיהם, וצריכים טבילה לקודש - טבילת הידים במי סאה (לא רק נט"י בעלמא). ולכאורה, לא מצינו שכל כהן שנכנס למקדש הי' חייב לטבול את ידיו (מלבד קידוש ידים ורגלים) מפני שנגע בתפילין חוץ למקדש!

וכאמור, לא מסתבר לומר שאף ש"מצותן ללבשן כל היום", הרי דוקא כהנים הניחו תפילין רק במקדש, ונצטרך לומר שהי' להם מקום מיוחד בביהמ"ק עבור התפילין כו' - שהרי לא מצינו בשום מקום "חידוש גדול" כזה!

ומה גם ש"תירוץ" זה לא יפתור לגמרי את הבעי' האמורה בנוגע לטומאת הידים מנגיעה מחוץ למקדש - שהרי בפעם הראשונה (עכ"פ) היו צריכים להכניס את התפילין מחוץ למקדש, ולא רק פעם אחת בלבד, אלא בכל פעם שהיו מתחלפים משמרות כהונה, שאז הי' צריך כל כהן להביא עמו את תפיליו מחוץ למקדש!

ועכ"פ - יש לברר ולמצוא ביאור בענין זה, האם אכן היו צריכים להניח תפילין רק בהיותם בקודש, או שמא יש לומר שמה שלא גזרו טומאת ידים במקדש ("אין טומאת ידים

במקדש") מהני גם בנוגע לנגיעה בכתבי-קודש ותפילין מחוץ למקדש, שגם אז לא יטמאו הידים - ענין הקשור עם כו"כ "חידושים".

ולפלא, שלא אישתמיט תנא ואמורא, ראשונים ואחרונים, שידונו ויבארו ענין זה בפרטיות! וכדאי לעיין ולחפש בספרים - שמא ימצאו ביאור ובירור בענין זה.

(התוועדות תשמ"ה ח"ב ע' 780)

מנצל את התפילין להיפך היהדות ר"ל

ורחמנות גדולה עליהם, שהם גורמים שהגלות תתארך, אתחלתא דגאולה, וודאי שלא התחיל, ומה שהם טוענים שהיות ויש יהודי שמניח תפילין וביחד עם זה יושב על כסא של שר (א מיניסטער ביינקעל) לכן זה אתחלתא דגאולה, להיפך, הוא מנצל את התפילין לענין ר"ל היפך קיום היהדות, וכדי למכור את היהדות.

וזהו התועלת (עכשיו) שיראו שזה לא אתחלתא דגאולה, אלא הוא מוסיף את החושך ומאריך את הגלות ליותר זמן. . וכנגד זה תהי' - 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר'; אורה זו תורה, שמחה זה יו"ט, ששון זה מילה, ויקר אלו תפילין. ועד שיהי' אורה וכו', כפשוטו בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

(שיחות קודש תשל"ד ח"א ע' 419)

כלי (אפי' הפנימי) שאינו מיוחד לתפילין. הרי הוא כיסוי

הדין בתפילין הוא, שבשעה שהתפילין מונחות בכיס המיוחד להם, אפי' כשישנם מאה כיסים (אבל כל המאה כיסים מיוחדים לתפילין) זה נחשב ללא כיסוי, אבל בשעה שמניחם אפילו בשני כיסים, כלי בתוך כלי, ואחד הכיסים לא מיוחד לתפילין, הוא נקרא כיסוי. .

אין נפק"מ איזה כלי אינו מיוחד, אפילו אם כיסוי החיצון מיוחד לתפילין, רק הכיסוי הפנימי לא מיוחד, זה נקרא כיסוי, לכאוי אפי"ל, כיון שכלי אחד אינו מועיל אלא צריך שני כלים, יוצא שעיקר הכיסוי זהו כלי החיצון, במילא צריך שהוא (כלי החיצון) יהיה זה שאינו מיוחד, אבל הדין לא כד; גם כשכלי החיצון כן מיוחד, רק הכלי הפנימי אינו מיוחד, זה מועיל.

(שיחות קודש תשכ"ה ח"ב ע' 136)

העולם מציאות - ראי' ממצות תפילין וכיו"ב

אין עניני עולם, אבער - וואס דער גדר פון עולם איז וואס ערפילט זיך א מציאות (ביז אז מען קען מקיים זיין דורך עם מצוות¹ תפילין וכיו"ב).

(1 ראה ד"ה מי כמוכה הידוע - לאדמו"ר מהר"ש (סה"מ תרכ"ט ע' קמח).
(לקו"ש חכ"ט ע' 126)

רואה הנחת תפילין הוראה בעבודת ה'

ידועה תורת הבעש"ט שמכל דבר שרואים ושומעים זוהי הוראה בעבודת ה', עבודת ה' זהו תפקיד עיקרי בבריאת האדם, כמ"ש אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני, אומר הבעש"ט שאין יוצא מן הכלל, אפילו כשזה אינו ענין בפני עצמו, אלא בשביל ענין אחר, יכול להיות הנחת תפילין עד"מ, או ענין אחר בתומ"צ - שהוקשה כל התורה כולה לתפילין, כיון שרואה זאת, שלא יחשוב שזה הכרח בשבילו להגיע להנחת תפילין, אומר הבעש"ט, שזה עצמו נעשה הוראה בעיקר מילוי תפקיד האדם, שזהו לשמש את קונו.

(שיחות קודש תשכ"ז ח"א ע' 402)

תפילין בהידור עצה לבטל קליפת עמלק

ואח"כ מבאר בהמאמר עוד עצה לבטל קליפת עמלק, והוא ע"י מצוות מעשיות והיינו ההשתדלות בקיום המצוות וההידור בהם, וכמו במצוות תפילין בכתיבת הפרשיות (שזה כולל הגהתן) ע"י סופר מומחה ויר"א, וכן תיקון הבתים ע"י מומחה ויר"א, ושהנחתן תהי' כדבעי ושלא יסיח דעתו מהם. ועד"ז בשאר המצוות.

(סה"מ תש"ל ע' 186)

כפי שבספינה טובעת חושבים לזרוק ראשון הטו"ת

כאשר צר לו הזמן, שאין לו פנאי, או שחסר לו כח או מרץ כו', והוא סבור שע"י שימעט בעבודת הכלל יהי' לו קל יותר מבחינת הזמן או הכח - עליו לדעת שהאמת היא בדיוק להיפך: ע"י שימעט בעבודת הכלל - יקשה עליו עוד יותר, ודוקא ע"י שלא יוותר בשום דבר - יהי' לו קל יותר, כיוון שאז מתבטלת הקליפה המבלבלת.

וכל זה הוא לא רק בענינים המחוייבים על-פי דין, אלא גם בנוגע לענינים של הידור (אם הוא שייך להידור זה) - שגם עליהם יש לעמוד בתוקף, עד כדי מס"נ.

וכידוע המשל בזה (שרבים נוהגים לספרו) - מספינה שעמדה לטבוע, והמלחים הורו להשליך את המשאות

הכבדים שבה, ועלה בדעתם של נוסעי הספינה, שלכל לראש ישליכו את הטלית והתפילין, ורק אח"כ - אם זה לא יעזור - ישליכו את האבנים הכבדות.

וכן הוא גם בנמשל :

כללות העולם נמשל לספינה בים סוער. ומובו, שכאשר ישנה "רוח סערה", ועומדים לטבוע - אין שום מקום בשכל "להשליך" לכל לראש את הטלית והתפילין.

ומובו שענין זה הוא לאו דוקא בתפילין דרש"י שהם חיוב על-פי דין, אלא גם בהתפילין שהם מצד הידור, תפילין דר"ת, וכן בתפילין דשימושא רבא ודראב"ד - לאלה השייכים לזה.

וכן הוא בנוגע לכל עניני התורה - ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין" - שיש ענינים שמחויבים בהם על-פי דין (כתפילין דרש"י), ויש ענינים של הידור (כתפילין דר"ת וכו'). וכאשר במצב של קשיים כו', "משליכים" ומוותרים לכל לראש על ענין רוחני, בין אם זהו ענין של חיוב ובין אם אין זה אלא הידור (למי ששייך להידור) - הרי זה מוכיח, שכל עניני התורה והמצוות אינם מתוך נעימות ועריבות ("געשמאק"), אלא בדרך של כפי, בבחינת "וימררו את חייהם".

(תורת מנחם - התוועדיות חס"ז ע' 18)

עבד עברי בתפילין

ובמה שהעיר בזהר דף ק"ח ע"א, דעבדין פטורין מעול מלכותא דלעילא. בטח לא נעלם מכהדר"ג מה שעמדו ע"ז במפרשי הזהר וציינו לשער חדש סי' העיטור הלכות תפילין דמבאר זהר זה למעט עבד עברי מתפילין. וציינו ג"כ למס' קידושין כ"ב ע"ב, ירושלמי שם ע א' סוף הלכה ב', ירושלמי ברכות פ"ג הלכה ג', ספר זכר יהוסף לחגיגה ד' סוף ע"א, ספר יקר תפארת להרדב"ז על הל' עבדים פרק א' הלכה א'. ועוד.

(אג"ק ח"ח ע' קעב)

פרקי אבות תחילה וסוף - ענין התפילין

זה מה שכתוב קיבל תורה מסיני, ולא מפי הגבורה, הקב"ה, ה', מפי אנכי ה' אלקיך, כיון שכאן לא מדובר ע"ז שנתן אלא ע"ז שקיבל, ובכדי לקבל תורה צריך להיות ענין של סיני דמכיד מכל טוריא - ענין הביטול (ענין התפילין?).

ולאח"ז מסיים בפרק קנין תורה, שזהו הכנה לשבועות, כל מה שברא לא ברא אלא לכבודו שנא' לכבודו בראתיו וגו' עשיתיו, אין כבוד אלא תורה כמו שנאמר קודם בפרק.

ולאחיו אומר ה' ימלוך לעולם ועד - ענין התפילין - מלכות, עד וראו כל עמי הארץ וגוי ויראו ממך, שנעשה תפול עליהם אימתה ופחד, והולכים קוממיות בקומה זקופה לקבל פני משיח צדקנו בקרוב ממש.

(שיחות קודש תשל"ה ח"ב ע' 197)

הציץ לא חוצץ לתפילין

יש ראי' ע"ז מנגלה דתורה, מהדין שהציץ אצל הכהן לא חוצץ לתפילין כמבואר במ"א באריכות, שזהו בגלל שכל מצווה כלולה מכל המצוות ולכן העוסק במצוה פטור מן המצוה.

(שיחות קודש תשכ"ו ע' 297)

תפילין שבראש - קביעות בנפש

לכן צריך להיות ענין של קביעות עתים לתורה, וכמו שרבינו הזקן אמר (לקו"ד ח"א ע' ז) שהקביעות צריכה להיות קביעות בנפש, ז. א. שבשעה שלומד, צריך להיות באופן של קביעות בנפש (ע"ד מה שאומרים תפילין שבראש, ולא תפילין שעל הראש).

(שיחות קודש תשל"ו ח"א ע' 288)

ר"א הגדול. בחי' ע"ד תפילין שבראש

בנוגע להערות בזה, בפי וירא מסופר על הסתלקותו של ר' אליעזר הגדול (צח, א), ובהמשך לזה אומר שר"א הגדול אמר לבנו "זיל ואימא לאמך דתסתלק תפלאי באתר עילאה, ובתר דאסתלק מן עלמא ואיתי הכא למחמי להון, לא תבכיי" (וכמוסבר בהערות (ע' סח) "שאמר לבנו שיאמר לאמו שתתלה התפילין שלו באתר עילאה. . א"כ כשיהיו תפילין וגם הוא עצמו יבא לראותן - על מה תבכה").

ומבאר בהערות כי ר"א הגדול הוא ע"ד תפילין של ראש. . וראי' לדבר שבחינתו הוא ע"ד תש"ר, כי ר"א הגדול הוא הוא דרש ע"פ וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך גוי' אלו תפילין שבראש כדאיתא במנחות דל"ה ע"ב (ששם עיקר הסוגיא של תפילין) שם הוי' הוא מספר אליעזר הגדול במכוון, ומזה מובן שבחי' ר"א הגדול הוא ע"ד תפילין של ראש.

(שיחות קודש תשל"ו ח"א ע' 190)

שבע ביום הללתיך

הנה בקו ההמשכה יש שבע דרגין, וכדאיתא במסכת מנחות ע"פ שבע ביום הללתיך שהוא ד' ציניות שבכנפות,

תפילין של יד ותפילין של ראש ומזווה לפתחו, שהם בחינת השבע דרגין שבקו ההמשכה.

(סה"מ תש"כ ע' 42)

תשובה שבתפילין

ישנם אחרונים שרוצים לתרץ שתשובה היא מצוה כללית, ז. א. שהיא קשורה עם כל המצוות, ע"ד מצות תפילין, שאדם אינו יכול להניח תפילין אא"כ הוא מקבל ע"ע מכאן ולהבא לעשות תשובה, ולולא זאת הוא לא קיים מצות תפילין כתיקונה, רק דוקא בשעה שמתחרט על העבר. . וצע"ג. .

(שיחות קודש תשכ"ח ח"ב ע' 440)

• • •

תפילין ותורה שבע"פ

עד שפירשה תושבע"פ

"ארץ" קאי על בחי' הרצון (רצתה לעשות רצון קונה). וזהו כללות הענין דתושבע"פ - כי בה מתגלה רצון העליון. דהנה, "על פי תורה שבכתב אי אפשר לידע שום דין על בוריו, בלתי פירוש הגמרא, כמו דרשת טטפת שבתפילין כו' וכיוצא בהן, ואיך הם נכתבין וכל פרטי דקדוקיהם" [כפי שכותב הרמב"ם (הלי' תפילין רפ"ג) "שמונה הלכות יש במעשה התפילין כולן הלכה למשה מסיני"] - וזהו העילוי דתושבע"פ, שעל ידה מתגלה רצון העליון, לידע כיצד לקיים את רצון העליון בכל הפרטים. [וכפי שזה במצות תפילין, כן הוא בכל המצוות שבתורה - שהרי "הוקשה כל התורה כולה לתפילין"].

(שיחות קודש תשמ"א ח"ד ע' 631)

מבאר בזה אדמו"ר הזקן שע"י הלכות התורה נפעל גילוי רצון העליון, "כי הנה רצון העליון ב"ה המלוכש בתרי"ג מצוות שבתורה שבכתב הוא מופלא ומכוסה טמיר ונעלם, ואינו מתגלה אלא בתורה שבע"פ, כמו מצות תפילין עד"מ, שנאמר בתושב"כ וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך, והוא מאמר סתום ונעלם שלא פירש הכתוב איך ומה לקשור. . עד שפירשה תורה שבע"פ שצריך לקשור בית אחד על היד. . וכל שאר פרטי הלכות עשיית התפילין. . וכן כל מצוות שבתורה אינן גלויות וידועות ומפורשות אלא ע"י תורה שבע"פ".

(התוועדויות תשמ"ג ח"ב ע' 654)

תושבע"פ מביא כל הפרטים במצוה

רבינו הזקן מבאר בספר התניא במאמר "תנא דבי אליהו כל השונה הלכות כו", "למה השונה הלכות דוקא מובטח לו כו' ולא שאר דברי תורה":

"כל מצוות שבתורה. אינן גלויות ומפורשות אלא ע"י תורה שבע"פ", "כמו מצות תפילין עד"מ, שנאמר בתושב"כ וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך", והוא מאמר סתום ונעלם, שלא פירש הכתוב איך ומה לקשור, ומהו טוטפות, והיכן הוא בין עיניך ועל ירך, עד שפירשה תורה שבע"פ כו", והיינו, שדוקא ע"י תושבע"פ יודעים כיצד לקיים את המצוות כדבעי, "כמצות רצונך", משא"כ מצד תושב"כ כשלעצמה לא יודעים עדיין כיצד (ולכן לא יכולים) לקיים את המצוות.

(תורת מנחם - התוועדיות חכ"ט ע' 248)

'אז לא אבוש - בהביטי אל כל מצוותיך'

לאחרי שיהודי למד תורה שבכתב כולה (ועדיין לא למד תורה שבעל פה) - נעשה אצלו רגש של בוש: למרות שלמד את כל התורה - אינו יודע כיצד צריכים לקיים את המצוות! ולדוגמא - במצות תפילין: בתורה שבכתב נאמר "וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך", ועדיין אינו יודע "איך ומה לקשור ומהו טוטפות והיכן הוא בין עיניך ועל ירך" (כמבואר באגה"ק ש"רצון העליון ב"ה המלוּבש בתרי"ג מצוות שבתורה הוא מופלא ומכוסה כו"), וכיו"ב בשאר המצוות - "הוקשה כל התורה כולה לתפילין".

ועל זה נאמר "אז לא אבוש - בהביטי אל כל מצוותיך".

(התוועדיות תשד"ח ח"ג ע' 1646)

הבנת משה רבינו מתושב"כ לבד

שלהיות משה רבינו כלי לגילוי אור החכמה, הנה מקיצור הדבר שבתושב"כ ידע כל פרטי דיני המצוה, וכמו בפסוק 'וקשרתם' ידע כל פרטי מצות תפילין. ולהעיר, שמצות תפילין היא מהדוגמאות על כך שמצוות התורה אינן גלויות ומפורשות אלא ע"י תושבע"פ דוקא, שלכן נקראת 'תורת אמך', עד"מ כמו שכל אברי הולד כלולים בטיפת האב בהעלם גדול, והאם מוציאתו לידי גילוי, ככה ממש באים כל המצוות מההעלם אל הגילוי בתושבע"פ דוקא. וזהו מה שמדגיש בהמאמר שגם בפסוק 'וקשרתם' ידע כל פרטי מצות תפילין, כיוון שאצלו היתה התורה באופן של אור, תורה אור, אור החכמה, שעי"ז נעשית הידיעה באופן נעלה יותר מראיית

השכל, ראיי אמיטית הנקראת ראיית החכמה (כמבואר שם בארוכה) ובאופן כזה היו אצל מרע"ה כל ענייני תושב"כ, החל מעשרת הדברות שנתגלו בדיבור במתן תורה.

(תורת מנחם - דרושים לפרקי אבות ע' כח)

• •

לקחת תפילין בנסיעה

כותב אשר נתקבל ידיעה מאחיו. ש"י שבחוה"פ צריך היי לנסוע על האני למזרח, הנה בטח כמו שדברתי עמו לקח עמדו התפילין שלו, וכן כדאי לעוררו שיהי אצלו סידור ותהלים, וכדי שיוכל לשאת אותם אתו, בטח ימצא את הנ"ל בפורמט קטן וישלח לו, ויה"ר אשר השי"ת ישמור אותו בכל מקום שהוא ויביאו לביתו בריא ושלם בכל.

(אג"ק ח"ה ע' שכז)

במענה למכתבם מעש"ק, בו כותבים אודות נסיעתם ביום א' הבע"ל.

ומהנכון שנוסף על התפילין שלהם שבודאי לוקחים אתם, יקחו גם כן ספר תהלים וספר תניא כל אחד מהם, ובמשך הנסיעה ללמוד עכ"פ איזה שורות מספר התניא ולומר איזה מזמורי תהלים, ותהא הנסיעה בסדר ובשלום ובשעה טובה ומוצלחת.

(אג"ק ח"ט ע' רטז)

• •

השגת תפילין מהודרות

גם תפילין דראב"ד ושמ"ר

ובפרט שגם בנוגע לזהב ופז, הרי, הצורך בהם אצל יהודי הוא בשביל ענייני תומ"צ, שיוכל ליתן צדקה, לקיים מצוות בהידור, כמו, לקנות תפילין מהודרים, ולא רק תפילין דרש"י ור"ת מהודרים, אלא גם תפילין דראב"ד ושמ"ר מהודרים (כידוע גודל הענין דהנחת די זוגות תפילין), וכיו"ב.

(התועדויות תשמ"ט ח"ד ע' 147)

אפילו כשמשתמש בכסף לדבר מצוה – לקנות תפילין מהודרות, לתת צדקה וכיו"ב – יכול הוא לחשוב שכבר יצא ידי חובתו בכל-

למדים אנו מזה שחרוט על הכסף שבו השתמש לדבר מצוה - שיחד עם זה שעושים דבר מצוה, צריך גם להיות ענין של אמונת ה' וענין של לעשות מרבים יחיד.
(שיחות קודש תש"מ ח"ב ע' 62)

בזמנינו קל להשיג תפילין מהודרות

מלפנים הי' קשה להשיג תפילין מהודרות, והי' צורך בטירחא גדולה כדי להשיג בהמה שיש בה כל ההידורים, עור של שליל, ואילו עתה, הרי גם אם אין הדבר נמצא בעירו, אין בזה קושי - יש לו טלפון, והוא מטלפן אל מעבר לים ומתעניין היכן יש בהמה שיש לה שליל הדרוש, ואם הוא עדיין שלם, שהרי רצונו בתפילין מהודרים בתכלית ההידור. (ובמיוחד שזה עתה בקריאת חול המועד פסח קראו בתורה על התפילין).

(התוועדות תשמ"ח ח"ג ע' 117)

שלימות מצוות תפילין

עד כמה חשובה מצות תפילין ניתן לראות מסיפורים והסברים שונים של חז"ל, אביא כאן רק כמה:
(א) (קידושין לה, א) הוקשה כל התורה כולה לתפילין - כל התורה ומצוותי' הושוו ופרטים שונים מהם ניתן ללומדם - ממצות תפילין.

(ב) הגם שאפשר לצאת ידי חובת מצות תפילין בהנחתם פעם אחת ביום ורק בבית הכנסת או בבית, הרי בימים שאנשים היו נקיים יותר וקרובים יותר לדברים רוחניים, נהגו להניח תפילין במשך כל היום ועשו זאת הן בבית הכנסת ובבית והן ברחוב.

ועד כמה כולם שמרו והחזיקו במצוה זו - אפשר לראות מכך שהגמרא (שבת קל, א) מתלוננת על היחס לתפילין בתקופה מסויימת:

באותה שעה היתה גזירה שמי שיניח תפילין יהרג. אפשר לחשוב שהפסיקו להניח תפילין? - לא, על כך אין לגמרא תלונות, המשיכו להניח תפילין. חושבים שהסתפקו עם המוכרח במצות תפילין עצמה, בהנחה פעם אחת ביום שבה יוצאים ידי חובה? לא, גם את זה אין הגמרא מספרת, הניחו את התפילין גם כשהלכו ברחוב מבלי להתחשב בסכנת-חיים, עד כדי כך היו התפילין חשובים ויקרים אצל היהודים אפילו באותה שעה.

ואולם, כיוון שרק כמה אנשים יחידים עשו זאת, כמו לדוגמא אלישע בעל כנפיים, מחשיבה זאת הגמרא כמסירות נפש במדה שלא מספיקה לפי הראוי למצות תפילין.

תוספות מסביר עוד יותר, שגם על כך אין מה להלין, ובמה אם כן בכל זאת התבטאה העובדה שמצות תפילין לא היתה חזקה אצל היהודים כפי שהי' ראוי להיות, ושהגמרא מתלוננת ומתפלאת על כך ?

מביאה הגמרא משל: בזמן הגזירה הלך אלישע ברחוב, וכמובן מאליו בתפילין. ממונה הבחין בו, רדף אחרי אלישע והשיג אותו ושאל אותו מה הוא מחביא, ענה לו אלישע: כנפי יונה.

חוסר התוקף לומר שאלו הם תפילין (אף שמשמעות הדבר לגביו היתה מוות), מוכיח שהיחס לתפילין לא הי' כל-כך נלהב כפי שראוי ודרוש למצות תפילין.

(אג"ק ח"א ע' חצ"ר - תרגום מאידיש)

ביאור הגמרא שתפילין - מרופה

כדי להבין נכון את כונת דברי ר' שמעון בן אלעזר (שבת קל, א) שתפילין לא מסרו ישראל כו', התעכבתי על דבר, שלגמרי אינו מובן - במבט ראשון - בגמרא שם: ר' שמעון אומר לכאורה דברים ברורים מאוד: (א) על תפילין לא מסרו את הנפש למיתה. (ב) תפילין הם "מרופה" אצל בני ישראל. מדוע, אפוא, זקוקה הגמרא להסבר על כך - "דאמר רבי ינאי וכו'" - היו צריכים להביט מה קורה אצל בני ישראל עם תפילין, והיו רואים אם זה מרופה או לא וכאשר ר' שמעון מספר שלא מסרו כו', מה מוסיף לנו הסיפור של אלישע בעל כנפיים לחיזוק סיפורו של ר"ש (כאשר הגמרא מביאה ראיי הכונה היא לחזק סברא, פירוש, ביאור, אבל לא כדי להוכיח, שהדבר אותו התנא או האמורא **מספר**, אכן התרחש בפועל)? לכן, מוכרחים להזדקק להסבר בזה, והשתמשתי בהסברים של רש"י או תוספות - שחיו 500-600 שנה לאחר הגמרא וקיבלו את פירושי פשט הגמרא ע"י ר' גרשום מאור הגולה וכד', מבבל, שם נכתב הש"ס - שלפי זה מובן לשם מה מביאה הגמרא: דאמר ר' ינאי וכו' - כדי להבין את דברי ר' שמעון לא כפירושם השטחי, אלא לפי הביאור הנכון: (א) **במה** התבטא ה"לא מסרו (נפשם למיתה" (ב) מה הפירוש של "מרופה בידם".

- הכל כפי שהוסבר במכתב הקודם.

ג) הבאתי את המאמר של ר' שמעון, (כתיאור 1) איזה יחס מצות תפילין דורשת. 2) כיצד, בשעה שהדבר הי' כרוך ללא ספק בעונש מות, קיימו את המצוה למרות זאת, ועד כדי כך שיחידים היו מניחים תפילין גם **ברחוב** ובמשך **כל היום** - (ראה במכתב הקודם).

ד) הוא [הנמען] כותב: באמריקה כולם מחזיקים ממילה, אבל רבים לא מקיימים את מצות תפילין, [על-כן] משער: לכך התכוין ר' שמעון שמילה אינה מרופה אבל תפילין כן מרופה.

כאמור, לדעתי, מיוסד על הפירושים של אנשים שהיו קרובים מאתנו לתקופתו של ר' שמעון ב-900 שנה, כונתו של ר' שמעון באמרו מרופה היא - חלש, כלומר לא כל כך חזק כפי שהי' צריך להיות, כפי שנכתב לעיל.

עם זאת, יכולני להסכים אתו בהבא להלן - ואבהיר זאת באמצעות משל: אנשים הולכים יחד בדרך, אחד מהם סר מהדרך בחושך ותעה, עד שכעבור זמן תפס שהוא נמצא באמצע יער, במקום שלא רואים כל דרך, בית, אדם וכד'.

כיצד זה קורה? לא עוברים מיד מהדרך הגדולה והרחבה למעמקי יער עבות, אלא שתחילה הוא ירד מהדרך צעד, אחר-כך נוסף עוד צעד, עד שבמשך הזמן נמצאים בעומק היער העבות.

כך גם בענייננו: מכך שבימי ר' שמעון, היו חלשים שהניחו תפילין בבית, אבל לא הלכו **למיתה**, כדי להניח אותם ברחוב כל היום, יתכן שצעד אחרי צעד בא המצב הנוכחי אצל חלק מבני ישראל.

(אג"ק ח"א ע' שכא - תרגום מאידיש)

לחזק קיום מצות תפילין

השתדלות - ובכל הדרכים המתאימות - לחזק¹ קיום מצות תפילין והפצתה בכל מקום שיד אדם, אתם קרוים אדם, מגעת.

1) ראה שבת (קל, א) : מוחזקת כו' מרופה כו'. ודתענית (יז, סע"ב) ועשו סייג לתורה, היינו הרחקה (כפיה"מ שם. ראה אדר"ג רפ"ב. שבת יג, סע"א. וברמב"ם הל' ממרים פ"ב ה"ד "לחזק הדת ולעשות סייג". וראה שם פ"א ה"ב. ואכ"מ). ודברכות (לב, ב), היינו שיהי' תמיד בכל כחו (פרש"י שם), או אף שלא הצליח יחזור עוה"פ (כ"מ באגה"ק דאדה"י (בית רבי ע' קג), וי"ל דהוכחתו ממאמר הסמוך לו : אם ראה כו' שנאמר קוה כו').

(אג"ק חכ"ה ע' ש"ב)

הביאור בפתח אליהו

שתי נוסחאות

בפתח אלי' נאמר: ואיהו קרקפתא דתפילין מלגו איהו שם מה, המילים 'ואיהו קרקפתא וכו' מה, ודאי הולך על מה שנאמר לפני כן עשר ספירן, שזה הולך על ע"ס. אבל יש שקו"ט האם המילים שלאח"ז 'ואיהו שקיו דאילנא', אמורים על כל הע"ס, או על 'כתר עליון איהו כתר מלכות' דכתיב בתריה, לכאורה אפשר לומר, שזה הולך על הע"ס כיון שאילנא זה ע"ס, אך א"א לומר ש'איהו' - זה ש'אשקי לאילנא' - זה גם הע"ס.

עוד צלה"ב: בלשון 'ואיהו קרקפתא דתפילין' ישנם שתי נוסחאות: א) 'ואיהו קרקפתא דתפילין' שכך מביא גם רבינו הזקן, וזה בכל הדפוסים עד לדפוס הראשון. ב) 'ואיהו קרקפתא דלא מנח תפילין'. ולכאורה מה הפירוש בנוסח זה, שאעפ"י שהוא אינו בכל הדפוסים אבל הוא נמצא על אתר.

ב' פירושים - הקב"ה מניח תפילין

וביאור הענין הוא: הגמ' אומרת שהקב"ה מניח תפילין, ישנם ע"ז בתורה אור שני פירושים, הפירוש הראשון שהקב"ה מניח תפילין, הקב"ה הוא ז"א, והתפילין הם מוחין, שזהו ענין התכשיטין. וכמבואר באוה"ת, שע"י הנחת תפילין נעשית המשכה ממוחין לז"א.

ובדוגמא, אצל האדם למטה כשמניח תפילין, התפילין פועלים שיהי' ויראו ממך, ז. א. שהתפילין פועלים על האדם, כך גם למעלה פועלים התפילין בהקב"ה שיהיה המשכת המוחין.

לאח"ז ישנו הפירוש השני, שהקב"ה הולך על אריך - שזהו כתר, ותפילין זה מוחין, הפי' שנמשך מכתר בהספ"י שלמטה בחכמה.

התפילין פועלים באדם. ואח"כ האדם פועל בתפילין

כיון שישנו שני ענינים אלו למעלה, ודאי שזה כך גם למטה, כיון שזה כמים הפנים לפנים וגו', שכמו שזה למעלה כך זה למטה, במילא כמו שלמעלה יש איך שהתפילין פועלים בהקב"ה, ואיך שהקב"ה פועל בתפילין, כך גם אצל האדם, יש איך שהאדם מקבל מהתפילין, ויש איך שהוא משפיע בתפילין, שע"י שהאדם מניח תפילין הוא פועל בתפילין.

מה שהאדם לוקח מהתפילין זה שע"י התפילין נעשה "ויראו ממך" ו"וטרף זרוע אף קדקד", שזה דבר שאין באדם מצ"ע, ודוקא התפילין פועלים על האדם.

ומה שהאדם פועל על התפילין הוא שע"י הנחתן נעשה מצוה, כיון שבתפילין מצ"ע אין את הענין, וכמובא בתו"א באריכות בד"ה הבאים ישרש, שע"י עבודת האדם נתוסף בתפילין, כי אינו דומה התפילין איך שמונחים על השולחן קודם הנחתן, לגבי לאחר שהניח אותם.

אפי' בפרשיות אומרים, שאינו דומה קדושתם איך שהם בפ"ע, וכמו שהם כשנמצאים על הראש והאדם מקיים איתם מצות תפילין. ועד"ו הרצועות והבתים, שכל קדושתם נפעלת לאחר שמניחם על הראש ועל הזרוע. שזהו עיקר קדושתם, וזה עושה זאת למצוה.

ביאור ב' הנוסחאות

לפי"ז מובנים שני הגירסאות, שישנו בחי' קרקפתא דתפילין, ולאחמ"כ ישנה דרגא נעלה יותר דלא מנח תפילין, כיון שהוא נעלה יותר מהתפילין, והוא פועל בתפילין.

סדר העבודה בזה, קודם פועלים התפילין עליו, ולאח"ז מתעלה, שמתעלה מהתפילין, ופועל עליהם, וכך גם בשאר מצות ה', שקודם זהו מצות ה', ולאח"ז מתעלה לדרגא שהיא למעלה מהמצוה, ופועל בה כביכול.

הסדר בזה, קודם צריך לעשות מצוה ולקבל ממנה, ולאחמ"כ מגיע הוא שנעשה למעלה ממנה, קרקפתא דלא מנח תפילין.

(שיחות קודש תשכ"ט ח"ב ע' 353)

זמן הנחת תפילין

מ"ע ומל"ת בתפילין

אין בעה"ב על תורה ומצוות, מלבד הקב"ה. רק הקב"ה אמר שביום מוכרחים להניח תפילין, בלילה (מדרבנן) אסור להניח תפילין, עד"ז בשבת ויו"ט. בדיוק כמו הנחת תפילין בחול ביום, שזה מ"ע מה"ת, כך יש כאן איסור "מימים ימימה", כהדעות בזה, שבשבת לא, יו"ט לא, בלילה לא, כהפלוגתא בזה, אבל זה לא הפשט שהוא עושה מצוה בזה, ישנו ענין של עשה, וענין של לא תעשה, לאח"ז ישנו עוד ציווי

בתורה, ש"עשה דוחה לא תעשה", אבל לא שהאדם קיים מצוה.

(שיחות קודש תשל"ב ח"א ע' 222)

בלילה

בכל ימי החול: להביא הלילות וגם מדרבנן לילה זמן תפילין הוא (שו"ע או"ח רס"ל)¹

1) דלכאורה י"ל דלאחרי גזרתם נעשה הלילה לאו זמן תפילין [דוגמא בעניני חה"פ - שו"ע אדה"ז סת"ג ס"ל] וזה שולל בהמ"מ (לס"ל סעי' ב): אם כן כל הלילה מותר. - שקו"ט בזה בחקרי הלכות ג"כ.

(אג"ק חכ"ה ע' צ"ז ובהע' ובשוה"ג)

קיומה בימי החול דוקא

יש מעלה בימי החול גם בנוגע לעניני קדושה ותומ"צ ממש, כמו בנוגע למצות תפילין שקיומה בימי החול דוקא, וכיוון שבמשך שבעת ימי הסוכות ושמע"צ ושמח"ת אין מניחים תפילין, גדולה ביותר התשוקה להנחת תפילין ביום חול הראשון שלאחרי היו"ט (כידוע הסיפור בזה אודות הרה"צ ר' לוי"צ מבארדיטשוב).

(התנועדויות תשנ"ב ח"א ע' 130 הערה 241)

הנחת תפילין למי שנהג להניחם ב"מה טובו"

שמעתי מהרב בן ציון שטיין ששאל אדמו"ר שליט"א ביחידות שהוא נוהג להניח תפילין קודם מה טובו - וראה מה שכתוב ב"ספר המנהגים" שצריך להניח קודם איזהו מקומן, אם ימשיך להניח קודם מה טובו או להניחם קודם איזהו מקומן? וענה על זה אדמו"ר שליט"א (תוכן דבריו)

כיוון שכבר התחיל להניח קודם מה טובו ימשיך להניחם שם.

(היכל מנחם ח"ג ע' רסג)

אכילה בשבת ויו"ט, כמו הנחת תפילין

בשבת ויו"ט בזמן הזה ישנו גם כן גילוי אלקות, ומכל מקום אוכלים בשר, ומפורש לגבי שמחת החג שצריך להיות בשר שמן ויין ישן. ובכלל - כמו שיכול להיות הנחת תפילין, כך יכול להיות אכילה.

(המלך במסיבו ח"ב ע' קנז)

בתג לא חסר ענין התפילין

די"כ: בפסקי הקרבנות של תפילת מוסף חסר הקרבן של יום שני?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תפילין ג"כ אין מניחים במשך כל ימי החג ושם השאלה היא לכאורה, קשה יותר - הרי חסר בהנחת

תפילין? אלא שכן תיקנו חכמים - אנשי כנסת הגדולה - ולא שייך לשאול שחסר.

(המלך במטיבו ח"א ע' רעג)

הזמן גרמא וזהיר טפי

לפעמים ישנו ענין שהזמן גרמא שאז צריך להתמסר בזה יותר, שהרי כשאומרים במאי הוי זהיר טפי שהוא היי זהיר במצות ציצית, או אין הכוונה שהוא קיים רק מצוה זו, אלא בזה הוא זהיר טפי, וכשהגיע הזמן של ק"ש או הוא עסק במצות ק"ש, אלא שגם זה עולה ע"י השעה שבמצות ציצית שבה הוא זהיר, ועד"ז הדוגמא השני בגמ' שהוא זהיר טפי בתפילין כשמגיע זמן של שבת ויו"ט שאז אין מצוות תפילין, אז הוא עוסק בענינים ששייכים לזמן ההוא.

(שיחות קודש תשל"ד ח"ב ע' 399)

קודם מתן תורה ואחר מתן תורה

לאחר מ"ת הקדושה בדברים הגשמיים

ההבדל בין המצוות שקיימו האבות לפני מ"ת לבין המצוות שמקיימים בני ישראל לאחר מתן תורה:

קיום המצוות על ידי האבות היה בכוחות עצמם. לא היה להם אותו כוח מיוחד מלמעלה לקיום מצוות¹ שנתן הקב"ה לישראל ע"י הציווי שלו בעת מתן תורה. לכן, אף שגם האבות קיימו מצוות בגשמיות בפועל ממש, לא יכלו להחדיר את קדושת המצוות בדברים גשמיים, שהם - הדברים הגשמיים - יתקדשו.

(כמו למשל עבודת יעקב אבינו באמצעות ה"מקלות" שבזה המשיך את אותם המשכות עליונות שאנו ממשיכים ע"י מצות התפילין², ועכ"ז לאחר גמר עבודתו עם ה"מקלות", הם נותרו מקלות ללא כל קדושה בהם).

לעומת זאת המצוות שבניי מקיימים אחר מ"ת, יש בהם הכח שניתן להם מהקב"ה, ע"י הציווי שלו, להמשיך קדושה, גם בדברים הגשמיים, שה"גשם" יהיה קדוש.

(1) ראה שהש"ר פ"א ע"פ לריח שמניד וגו': כל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו וכו'. שיחת שבת בראשית (התנועות א) ה' תשכ"א. (2) זח"א קסב, א. וראה תו"א ויצא כג, ג.

(לקו"ש ח"ג ע' 757 - תרגום מאידיש)

קודם מ"ת - נמשך אור רוחני

המקלות והרהטים של יעקב אבינו שעל ידם נמשך אור רוחני כבמצות תפילין של עתה¹ - בכל זאת לא נמשך בהם

האור בבחינת קליטה פנימית והתאחדות, שהרי לאחר ביצוע העבודה בהם לא היו הללו כתשמישי קדושה שיש בהם הארת קדושה.

(1) ראה זהר חלק א. קסא. ב ואילך. סדיה ויצג את המקלות - להצ"צ - באור התורה.

(לקו"ש ח"א ע' 72 - תרגום מאידיש)

המצוות של האבות (ובכלל - קודם מתן תורה) היו רק ברוחניות. דנוסף לזה שכו"כ מצוות קיימו רק ברוחניות (כמו תפילין שנזכר בהם יציאת מצרים ואז עדיין לא הי' גלות מצרים), הנה גם בהמצוות שקיימו בגשמיות, היתה המשכת הקדושה רק ברוחניות ולא בדבר הגשמי שבו קיימו המצוה¹.

(1) ראה סה"מ היתש"י ע' 223 ובהערות שם.

(סה"מ מלוקט ח"ג ע' ע)

מעשה המצוות לא הי' בפרטיות כמו אחר מ"ת

און דאס וואס מיגעפינט אויך פאר מ"ת (ביי די אבות) עשיית המצוות - איז די עשי' געווען א טפל און אן אויסדרוק פון דעם ענין רוחני¹, וואס דערפאר איז דעמאלט די מעשה המצוות בגשמיות ניט געווען אזוי בדיוק אין אלע פרטי פרטים ווי דער קיום המצוות נאך מ"ת².

(1) ראה בכ"ז לקו"ש ח"ג ע' 888. וראה לקו"ש ח"ה ע' 327. ועוד. (2) כמו מקלות דיעקב שהיו במקום תפילין (זח"א קסב, א. וראה סה"מ תקסב ע' יב. אוה"ת ויצא רכג, א"ב. ועוד).

(לקו"ש חכ"א ע' 49)

הגשמי טפל להרוחני

ולהעיר מהמבואר בענין קיום המצוות של האבות שהי' בעיקר ברוחניות, וקיומן בגשמיות (כמו המקלות דיעקב שהיו במקום תפילין - זח"א קסב, א. וראה סה"מ תקס"ב ע' יב. ועוד) הי' טפל להרוחני של המצוה (ראה לקו"ש ח"ג ע' 888. ח"ה ע' 327. ועוד).

(לקו"ש חכ"ב ע' 183 בהע' 27)

דער חילוק פון די מצוות וואס די אבות האבן מקיים געווען פאר מתן תורה צו די מצוות וועלכע מיר זיינען מקיים נאך מ"ת:

דער קיום המצוות פון די אבות איז געווען ברוחניות. ווי עס שטייט אויף דערויף די ראיי אין תו"א¹, פון כמה וכמה מצוות, וואס בימי האבות האט מען זיי גארניט געקענט מקיים זיין

בגשמיות. ולדוגמא: מצות תפילין, וואס אין די פרשיות פון תפילין שטייט וועגן יציאת מצרים, און בימי האבות איז דאך נאך ניט געווען די גאנצע זאך פון יציאת מצרים.

עס מיינט אבער ניט, אז קיום המצות של האבות איז געווען בלויז ברוחניות אן קיינע פעולות בגשמיות, זיי האבן געטאן אויך פעולות בגשמיות (עכ"פ בכמה מצות)

וכדמוכח פון מצות תפילין גופא: עס שטייט אין זוהר², אז יעקב דורך די מקלות האט ממשיך געווען די המשכות וואס ווערן נמשך דורך מצות תפילין. זעט מען דערפון, אז אעפ"י, כנ"ל, זיי האבן ניט געקענט מקיים זיין מצות תפילין בגשמיות אין דעם אופן ווי נאך מתן תורה, פונדעסטוועגן, איז בקיומם ברוחניות געווען אין דעם אופן אויך א פעולה בגשמיות, די פעולה מיט די מקלות.

(1 יא, ד. מא, ב. 2 ח"א קסב, א. וראה תו"א ויצא כג, ג.

(לקו"ש ח"ה ע' 326)

האבות קיימו המצוות רק ברוחניות

דהנה גם האבות קיימו כל התורה אלא שהי' ברוחניות, ובדוגמת מצות תפילין, שמקשה בזה בתו"א איך הניחו תפילין שנזכר בהם יצ"מ, ואז לא הי' עדיין כלל גלות מצרים, ומבאר בתו"א שם שעיקר קיום המצוות שלהם הי' ברוחניות.

והגם שמבואר דעבודת המקלות דיעקב הוא בדוגמת הנחת תפילין, מ"מ לא נשאר בהמקלות קדושה, דהיינו שעיקר עבודתו הי' ברוחניות, וההלבשה בגשמיות הי' רק לסימן ורמז בעלמא, שלכן לא נשאר הקדושה בהדברים הגשמיים לאחר עשיית המצוות.

(סה"ח תש"ל ע' 206)

קיום מצות תפילין ע"י מקלות

עד"ז בנוגע לעבודה של יעקב אבינו והמקלות; כתוב בזוהר (ח"א קסב, א) שענין המקלות של יעקב זהו בדוגמת ענין התפילין של עכשיו, אעפ"כ המקלות נשארו מקלות כמו לפני כן, רק שבאמצעותם המשיך ענינים של תפילין ברוחניות.

משא"כ לאחר מ"ת, בשעה שיהודי מקיים מצוה עם חפץ מהעולם, משנה הוא את מציאות החפץ שנעשה חפצא דקדושה.

(שיחות קודש תשל"ו ח"ב ע' 354)

כמ"ש בזהר בנוגע לעבודת יעקב עם המקלות, שזה היה העבודה של תפילין, שלאחמ"כ לא נשאר שום קדושה בהמקלות.

(שיחות קודש תשל"ג ח"ב ע' 72)

עבודת אבות לא פעלה בגשמיות

כמו אצל האבות הם היו ג"כ נשמות דאצילות, ואע"פ שקיימו כל התורה כולה, אעפ"כ זה לא פעל בגשמיות הדברים, וכמו אצל יעקב שפיצל המקלות דמבואר דזה הי' אצלו ענין התפילין, אבל זה הי' רק ברוחניות, ובגשמיות זה לא פעל והראי' שאח"כ לא הי' שום קדושה בהמקלות, משא"כ אחר מ"ת המצוות פועלים בגשמיות הדברים, כמו קלף של תפילין וכי' שיש בהם קדושה גם לא בזמן עשיית המצוה בהם, וכן הי' גם לגבי משה רבינו שמעשה המצוות שלו פעלו אח"כ בגשמיות ג"כ.

(שיחות קודש תשל"ל ח"ב ע' 544)

וכמו בהמקלות ורהטים דיעקב - הנה הגם שע"י העבודה דמקלות ורהטים נמשך אור כמו ע"י מצות תפילין, מ"מ, לא הי' זה בפנימיות ובקליטה, והראי', שלאחרי העבודה לא נשאר אור בהמקלות, כיוון שגם לפני"ז לא הי' זה בדרך קליטה והתאחדות.

אבל לאחרי מתן-תורה, הנה כאשר מקיימים מצוה בהגשם, נעשה הגשם עצמו קדושה, כלומר, **גשמיות** העולם נעשית כלי לאלקות.

(תורת מנחם - התוועדויות חכ"א ע' 212)

לפעול ההמשכה מלמעלה למטה

ידוע מ"ש בזהר שיעקב אבינו קיים מצות תפילין ע"י המקלות והרהטים, שע"י נעשית עלייתו מלמטה למעלה לפעול ההמשכה מלמעלה למטה. אבל עבודה זו לא היתה ע"פ ציווי העליון, שהרי יעקב לא נצטווה לעשות מקלות ורהטים וכי'.

(סה"מ תשכ"ב ע' קנו)

יבל תוספי

ביאור ההבדל בפרש"י לגבי בל תוספי

ע"פ מ"ש בפנים שגם בתים בלי פרשיות מוסיפים בענין הזכרון, ויבן מ"ש רש"י (ראה יג, א) "לא תוסף עליו - ה' טוטפות בתפילין" ומשנה מלשונו בפרשתנו (ד, ב) "לא תוסיפו - כגון חמש פרשיות בתפילין" - כי מ"לא תוסיפו" שנאמר פעם הראשונה למדים רק שאסור להוסיף ענין שאינו שייך להמצוה, ולכן מפרש שם "חמש פרשיות", שפרשה חמישית אינה שייכת לתפילין (שהרי ישנן בתורה רק ד' פרשיות בהן נאמרה מצות תפילין). משא"כ מ"לא תוסף" שנתוספה פעם השנייה מוסיפים ללמוד, שאסור להוסיף אפילו ענין ששייך להמצוה. ולכן כותב "ה' טוטפת", היינו חמשה בתים¹ - דאף שעיינו יתוסף בהזכרון מ"מ, "לא תוסף עליו".

1) ואת"ל שגם בנוגע לפרשיות אפשר להיות חידוש בהאזרה "לא תוסף" כמו שהיא בפעם השני ע"י הוספת פרשה חמישית שמדובר בה מענין יצי"מ - י"ל, שגם זה נכלל בדיוק הלשון "חמשה טוטפת" (ולא- בתים) - שכולל גם הפי פרשיות (ודלא כבפנים ההערה), אשר פרשה החמישית שייכת לתפילין שנקראים טטפת ע"ש הפרשיות.

ובזה יומתק מה שב"לא תוסיפו" דפרשתנו כותב "חמש פרשיות" וב"לא תוסף עליו" דפי' ראה - "חמש טוטפת": מה שתפילין נקראים "טוטפת", הוא בין מצד הבתים (פרש"י ס"פ בא) ובין מצד הפדשיות (פרש"י פרשתנו ו, ח).

ולכן, ב"לא תוסיפו" שהיא אזרה רק לחמש פרשיות (ולא לחמשה בתים, כי מכיוון שהבתים מוסיפים בהזכרון הרי גם בית החמישי שייך לתפילין ואין ללמוד מכאן שג"ז אסור, כבפנים ההערה), כותב רש"י "חמש פרשיות"; משא"כ ב"לא תוסף עליו", שהחידוש שבאזרה זו הוא, בין לחמשה בתים (כבפנים ההערה) בין לחמש פרשיות (כשפרשה החמישית היא מענין יצי"מ) - כותב "חמש טוטפת".
(לקו"ש ח"ט ע' 53 הערה 24 ובשוה"ג)

בל תוספי - רק בתש"ר או בשניהם?

לפיכך מדייק רש"י "ועל שם מנין פרשיותיהם נקראו טטפת", החידוש בתש"ר לגבי תש"י הוא במנין הפרשיות. בתש"ר נוגע המספר ד'¹

1) ולפי מ"ש הרגוצובי (צפנת פענח כללי התורה והמצוה כלל פג) שאיסור בל תוספי הוא דוקא כשהתורה הקפידה בהמספר (ומה שאסור ה' מינים בלולב - מפרש שם שהוא מטעם אחר) - נפק"מ לדינא במ"ש רש"י "מנין", שאיסור בל תוספי בתפילין (לפי פרש"י זה) הוא רק בתפילין של ראש. אבל מפרש"י (לעיל ד, ב. ראה יג, א) מוכח, אשר (בדרך הפשט עכ"פ) לא ס"ל חלוק זה.
(שם 54 ובהערה 27)

לרב ולמעט

דהנה, ישנם ענינים שצריכים להיות באופן ד"לרב", ולדוגמא: לימוד התורה באופן ד"עשרה שיושבים ועוסקים בתורה", תפלה בציבור - בעשרה דוקא. וישנם ענינים

שצריכים להיות באופן ד"למעט", ולדוגמא: במצות תפילין (ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין") - ד' פרשיות בלבד, ואם רוצה להוסיף בזה (עשר פרשיות), הנה לא זו בלבד שאינו מקיים מצות תפילין, אלא הוא עובר על הציווי ד"לא תוסף עליו".

(התוועדיות תשמ"ב ח"ד ע' 1868)

טטפת'

ביאור בפרש"י "טטפת"

"וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך".
מפרש רש"י: "וקשרתם לאות על ידך - אלו תפילין שבזרוע, והיו לטוטפות בין עיניך - אלו תפילין שבראש, ועל שם מנין פרשיותיהם נקראו טטפת, טט בכתפי שתיים פת באפריקי שתיים".

בפי' בא פרש"י שני פירושים: אחד "ועל שם שהם ארבעה בתים קרויין טטפת, טט בכתפי שתיים פת באפריקי שתיים". והשני "לשון דיבור. . שהרואה אותם. . יזכור הנס וידבר בו"¹.

1) הטעם לזה שצריך רש"י (שם) לבי' פירושים - י"ל:

בפי' קדש נאמר "ולזכרון בין עיניך", ומכיוון שלאח"י משנה הכתוב ואומר "ולטוטפת", מוכח שמחדש ענין שלא נאמר מקודם. ולכן מפרש רש"י בפירוש הראשון (העיקרי) שהכתוב מחדש כאן שבתש"ר צ"ל ד' בתים, כדלקמן סעיף ד'. אלא שמ"מ, מכיוון לשון הכתוב "והי' לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך" משמע, שכונת הכתוב ב"ולטוטפת" בתש"ר היא בדוגמת ד"לאות" דבתש"י ולא ש"ולטוטפת" פי' תפילין, לכן מביא פירוש ב' ש"ולטוטפת" הוא "לשון דיבור, כמו לזכרון בין עיניך" (נוסף למה שלפירוש השני - "טוטפת" היא תיבה בלשון הקדש ממש. וגם אין צורך להביאור דטט בכתפי כו' באפריקי כו' - שאינו גלאטיק כלל* בדרך הפשט. וראה לקמן הערה 23.

(* ובכ"ז - עכ"פ כפי' שני - "בכתפי" באפריקי" הוא גם ע"פ פשוטו של מקרא (שהוא - בלה"ק) - נתבאר בהתוועדות.

(לקו"ש ח"ט ע' 49 ובהערה 12 ובשוה"ג)

טטפת בלע"ז

על "ולטטפת בין עיניך" אומר רש"י שני פירושים: פירוש אחד "ומנחם חברו עם כו'", אבל הפירוש הראשון שמביא זה: "תפילין, ועל שם שהם ארבעה בתים קרויין טוטפת טט בכתפי שתיים, פת באפריקי שתיים".

לכאורה - לפי"ז הפסוק יכל לקרוא בשם "ארבעה", כפי שהמספר הוא בלשון הקודש, או "שתיים שתיים", אם צריך לחלק הבתים לשתיים, במקום השם של מספר "שתיים" ו"שתיים" כמו שזה ב"כתפי" וב"אפריקי"?

ומזה רואים שהתורה משתמשת לפעמים בלשונות ממדינות אחרות חוץ מארץ ישראל.

(שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 508)

עם איז כלל ניט שווער, אז תורה זאל זיך באציען צו אן אות וואס איז ניט פון לשון הקודש. - ווייל אויך דאס האט שוין רש"י געלערנט: דעם ווארט "ולטוטפות" איז רש"י מפרש "טט בכתפי שתיים פת באפריקי שתיים", ד. ה. אז תורה רופט אן תפילין מיט א נאמען-ווארט וועלכער איז צונויפגעשטעלט פון ווערטער פון צוויי אנדערע לשונות.

(לקר"ש חכ"ו ע' 243)

לשון תרגום שבלה"ק

ידוע מ"ש בספרים בנוגע ללשונות האומות שהובאו בתורה, כמו: "טט בכתפי שתיים פת באפריקי שתיים". וכן "יגר שהדותא" וכיו"ב - שלא יתכן לומר שהתורה כתבה לשונות שאינם לשון הקודש, בודאי גם תיבות אלו הם בלשון הקודש, אלא שתיבות אלו מלשון הקודש נבללו ונתערבו עם לשונות האומות.

אבל אעפ"כ, מכיוון שתיבות אלו נעשו אח"כ חלק מלשונות האומות, היינו, שתיבה זו שייכת ללשון ד"כתפיי" ותיבה זו ללשון ד"אפריקי" וכיו"ב [ונפק"מ לדינא - בכתיבת שטרות שע"פ תורה, שאין לכתוב מקצתו בלשון זה ומקצתו בלשון אחר], בהכרח לומר, שיש חילוק בינם לשאר התיבות שבתורה שנשארו בלשון הקודש בלבד, היינו - שתיבות אלו הם לשון תרגום שבלשון הקודש עצמו.

ועד כדי כך שזהו ה"ממוצע" בין לשון קודש לשאר הלשונות דאזה"ע. דהנה, כל הענינים שבעולם שרשם ומקורם - בתורה, וכמו כן בנוגע ללשונות דאזה"ע, שגם הם נמשכים מהתורה; והאפשרות לכך היא - ע"י לשון תרגום שבתורה גופא, שהוא ה"ממוצע" לכל שאר הלשונות דאזה"ע.

(התוועדיות תשד"מ ח"ד ע' 2302)

נחת-רוח רוחנית לרבי

אני מגלה מתוך מכתבך שאתה מעוניין לגרום לי נחת-רוח רוחנית כלשהי. . היתה נגרמת לי נחת-רוח מיוחדת אם הייתי מקבל ממך הבטחה שאתה מניח תפילין בכל יום חול בבוקר, וקורא את התפלות שלך, או לפחות תפילה קצרה, בתור דרך כללית טובה לפתוח את הפעילויות של חיי היום-יום, בהתאם לתורתנו ומצוותיה.

לאמיתו של דבר, מצות התפילין בסיסית למדי, כפי שהוסבר במידה מספקת במקורות שונים, וכפי שהדבר נרמז גם בעובדה שאנחנו מניחים תפילין על הזרוע כנגד הלב, ועל הראש, מקומו של המוח. דבר זה מרמז לכך שהאדם כולו, הן בתחום של הרגש והן בתחום של השכל, נכנס תחת השפעתה של חווייה דתית בפעולה של קיום הציוויים האלוקים.

יתרה מזו, יריעות הקלף שבתוך התפילין מכילות מפרשת "שמע" - "שמע ישראל ה' אלקינו, ה' אחד. ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" (דברים ו, ד-ה) - שמדגישים את היסוד של הגישה היהודית, דהיינו, קבלת עול מלכות שמים, ולשעבד מרצון ובלהיטות את המוח שלנו והלב שלנו לרשות העליונה ולחכמתו של בוראנו.

ברוח מכתבך, כמו גם הצ'ק שלך, אני מרשה לעצמי לשלוח לך מתנה אישית, דהיינו, זוג תפילין, יחד עם חוברת הסבר, אינני יכול לומר שמתנה זו קשורה באופן מיוחד עם יום-טוב, מכיוון שביום-טוב איננו מניחים תפילין (הספרדים אינם מניחים תפילין אפילו בימי חול המועד). עם זאת, אני מקווה שתוכל להשתמש בתפילין לפני יום-טוב ואחרי יום-טוב, ותעשה זאת מתוך שמחה וטוב לבב. ולאמיתו של דבר, למצות התפילין יש קשר מיוחד עם השחרור ממצרים (שמות יג, טז).

(ממכתב ניסן תשכ"ד תרגום מאנגלית - כפר חב"ד מס' 956 ע' 12)

הכשרות דתפילין הקטנות

אין דעם צוזאמענהאנג האט געמאכט א ספעציעלן איינדרוק אויף אונזערע פריינד דארטן, און אויך אויף מיר, אייער בקשה איינצושאפן זיך, אנשטאט די קלענערע-פארמאט תפילין, תפילין אין א גרעסערן פארמאט. אין צוגאב צו דעם וואס ליידער איז א גרויסע טייל פון די קלענערע תפילין אין א ספק פון כשרות, באווייזט דאך דאס אויף א ספעציעלן געפיל אין דער זאך, וואס מ'וויל דאס טאן אין א מער אנזעעוודיגען אופן.

(אג"ק חכ"ח ע' קצז)

הרבי לא הגיב על מצות תפילין

במענה לאחד שכתב בשם א' השלוחים שלא קיבל מענה על חוברת שהויל ומסתפק אם זוהי שליחותו, ענה הרבי:

?! הרי גם על מצות תפילין שלו לא היתה תגובה שלי כיוון שנאמר בתוה"ק 'ואהבת לרעך כמוך'.

(מענה כ"ק אד"ש מה"מ - דבר מלך ע' 145)

מהמצוות ששייכים לממונו של אדם

יש מצוות ששייכים לממונו של אדם, שעז"נ בכל מאדדך, בכל ממונדך, כמו מצות מזוזה ועד"ז מצות תפילין שנזכרה לפני"ז בכתוב. ויש מצות ששייכים להאדם עצמו, כמו מצות האהבה.

(סה"מ תשכ"ט ע' שב)

מדוע לו 'לשחק' עם ה'

אקוה שיבשרני טוב שגם בנו של מר. . שיי התחיל להניח תפילין, און וואס דארף ער זיך שפילן מיטן אויבערשטען?
(אג"ק ח"ד ע' קצט)

•

פרק עשרים

- נספחים -

ברכה ליום התחלת הנחת תפילין

במענה למכתבו מיום חינוכו בהנחת תפילין.
יהי רצון שיהי בשעה טובה ומוצלחת ובפרט בעניי מצוה
זו וכוונתה, וכמבואר בשו"ע או"ח סי' כ"ה, וראה ג"כ ספר
תניא קדישא פרק מ"א.

שעל פי זה מובן עוד יותר מאמר רז"ל, הוקשה כל התורה
כולה לתפילין, שהרי כוונה האמורה פועלת בלימוד כל
התורה וקיום המצות.
ומהנכון שמעתה ישמור על שיעורי חת"ת - חומש תהלים
ותניא - הידועים.

(ממכתב ח' טבת תשכ"א - בית משיח מס' 355 ע' 11)

הקשר דב' התפילין - בנוסח אחיד

מענה לא' שתפילין דרש"י שלו היו כנוסח אשכנז ורצה להתחיל להניח תפילין
דר"ת כנוסח חב"ד.

תלוי בהרגש שלו. בכל אופן: הקשר דב' התפילין והנוסח
דכל התפלה - צ"ל בנוסח אחיד.

(לקו"ש חט"ל ע' 244)

מבצע תפילין

להתקפה עלי אין כל קשר למבצע תפילין

מה שנוגע לי הוא ענין הפצת היהדות, ולכל לראש מבצע
תפילין, שזכיתי שדברי התעוררות שלי בזה מתקבלים בין
כמה חוגים, וכיון שהתקיפו אותי בעתון וכי הרי יש כאלה
שבאים למסקנה מזה שאין להניח תפילין ח"ו שהרי יוזם
הפעולה נכתב עליו ככה וככה בעתון פלוני ועודנו עומד
ומדבר ומעודד שיניחו תפילין.

התקוה שבזה לא תזיק ההתקפה כיון שאין כל הקשר שכלי
ושייכות בין שני הענינים [שאפילו באם היתה ההתקפה צודקת
על מאה אחוז, מהי השייכות לקיום מצות תפילין הכתובה

בתורתנו, תורת חיים ותורת אמת, בארבע מקומות בתורה שבכתב ובריבוי מקומות בתורה שבעל פה וכו' וכו' ברם לצערנו חיים אנו בדור תהפוכות, שלא כל העניינים נחתכים דוקא על פי שכל והגיון מדויק.

(לקו"ש חט"ל ע' 277)

המתנה שעולה במוחי

. . מתנת יום ההולדת שעולה במוחי, ואשר הייתי מחשיב אותה לכבוד לי, כמו גם לעונג רב, היא שתקדיש רבע שעה מזמנך בכל בוקר של יום חול ותייחד זאת למטרה הקדושה של הנחת תפילין, יחד עם התפילה המתאימה שנלווית לכך, כמו "שמע" וכיוצא בזה. התפילה האחרונה אינה חייבת להיאמר בעברית. אם אתה יכול לארגן זאת בתוך עשר דקות, אני מוכן לוותר על חמש דקות ושזה יהי רק עשר דקות.

בנוסף לעצם הדבר, שהוא אחת המצוות הגדולות ביותר, כפי שחז"ל אמרו שכל התורה הוקשה לכך, למצות של הנחת תפילין על הזרוע השמאלית, כנגד הלב, ועל הראש, מקום משכנו של המוח, יש איכות אלוקית מיוחדת של זיכוד הלב והמוח, הרגש והשכל, ולהביא אותם לידי איזון נכון והרמוניה. אני מאמין שאתה מניח תפילין מדי יום בכל מקרה, והסיבה לכך שאני מבקש את הבקשה האמורה היא רק כדי שתעשה זאת לנקודה קבועה בלוח שלך, כדי לוודא שהעיסוק המוגבר שלך בעסקיך האישיים ובעסקים של "רבינקיל קולג'י" לא יפריע לך אפילו פעם אחת ויגרום שלא תשים לב להנחת תפילין. והייה זה שכרי.

(מורה לדור נבון)

מענות שונות

. . בודאי יודע התענינותי והשתדלותי ביותר בנוגע למבצע תפילין. וכיון שלתמהוני הכי רב נמצאו מנגדים להשתדלות האמורה מטעמים גם משונים, אולי ההוראה בזה שכל הראוי לזה יוסיף מדילי אודות גודל הענין וערכו בכלל, ובתקופתנו זו במיוחד. ומהנכון שגם כי ישתמש בצנורות שלו, הן בעל פה בפני חוג שומעיו ומושפעיו, וכן בנדפס על ידו, להפיץ ולפרסם הענין, גדלו וחשיבותו וכולי. ות"ח מראש על הבשורות טובות גם בזה. .

(שם)

מענה ע"ד הודעה ברדיו בנוגע ל"מבצע תפילין" שיש לחזוקו בכל המרץ מאחר "שזה דבר הנוגע לכלל ישראל בקשר עם המצב באה"ק"
אלא שאינו ענין להפחיד את בניי שליט"א - כ"א לעוררם ולעודדם אשר הכל תלוי בתשובה ומע"ט וכו'.

(שס)

הנחת תפילין לכבוד הנשמה

אם מישהו רוצה באמת לגרום נחת-רוח לנפש של אותו אדם, זה יכול להיעשות רק על-ידי פעולות טובות וממשיות לכבוד הנשמה שנמצאת בעולם האמת. .

אחת המצוות הבסיסיות והחשובות שקשורה במיוחד בהשגת המידה המלאה ביותר של הרמוניה בין הלב והמוח, הרגש והשכל, היא מצות הנחת תפילין בכל יום חול בבוקר על הזרוע השמאלית, כנגד הלב, ועל הראש, מקום משכן המוח. לפיכך, אני מציע שהתפילין שלו ייבדקו ע"מ לוודא שהן כשרות, ושהוא יקפיד להניח אותן בכל יום חול בבוקר. כמו כן, יהיה זה טוב מאוד שהגברים, בני המשפחה האחרים, יקפידו להניח תפילין בכל יום חול בבוקר.

(מורה לדור נבון ח"ב ע' 215)

בוודאי אין צורך להדגיש שאמירת קדיש בתפילות היום-יומיות בבית-הכנסת, יחד עם הנחת תפילין בכל יום חול בבוקר, והשתתפות בתפילות בבית-הכנסת בשבת וביום-טוב וכו', בעצמך ועל-ידי אחיך - זה מה שהנשמה של אמכם מצפה מכם.

(מורה לדור נבון ח"ג ע' 107)

לא מספיק להיות יהודי בלב

למותר לומר שאני מוכרח לחלוק עליך ביחס למה שאתה מזכיר במכתב שלמרות כתיבתי אליך בנוגע לצורך להניח תפילין וכו', אתה מרגיש שתהיה זו צביעות מצידך לנהוג כך, מאחר שלא תעשה את הדבר לשמו, אלא בגלל מניע לא כשר, היינו למען בתך.

אני יכול רק לצטט את מה שנכתב בספרים הקדושים של תורתנו לפני אלפי שנים, דבר שאמיתותו הוכחה במשך הדורות. והוא, שאע"פ שלכוונה בעשיית מצוה יש משמעות חשובה מאוד, בכל זאת הדבר העיקרי הוא המעשה עצמו, ולא משנה מהי הכוונה.

(מורה לדור נבון ח"ג ע' 49)

תפילין - 'מעשה רב'

• ביום ד' ט' (אור ליו"ד) טבת תשכ"ד לפני תפילת ערבית ניגש הרבי לפתע לשולחן מסויים לא הרחק ממקומו. הקהל הופתע מפני מה ואז יכלו אחדים להבחין איך הרבי מסיר תיק של תפילין שהיה מונח ע"ג חומש.

• בשנת תשל"ג הביא צייר לרבי תמונה שבו נראה הרבי עטור בטלית-ותפילין, הגיב הרבי בשחוק: "מדוע מצייר אתה אותי תמיד ללא חיוך?!" ("פארוואס מאכט איר מיר אלע מאל אהן א שמייכעל?!").

(משובחי רבי ע' 74)

• פעם אחרת מסר הרה"ח ר' אברהם סנדר נעמצאוו - חותנו של הרב ניסן מינדל - ציור מעשי-ידיו שבו נראה הרבי עטור בטלית-ותפילין. בתמונה נראו התפילין-של-ראש שמוטות במקצת למטה מן המקום שבו עליהן להיות מונחות. הרבי הגיב: מדוע צויירו התפילין כך, הדבר עלול לגרום שאנשים יסיקו שכך צריך להיות.

(שם ע' 74)

• בחודש מרחשון תשכ"ו דיווח התי נתן שיי וולף: בוודאי נוגע לכם שלפני מספר חודשים הגיעו לכ"ק אדמו"ר שליט"א התפילין של אדמו"ר הזקן מרוסיה. הם הובאו ע"י אחד שביקר שם והראם לכ"ק אדמו"ר שליט"א. מביא התפילין ביקש מכ"ק אדמו"ר רשות להראות התפילין לציבור החסידים.

בהושענא רבה כן למחרת שמח"ת הראו התפילין לכל החפץ בכך. הרבי הורה שאלה שלא הלכו למקוה שלא יגעו בזה, אך אותם שטבלו יכולים להחזיק בהם.

לפי השמועה בירד-איחל הרבי: 'שזה יפעול פעולתן שצריכים לפעולי' ("אז ס'זאל פועל'ן וואס עס דארף פועל'ן").

(שם ע' 106)

• יהודי גביר בארה"ב שבנו נחלה עד כי אפסה תקוה, הופנה ע"י מישהו לרבי. הרבי קיבל אותו בסבר-פנים-יפות אך בקשר לבריאות הבן - אמר: "אם תבטיח הנחת תפילין מדי יום ביומו - יבריא ילדך". וכך הוה. היהודי היה מגיע במשך תקופה ארוכה בכל יום לשיבת תות"ל בברוקלין במכונית ה"קאדילאק" שלו - מניח תפילין וקורא, תוך התאמצות גדולה, קריאת-שמע ותפילת שמונה-עשרה.

(שם ע' 119)

• בענין ההתנגדות מחוגים תורניים (המכנים עצמם "בני תורה") לימבצע תפילין - אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: בכל פעם כשמתגלה אור גדול - מוכרחת להתעורר התנגדות לכך. לולי פרצה התנגדות הי' הדבר גורם לי לדאגה. וההתנגדות - הנ"ל - צריכה לבוא ממקומות התורה דוקא.
(שם ע' 200)

• •

בימים שאין אומרים תחנון קודם מים אחרונים יאמר זה:

נְשִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יי אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן הֵינּוּ כְּחֻלְמִים:
 אִזּוּ יִפְּלֵא שְׁחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רָנָה אִזּוּ יֹאמְרוּ כַגִּזְיִם
 הַגְּדִיל יי לַעֲשׂוֹת עִם־אֱלֹהִים: הַגְּדִיל יי לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הֵינּוּ
 שְׂמֵחִים: שׁוֹבָה יי אֶת־שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב: הַזְרְעִים
 בְּדַמְעָה בְּרִנָּה וּקְצֹרוֹ: הַלֹּחֶף יִלְחֵף | וּבִכְחָ נִשְׂא מִשְׁדֵּי־
 הַזֶּרַע כַּאֲיִבָּא בְּרִנָּה נִשְׂא אֶלְמַתָּיו:

לְבַנְי־קִרְחָ מִזְמוֹר שִׁיר יְסוּדָתוֹ בְּהַר־רֵי־קֹדֶשׁ: אֲהַב יי
 שְׁעָרֵי צִיּוֹן מִכָּל מִשְׁבְּנוֹת יַעֲקֹב: נִכְבְּדוֹת מְדַבֵּר
 בְּךָ עִיר הָאֱלֹהִים סֶלְהָ: אֹזְכִיר רַחֵב וּבָבֶל לִידְעֵי הַנָּהָה
 פִּלְשֶׁת וְצוּר עִם־כּוֹשׁ זֶה יִלְד־שָׁם: וּלְצִיּוֹן יֹאמֶר אִישׁ
 וְאִישׁ יִלְד־כֶּה וְהוּא יִבּוֹנְנָה עֲלִיוֹן: יי יִסְפֹּר בְּכַתּוּב עַמִּים
 זֶה יִלְד־שָׁם סֶלְהָ: וְשָׂרִים כְּחַלְלִים כָּל מַעֲיָנֵי כֶּה:

אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד תִּהְלָתוּ בְּפִי: סוּף
 דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמַע אֶת־הָאֱלֹהִים יִרְא וְאֶת־
 מִצְוֹתָיו שְׂמוֹר בִּי־זֶה כָּל־הָאָדָם: תִּהְלֵת יְהוָה יִדְבַר־פִּי
 וַיְבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קֹדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וְאֲנַחְנוּ | נִבְרָךְ
 יְהוָה מִעַתָּה וְעַד־עוֹלָם תְּלָלוּיָהּ:

קודם מים אחרונים יאמר פסוק זה:

זֶה | חֲלַק־אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת אִמְרוּ מֵאֵל:

אחרי מים אחרונים יאמר פסוק זה:

וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה:

This Bencher was printed with permission of
 Empire Press

אם מברכין בזימון אומר המברך:
הב לָן וּנְבָרְךָ (או בל"א רבּוֹתֵי מִיר וְעֵלָן פְּעֻמָּשׁוֹן).

ועונין המסובין:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרְךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

ואם הם עשרה אומר המברך:
בְּרִשׁוֹת מְרִנָּן וְרִבְּנָן וְרַבּוֹתֵי.
נְבָרְךָ אֱלֹהֵינוּ שְׂאֵבְלָנוּ
מִשְׁלֹו.

ועונין המסובין:
בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שְׂאֵבְלָנוּ
וּבְטוֹבוֹ חַיֵּינוּ.
ומי שלא אכל עמהם עונה:
בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ וּמְבָרְךָ שְׂמוֹ
תְּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.

אם הם פחות מעשרה
אומר המברך:
בְּרִשׁוֹת מְרִנָּן וְרִבְּנָן וְרַבּוֹתֵי.
נְבָרְךָ שְׂאֵבְלָנוּ מִשְׁלֹו.

ועונין המסובין:
בְּרוּךְ שְׂאֵבְלָנוּ מִשְׁלֹו
וּבְטוֹבוֹ חַיֵּינוּ.
ומי שלא אכל עמהם עונה:
בְּרוּךְ וּמְבָרְךָ שְׂמוֹ תְּמִיד
לְעוֹלָם וָעֶד.

בסעודת נשואין אומר המברך:
בְּרִשׁוֹת מְרִנָּן וְרִבְּנָן וְרַבּוֹתֵי.
נְבָרְךָ אֱלֹהֵינוּ שְׂהַשְׂמַחָה בְּמַעֲוָנוּ שְׂאֵבְלָנוּ מִשְׁלֹו.

ועונין המסובין:
בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שְׂהַשְׂמַחָה בְּמַעֲוָנוּ שְׂאֵבְלָנוּ מִשְׁלֹו וּבְטוֹבוֹ
חַיֵּינוּ.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַזֶּן אֶת
הָעוֹלָם כְּלוּ. בְּטוֹבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד
וּבְרַחֲמִים. הוּא נוֹתֵן לָחֵם לְכָל-בָּשָׂר. כִּי
לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ: וּבְטוֹבוֹ הַגָּדוֹל עִמָּנוּ תָּמִיד לֹא
חָסַר לָנוּ וְאֵל יַחֲסֵר לָנוּ מְזוֹן לְעוֹלָם וָעֶד.
בְּעֶבֶר שָׁמוֹ הַגָּדוֹל. כִּי הוּא אֵל זָן וּמְפָרְנֵם
לְכָל וּמְטִיב לְכָל וּמְכִיֵּן מְזוֹן לְכָל-בְּרִיּוֹתָיו
אֲשֶׁר בָּרָא: כְּאֹמֵר. פּוֹתַח אֶת יָדָךְ וּמְשַׁבֵּעַ
לְכָל-חַי רְצוֹן: בָּרוּךְ אַתָּה יי. הַזֶּן אֶת הַכֹּל:

נֹדְדָה לָךְ יי אֱלֹהֵינוּ. עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ
לְאַבּוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֹדָה טוֹבָה וּרְחֹבָה.
וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.
וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עַבְדִּים. וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ
בְּבִשְׂרָנוּ. וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ. וְעַל חֻקֶּיךָ
שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ. וְעַל חַיִּים חֵן וְחֶסֶד שֶׁחֻנַּנְתָּנוּ.
וְעַל אֲכִילַת מְזוֹן שֶׁאַתָּה זָן וּמְפָרְנֵם אוֹתָנוּ
תָּמִיד. בְּכָל-יּוֹם וּבְכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה:

וְעַל הַכֹּל יי אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים
 אוֹתְךָ. יתְבַרְךָ שְׁמֶךָ בְּפִי כָּל חַי תְּמִיד
 לְעוֹלָם וָעֶד: כְּפָתוּחַ וְאֶכְלֶתָּ וּשְׂבַעְתָּ וּבִרְכַתְּ אֶת
 יי אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטְּבֵּה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: כְּרוּךְ
 אַתָּה יי. עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמְּזוּן:

רַחֵם יי אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ. וְעַל יְרוּשָׁלַיִם
 עִירְךָ. וְעַל צִיּוֹן מְשֻׁכָּן כְּבוֹדְךָ. וְעַל
 מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ. וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל
 וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו: אֱלֹהֵינוּ אֲבִינוּ רְעֵנוּ
 (בשבת וביום טוב רוענו) זִנְנוּ פָּרַנְסֵנוּ וְכִלְכַּלְנוּ
 וְחָרְוִיחְנוּ. וְהַרְנוּח לָנו יי אֱלֹהֵינוּ מִחֶרֶס מְכַל
 צָרוֹתֵינוּ. וְנָא אֵל תִּצְרִיכֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ לֹא לְיָדֵי
 מַתְנַת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לְיָדֵי הַלְּוָאֲתָם. כִּי אִם
 לְיָדְךָ הַמַּלְאָה הַפְּתוּחָה הַקְּדוּשָׁה וְהַרְחֵבָה שְׁלֹא
 נְבוֹשׁ וְלֹא נִכְלָם לְעוֹלָם וָעֶד:

בשבת:

רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ כְּמִצְוַתְּךָ וּבְמִצְוַת יוֹם הַשַּׁבָּעִי
 הַשְּׁבֵת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ הַזֶּה. כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ הוּא
 לְפָנֶיךָ. לְשֶׁבֶת כּוֹ וְלַנִּיח כּוֹ כְּאִתְּכָה כְּמִצְוַת רְצוּנְךָ. וּבְרְצוּנְךָ
 הִנִּיח לָנו יי אֱלֹהֵינוּ שְׁלֹא תִהְיֶה צָרָה וְיָגוֹן וְאִנְחָה בְּיוֹם מְנוּחַתֵּנוּ.
 וְהִרְאֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ. כְּנִחְמַת צִיּוֹן עִירְךָ. וּבְכַנְיֵן יְרוּשָׁלַיִם עִיר
 קְדֻשָּׁה. כִּי אַתָּה הוּא כּוֹעַל הַיְשׁוּעוֹת וּכְעַל הַנְּחֻמּוֹת:

בר"ח ויו"ט וחווה"מ אומרים כאן יעלה ויבא:

אֱלֹהֵינוּ ואלהי אבותינו. יעלה ויבא. ונגיע ונראה ונרצה.
 וישמע ויפקד ויזכר. וזכרוננו ופקדוננו וזכרון
 אבותינו. וזכרון משיח בן דוד עבדך. וזכרון ירושלים עיר
 קדשך. וזכרון כל עמך בית ישראל. לפניה. לפליטה לטובה.
 לחן ולחסד ולרחמים. ולחיים טובים ולשלום.

בראש חדש	בראש השנה
ביום ראש החדש הזה	ביום חג המצות הזה
בשבעות	בסוכות
ביום חג השבועות הזה	ביום חג הסוכות הזה
בשמע"צ	בראש השנה
ביום שמיני עצרת החג הזה	ביום הזכרון הזה

בשלוש רגלים (חוץ מחול המועד) ובראש השנה
 ביום טוב מקרא קדש הזה

וזכרנו יי אלהינו בו לטובה. ופקדנו בו לכרחה.
 והושיענו בו לחיים טובים. ובדבר ישועה ורחמים
 חום וחסד עלינו והושיענו. כי אליך עינינו. כי
 אל מלך חנון ורחום אתה:

ויבנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו.
ברוך אתה יי. בונה ברחמי ירושלים.

אמן:

**בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הָאֵל.
 אֲבִינוּ. מְלִכְנוּ. אֲדִירְנוּ. בּוֹרְאֵנוּ.
 גּוֹאֲלֵנוּ. יוֹצְרֵנוּ. קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב. רוֹעֵנוּ
 רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל. הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב לְכָל
 בְּכָל יוֹם וַיּוֹם. הוּא הַיָּטִיב לָנוּ הוּא מְטִיב
 לָנוּ הוּא יְיָטִיב לָנוּ. הוּא גְמָלָנוּ הוּא גּוֹמְלָנוּ
 הוּא יְגַמְלָנוּ לְעַד. לַחַן וְלַחֲסֵד וְלִרְחֻמִּים.
 וְלִרְוַח הַצֶּלֶה וְהַצְּלָחָה. בְּרָכָה וַיִּשׁוּעָה. נְחֻמָּה.
 פְּרִנְסָה וְכִלְכִּלָּה. וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל
 טוֹב. וּמְכַל טוֹב לְעוֹלָם אֵל יַחֲסֵרְנוּ:**

הַרְחֵמֵן הוּא יְמַלּוּךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעַד:

הַרְחֵמֵן הוּא יִתְבָּרַךְ בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

**הַרְחֵמֵן הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דּוֹרִים. וַיִּתְפָּאֵר
 בָּנוּ לְעַד וּלְנִצְחַת נְצָחִים. וַיִּתְהַדָּר בָּנוּ
 לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים:**

הַרְחֵמֵן הוּא יַפְרִינְסֵנוּ בְּכָבוֹד:

**הַרְחֵמֵן הוּא יִשְׁבּוֹר עוֹל גְּלוֹת* מֵעַל צְנוּאֵרְנוּ
 וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוֹת לְאֶרְצֵנוּ:**

(* נ"א: עול הגוים)

הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁלַח בְּרָכָה מְרַבָּה בְּבֵית זֶה
וְעַל שְׁלַחַן זֶה שְׂאֵכְלֵנוּ עֲלֵיוּ:

הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא
זְכוּר לְטוֹב וְיַבְשָׁר לָנוּ בְּשׁוּרוֹת
טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת:

הַרְחַמֵּן הוּא יְבָרֵךְ אֶת אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ:

הַרְחַמֵּן הוּא יְבָרֵךְ אֶת אָבִי מוֹרֵי בַּעַל הַבּוֹת
הַזֶּה וְאֶת אִמִּי מוֹרְתֵי בַּעֲלַת הַבּוֹת
הַזֶּה. אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זְרַעֲם וְאֶת כָּל
אֲשֶׁר לָהֶם. אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ. כְּמוֹ
שֶׁבָרַךְ אֶת אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרְכֶם וְיַצְחַק וְיַעֲקֹב.
כִּי מִכָּל כָּל. כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ (בְּנֵי בְרִית)
כִּלְנוּ יַחַד בְּבְרָכָה שְׁלֵמָה. וְנֹאמֵר אָמֵן:

מִמָּרוֹם יְלַמְדוּ עָלֵינוּ וְעַלֵּינוּ זְכוֹת שְׁתֵּהא
לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם. וְנִשְׂא בְרָכָה מֵאֵת
יְיָ. וְצַדִּיקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ. וְנִמְצָא חַן וְשִׂכָּל
טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

הרחמן לברית מילה תמצא לקמן ע' 30:	
בשבת:	הַרְחֵמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׁבִלּוֹ שֶׁבֶת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:
בראש חדש:	הַרְחֵמֵן הוּא יַחְדַּשׁ עֲלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְמוֹצָה וּלְבִרְכָה:
ביום טוב:	הַרְחֵמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׁבִלּוֹ טוֹב:
בסוכות:	הַרְחֵמֵן הוּא יָקוּם לָנוּ אֶת סִפְתֵי דָוִד הַנוֹפְלֹת:
בראש השנה:	הַרְחֵמֵן הוּא יַחְדַּשׁ עֲלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְמוֹצָה וּלְבִרְכָה:

הַרְחֵמֵן הוּא יִנְכַּנֵּנוּ לְיָמֹת הַמְּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם
הַבָּא: מְגִדִיל (בשבת ויר"ט ור"ח וחזה"מ אומר
מְגִדִיל) יְשׁוּעוֹת מַלְכוּ וְעֵשָׂה חֶסֶד לְמִשִּׁיחוֹ לְדָוִד
וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם: עֵשָׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה
שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:

יִרְאוּ אֶת יְיָ קְדוֹשֵׁינוּ כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו:
כְּפִירִים רָשׁוּ וְרַעֲבּוּ וְדוֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא
יִחְסְרוּ כָּל טוֹב: הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חֶסֶד: פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן:
כְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בּוֹ וְהָיָה יְיָ מְבַטְחוֹ:

ומברך על הכוס:

כְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

לעילוי נשמת
הרה"ח וכו' שו"ב
ר' ישראל יצחק
ב"ר הרה"ח ר' שמואל ז"ל
זלמנוב
מפעילי צעירי חב"ד כל ימיו
נלב"ע ליל ש"ק פר' תצוה
י' אדר א' ה'תשמ"א
ומ"כ בהר הזיתים ירושלים ת"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

*

לעילוי נשמת
הסופר והמשורר הרה"ח וכו'
ר' צבי מאיר
ב"ר הרה"ח ר' שלמה דב ז"ל
שטיינמץ
המכונה "צבי יאיר"
נלב"ע עש"ק לאחר חצות
י"ב אלול ה'תשס"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

**לזכות
כבוד קדושת
אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח
מהרה יגלה אכי"ר**

*

ולזכות
התמים שמואל שי'
לרגל הכנסו לעול המצוות
ט' ניסן ה' תשס"ו

ולזכות אחיו ואחיותיו
הרה"ח ר' ישראל יצחק וזוגתו מרת נחמה
לוי, שלמה דוב, חנה, חיים ישעי', חי' מושקא
ורבקה לאה פראדאל שיחיו

נדפס ע"י הוריהם
הרה"ח ר' מנחם מענדל וזוגתו מרת פרומט מינדל שיחיו
זלמנוב

זקניהם
מרת יוכבד שתחי' זלמנוב
מרת דבורה שתחי' שטיינמץ
הרה"ח ר' משה וזוגתו מרת העניא יהודית שיחיו
לאזאר